205 A2/A/2

L 6550

8 leaves
250 pp.

I
II
III

5 leaves
70 pp.
3 plates

120

2 leaves
206 pp.

30542/A/2

pt 1 only

Lier
60 Sw. fr
7/may/28

Jhv 1241
30542/A/2

1 Jonston Lexicone Chimicarum
2 Argani medulla Chimica
3 Morli de morbo Epidemio Leidensi

598
N. VII a
17

LEXICON CHYMICUM.

Cum

Obſcuriorum Verborum,

Et

Rerum *Hermeticarum*,

Tum

Phraſium *Paracelſicarum*,

In Scriptis ejus:

Et aliorum *Chymicorum*, paſſim occurrentium, planam explicationem continens.

Per *Gulielmum Johnſonum* Chymicum.

LONDINI,

Excudebat *G. D.* impenſis *Gulielmi Nealand*, apud quem proſtant venales ſub Signo *Coronæ*, in vico vulgò vocato Duck-lane, 1652.

WELLCOME
HISTORICAL
MEDICAL
LIBRARY

Doctiſſimo viro, Franciſco Prujean, *re medica, et aliis bonis Literis abſoluto, Societatis Medicorum* Londinenſium *Præſidi, et reliquis ejuſdem Societatis Collegis ornatiſſimis hos teneros ingenii ſui floſculos,*

Gulielmus Johnſonus,

in Chymica artifex,

Dicat dedicatque.

CUm ob ſingularem veſtrã erga me benevolentiã (viri doctiſsimi) ſaluti communi, publicæque uti-

 litati

tati ſedulo ſtudentes, officinam *Chymicam*, ſeorſum in horto Collegii veſtri erigendam curaviſſetis, et me (licet indignum) Artificem veſtrum accerſiviſſetis, et hujus operis peritiſsimos Collegarum veſtrorum Iſoſtates inſtituiſſetis, (ut veſtris utar verbis) ut medicamenta quanto efficaciora, tanto cautius; quanto difficiliora, tanto diligentius; quanto pretioſiora, tanto ſincerius componerentur: non potui non ſtudere, quin totis viribus meis, non ſolum gratitudinis erga vos meæ teſtimonium exhiberem, ſed etiam vobis, et publico, rationem aliquam (licet exilem confiteor) villicationis meæ redderem:

derem:

derem : ad cujus opus preſtandum, (mei exilitatis ingenii conſcius) in ſubſidium meum vocavi viros in re medica, & *Chymica* peritiſsimos, *Baſilium Valentinum* Paracelſi præceptorem, *Theophraſtum* Paracelſum, *Martinum Rulandum*, *Iohannem Rhenanum*, (cujus definitionibus *Chymicis* etiam uſus fuit ipſe *Rulandus*) *Gerardum Dornæum*, *Michaelem Toxiten*, *Iohannem Baptiſtam Vanhelmont*, & alios ejuſdem ordinis & doctrinæ viros, ex cujus plenis meſsibus, ſecundum meum tenue judicium, exiguum hoc ſpicilegium feci : Inſerui ſolummodo neceſſaria ; ſuperflua, confuſa, & male congeſta,

geſta, conſulto omiſi, ne quæ in faſciculum intenderem, in farraginem producerem, & has meas exiguas vobis oblationes, tanquam Patronis digniſsimis, dicat, conſecratque.

Auguſti 12. *Anno ſalutis humanæ,* 1651.

Veſtrum ſtudioſiſſimus,

Gulielmus Johnſon.

Aperui

Aperui Spagyrus ſecreta latentia terræ,
Abdita rimatus viſcera ut arte queam:
Primitias veſtro conſigno gratus amori
Et vobis dico (ſit mica grata precor.)
Accipite in gremios hæc gratæ pignora mentis,
Ut mea pro vobis ſint meliora velim:
Sint licet exiguæ, ſunt primæ *meſſis ariſtæ,*
Det Deus inceptis vela ſecunda *meis.*

G. I.

Prefatio ad Lectorem.

Non poſſum, non admirari, quod adverſarii Paracelſi, *cum nihil calumniarum juſte habeant, quod illi obtrudant, illum obſcure ſcribere, & verbis excogitatis ſua de ſtu=dio arcana contegere ſolummodo accuſant, uti adverſarii de* Johanne Baptiſta Vanhelmont, *illum continue agitando & irritando, ſua, multo ſudore & ſumptu, acquiſita arcana deprome=re,*

re, in lucem proferre, & invidis inhiantibus etiam ſine gratitudine volens nolens palam patefacere ſtimulant. Sed ea jacula quæ in hunc eminentem torſerunt virum, in ſeipſos merito retorqueantur. Nec poſſum non incuſare Wierum *medicum intuentem* Paracelſum, *ægros ſuos pene uſque ad miracula curaſſe, quos ipſe nec potuit, nec voluit, turpiter ab* Oporino Theophraſti Paracelſi *amanuenſi emendicaſſe Epiſtolam, quam poſtea in lucem produxit, ut conſulto & de induſtria, verba iſtius Epiſtolæ invidioſe torquendo, & ſiniſtre interpretando incomparabilis illius viri honorem conſpurcaret, quanquam plura ſunt in ea Epiſtola, quæ ad laudem* Theophraſti,

quam

quam quæ ad vituperium pertinent, & quæ ibi vituperat, longe aliter intelligenda ſunt, quam vel Oporinus, *vel alii interpretati ſunt; quæ* Oporinus *ipſe, ambulans in prato ad* Rhenum *cum* Michaele Toxite *Medico, cum* Baſilea Argentoratum *una navigarent, cum pænitentia agnovit, uti ipſe* Toxites *teſtatur; quem etiam prodigioſæ memoriæ* Fullerus *noſter ſui oblitus, eodem tramite inveſtigavit, & ſine indagine traduxit, qui ſi cum ſcriptoribus de* Paracelſo, *vel cum ejus libris conſuluiſſet, acceſſus mutuos inter* Eraſmum Roterodamum, *ſui (ſi non fallor) imparem, & multos alios ejuſdem temporis non vulgares medicos, &* Paracel-

ſum,

ſum, *levi intuitu circumſpexiſſet.* *Sed Epitaphium* Paracelſi, *in muro prope* S. Sebaſtianum, *in noſocomio ſpectemus, ab Antiſtite* Salisburgenſe *erectum. Habet hæc verba, Conditur hic* Philippus *Aureolus* Paracelſus, *Inſignis medicinæ Doctor, qui dira illa v nera, Lepram, Podagram, Hydropiſin, aliaque inſanabilia, corporis contagia, mirifica arte ſuſtulit, & bona ſua in pauperes eroganda, collocandaque honoravit.* Anno Dom. 1541. *die* Septembris, 24 *vitam cum morte mutavit. Sed hæc de* Paracelſo *hoc tempore ſufficiant. Si obſcurior eſt* Paracelſus, *& ejus ſcripta magis intricata ſunt, quam exili valeant aſſequi ingenio, ut fateri*

cog=

cogantur, illorum inſcitiæ tribuendum eſt, alioqui ea non dicerent obſcura, & non intelligibilia. Et reprehenſio de rebus non intellectis cæcitas & ſtoliditas dici poſsit. Nec eſt Doctrina Pa*celſi repudianda, quia* Græcorum, *& infidelium* Scholis *non arridet. Non enim magis aſſentiendum eſt* Græcorum *figmentis, quam certo Dei Verbo, cui ſoli Chriſtiani inniti debent: Sed potius lucem naturæ, Verbo Dei ſuffultam, quam* Græcorum *tenebras ſequamur. Illius gloriam ſectantur, ſed recta non quæritant via.*

Quicquid præclarum eſt vendit
(Deus omne labore.

Si

Si Paracelſum *vincere conten-dent ejus adverſarij, non hominum præſertim infidelium authoritatibus id faciant, ſed Scripturarum Dei, quibus vera Philoſophia innititur.* Nec Paracelſo *aſſentimur, uti viro doctiſsimo: Amicus* Plato, *amicus* Socrates, *ſed magis amica Veritas. Nec temere legendus eſt* Paracelſus, *nam uti nemini aditus patefecit adito templi niſi Sacerdotibus, ſic* Paracelſi *abditis, niſi doctis & probis viris nemini datur admiſsio. Qui hæc paucula abſtruſa collecta, ſerie & ſedulo legat, & animadvertat, aditum ad* Apollinis *Templum ei præbeant.* Hermeticorum *involucra ſunt, quibus*

in-

involuta & implicata eſt rei veritas ſignatæ, ut ſalernum in uva, & aurum in ſcoria. Mea propria non eſſe fateor, modo per me in faſciculum reducta, & digeſta, ut ad perficiendum inceptum meum, (via aliquantulum a me patefacta) alij magis habiles & idonei ſtimulentur. Oportet diſcentem docenti credere; habetis Doctores ipſos inſtruentes, me ſolummodo ad limen præbentem viam. Faxit Deus, quod pro veſtro commodo ſuſcepi, mihi non vertatur in vitium, ſed in gratiam, in cujus ſpe

Veſtrum ſtudioſus acquieſco.

G. J.

In Librum.

Tecta ſub obſcuris arcana latentia verbis,
Ex quibus infirmis fert *Paracelſus* opem:
Hic facili monſtrata via, reſerantur operta,
Invenies oculis vela remota tuis.
Et quæ dura modo, nunc prompta, & lucida
(cernes,
Quo melius ſtudiis mens foret apta tuis.
Hunc lege faſciculũ, brevis eſt, tamen ardua
(monſtrat,
Inſtar multorum ſit liber iſte tibi.

N. H.

LEXICON

LEXICON CHYMICUM.

A

ALces, ab ἄλκη, fortitudine, magna Beſtia : animal eſt gregarium, biſulcum, ad Cervi figuram accedens quo tamen majus eſt, natura timidũ, morbo cõmitiali obnoxium. Referunt non quodlibet hujus ſpeciei animal malo Epileptico corripi, & fœminæ ungulam hac facultate nequaquam pollere, ſed Maris ſolum; nec pulli, ſed adulti, idque eo tempore quo in Venerem ferri incipit (inter feſtum aſſumptionis Mariæ & nativitatis ejuſdem.) Plus etiam unguibus poſterioribus, quam anterioribus tribuunt, & horum, quidam pedi (quod vulgatius) dextro, alii ſiniſtro. Sunt qui velint has ungulas, ab animali adhuc vivente, dicto tempore præſcindendas eſſe. *Andre*, Baee. lib. de Alce.

Ungula & Nervis utuntur Medici in doſi a ſcrupl. ſs. ad ſcrupl. i. cum vehiculo ſpecifico.

Ungula ſpecifica virtute celebratur adverſus Epilep-

ſiam, tum præcavendo, tum curando, idque uſu tam interno, quam externo.

Internè propinantur ſcobs, & præparata ſubjuncta ſpecifica.

Externe includitur particula annulo, & geſtatur digito (vulgariter) maritali, qui minimo proximus eſt, ita ut palmam reſpiciat: vel geſtato, eidem digito in annulo de induſtria tornato. Inditur itidem pugno, & applicatur pulſui, immittitur etiam in aurem, (ſiniſtram) & ſuſpenditur de collo ut cutim attingat.

Refertur odore dignoſci, quem gratum ſuffitu exhibet.

Acte, Ebulus, ſeu Sambucus humilis. Planta frequens & bene nota.

Hujus plantæ granorum, *Tragæam*, ſecundum præſcriptionem ejus confectam, *Quercetanus* ad ſiſtendos omnis generis fluxus, præ multis aliis medicamentis, non immerito valde decantat.

Abeſamum, Lutum rotæ.

Abeſum, Calx viva.

Abicum, Coopertorium.

Ablutio, Eſt exaltatio crebris infuſionibus, res immundas abluens, & ad puritatem reducens. Eſtque Imbibitio & Cohobatio.

Ablatio, Eſt abſtractio per partem ſuperiorem. Perficitur variis modis in ſiccis quæ lenius adhærent, deterſio fieri poteſt per Leporinum pedem, & ſimilia: Quædam penna, cultello, ſpathis, *&c.* auferimus: quædam detergemus aſtricto panno, vel ſcopis ſetaceis ferreis, ligneis.

Abric, *Kibrit*, *Chybur*, Eſt Sulphur.

Abeſſi, Idem quod Rebis. Nempe ultima ciborum materia.

Achabi, Eſt aqua aluminis.

Acalai,

Acalai, Eſt Sal.

Acartum, Eſt Minium.

Acaid, Eſt acetum, vel acetoſum.

Achamech, Eſt ſuperfluitas argenti.

Acacia ferrea, Eſt Cochlear ferreum.

Acazdir, *Alkani*, *Alomba*, Eſt Stannum.

Accatum, Eſt Aurichalcum.

Achates, Primum reperta in *Sicilia*, juxta flumen ejuſdem nominis, deinde in aliis locis. Proſunt contra Araneorum ictus: Et aquilæ eas imponunt nidis, ut defendant pullos contra venenata: & ſedant ſitim, & confortant viſum.

In *Achate* apparent variæ impreſſiones: Nemora, Flumina, Jumenta, veſtigia Lupi vel Leonis, ita expreſſe a natura inſculpta, ac ſi Gemmarius data opera feciſſet, *Plin.*

Adamas, Naſcitur & extra aurum, & in auro nobiliſſimo.

1. Extra aurū duplex Indica cognatus colore Criſtallo translucido, & laterum ſexangulo, tenore turbinatus in mucronem, aut duabus contrariis partibus junctis magnitudine nuclei avellanæ.

2. *Arabicus*, Extra aurum naſcens, eſt præcedenti minor.

In auro nobiliſſimo.

1. Milii grani magnitudine, quem vocant *Cenchron*.

2. *Macedonicus*, in *Philippico* auro par ſeminis cucumi.

3. *Cyprius*, in *Cypro* inventus vergens ad colorem æreum, efficax in Medelis.

4. Sideritis ferrei ſplendoris, pondere reliquos antecellens, ſed his natura diſſimilis: hic frangitur ictibus, & ab alio *Adamante* perforari poteſt.

Hi duo poſtremi ſunt degeneres, & nominis tantum habent authoritatem.

Optimi *Adamantes* incudibus deprehenduntur; nam reſpuunt ictum, ut ferrum utrinque diſſultet, incudeſque ipſi diſſiliant; quippe duritia eſt inenarrabilis, contemptor & victor ignis, nunquam igne caleſcens.

Rumpitur hic lapis, ſanguine callido recenti hircino, præcipue cum hircus prius vinum bibit, vel comedit petroſelinum, & montanum ſiſeleos.

Adamantes, Expetuntur a ſculptoribus ad gemmas & reliquas materias exculpendas, & formandas, & tum ſolo ferro debent includi.

Reliquas res metallicas non patiuntur, & a plumbo ipſi ſolvuntur.

Adamas, ligat Magnetem, & viribus privat; nam juxta ferrum poſitus, non patiatur abſtrahi, aut ſi admotus Magnes, ferrum apprehenderit, ferrum rapiat & auferat.

Adamas, Venena irrita facit, abigit lymphationes, lemures, incubos, ſuccubos: reddit animatos, fortes, propterea anachitis dicitur. Valet contra rixus & jurgia, & curat fluxas gingivas. *Serapius.*

Adamantes in *Bohemia* adeo excellentes viſuntur, ut elegantia, & ſplendore orientalibus præſtent, Aſtrologi *Adamantem* Lunæ dicarunt.

Adarnech, Eſt auripigmentum.

Adarces, Res eſt in maritimis locis naſcens, præcipue in *Cappadocia*, ſeu *Galatia*: tanquam concreta ſalſilago, humidis & paluſtribus locis emergens, ſiccitate arundinibus, ac herbis agglutinata. Indiacum nativum velut in arundinibus Indiæ ſponte naſcitur, vel ut ſal Indum in Canna.

Adarces, Eſt ſimilis in colore flori lapidis *Aſii*, & in forma halcyonio melli, & aliquando cavo proxima, ut

ut poſſit videri lacuſtre quaſi halcyonium, & quia ita pendet arundinibus, pericalamitum, & calmechium quondam dicebatur: hodie niſi fallor, balla marinum vocant.

Dioſcor. & *Plin.* *Adarcem* naſci ait circa arundines tenues e ſpuma aquæ dulcis ac marinæ, ubi ſe miſcent, & habere vim cauſticam.

Adarris, Eſt flos aquæ Maris.

Adec, Eſt lac acetoſum. Vocatur etiam *Adhebe*.

Ader, Eſt lac recens ſine butyro. Vocatur etiam *Adho*, vel *Adoc*.

Adebem eſt. Albohonec, Eſt Lamina.

Adarige, Eſt Armoniacum.

Adabiſi, ved *Adebezi*, Eſt teſtudo.

Adibat, Eſt Mercurius.

Ados, Eſt aqua, ubi ferrum extinguitur.

Adorat, Eſt pondus quatuor librarum.

Adram, Eſt ſal gemmæ.

Adraragi, eſt Crocus hortulanus.

Adſamar, eſt Lotium.

Acr, eſt Aura, halitus, ſpiritus, ventus.

Acetum amineum, eſt album.

Acetum de fecibus *aceti* diſtillatum, eſt acerrimæ igneæ naturæ, ut omnia metalla, lapides, ac ſimilia, quaſi aqua fortis conſumat. Dicitur *acetum* radicatum nonnullis, qui eſt liquor ille acerrimus *aceti*, qui abſtracto phlegmate in fundo reſtat. *Par.* lib. 7. de natura rerum pag. 456. Fit a Criſtallis fæcum aceti diſtillando per retortam cum cohobiis: vel acetum vini bonam pone in retortam, diſtilla lento igne phlegma, & refunde hoc capiti mortuo ſæpius, & digere in fimo, tandem diſtilla: & primo quod erit ſeorſim cape, quod poſterius igne fortiſſimo prolicitum prodit, eſt Acetum radicatum.

Acordina, eſt Tuthia *Inda*.

Acortinus, eſt Lupinus.

Acureb, eſt vitrum.

Acuſto, eſt nitrum.

Alaurat, eſt ſal nitrum.

Acetum, Philoſophorum eſt aqua mercurialis, quam alias lac virgineum appellant, quo metalla ſolvi perhibent. hydor ſophorum.

Acetum radicale eſt acetum diſtillatum ex ſua radice, vel matrice, dicitur etiam aqua ſolvens.

Adamita, eſt Tartari quædam ſpecies.

Adech, eſt interior & inviſibilis homo noſter, qui ſingulorum exemplaria præfigurat in animo noſtro, quæ manibus ſuis poſtea fingit ac imitatur: exterior iſte homo noſter viſibilis, uterque juxta ſuam naturam operatur, inviſibilis inviſibilia, ſenſibilis ea quæ ſub ſenſum cadunt, ſub eadem forma tamen.

Æs, ſeu *Cuprum*, a Chymiſtis Veneri tribuitur, eſt corpus metallicum lucidum, rubedine fuſca participans ignibile & fuſibile.

Eſt quaſi medium inter aurum & argentum, inter Solem & Lunam, ut Chymiſtæ loquuntur. Fit ex argento vivo impuro, non fixo, terreſtri, adurente, rubro, non claro, & ex tali ſulphure, deficit ei fixatio, puritas & pondus. Sulphur malum & debile, tanquam pater malæ complexionis coiens cum generoſa matre id eſt cum argento vivo bonæ ſubſtantiæ, generat æs, filium tam lividum fuſcæ rubedinis. Habemus æs duplex. 1. Purum, quod in ærariis metallis & argentariis reperitur: quod ſine excoctione tale eſt. Venulæ implicatæ interdum cernuntur, interdum etiam totæ bracteæ, quæ lapidem amplectuntur. 2. Quod excoquitur ex pyrite, id eſt, Marchaſita, item ex aliis ſpeciebus, ut ex lapide fiſſili Iſlebiæ: & ex nõnullis terræ

terræ generibus luteis & purpureis : Chryſocolla & cæruleo, ut aurum.

Æs, non ſemper cuprum denotat, ſed quandoque aurum vel argentum à natura ſine alterius metalli aut lapidis permixtione, purum, & per ſe generatum metallum, ex quo moneta cudebatur olim, ut modo ex aliis arte humana ſeparatis. Primò natum in *Galilea*, ſed in parva quantitate. Noſtris temporibus viſum eſt ſimile, ſed rarò, nec niſi pro miraculo reperiri contingit.

Æthna, dicitur ignis ſubterraneus, inviſibilis & ſulphureus, qui lapides ſub montibus adurit in carbones gagati perſimiles, reſina & bitumine quodammodo pleni ſunt, ut carbonum ex ligno vice nonnullæ nationes utantur, & præſertim fabri ferrarii. Nonnullis locis videndum ſe præbet vno tempore magis quàm alio, ut in *Siciliano* regno, eo monte qui nomen hoc ipſum habet, item in regno *Neapolitano Puteolis* non longè à *Neapoli*. Olim veteres cauſam ejuſmodi flagrationis admirati, nec valentes eam poſt multam indaginem reddere, tandem eo deſperationis devenerunt, ut inter celeberrimos philoſophos, phyſicos, atque medicos, Empedocles unus in medias Æthnæ flammas devorandum ſeſe conjecerit, verecundia potiùs quàm ignorantia victum. Item *Caius Plinius* ejuſdem ignis fumo ſeſe non aliter ſuffocandum exhibuit O veſana hominum ingenia, qui dum ignorare nihil volunt, experiuntur multos labores ſuſtinuiſſe ut nihil ſcirent, præter ea quæ damnoſam mortem inferunt, exiſtimãtes, ſatiùs eſſe non vivere, quàm non ſcire, quæ tamẽ non ignorabunt eſſe tranſitoria. Mulierculæ quidem abſoluta coquina, prunas ardentes in ollam norunt concludere, ne per nimiam rimulam aeri pateat aditus, ad hunc modum prorſus emoritur & ſuffocatur ignis, qui niſi-

per

per aërem, & in ipſo vivit. Si tamen priuſquàm extinctus ſit omnis, ut vel ſcintilla ſuperſit, facto ſpiraculo reviviſcit, ac in priſtinum ſtatum redit. Non ſecus de æthneo judicandum, qui ſuam in mundi centro ducit originem, terraque ut olla continentur. Verùm non caret ſuis ſpiraculis circũ terræ globum hiantibus, per quæ, modo per hoc, jam demum per aliud vitam & nutrimentum haurit ex aëre. Si verò ſuis careat ſpiraminibus, haud aliter quàm de ollari mulierum igne fiat neceſſum eſt. Videte quæſo quàm aniles cauſæ philoſophos infideles moverunt, atque torſerunt in mortem uſque. Latiorem ignis hujus naturalis rationem, ubi de myſterio magno increato Paracelſum interpretatus ſui libro, qui de luce naturæ inſcribitur, invenietis. Hactenus de æthna mineralium igne, ac patre generali dictum ſit, quantùm loci ratio patitur.

Æthnici, dicuntur ſpiritus ignei, vel ſpirituales homines igne fragrantes, qui variis modis & formis apparent, ut igneæ flammæ, titiones, globi, ſphericæque prunæ, idque in ſulphureis montibus.

Alcali dicitur ſal omne quod extrahitur è cineribus, vel calce cujuſque materiæ per lixivium elixatum, proprium omnibus rebus, liquidæ & ſolidæ.

Æs, dum ita. 1. Eſt in ſua vena in fodinis ſc. ubi plurimum eſt pyrites, id eſt marchaſita, nativas illas cauſat ſpecies Vitrioli Colchitis, Miſi, Sorii, Diphrigis.

2. Excoquitur & tum fit. 1. Cadmia fictitia cum ejus ſpeciebus. 2. Pompholix. 3. Spodium uritur, & fit æs uſtum. 4. Extinguitur & fit ſquama æris 5. Excuditur & fit ſquama æris. 6. Jam in excocti ſuperficie, fit ærugo raſilis.

Æs eſt duplex. 1. Purum, quod in ærariis metallinis, & argentariis reperitur: quod ſine excoctione tale eſt, venulæ implicatæ interdũ cernuntur, interdum totæ

bracteæ

bracteæ quæ lapidem amplectuntur. 2. Quod excoquitur ex pyrite, id eſt, marchaſita; item ex aliis ſpeciebus, ut ex illo lapide fiſſili Iſlebiæ, præterea ex nonnullis terræ generibus, luteis & purpureis: Chryſocolla, & æruleo etiam ut aurum.

Æs uſtum noſtro tempore, fit ex ipſo ære cremato, ſulphure & ſale. Laudatur potiſſimum Memphiticum, & Cypriacum a *Dioſc.* Aſtringit, ſiccat, reprimit, extenuat, attrahit, ulcera purgat: & quoties jungitur ulceribus cum aceto, conſumit ea quæ ſunt impedimento in ulceribus.

Æs uſtum, eſt Crocus Veneris. *Par. l.* 5. de natura rerum pag. 420.

Æs Hermetis, vere & proprie, eſt corpus imperfectum nondum præparatum, ſicut eſt initio: Eſt Mercurius, pulvis ſolis, caput corvi, æs noſtrum, terra citrinata, continens & contentum, plumbeum noſtrum, Aurum ex metallis extractum, Venus, Vitriolum, Auripigmentum, Arſenicum, nummus, Anima, Leo viridis, aqua viridis, quia germinat, aqua permanens, vinum, ſanguis, *&c.*

Æris, vel Cupri ſpecies 26. numerantur a *Rul.* pag. 10. & 11. ſi plura ſcire cupis, & diſtinguit æruginem æris in 65. ſpecies a pag. 15. ad pag. 20.

Ærugo vel viride æris, eſt
- 1 Raſile eſt,
  - 1 Nativum in Metallis Cipriis, lapidibus nonnihil æris habentibus, quibus ærugo effloreſcit: hæc pauca ſed optima, & reperitur in fodinis ærariis.
  - 2 Factitium fit in ſuperficie æris, & eſt triplex,
    - 1 Raſile quia raditur.
    - 2 Vermiculare a ſcoli verme, quæ in vermicularem creſcit.
    - 3 Aurifabrorum quæ eſt factitia Chryſocolla.
- 2 Sciſſile
  - 1 Nativum quod eſt vera Chryſocolla, id eſt glutinum auri.
  - 2 Factitium, Aurifabrorum, viride, raſile, Chryſocolla fictitia.

Ætites,

Ætites, a Germanis dicitur, vel propter colorem, vel propter virtutem illam, quod aquilæ ſine illa parturire nequeant: alleviat enim partum, & continet gravidis partus, cum vulvæ ſunt lubricæ; eſt gemma variarum ſpecierum.

Ætitis, ſex ſunt ſpecies.

1. *Ætitis* mas, Africanus, in rutilo niger, valde durus, qui terram candidam friabilem in ſe continet.

2. Fœmina, Hildeshennius, lutei coloris, mollis, cui ochra nativa adhæret, & ineſt terra dura lutea.

3. Alius in quo lapis liber, & ſolutus jacet, & conquaſſatus ſonat.

4. Subrutilus, durus, cui lapis ferrei coloris adhæret.

5. Motteſchanus, capiti humano ſimilis, rotundus, & duriſſimus, cui flores Criſtallini quadranguli ſpecie adamantum, qui formati ſunt adhærent.

6. Lapis concavus, ferrei coloris, in ferri vena repertus, in quo nihil niſi aer continetur: qui plura ſcire deſiderat, legat *Rulandum*, pag. 21, 22.

Affronitrum, eſt ſpuma nitri, quæ eſt ſalſa, vel eſt ſal *Cappadocium*.

Affcos, & *afros*, eſt ſpuma.

Affroton, ſpumeus.

Affrodina, eſt Venus.

Affenicum, eſt anima.

Afformas, eſt vitrum.

Affax & *affaris*, eſt atramentum.

Affrengi, eſt Minium.

Affidra, & *Almat*, eſt Ceruſa.

Aſrob, eſt plumbum noſtrum.

Alababar, alchonor, alaſtrob, alomba, agar, algit, algerit, eſt Calx.

Ahuſal, eſt arſenicum ſulphur. *Akibot*, *alchibit*, *alchimit*, Sulphur.

Alafor, eſt ſal alkali.

Alatua,

Alatan, eſt lythargirium plumbi.

Ahenum, eſt vas metallicum ex cupro aut ferro duorum pedum altitudinis, ejuſdemque fere latitudinis cuſum: Hujus faſtigio cooperculum ſequentem in modum formatum, illiuſve limites rite claudens imponendum eſt. Fit lamina cuprea ad aheni capacitatem rotunda, in cujus centro (quoniam vim cucurbitæ inſervire debet) ad amplitudinem imponendi vaſis, foramen excavatur, ut vas per illud prominere poſſit. A latere vero alterutro prope aheni finem, aliud parvum foramen, per quod callida ſuffunditur, & defectus expiratæ aquæ ſuppletur, perforatur. Uſus hujus aheni cum operculi in balneis frequentiſſimus eſt.

Akon, Cos, eſt lapis quo cultri acuuntur aliaque inſtrumenta. Hujus variæ ſunt ſpecies, coloris nigri, candidi, flavi, nigerrimi. Species cotis eſt quam vocant lapidem Heracleum, & Lydium, qui notus aurifabris, & dicitur coticula.

Alabaſtrites, eſt lapis ex ſpeciebus marmoris notus Venetiis.

Ejus ſunt tres ſpecies.

Prima candicat, de quo olim fiebant Imagines Sanctorum, & monumenta Sepultorum.

Secunda nigras habet maculas.

Tertia in ruffo interdum candicat, propterea *Onix* dicitur, qui unguis humani colorem repreſentat, & hanc ſpeciem proprie intelligit *Dioſcorides*, cum inquit, *Alabaſtrites*, qui & *Onix* dicitur crematus, duritias cum pice aut reſina diſcutit.

Alaſalet, eſt Armoniacum.

Alartar, eſt æs uſtum.

Albanum, eſt ſal urinæ.

Albor, eſt urina.

Alborca, eſt Mercurius.

Albaras,

Albaras, eſt Arſenicum.
Alberick, eſt album æris.
Albetud, eſt Galbanum.
Albi, id eſt ſublimati.
Albir, eſt pix de corticibus taxi, ſupponitur eſſe ſubſtantia de qua fit in cauſtum.
Albot, eſt crucibulus.
Albotar, alfidas, eſt Ceruſa.
Albotim, vel *albotai*, *Albotra Helcalibat*, eſt Terebinthina.
Alcady, eſt atramentum album.
Alzegi, Atramentum.
Alcaol. eſt lac acetoſum, vel Mercurius.
Alcanna, vel *Alcona*, ſunt arbores ſubtiles longæ, habentes nodos, ſicut Canna, quibus haſtarum loco utuntur Arabes. Sumitur pro ligno Guaiaco.
Alcebris vivum, eſt Sulphur.
Alchitram, eſt ole. Juniperi, pix liquida; arſenicum præparatum ad abluendum.
Alchitran, eſt Fæx diſtillationis. Item ol. Juniperi.
Alcoliſmus, eſt comminutio vel corroſio.
Alcol, eſt Acetum.
Alcohol, eſt Antimonium, ſive ſtibium.
Alcone, eſt Aurichalcum.
Alcor, eſt æs uſtum quaſi grana. *Alkalid*, & *Alcob*, *Altimar*.
Alcore, eſt quidam lapis, habens folia ſimilia argento.
Alcubd, *Alumbair*, eſt butyrum crudum.
Alech, eſt vitriolum.
Alecharith, eſt Mercurius.
Alechil, eſt tripes.
Alectoria, eſt gemma criſtallo ſimilis, vel aquæ limpidæ. Præ ſe fert cryſtallinam ſpeciem, magnitudine fabæ in ventriculis gallinaceorum, ceu ut

Albertus

Albertus vult galli caſtrati; poſt quartum annum reperitur. Dicitur reddere divites & bellicoſos ſe portantes. Et propter hoc ferunt Milonem Crotonienſem in certaminibus fuiſſe invictum. Conciliat gratiam puellis, & reſtringuit ſitim.

Aleſantes, eſt flos Solis.

Alembic, eſt Mercurius.

Liquor *Altaheſt* Paracelſi, omne corpus viſibile reſolvit in ſui primam materiam, ſervata ſeminum poteſtate; De hoc aiunt Chimici, vulgus cremat per ignem, nos per aquam. *Vanhelmont.*

Liquor *Altaheſt*, eſt magnæ virtutis, ad præſervandum hepar ab hydrope, & omnibus ejus ſpeciebus, quæ ex hepate veniunt. Vide præparationem in *lib.* 2. de natura rerum *cap.* 3. *pag.* 482. Mercurius præcipitatus pro hepate.

Alcohol, vini, quando omnis ſuperfluitas vini a vino ſeparatur, ita ut accenſum ardeat, donec totum conſumatur, nihilque fæcum, aut phlegmatis in fundo remaneat.

Alcool Paracelſi, *Alcool* rerum aut corporum quorumcunque nihil aliud eſt, quam purior & mundior ſubſtantia ab impura ſeparata; ut *Alcool* Antimonii Paracelſo nihil aliud quam hoc Autor vult, ut Antimonium non modo atteratur piſtillo, & mortario, ſed etiam in volatilem ſuam ſubſtantiam, a ſuo naturali colore non immutatam. Idque ſolo ignis & caloris beneficio regimineque fieri neceſſe eſt, ut poſtquam vulgariter contritum fuerit, philoſophice tandem alteratur ſublimationibus, quæ piſtilla ſunt philoſo. & mortaria. Docet alio loco hanc ſublimationem fieri debere ſine omni capite mortuo. Conſtat itaque nihil fæcum affuiſſe ante ſublimationem; Flores citrinos aut rubeos elicere non poſſunt, qui a vulgari tritione antimonium ſublimant in fuliginem albam.

Sed

ſed ejuſmodi ſublimatio fieri debet igne admodum temperato, ut antimonii pulvis minime liqueſcat, aſcendat nihilominus, ut farinæ flos parietibus adhærere cernitur molendinorum.

Alembicus, eſt capitellum, quod vaſis inferioribus ad vapores recipiendos imponitur.

1. *Alembicus* roſtratus, eſt qui humores reſolutos per canalem aut roſtrum, ad vas recipiens dimittit.

2. Alius Cœcus, hoc eſt ſine roſtro ſublimationibus inſerviens. Hic in ſublimationibus nonnunquam in vertice perforatus eſt, aliquantulum, humores aſcendentes emittens.

Alchaheſt, vel *althaheſt*, Mercurius dicitur præparatus, nonnulli volunt eſſe tartarum, mens tamen autoris facilè deprehenditur à præparationis ejus deſcriptione.

Alchimia, eſt impuri ſeparatio à puriore ſubſtantia.

Alcol, aliquando ſcriptum *alcool*, vel *alcohol*, eſt pulvis in minutiſſimum pollinem factus, ubi nihil additur ad nudam vocem, alioqui reſtringitur per adjunctum.

Error vide alteram paginam

Alcol, vini eſt, aqua ardens rectificata.

Alcubrith, vel *alazer*, aut *alcur*, eſt idem quod ſulphur.

Alkibrie, *alchabrick*, *algibich*, eſt ſulphur vivum.

Alcoſol, (vel ut nonnulli volunt) *alcoſol*, eſt ſtibium ſive antimonium : Item *alcimad*, eſt ſtibium.

Alandahal, eſt colocinthis.

Alembroth eſt ſal mercurii, vel ſal philoſophorum & artis, clavis artis.

Alembrot defecatum, eſt ſal tartari & magiſterium magiſtrorum.

Almizadir, eſt viride æris.

Alteyplumbi, eſt materia dulcis ex plumbo. *Alkyplumbi*.

Aluſar,

Aluſar, eſt Manna.

Amalgama, eſt impaſtatio auri, argenti, vel alterius cujuſque metalli cum argento vivo. *Amalgamatio*, vide pag. 121.

Amianthus, eſt lapis alumini ſciſſili vel plumoſo natura conditioneque ſimilis, igne non uritur, quapropter & ſalamander appellatur.

Amidum, vel *amilum*, eſt albiſſima farina concreta in panes ad ſolem.

Amigdalæ, apud Chyrurgos, caro dicitur ſuperflua, quæ naſcitur ad linguæ radicem.

Amnis alcaliſatus, eſt aqua tranſiens per calces terræ, ex qua deſumptum eſt *alcali*.

Andena, eſt calybs ex regionibus orientalibus advecta, quæ liqueſcit igne, haud ſecus atque aliud quodque metallum, fundique ſe permittit in formas.

Anathron, vel *anachithron*, ſpecies eſt ſalis, quod ſuper petras in modum uſneæ albæ & lapideæ naſcitur, nonnulli ſal nitrum appellant. Falſo putarunt antiqui fel eſſe vitri, cum ſit potius fel lapidum.

Anatrum, eſt vitrum in colores varios liquefactum, quod vulgari vocabulo ſmaltum appellant, vel terra ſaracenica.

Anthos, extra vegetabilem roriſmarini ſignificationem, & ad metalla uſurpatum, ſignificat elixir ex auro, vel ejus quintam eſſentiam.

Anatomia eſſata, parens eſt morborum.

Antiear, eſt Borax.

Anatris, vel *antaris*, eſt Mercurius.

Aniaday, vernum tempus ſignificat æternum, & novum in futuro mundum, & paradiſum.

Aniadum, eſt Cœleſte corpus, quod in nobis Chriſtianis plantatur à Spiritu Sancto per Sacroſancta Sacramenta: vel eſt homo ſpiritualis in nobis regeneratus.

Aniadus, eſt rerum efficacia.

Aniada, ſunt fructus & vires Paradiſi & Cœli, ſunt etiam Sacramenta Chriſtianorum, in Phyſicis vero ſignificant aſtrales vires, atque Cœleſtes, ut ſunt, quæ per influentiam, imaginationem, æſtimationem, & Phantaſiam nos ad vitam longam provehunt, ex dono Dei tamen, & ad æternam ſollicitant.

Anodina, ſunt indormitiva medicamenta.

Anodus, eſt id quod ex nutrimento ſeparatur à renibus.

Anontagius, lapis Philoſophicus.

Anima ſaturni, eſt Altey, atque dulcedo plumbi ſuaviſſima, quæ per acetum extrahitur.

Annus Philoſophicus, eſt menſis communis.

Anotaſier, *Aliocab*, *Alemzadar*, *Amizader*, eſt ſal Armoniacum.

Alfol, *Alcob*, *Azonec*, *Alacap*, *Aracab*, Aquila.

Ales, eſt ſal compoſitum.

Alexir, eſt medicina Chymice præparata. *Elixir*, *Elci*, Medicina.

Alezaram, eſt lotura plumbi.

Agallium, eſt Aquilegium ſpinoſum, reſta bovis, ſive aratri remora dicta.

Agreſten, ſignificat potum ex pomis vel berberis, ſiceram, ſeu vinum è pomis factitium.

Alexanthi, *Altingat*, eſt flos æris.

Alfacta, eſt diſtillatio.

Alfadidam, eſt ſcoria ferri.

Alfatida, eſt Cuprum uſtum, vel Laminatura Veneris.

Alfuſa, eſt Tutia.

Algali, eſt Nitrum.

Algamet, Carbones.

Algeria, *Algerie*, eſt Calx.

Aligulus,

Aligulus, eſt Confectio.
Alcafiel, eſt Antimonium.
Alkalia, eſt Vas.
Alkale, eſt oleum Gallinæ.
Alkali, eſt vitriolum foſſile, ſeu fuſile calcitura in Aludal.
Aludel, & *Alutel*, eſt vitrum ſublimatorium.
Alkali, eſt aliis lapillus ſalis, modo ex calcibus reverberatis per humorem extractus, diſſipatoque humore coagulatus. Sed *Alkali* tunc nominatur præcipue, cum relicto impuro, ſegregatoque corpore, eſſentia formæ hujus lapilli elaboratur. Cum vero integræ res calcinatæ & diffuſæ ad ſolidam conſiſtentiam reducuntur, ut cum ſal communis ſolvitur humore, & iterum coagulatur: Item cum margaritæ calcinantur totæ, ſolvuntur & coagulantur viciſſim magiſteria per ſe ſunt, at *Alkali* ex ſimilitudine vocatur.
Alkautum, eſt æs uſtum, vel ſpecies aromatica, ſecundum quoſdam Arſenicum.
Alkaut, *Almarkaſita*, eſt Mercurius.
Alkaranum, eſt Duenec viride. *Ducnege*, eſt vitriolum.
Alcara, eſt cucurbita.
Alkin, & *Alkal*, eſt Cinis clavellatus.
Alkir, eſt fumus vel Carbones.
Alkitram, pix liquida.
Alkoel, eſt plumbum exquiſitum de Minera. Lapis *Lazuli*, Antimonium,
Alcol, eſt Tartarus. *Theophraſtus* ſic ait: *Alcol*, eſt purior ſubſtantia rei ſegregata ab impuritate ſua. Sic *Alcol* vini, eſt aqua ardens rectificata.
Alkoſor, eſt Camphora.
Alkimia, eſt pulvis de baſiliſco. *Alchimilla*, eſt Saniculus.

Allabrot, eſt quoddam genus ſalis confectum.

Alma, eſt aqua.

Almagra, eſt bolum Cuprum, Laton, & lapis ipſe, vel terra rubea, lotum, vel lotio.

Almakiſt, *Almakzuda*, eſt Lythargirum. *Almarcab*, *Almarchaz*.

Almarcazida, *Argyritis*, eſt Lythargirium argenti.

Almarcat, eſt Scoria auri. *Almetat*.

Almartack, eſt Lytharginus cinis.

Almechaſide, eſt Cuprum.

Almene, eſt ſol lucidum. Sal gemmæ.

Almizadar. *Almiſadar*, *Amizadir*, *Aſanon*, *Almiſadu*, eſt ſal armoniacus præparatus.

Alnec, *Allenec*, *Alkalap*, *Aleth*, *Aſabum*, *Almiba*, eſt Stannum.

Aloe, eſt Epaticum. *Aloe*, *Alepatick*.

Alofil, eſt pannus quo vas operitur.

Alos, *Alo*, *Alix*, *Alec*, *Alkalat*, *Alkalac*, eſt Sal.

Aloſanthi, eſt flos ſalis.

Alramudi, eſt Cineritium,

Alſelat, *Altimar*, *Aycupher*, eſt æs uſtum. *Alzofar*.

Altambus, eſt lapis rubeus. Scilicet ſanguis venarum hominum,

Altaris, *Antarit*, *Alozet*, eſt argentum vivum.

Althanaca, *Alernet Albimec*, eſt Auripigmentum.

Altinuraum, eſt Vitriolum.

Altingat, eſt flos æris.

Altimio, eſt Fæx plumbi.

Aludel, eſt vitrum ſublimatorium.

Aludit, *Antaric*, *Azon*, *Azomſes*, eſt Mercurius.

Alufir, eſt rubedo.

Aluech, *Aluach*, eſt Jovis corpus purum.

Alumboti, eſt plumbum uſtum.

Alais, *Alafor*, eſt vas.

Alſeck

Alſech, eſt Alumen Jameni.

Alumen, Omnibus eſt notum. Variæ ſunt ejus ſpecies. Eſt gemmæ optimum. Et eſt Mercurius, quia ſolvit. Eſt Jamenum, Roccum, Sciſſum, Rotundum, Zacharinum, de Belgamo, Genuenſium nitrum, Foſſile, Fuſile, Plumoſum, Liquidum, Capillare, Commune, Placodes, Uſtum, Liparinum *&c.* Ex Agricola, & Kentmanno de rebus Metallicis, & foſſibilibus plura legas. *Albertus* quatuor aluminum genera ponit. 1 Simplex vulgare. 2 Nigrum. 3 Album. 4 Perſcriptum, in libro de Mineralibus. *Rulandus* numerat *pag.* 33. ad 36. diverſa aluminum genera, ultra 32. vide plura *Rulando, pag.* 72 ad 74.

Alumen, Sacchari, quomodo fiat, habes *lib.* 7. de Natura rerum, *pag.* 451. Para.

Aluminis diverſi præparatio varia, *lib.* 4. de præparationibus, *pag.* 656. 657. ad ulcera putrida, paralyſin, alvi profluvium, *&c.*

Ales crudum, ſunt guttulæ cadentes ſæpe in nocte Menſe *Junio.*

Alunibur, eſt Luna.

Alunſel, eſt Stilla.

A luſen, eſt Sulphurata.

Alzemafor, eſt Cynobrium.

Alzilat, eſt pondus trium granorum.

Amalgamatio, eſt calcinatio Metallorum familiarium per hydrargyrum. Licet non ſemper ad finem calcis contendamus, eo modo, ſatisque eſt, ita metallum ſolutum eſſe, ut duci poſſit inſtar pultis, ſeu malagmatis aurifabrorum: tamen corroſio fit per eam in pulverem minutiſſimum, quem item calcem nominant.

Vel *Amalgamatio*, eſt Calcinatio Metalli per argentum vivum; & fit quando Metallum in tenues partes, bracteas, vel laminas ductum, cum ſex, novem, aut

 duodecim

duodecim argenti vivi partibus commiſcetur, & coadunatur, ut fiat maſſa undique ſui ſimilis, atque ita metallum diſcontinuatur & calcinatur. Argento enim vivo per evaporationem ſuper igne lento abluto, metallum inſtar tenuis calcis relinquitur.

Amandiuus Lapis, eſt gemma varii coloris. Extinguit & reprimit omnia venena, quare non eſt gemma contemnenda conſule *Albertum.*

Ambra, eſt Sperma Ceti.

Amene, eſt ſal commune.

Amentum, eſt alumen ſciſſum.

Amethyſtus, eſt gemma Indica, coloris violacei. *Plin.* quæ inde venit optima. *Rulandus*, pag. 37. numerat ſex ſpecies viliores orientalibus.

Amianthus lapis, naſcitur in *Cypro*. *Dioſcor.* ſimilis alumini ſciſſo, verum *Amianthos* proculdubio, eſt alumē noſtrum plumoſum, & hinc æterna candela fieri poſſit: non eſt magnæ virtutis, ſed exiccat: refer ad *pag.* 120.

Albeſtos, eſt coloris ferrei, reperitur in montibus *Arcadiæ*, cum ſemel accenditur, vix aut nunquam extinguitur, cum ſit unctuoſus & humidus.

Amogabriel, eſt Cinobrium.

An-pater, Sulphur.

Anſir-filius, Mercurius.

Anſirarto-ſpiritus, Sal.

Anatou, id eſt *Amatrou*, eſt ſal nitri.
Anatron, eſt fæx vitri.
Anatron, eſt Baurac. — Synonima.
Anatron, eſt ſagimen vitri.
Anatron, eſt ſpuma vitri.

Ancora, eſt Calx.

Andurac, eſt auripigmentum rubeum.

Anfuka, eſt Coagulum.

Anhelitus, eſt fumus, alibi, fimus equinus.

Antonii ſancti ignis, eſt inflammatio naturalis.

Annora, eſt calx ovorum, vel calx viva.

Anthos, proprie eſt Roſmarinus : ſed ad metalla tranſlatum, quintam eſſentiam, ſive Elixir auri ſignificat. Interdum medicinam extractam ex *Berillis*, a corpore ſuo, *Par.*

Athonor, eſt furnus.

Anticar, anucar, ancinar, eſt Borax.

Antimonium, Alhofol, eſt lapis de vena plumbi. Marchaſita Saturnii, Magenſia Saturnii, Stibium, Rubeum invenitur Indenburgi.

Antimonium, Spagyrice præparatum, eſt Supremum venenorum omnium antidotum : Venena enim naturalium continent antidotum ſui veneni. *Bas. Val.* 14.

Summum *Antimonii* arcanum, quod lapidem ignis *Antimonii* vocat, tantæ eſt virtutis & energiæ, ut lapidem fere philoſophorum imitetur, in curatione morborum omnium & in tranſmutatione metallorum. *Bas. Val.* 15.

Bas. Val. Concludit tanta eſſe ſecreta, & arcana naturalia latentia in Antimonio, ut nemo mortalium capax eſſe poſſit ea ipſa omnia inveſtigare, quo enim magis inveſtigamus, eo abſtruſiora, & pretioſiora inveniuntur. *pag.* 16.

Aphebriock, eſt Sulphur.

Aphrodiſia, eſt ætas Venerea.

Aphronitrum, Sicut ſal, & ſpuma ſalis ſe habent adinvicem, ita ſe habent nitrum, & ſpuma nitri, adinvicem. Eſtque in his ſalis ad nitrum, & e contra nitri ad ſalem. Item ſpumæ ſalis ad ſpumam nitri magna cognatio. Spuma nitri, aphronitrum, flos petræ, vel parietis, (ſicuti ſpuma ſalis) res eſt leviſſima, gleboſa, & friabilis, ſpumoſa, mordens, coloris pene purpurei, & hæc optima. Nos ſpumam nitri, & aphronitrum.

 dicimus,

dicimus, & ſpumoſum aphronitrum, quod naſcitur muris & petris. Variat ſpuma nitri ſecundum petras, & muros, ubi naſcitur: huius virtus eſt ſimilis ſali aduſto. Sunt ferme unum aphronitrum, id eſt ſpuma nitri, flos petræ, & flos *Aſiæ* petræ: Sed differunt ſubſtantia paulum, nam ſi reſolvitur igne, eſt flos petræ *Aſiæ*: Si non reſolvitur, eſt ſpuma nitri noſtri. Jenæ in Thuringis ſpecies pulcherrima aphronitri reperitur, ſpecies, quæ reſpondet plurimum flori *Aſiæ* petræ a *Dioſcor.* deſcriptæ.

Aquala, eſt Arſenicum vel Sulphur.

Aquila, eſt aurum guttando.

Aqua Cerebri, eſt aqua Tartari.

Aqua Elſabon, eſt aqua ſolis communis.

Aqua fœtida, eſt aqua Mercurii.

Aqua fortis, eſt quæ ex acribus & corroſivis, certa proportione commiſtis, violentis ignibus diſtillatur, igneam vim in corrodendo validam habens. Validiſſima vocatur ſtygia, quæ ſalem ammoniacum cum reliquis regit, & in ea aurum ſolvatur. Diverſis fiant virtutibus aucta miſtura, ex conſilio, ut ſit certis rebus accomoda. Gradatiora dicitur, quæ ad gradandum tincturas adhibetur. Et fiunt inſtar fortium ex eadem materia, ſed additis tingentibus, ut cinnabar. alum. In quibus notandum eſt, quod nulla tingat niſi facto ad minus, actavo, vel decimo cohobio ſuper fæces, quod aliter, non fixentur.

Ambra, Quidam vocant hoc ſperma ceti, alii fructum arboris, vel gummi ſub mare creſentis, alii jecur piſcis, alii ſtercus cujuſdam piſcis, alii ſpumam quandum maris, alii naſci in ſpecie fungorum ſub mare dicunt. Conſule *Serap.* & *Almanſo.*

Aqua holſobon, eſt aqua ſalis panis.

Aqua Lilii, eſt auripigmentum.

Aqua

Aqua Mercurii.

Aqua Marina.

Aqua nitri, eſt ſal alkali, vel aqua fortis.

Aqua permanens, eſt Sol & Luna ſoluta, in aqua ſimulque junctis. Dicitur etiam aqua cœleſtina, & Mercurius philoſophorum.

Aqua philoſophica, nominatur quibuſdam acetum ſublimatum: aliis vinum circulatum, aliis aqua perennis, non madefaciens manus.

Aqua Palæſtina, eſt flos æris, vel viride æris.

Aqua pluvialis, eſt aqua dulcis.

Aqua rubicunda, aqua Megi, aqua ſegi, eſt aqua vitrioli.

Aqua Salmatina, eſt de ſale facta.

Aqua Saturnia, eſt aqua generata ex tribus primis in meatibus terræ reſoluta in lapillis diaphonis, quales ſunt aquæ radicatæ acetoſæ, *&c. Aqua vitri.*

Aqua vitæ eſt Mercurius: interdum ſumitur pro vino diſtillato, & pro aqua compoſita ex variis ſpeciebus ex vino diſtillato.

Antimonium, Cordiale maximum aquarum omnium.

Antimonii Mortificatio, eſt ejus ſublimatio, *lib.* 5. de natura rerum *pag.* 429.

Antimonii oleum in magna Chirurgia *pag.* 62.

Aqua Cæſaris, aut regis compoſitio, In *lib.* de *Perſicaria, pag.* 741.

Aqua Theriacalis, in *lib.* de *Perſicaria, pag.* 742.

Aquam ſalis petræ, & ammoniaci modus faciendi. *lib.* 5. de natura rerum, *pag.* 417.

Aqua ſtillatitia, eſt extractum ſpecificum conſiſtentiæ, & diviſionis aqueæ concretione halituum, e rebus elicitorum, per diſtillationem productum. Eſt duplex

I *Silla-*

1 *Stillatitia*, Aquæ ſimpliciter ſtillatitiæ ſunt, quæ mitiores ſunt virtute & conſiſtentia dilutiores, diſtillando ſimplicius productæ. Nam elementum phlegmaticum crudius eſt & minus tenue, ab externa aqua parum pene differens. Aqua enim ſtillatitia ſimpliciter, minus ignis habet & plus aquoſitatis, quam ſolvens: ſed plus ignis, & minus cruditatis quam phlegma.

2 *Aqua ſolvens*, diſtat a ſtillatitia ſimpliciter acredine ignea penetrante, ſeu acumine, & diſtillatione laborioſiore, ut quam minimum habeat aquei elementi ſimplicis, ſed igneum potius fluorem, quaſi eſſent ignes aquei, aquæ ardentes, *&c.* a Gebero nomminatur aquæ acutæ, ab aliis clavis philoſophorum, cujus vim in aliquibus aſſequitur a tota ſubſtantia hydrargyrus, vulgus diſtinguere ſolet inter ſtillititias ſimpliciter ita dictas, & illas corroſivas.

Aquarius, eſt Ferreum.

Aracon, eſt Laton. Vide *Laton.*

Aquilegia, *Theophraſtus* vocat Geniſtam luteis floribus, *Aquilegiam.*

Aquilena, eſt conſolida regalis.

Arbores, eſt cutis defedatio maculoſa, neque ulla eſt in principio exulceratio, ſed in proceſſu temporis: idem quod *Morphea.*

Arcos, eſt Æs uſtum, *aycophes azuphora.*

Aremaros, eſt Cynabrium.

Area, eſt Capitis adverſi fodinarum.

Arenamen, *arenarmei*, eſt bolus Armenus.

Antera, eſt medicina tracta de hyacinthis, ſimilitudine ſumpta à flavo citrinove colore floribus innaſcentre. Liliorum, & ſimilibus.

Aphoriſmus, ut pro conſueto ſumitur, ſcilicet regula generali in medicina..

Aqua cæleſtis, eſt vinum rectificatum, ut cœli quodammodo

dammodo naturam & ſimilitudinem induat, multis peractis revolutionibus.

Aqua cœleſtina, eſt aqua mercurialis. Mercurius Philoſophorum.

Aqua corrodens, eſt acetum, & omnis liquor corroſivus.

Aqua fæcum vini eſt, ea quæ fit ex calce fecum vini, ſuper marmor diſſoluta in modum olei Tartari.

Aqua lubricata, eſt ea quæ fit cum muſcilaginoſis, ut ſunt ſaccara, Julep, & ſimilia.

Aqua permanens, eſt ea quæ fit ex duobus perfectiſſimis corporibus metallicis per philoſophicam ſolutionem.

Aqua Saturnia, eſt ea quæ naturam in ſe retinet primorum trium, ut ſunt aquæ thermarum à natura dictorum naturaliter medicatæ, per quæ tranſeunt.

Aqua ſolvens, eſt acetum ut ſupra diſtillatum. & aqua fortis.

Aquaſter, eſt viſio noſtris oculis aliquando repræſentans aliquid quod vere non eſt, at ſolum apparentia quadam, non re ipſa exiſtit.

Aquila, quæ avium regina eſt, uſurpatur nomine pro ſale armoniaco, propter levitatem in ſublimationibus. Verum Paracelſus in multis accipi vult pro mercurio præcipitato. *Aquila* Mercurii ſpiritus.

Aquila philoſophorum, eſt mercurius metallorum, id eſt metallum in primam ſui materiam redactum.

Arbor maris, eſt corallum, quod fruticis inſtar in mari creſcat vegetetque. *Gorgonion, Denditres, Lithodendron, Corallion.*

Arcanum in genere, ut occultiſſimum quid ſignificat, Paracelſo pariter occultam in rebus naturalibus virtutē incorpoream, & ceu vitæ perpetuæ ac immortalis è cœlo in eam derivatæ participem, quæ multiplicari

poſſit

poſſit arte Spagyrica ſupra priorem conditionem. Virtus cujuſque rei milleſies plus operatur, quam res ipſa.

Arcaltes, eſt Paracelſo, terræ fundamentum, ſive columna, quod à ſuis conſortibus ſuſtentari non videatur, ſed ab alio magnali & arcano Dei, videlicet, hoc ipſum Archaltem vocat. Archates, *Rulandus*.

Archeus, eſt ſummus, exaltatus, & inviſibilis ſpiritus, qui ſeparatur à corporibus, exaltatur & aſcendit, occulta naturæ virtus generalis omnibus, artifex, & medicus. Item Archiatros ſupremus naturæ medicus, qui rei cuique ſuum Archeum peculiarem, & membro cuilibet occulte per Arem diſtribuit. Item Archeus primus in natura, vis eſt occultiſſima res omnes producens ex Iliaſte, divina virtute nimirum ſuffulta duntaxat.

Ares, eſt naturæ diſpenſator in tribus primis principiis occultus, unde ſingula conſtant, qui rebus omnibus formam, ſpeciem, & ſubſtantiam cuique ſuam peculiariter diſponit, ut propriam, & non alienam induat naturam ſpecificam. Notanda eſt igitur inter hæc tria pulcherrime ordinata, divinitus in natura differentia, ut pro ſcholarum conſuetudine loquar. Iliaſtes eſt generis generaliſſimi ſubſtantia conſiſtens in prima rerum omnium univerſali materia, hanc in tria genera primum diſponit, videlicet in ſulphur, mercurium, & ſal, primus naturæ diſpenſator Archeus, indeque res producit omnes in proxima ſua genera. Tandem accedit Ares alter naturæ diſpenſator, ex generibus formas & ſpecies producit in individia. Quarum quæque ſingularem radicem, caulim, florem & folia habet.

Ardentia, ſunt quæ in cibum & potum non aſſumpta, ſunt uſtionibus obnoxia natura propria, ut iſta carabe, terebinthina gagates & ſimilia.

Aridura,

Aridura, eſt corporis vel membrorum omnimoda conſumptio, vel ſyderatio, ut vocant. Sphacelus, telia, necroſis.

Arles crudum, guttæ ſunt menſe *Junio* cadentes, roris inſtar in Maio ſtillantis.

Aromata, cuncta ſunt quæ ſuavem, & gratum admodum odorem de ſe præbent ac fragrantiam, quæ alias aromatica generaliter appellantur.

Arcanum Materiale, eſt extractum ſpecificum materiæ corporis vicinius. Cum materia corporis ſit ex duplici elemento humido, & ſicco (aer enim & ignis formalia ſunt potius, & efficientem habent rationem) Itaque hoc arcanum duplex eſt, ſtillatitia, & coagulum ſpecificum: Arcanum ſpecificum, eſt extractum naturæ interioris cujuſque ſpeciei ſubſtantiam referens proprius, ut in illa agnoſci queat.

Archeus Paracelſi, eſt aura vitalis, ſeminum & vitæ directrix & τὸ ἐνορμῶν *Hippocratis*, *Vanhelmont*.

Archeos, Species inviſibilis oberrans, & ſe a corporibus ſeparans, medici vis, & virtus naturæ.

Archeus, vis eſt producens res ex Iliaſte, diſpenſator & compoſitor omnium rerum.

Arena, Hujus ſpecies ponit *Ruland*. 23. *pag.* 54. qui placet videat.

Arfar, *arſag*, eſt Arſenicum.

Argentum, A Chymiſtis Luna, cui etiam tribuitur: eſt metallum proximum poſt aurum, album albedine pura, mundum, durum, ſonans. Tinctura ejus albedinis eſt ex argento vivo puro, fere fixo, claro, albo; & tali de ſulphure, mundo, fixo, albo, claro quod cecidit ſuper ſubſtantiam argenti vivi, deficit ei pauca fixatio, color, & pondus. Eſt quaſi filia naturæ præponentis aurum, coeunte argento vivo, & ſulphure albo, non urente.

Reperi-

Reperitur argentum in fodinis. 1 Quod ſtatim eſt ſuum, quod ſine opificio fornacum fit, quod purum in venis reperitur, quod tale eſt ſine excoctione, quod tale ortu generatum eſt, quod eſt ſui coloris, cui ſemper aliquid ſaxi ferme adhæret, adhuc abrepti in valle, ut videmus effodi ex fodinis. Hoc argentum purum tenuiſſimis bracteis amplectitur lapidem: interdum præ ſe fert ſpeciem capillorum, inter virgularum interdum globi fert ſpeciem, quaſi filis convoluti candidis, aut rubris, interdum præ ſe fert ſpeciem arboris, inſtrumenti, montium, herbarum & aliarum rerum. *Rulandus* affirmat ſe vidiſſe integrum piſcem: Chriſtum crucifixum, cum *D. Maria*, ſerpentem etiam, & ſcorpionem *&c.* ex puro argento in viſceribus terræ ita formatum. *pag.* 56.

2 Rude a Germanis, variarum ſpecierum, coloris rubei, plumbei, purpurei, nigri, cineracei, ruffi, *&c.*

3 Quod excoquitur ex metallis, ut pyrite plumbagine a Germanis. Qui plura de argento ſcire deſideiat, legat *Ruland.* a *pag.* 56. ad 66.

Argentum vivum, Chymiſtæ Mercurium vocant, eſt aqua viſcoſa in terræ viſceribus, ſubtilis ſubſtantiæ, albæ terræ, per calorem temperatiſſimum unita totali unione, perque minima, quouſque humidum fuerit, temperatum a ſicco, & ſiccum ab humido æqualiter.

Eſtque *Argentum vivum*, altera pars lapidis philoſophorum ſecundum Chymiſtas. Et principium alterum, materque omnium metallorum, & ſecundum quod coit cum patre, & maſculo ſuo ſulphure, cauſat perfectionem, & imperfectionem in metallis, & metalla quoque. (ut fœtus) plus a matre, ſic loquendo, quam patre habent: hinc plurimum trahunt originem, & in hoc plurimum reſolvuntur.

Argentum

Argentum vivum eſt duplex. 1 Nativum, 2 Artificiale.

1 Nativum, ſui coloris, ſine excoctione, quod tale reperitur intra metalla in lacubus in quos e fibris effluxit, eſt mater, & elementum Metallorum. Eſt & lapis in iis venis, cujus vomica liquoris æterni argentum vivum appellatur.

2 Artificiale quod fit vel coquitur, ex minio ipſo lapide nativo, ſive ex vena minii : & reperitur in fodinis. *Dioſcor. lib.* 5. *cap.* 6. docet hujus conſervationem, uſum, venenum, & antidota. Græci, tam nativum, quam fictitium vocant hydrargyron.

Nota. Argentum vivum dum eſt liquidum, in officinis noſtris, dicitur crudum argentum vivum : dum vero eſt mortificatum, in officinis vocant concrematum, ſeu ſublimatum a nonnullis. Chymiſtæ ponunt argentum vivum frigidum & humidum quarto gradu, liquidum in tertio, album ſecundo gradu, tenebroſum primo.

Argentum vivum, id eſt Spiritus, vel Mercurius, ſervus fugitivus, fumus albus, *Rulandus* enumerat *pag.* 68. ad 70. varias ſpecies argenti vivi, uſque ad 23.

Argillæ dicuntur, quia ſimiles ſunt his argillis quibus figuli utuntur.

Harum argillarum varia ſunt genera quæ diſcernuntur reperta in fodinis, quorum *Rulandus*, *pag.* 7. refert 16. genera : ex his omnibus pigmenta fieri poſſent, ſi non tam humidæ forent : ollæ ex his optimæ forent, ſi argillæ recte elaboratæ a figulis in ollas more ſolito informarentur.

Argiſtata, eſt Incerata.

Argyros, eſt Argentum : inde Lythargyros, lapis argenteus ; Lythos, n. eſt lapis.

Aſabon, eſt Sapo.

Aſagen,

Aſagen, eſt ſanguis draconis. *Aſegen*, & *Azogen*.

Aſagi, vel *Azegi*, eſt vitriolum vel atramentum rubeum.

Aſamar, eſt viride æris. *Aſingar*, vel *Aſugar*.

Aſeb, *aſep*, eſt alumen, res eſt metallica, ſeu vena terræ quæ habet mediam ſubſtantiam inter calcanthum & ſal, & reperitur in fodinis : Eſtque Salſugo quaſi terræ *Plin. lib. 35. cap.* 15. fit ex aqua limoque, hoc eſt terræ exundantis natura: corrivatum hyeme æſtivis ſolibus maturatur.

Eſtque vena quaſi terræ, quæ per nimium calorem, in album colorem tranſducitur, & omne Calcanthum alumen continet. *Azub*, *azel*.

Aſed, eſt Leo.

Aſedenigi, eſt Æmatites. *Azedegim*.

Aſenec, eſt Sol.

Aſmaga, eſt permixtio vel commixtio quorundam metallorum adinvicem.

Aſoper, eſt Fuligo.

Aſſeres, qui continuæ lateribus imponuntur, etiam diſſectæ arboris extimi.

Aſubedegi, eſt lapis ſcindens alios lapides.

Atac, eſt tath, vel nitrum.

Atebras, eſt vas ſublimatorium.

Attingat, eſt flos æris. *Atincar*, Borax.

Attingir, eſt Capſula terrea.

Atureb, eſt vitrum.

Aurancum, & *aurantum*, eſt teſtæ ovorum.

Auraric, *azoch*, *azog*, *azet*, *Beſec*, eſt Mercurius.

Avis Hermetis, *Æs Hermetis*, *avis volans*, quia in altum evolat, & tamen iterum in terram propter nutrimenta deſcendit, unde nutrix omnium eſt terra.

Auripigmentum, eſt Arſenicum luteum. A Germanis Operment vocatur, pictores uti ſolent. Eſt

cruſtoſum

cruſtoſum aureo colore micans; Eſt affine quoddam ſulphuri, ex ſimili materia & odore. Eſtque ſterquilinium terreſtre (ut ita dicam) in cavernis terræ, quod per longam decoctionem tranſit in ſubſtantiam auripigmenti. Vide plura, *Ruland. pag.* 87. ad 90. ſi places.

Azarnet.

Aurichalcum, eſt Cuprum.

Aurum Philoſophorum, eſt plumbum.

Aurum vivum, eſt argentum vivum.

Auver, eſt aqua pura, vel lenis.

Azaa, eſt Magra, Terra rubea.

Azci, eſt atramentum. *Azec*, eſt atramentum viride.

Azeg, *azegi*, *azcci*, eſt vitriolum. *Azuric*, eſt vitriolum rubeum.

Azem, eſt butyrum coctum. *Azemaſor*, eſt Minium vel Cinabrium.

Azuc, eſt corallus rubeus. *Azubo*, Vas Chymicum.

Azimar, & *azamar*, eſt Vermilio, vel Minium. *Azimar*, eſt æs uſtum.

Azungia Vitri.

Azoch, eſt Laton, eſt cuprum aureo colore tinctum lapide calaminari *&c.*

Aroph, eſt mandragora. *Aroph* Paracelſi curat calculum.

Arſaneck dicitur, arſenicus ſublimatus.

Arſenicum, eſt fulgur metallorum, eſt etiam ſal ipſorum & Saturni, quod alias artanec, vel artanech reperitur nonnullis locis.

Artetiſcus dicitur, qui membri defectum patitur alicujus.

Arthoicum, eſt oleum rubeum, ex radicibus herbarum una cum pane ſimul in fimo digeſtis, arte tractum.

Aſphaltum, eſt bitumen ex limo terræ & aquæ tractum ad ſimilitudinem picis. Eſt flos æris etiam.

Aſcendentia, ſigna dicuntur, vel aſtra firmamenti cœli, & præcipue ſyderei ſpiritus.

Aſaphatum, eſt ſerpigo, vel impetigo, aut intercutanea ſcabies in poris generata, vermiculorum inſtar, edunt, ſi comprimatur cutis, fila oblonga nigro capite proſilientia.

Aſſala dicitur, nux myriſtica.

Aſſaliæ, vermes dicuntur in ligno naſcentes, vel inter aſſeres, alias teredones. *Aſelli*, Millepedes.

Aſthma, pulmonis eſt morbus, vel peripneumonia, unde gravia ſuſpiria.

Aſtrum, hoc loco dicitur, virtus & potentia rerum ex præparationibus acquiſita, ut ſulphuris aſtrum eſt ejus accenſio, qua vertitur in oleum præſtantiſſimum. Item aſtrum ſalis eſt ejus in aquam vel oleum reſolutio, qua pariter majores vires induit quam antea habuerat. Mercurii pariter aſtrum, eſt ejus ſublimatio, qua miram acquirit vim & potentiam naturali ſua majorem atque ſubtiliorem.

Athanor, vel *athanar*, eſt furnus in arte Spagyrica potiſſimum reverberatorius, nonnunquam etiam alterius uſus, juxta arbitrium artificis adaptatus. Vide plura apud *Ruland. pag.* 76. ad 78.

Atramentum, varia ſignificat juxta adjectionem, ut ſutorium eſt cuperoſſa interius rubeum calcanthum, ſcriptorium ad pennam aptum, fuligineum ad typographam: item album, viride, cœruleum, atque diſtillatum ex viridi, quod Romanum vocant, aut ex alio quopiam. *Atramenti*, varias ſpecies numerat *Ruland. pag.* 78. ad 80.

Atractiva, dicuntur medicamenta, alias magnetica, quæ vim ad ſe trahendi habent, ex ſimilibus etiam attractivis compoſita.

Auguriſta,

Auguriſta, dicitur ſuperſtitioſus artifex, qui ſuam artem in ſpeculis, cryſtallis, & in aquis exercet, præcipuè in volucrium cantu volatuque, ut ex eis præſagiat: aliorum etiam ritus ob eandem cauſam obſervat.

Aurum potabile, eſt liquor auri ſine corroſivo, quod pauciſſimi norunt, eorum etiam qui parant indies in hominum perniciem potius quam ad ſalutem.

Aurum vitæ, eſt aurum præcipitatum, & in ſummam rubedinem cinabaris tritæ ſimilitudidem reverberatum præſtantiſſimum quod ex proprio ſuo mercurio fit, ac præcipitatur.

Auſtromantia, alia eſt ſuperſtitio quædam excogitata, ex ventorum obſervationibus, ut quum aſtra ventorum in ſummam, ultra conſuetudinem, vehementiam erumpunt, inde futuri præſagium homines otioſi magis quam curioſi pronunciant.

Axungia, de mumia, quæ interdum mumia de medullis etiam ſcripta reperitur, eſt medulla oſſium.

Azoth, eſt argentum vivum ex quovis corpore metallico tractum, & proprie mercurius corporeus. Paracelſo præſertim eſt, univerſalis & indifferens medicina rerum ſpeciem omnem exuta, & intenſiſſimam induta vim, atque centralem quandam virtutem generaliſſimam, reliquas omnes medicinas in ſe concludit, non aliter quam prima reliquas omnes ſubſtantias, excluſis accidentibus. Hanc in enſis pomo concluſam quocunque locorum ierit geſtaſſe ſecum perhibetur.

Atramentum ſutorium, eſt vitriolum, id eſt Calcanthum, *Rul. pag.* 80. ad 86.

Aurum, A Chymiſtis dicitur Sol, & ſoli tribuitur. Eſt corpus metallicum, citrinum, fulgidum, ponderoſum, æqualiter in ventre terræ digeſtum, aqua minerali diutiſſimè lavatum: ex argento vivo, puro, fixo, claro,

rubeo: & ex ſulphure mundo, fixo, rubeo non adurente. Aurum eſt ſubtiliſſima ſubſtantia argenti vivi. Videmus enim argentum vivum facile aurum ſuſcipere, quod proximum ſua natura eſt, ut mater filium ſuſcipit. Deinde aurum, ex pauca ſubſtantia mundi ſulphuris, & puræ rubedinis conſtat, plus tamen habet argenti vivi quam ſulphuris, plus habet a matre quam patre. Sulphur puriſſimum cum matre argento vivo, pater coiens, optimum generat filium aurum. Breviter argentum vivum coagulatum, ſulphure, puro igne, non tamen adurente fit aurum. Hic eſt filius delectus, quem ſemper proponit facere, ad quem ſemper contendit natura. Eſt metallum omnium temperatiſſimum calidum & ſiccum ſecundo gradu, fixum & rubeum tertio gradu dicunt.

Aurum eſt duplex. 1 Nativum purum. 2 Coctum.

1 Nativum purum, quod a natura tale eſt, cujus maſſas *Hiſpani* vocant, Palucas, reperitur in fluminibus, ut in *Tago*, *Albi*, *Sala*, *Schwartza*. 2 In montibus *Arabicis*, in fodinis & puteis, partim ejus ſcintillæ quaſi adhærent ad *Saxi* quoddam genus candidiſſimum vocatum a *Germanis* Quartz. 3 In capitulis piſcium quos Forellas vocamus.

2 Coctum, quod conflatur ſeu coquitur. 1 Ex pyrite coloris cineracei, & galenæ, (*which is a vein of Lead and Silver together.*) 2 Ex terra quadam purpurea, vapore, & halitu terræ ita temperata & affecta, ut ſit fœcunda auri, ex qua in camino excoquitur aurum. 3 Ex Chryſocolla. 4 Ex cæruleo. Plurimum facit ad auri bonitatem regio. *Arabicum*, *Hiſpanicum*, *Hungaricum*. *Germanicum*, certis diſtant gradibus, plura ſcias *Ruland. pag.* 92. ad 94.

B *Baculus*,

B

B*Aculus ferreus*, eſt inſtrumentum cuſum ad ſuſtinenda impoſita vaſa.

Bayda, eſt vas ſuper quod diſtillatur.

Bagedia, eſt libra 12 unciarum. *Bardadia*, etiam eſt Libra.

Baiac, eſt Ceruſa. *Balziam*, eſt faba.

Balaſius, Purpureo ſeu roſeo colore flammeſcit, & rutilat, a nonnullis placidus dicitur, aliqui putant eſſe Carbunculum, colore ac virtute diminutum, quemadmodum virtus fœminea, a virtute maris differat. Pluries compertum eſt quod exterior pars unius lapidis atteſtatur balaſio, interior, carbunculo, & ex hoc dicunt balaſium eſſe domum Carbunculi. Varias cogitationes aufert, & luxuriam reprimit : concili t amicorum diſcordias, & in humano corpore ſanitatem inducit. Et potatus cum aqua ſanat oculorum infirmitates, & hepatis doloribus ſubvenit.

Balitiſtera, eſt Terra rubea.

Barach panis, eſt nitrum ſalis.

Barcata, eſt Meatus Ignis.

Berna, eſt vas vitreatum.

Baſura, eſt ſemen. *Baul*, eſt Urina.

Batitura rami, eſt ſquama veneris. *Batitura æris*, eſt ſquama Metallorum.

Baurac, eſt ſal gemmæ, ſaphirium lythargyrum albificatum, eſt etiam ſal vitri, fæx vitri, ſpuma vitri, fel vitri : teſtudo argenti vivi.

Baurac, etiam, eſt attinchar, quodlibet genus ſalſuginis.

Bezar, vel *Beſar*, Lapis viridis pretioſus.

Bianbetunſim pythium, eſt Ceruſa. *Biladen*, eſt Chalybs

Bitumen, eſt ſulphurea terra, ſuccus pinguis, bituminum varia ſunt genera.

1 Liquidum oleo ſimile petroleum.

2 Liquidum odoratum Saxonicum.

3 Odoratum camphoræ nativæ.

4 Nigrum craſſum quod picis colore nomen habet, a lacu *Sodomæo*, quo Mauri cadavera implent. Nigrum craſſum è Paleſtina.

5 Foſſile carbonibus ſimile.

Bodid, eſt ovum.

Bof, eſt Calx viva.

Bolus, eſt Coagulum ſpecificum, quod eſt eſſentiale Chymicum, ut ſit eſſentia quædam liberata ab impuris, & alienitatibus, per coagulationis, (quam neceſſario antecedit ſolutio) nondum ſegregata, conſtitutaque quomodo ſolent boli eluti in ſpecie fieri, ut ſit eis conſiſtentia, & forma homogenea, qualis eſt bolaris, novemque etiam tabulis, id quod ad eſſentiam parum intereſt.

Ruland. ponit ſex ſpecies, quarum *Armenius* verus, magno habetur, in pretio apud *Turcicos* Imperatores, qui utuntur eo contra Febres, Peſtem, & Auginam. *pag.* 105.

Bonati, eſt vitreati.

Borades, eſt Limatura.

Borax, eſt Chryſocolla. *Batrachium*, & vocatur attinchar naturale.

Borax, eſt effronitrum attinchar, vel nitrum. Vocatur Capiſtrum auri.

Botamum, eſt plumbum votum.

Botus barbatus, eſt vas ſuper vas, in quo funditur aurum. *Botus*

Betus barbatus { Vas fuſorium. Deſcenſorium. Crucibulum. Junco factum ad funden-dum.

Bractea, eſt Cuneus ferreus latus. Laminæ, Soleæ

Brachium, eſt Cuprum.

Braricia, eſt Vitrum.

Braſe, Carbones.

Blumati terreum, eſt vas vitreatum. *Buccatum*, eſt vitreatum.

Buccellare, eſt Cibare, & Fruſtillare.

Bulbus, eſt Cepa Marina. Et Bulbus creditur eſſe ſquillam.

Bulga, in quam bacillo agitatæ aquæ infunduntur.

Bulga, per ſe haurieas aquas.

Burnea, eſt pix.

Burac, eſt omne genus ſalis Alii vero diſtinguunt ut *Baurac, borago, borax, uritar augar.*

Butiga, ſive gutta ruonia vel rubea, eſt inflatio totiiis faciei.

Buffonitis, eſt gemma ſeu lapis qui è Bufonis capite erui traditur, (errant qui Chelonitum vocant, quem proprio titulo deſcripſi) Hunc lapidem viri Principes ſemper geſtare ſecum merito deberent. Nam ſi venena vel intus in homine lateant, aut ipſi extrinſecus admota ſint, etiam præſens ille colorem mutat, & guttulas quaſi ſudando emittit. *Erneſtus Burgravius.*

Buffali, ex Cornu, annulus conflatus, & digito annulum geſtatus, ſpaſmi convulſionibus mederi dicitur. *Burgravius.*

Balneum Mariæ, vel maris, ut multi vocari volunt, eſt furnus diſtillatorius aquam continens, in qua calente vaſa chimica ponuntur ad putrefactionem ſuæ ma-

teriæ quam capiunt, ad ſeparationem, & id genus humidarum aſcentionum perficiendas operationes.

Balneum roris, vel roritum, eſt furnus in quo ſuper vaporem aquæ duntaxat, vaſa diſtillatoria ſuſpenduntur, ut aquæ corpus non contingant, alio nomine vaporoſum, aut vaporarium vocavimus.

Balſamum, eſt ſubſtantia corporum, à putredine conſervans. Balſamus alias â nonnullis ſcribitur. Eſt internus, & externus. Internus in humano corpore, temperatiſſima quædam eſt ſubſtantia non amara, non dulcis, non acerba, neque Sal minerale, ſed ſal liquoris, quod a putrefactione validiſſime præſervat humana corpora: dicitur etiam naturæ corporis gluten temperatiſſimum. Brevius ſic definitur. Eſt ſalis interioris liquor ſuum a corruptione corpus tutiſſime præſervans naturaliter. Externus vero terebinthina vocatur a Paracelſo, nullam ignis violentiam paſſa, ſed digeſta. Item eſt omne quod celeriter ſanat, a germanico ſermone ad chyrurgiam adaptatum nomen duabus dictionibus baldzamen, id eſt celeriter conjunctum. Dicitur etiam oleum ex omni corpore diſtillatum, & ad ſummum gradum puritatis adductum. *Beleſon*, eſt Balſamus.

Balſamus de mumiis, eſt balſamus de carne tractus.

Balſamus elementorum externus, eſt liquor mercurii externi, alias mumia elementorum externorum, & proprie rerum firmamentalis eſſentia, quam etiam nonnulli quintam vocant.

Blachmal, eſt materia liquefactione plurium una metallorum confuſa in ſulphur injecta.

Barnabas, vel potius *barnaas*, eſt ſal petræ urinarium, quod etiam acetum acerrimum dicitur.

Baſiliſcus minor, eſt ſtellio.

Berillus, eſt ſpeculum ex cryſtallo ſuperſtitioſe conſecratum

ſecratum ab auguriſtis. *Ruland. pag.* 101, 102. ponit *octo Berilli* ſpecies.

Berilliſtica, eſt ars in ejuſmodi ſpecillis viſiones obſervandi.

Beſachar, fungus dicitur.

Beſonna vero muſcarum fungus.

Biſematum, eſt omnium leviſſimum, pallidiſſimum, & villiſſimum plumbum.

Bitumen perverſum, eſt liquor incertus.

Bolus, dicitur lutum quod minerale nullum in ſe habet.

Bothor, aut coſſi, ſunt apoſtemata parvula quædam puſtuloſa faciei candida.

Botin, eſt terebinthina certo ſuo tempore collecta, quum plus virium à cœleſtibus hauſiſſe putatur. Eſt etiam balſamus ex eadem tractatus artificioſe, alias butimo.

Botium, eſt apoſtema proveniens in gula, veluti ſtruma.

Boxus, dicitur viſcus in arbore naſcens, ut viſcus quercinus, *&c.*

Braſſadella, vel *braſſatella*, eſt ophiogloſſum, aut lanceola, quam etiam linguam ſerpentinam vocant.

Brunus, eſt ignis ſacer in membris, alias Eryſipela, vulgo ignem *S. Antonii* vocant, nonnulli vindictam ejus.

Bruta, cœleſtis eſt virtutis influentia, quæ per animalia bruta rationalibus manifeſtatur, ut in chelidonia qer hyrundinem, in ſale per ciconiam clyſteris uſus, & id genus alia multa.

Butyrum Saturni eſt, quod ſupra altey, atque dulcedo plumbi.

Blas Cordis, eſt ſpiritus vitalis, & conſequenter ſui caloris fomes: ſpiritus vero ſic animatus, & Cordis

dis mater, in Scholis pene neglectus. *Vanhelmont. pag.* 183.

Blas regiminis, agit circa effluvium corporale, prout Luna mare tumefacit. *Vanhelmont. pag.* 336.

C

C*Abala, Cabalia*, Ars *Cabaliſtica*, eſt Scientia occultiſſima, quæ divinitus una cum lege *Moyſi* tradita fuiſſe fertur, quæ nobis Dei doctrinam de *Meſſia* patefecit, cum Angelis amicitiam cultoribus ſuis contrahit, rerumque naturalium omnium cognitionem tradit, ac divino lumine montem pulſis tenebris illuſtrat. Vox eſt *Hebræa, Latine*, dicitur Receptio, quod una cum lege quam poſtea ſcriptam populo tradidit ſecretiorem, & veram legis Enarrationem *Moyſes* in Monte divinitus acceperit, quam ſcribere nefas erat. Sed ordinariis revelationum ſucceſſionibus, alter ab altero quaſi hereditario reciperet jure, ne a prophana multitudine divina myſteria cognita vileſcerent aut violarentur. *Perſæ* fuerunt hujus diligentiſſimi cultores & ſuos ſapientes magos apellarunt, quales fuerunt illi tres, qui *Bethlehemum*, ex Oriente Chriſtum adoratum venere, & non reges ut vulgus hactenus exiſtimavit. De hac Reuchlinus Germanus, & Picus Italus Mirandulæ dominus, & Petrus Galatinus copioſiſſime ſcripſerunt. Et Galatinus affirmat veteres Rabbinos per hanc Cabulæ ſcientiam, Trinitatem, Chriſtumque Dei filium agnoviſſe. Non igitur ſtulta multorum opinione ars eſt, ſed potius ſcientia certa & cœleſtis,

per

Per quam *Theophraſtus* ut de ſeipſo ſcribit, Dei beneficio doctrinam ſuam conſecutus eſt, nec a ſpiritibus malis quicquam habuit: quare falſo, hac calumnia ab invidis gravatur, Conceditur hanc ſcientiam apud multos in abuſum deveniſſe veluti alias ſcientias; Scribit enim *Theophraſtus Hebræos* degeneraſſe ut in doctrina Dei, ita etiam in hac ſcientia. Quare poſtea in veram ſcientiam, falſamque artem diviſa Cabula fuit. Acceſſit etiam litteralis que merito inter artes incertas, numeratur, præſertim ſi ex *Hebræo* fonte non precedat. Vera enim Cabula in S. litteris ſuum habet fundamentum. Multa de hac ſcientia *Theophraſtus* in libris de Philoſophia ſagaci ſcripſit, nec dubito, quin lapſu temporis nationes exteræ ſincerius de *Theophraſto* judicabunt quam Germani quidam modo. Cum clarius luce ipſa ex ejus monumentis conſtat eum fuiſſe ſummum philoſophum, & medicum incomparabilem: & qui nullum Chriſtianæ fidei articulum negaverit; etſi quædam S. Scripturæ loca aliter, quam vulgo ſolent, recentioribus quibuſdam doctiſſimis hominibus ipſi adſtipulantibus interpretatus eſt: ſed de Chriſto Salvatore multa præclara docuit, ut ex ipſius libris pa tebit.

Cabulator, eſt ſal nitrum. (*Michael Toxites, M.*

Cabebi, eſt ſquama ferri. *Cabeth*,

Cabel, eſt Stercus.

Cacabus, eſt vas continens chores tres.

Cacochyla, eſt malus ſuccus in corpore. *Cacochochymia*.

Cacia ferrea, eſt Cochlear ferreum. *Cadaria*, eſt Tutia.

Cadmia, eſt duplex. Nativa, & Factitia. Vide tittulum Æris. Plura leges de *Cadmiæ* ſpecibus apud *Ruland.* a *pag.* 110. ad 121.

Cadmia Acinoſa, eſt Tutia. Item *Cadmia*, eſt liquor candidus.

Cal,

Cal. eſt Arſenicum citrinum. Item acetum.

Calamina, eſt lapis Calaminaris.

Calcadis, eſt vitriolum album. Alias ſal Alkali.

Calchanthos, vel *Calchanthum*, ſignificat.

1 Florem æris.

2 Calcitidem, quæ ſpecies vitrioli.

3 Vitriolum.

4 Æs uſtum, vel petrinum.

5 Vitriolum viride. *Calcanthum*, & *Colcothar*, granulis atramenti & generantur, & nutriuntur. Sale ſoluto, & ipſa ſolvuntur, quod eſt in Venere. Congelant frigore; Venus de quibuſdam mineralibus in mineris participat. Si rubedo adſit, aquoſitas abundat, ſi viriditas, aër exuperat. *pag.* 123. & 124. *Rulandi* plura de *Calcantho* videas.

Calchantum, *Calcadis*. eſt ſpecies atramenti.

Calcaton, eſt Trochiſci de Arſenico.

Calchithios, eſt ærugo æris. Item Marchaſita.

Calcata, Atramentum citrinum.

Calcatar, *Calcotar*, *Calcadinum*, eſt Atramentum rubeum, Vitriolum.

Caldar, eſt ſtannum.

Calcocos, eſt Æs. *Calcithos*, eſt æs viride. *Calocamenon*, Æs uſtum.

Calcitari, eſt Sal Alkali. Alkael. *Cali* eſt cinis clavellatus.

Calcidicum, eſt Medicamen de Arſenico.

Calmet, *Coſmec*, eſt Antimonium. *Coſmet*, *Cuſmet*.

Calufaz, eſt oleum Indi.

Caluſa, *Cyptas*, eſt Cryſtallus.

Calor naturalis, eſt quando radii ſolares vel per ſe materiam ſibi applicatam excoquunt, vel in ſpeculo concavo, collecti rei applicantur. Hujus ignis uſus eſt apud artifices diſſolvere & calcinare.

Calor cinerum, quando partes fixiores per cineres eliciuntur.

eliciuntur. Hic medius eſt inter balnei, & arenæ calorem, proinde illius ope, non modo ſubtiliores, & ad naturam aquitatis ſimplicis approximantes ſubſtantiæ propelluntur, ſed etiam colores, & fixiores partes eliciuntur.

Calor fimi, eſt quando vaſe in fimo poſito, materiam continente, digeſtio fit. Hic calor uſus eſt in infundendis, digerendis, & putrefaciendis rebus. Adhibetur interdum fimus equinus, in quo vas ſepellitur, aliquando vas ligneum fœno vel ſtramine impletum, cui vapore fervente aqua applicatur, fimi in locum adhibetur.

Calor digerens, eſt quo materia diſſolvenda digeritur, & aut athanore, aut fimo perficitur.

Calor fortis, eſt quando igne auctiore & intenſiori res ſeparantur.

Calor arenæ, Medius eſt inter cinerem, & ſcobis ferri, & eſt quando vas materiam continens in catino arenario, arena circumdatam ſubſtantiam fixiorem, quam cineres propellere nequibant, protrudit. Ubi advertendum arenam ſubtilem, non adeo violentum calorem præbere, quam groſſum.

Calor ſcobis, aut ſcoriæ ferri ſuperiore intenſior, & aperto vicinior eſt quando ex ſcobe, vel ſcoria ferri res propelluntur.

Calor carbonum, eſt quando calor prunarum flagrantium materiam, vel vas proximum tangit. Hujus uſus eſt in infuſionibus, cæmentationibus, probationibus, calcinationibus, & diſſolutionibus.

Calor flammarum, eſt quando adhibito conveniente alimento flammæ materiam attingunt. Hic calor vocatur ignis vivus, quo reverberantur, & calcinantur omnium metallorum corpora, necnon ſpiritus tandem propelluntur.

Calor veſicæ levis, eſt quo ex materia veſicæ appoſita, applicato

applicato alembico ſubſtantia humida prolicitur.

Calcinatio corporum, eſt combuſtio, quæ fit igne majori, vel eſt rerum coagulatarum in calcem ſolutio. Eſtque Calcinatio vel Corroſionis, vel Ignitionis.

Calcinatio corroſione ſicca eſt, quando corporibus calcinandis non humor, ſed ejus in locum corrodentes materiæ ſiccæ adjunguntur, quibus calcinantur. Eſtque cæmentum, & commixtio.

Calcinatio corroſione vaparoſa, eſt quando corpora metallica in tenues laminas redacta per acrem corrodentemque fumum calcinantur.

Aliquando corpora laminata ſuper aquis fortibus, aliquando ſuper aceto, vel recrementis uvarum preſſarum ſuſpenduntur; aliquando preſertim nobiliora metalla, plumbi fuſi, vel argenti vivi afflatu fragilia redduntur, & comminuuntur: aliquando alii modi adhibentur. *V.G.*

Calybem, in crocum ſubtilem per vaporoſum corroſionem redigere geſtens, ita procedo. Primum paro aquam fortem ex ſalis petræ & vitrioli ad albedinem calcinati partibus æqualibus, eamque in cucurbitam vitream fundo. Poſt in cucurbitæ ſuperiore parte laminas chalybis ſuſpendo, lutoque vaſis artificium obduco, ne ſpiritus aquæ fortis ullo modo exhalare queant, ac viginti quatuor, horas in arena calida vaporare permitto. Deinde aperto vaſe laminas eximo, quibus crocus, vel pulvis ſubtiliſſimus adhæret, quem lagopode detergo. Porro laminas iterum in dicto vaſe ſuſpendo, & modo ſuperiore procedo, idque tantiſper donec nullus crocus ulterius a ſpiritibus extrahitur, aut in laminis reperitur, Sic plumbum ſuper aceto ſuſpenſum calciantur in ceruſſam, ſic cuprum ſuper recrementis uvarum, atque ita reliqua metalla vaporibus corroduntur.

Calcinatio

Calcinatio humida immerſiva eſt, quando corpus liquori alicui immergitur, qui corrodat indeque calcinet: perficiturque amalgamatione, aut precipitatione.

Calcinatio reverberii, eſt in Calcem ſolutio. Calx autem generali ſignificatu eſt pulvis quilibet in partes impalpabiles comminutus, quem & alcool nuncupare conſuevere. Itaque ſub ſe comprehendit calcem proprie dictum, Alcool, quod eſt a levigatione cinerem, & corroſionis atoma.

Calcinon, per reverberium eſt duplex.

Calcinatio ſpecialiter dicta, & cinefactio.

Calcinatio ſpecialis, eſt qua principaliter dicta calx in combuſtione reverberante efficitur. Itaque a Græcis aptius apellari poterat πτανωσις quod πτανον efficiat, cujus ſpecies quædam ασβεςος, quam in extinctam ſeu vivam, è calcario lapide confectam nominant. In hac vel res ſolitaria calcinatur, vel cum additamentis combuſtionem penitus adjuvantibus, ut ſunt ſulphur nitrum, &c. quæ tunc adjicimus, cum valida admodum eſt indomitaque rei compages. Alioqui volatilia cæteris diſſiparentur, quam a flamma vincerentur fixa. Sed ſpiraculum debetur nitroſis ut vas ſit tutum. Vide *Calcinatum* majus & minus *pag.* ſeq.

Calor, eſt Liber, aut Impeditus.

Liber qui proxime materiam, aut vas materiam continens tangit. Hoc calore proliciuntur, quæ contumacius liquorem emittunt, ſeu fiat ob ſiccitatem aut paucitatem, ſeu quod ob viſcoſitatem & homogenietatem terreis partibus pertinacius adhæreat: & calcinationis fuſioni, & aliis operationibus inſerviat.

Calor impeditus, eſt quando ignis a materia, vel vaſe, ne illud proxime tangat ab alio vaſe impeditur.

Calor liber, eſt Carbonum vel flammarum.

Impeditus eſt arenæ vel ſcobis.

Caballi,

Caballi, vel *Cabales*, ſunt lemures, & aſtralia hominum corpora, qui ante prædeſtinatum vitæ curriculum repentina morte quapiam extincti ſunt. Iſti poſtmodum oberrare putantur ſuper terram, lemurum inſtar, donec terminus prædeſtinatæ vitæ completus ſit, ut quod vivere corporaliter debebant, ſpiritualiter adimpleant, ſi credere fas eſt, veræque religioni Chriſtianæ diſſonum eſſe non comperiatur ex Scripturis ſacris, unde petendus lapis lydius, quo reprobatur omne quod ex auro non conflatum eſt evangelico.

Cacedonium tartarum, eſt materia peccans in corpore humano, ob ſeparationem facultate ſegregativa factam, non ſuccedente mox expulſiva.

Caſa, dicitur pro camphora.

Cahos, præter omnium rerum congeriem. Theophraſto eſt aër, & pro Iliaſte ſupradicto, vel Iliaſtro ſumitur. Et *Chaos*.

Calcanthum, eſt vitriolum. Vide *pag.* præcedent.

Calcinatum majus, dicitur omne quod arte ſpagyrica dulce factum eſt, quod ex propria ſua natura non erat, ut mercurii dulcedo, plumbi vel ejus anima, ſalis & ſimilium, quæ celerrimæ conſolidationis exiſtunt.

Calcinatum minus, eſt omne quod a natura dulce eſt, & citiſſime curat, ut ſaccarum, manna, tereniabin, noſtoch, & ſimilia quæque.

Callena, ſpecies eſt ſalis petræ.

Calcruth, eſt indicium deſiderii ad primum perpetuum, ut quum quidpiam in primam materiam redire cupit ex qua prodierat.

Callictte, ſunt fungi flavi in plantis juniperinis.

Calx mercurii, eſt præcipitatus mercurius.

Calx veneris, eſt viride aëris.

Calx ſaturni, eſt minium.

Calx Jovis, eſt ſpiritus Jovis

Calx martis, eſt crocus calybis vel ferri.

Calx ſolis, eſt aurum calcinatum.

Calx lunæ, eſt argentum, *calx argenti*, vel azurinus flos ejus.

Calx permanens, vel fixa, eſt incremabilis materia.

Calx peregrinorum, eſt tartarum.

Calx lignorum, eſt cinis eorum, qui in vitrum aut aliam materiam non convertitur.

Chaomantia, eſt ars qua præſagium ſumitur ex aëre.

Claretta, eſt albumen ovorum.

Cambuca, eſt apoſtema, vel ulcus in inguine. Panus inguinis

Carbones cœli, ſunt ſtellæ.

Carbunculus, eſt apoſtema, vel peſtilens ulcus ab atro ſanguine.

Cardonium, eſt vinum herbis medicatum.

Carena, eſt viceſima pars guttæ.

Caſſatum, eſt ſanguis in venis invalidus, & mortuus, ſanguinis boni tranſitum & motum obſtruens. *Para.* in archidoxis.

Caſeus præparatus, eſt reſidentia viſcoſa, manens in fundo lactis ex caſeo defluentis.

Cathimia, eſt argenti ſpuma.

Cauda vulpis rubicundi, eſt minium ex plumbo.

Cautela in arte ſpagyrica, eſt habitu comparata quædam induſtria, qua facilius obeunt ſuas operationes, ac perficiunt artis huius profeſſores.

Cauterium, Kautir, eſt inſtrumentorum Chyrurgorum, quo aperiunt cutem & carnes exuſtionibus, eſt etiam medicamentum in ejus locum ſurrogatum, quod ſuo corroſivo citra dolorem aperit.

Celſa, muſculus alias dicitur vitæ, pulſus per ſingulas corporis partes oberrans.

Coadunatio, eſt elaboratio, qua uniuntur diſgregata,

Apellatur nonnunquam excellentioris ſpeciei nomine Coagulatio; unde extitit illud dogma philoſophorum, quod Chymicum artificium, in ſolutione & coagulatione conſiſtat, quo tamen reſpicitur ad lapidis myſterium potius. Ita coadunatio eſt ſolutionis reductio in his, in quibus fieri poteſt. Ejus ſpecies ſunt duæ. Compoſitio, & Coagulatio.

Coagulatio, eſt rerum ejuſdem naturæ e conſiſtentia tenui fluidaque ad ſolidam coactio. Itaque quæ reſolutione aquea, aerea, ignea ſunt attenuata, per hanc in corpus homogeneum reducuntur. Et ſic coagulatio comitatur multas operas, veluti divaporationem, exaltationem, ſublimationem, diſtillationem *&c.* Fit duobus modis. Segregatione, & Comprehenſione. Eſtque vel Frigida, vel Calida.

1 *Coagulatio frigida*, eſt quando res in calido reſolutæ, in frigido coagulantur.

2 *Coagulatio calida*, eſt quando calore conveniente, res diſſolutæ coagulantur.

Coagulatio per ſegregationem, eſt cum quibuſdam ſegregatis reliquum concreſcit. Itaque concretio σύμπηξις appellari principaliter poterat. Peragitur calore, quo divaporat, ſeu exhalat paulatim humor, qui erat cauſa fluoris.

Coagulatio per comprehenſionem eſt, cum totum ſimul comprehenſum, remiſtumque ad uniformem ſubſtantiam coagulat.

Coagulum, eſt Mercurius.

Coagulum ſpecificum, eſt eſſentia materialis terrea, concreta in conſiſtentiam ſiccam per coagulationem.

Coagulatio eſt quadruplex, *lib.* 7. de natura rerum, *pag.* 452. *Paracel. pri: to:*

Coagulum, Mercurius. Mercurius noſter.

Coagulum, *Coagulans*, Sulphur Philoſophorum.

prima

prima materia unde aurum noſtrum. *Fermentum fermenti*, ſpiritum coagulans. Sulphur coagulans Mercurium.

Cobaſtoli, eſt Cinis.

Cobatiorum fumus, eſt Robolt.

Cocilio, eſt pondus 11 unciarum.

Cœlum, Formæ rerum eſſentiales. Quinta eſſentia.

Cœlum Spagyricum, eſt ſuprema pars vaſis Philoſophici.

Cœlum Philoſophorum, vocatur id quod tranſcendit longe naturam elementorum vulgarium, ut lapis Philoſophorum, medicina catholica, omnis quinta eſſentia.

Cœnum, eſt fimus.

Cœmentum, eſt corroſio ſicca, qua corpus aliquod metallicum cum ſalibus corrodentibus, & aliis rebus exiccantibus, ſtratificatum confringitur, & calcinatur. Fit autem Calcinatio hoc modo ---- Corpus cœmentandum in tenues laminas redigitur, & in fruſtula forcipe ſcinditur: ſpecies autem corrodentes pulveriſantur, & aceto, urina, vel aqua forti madefiant, ut fiant inſtar pulticulæ (nonnulli iſtis ſiccis utuntur) Deinde hujus pulticulæ vel pulveris aliqua portio pyxidi cœmẽtatoriæ inditur, illique lamina ſuperponitur, & laminæ alia pulveris portio aſpergitur, quod ſtratificatio, & ſtratum ſuper ſtratum dicitur. Hanc alia lamina ſubſequitur, idque tantiſper donec pyxis impleta, aut nihil laminarum reliquum eſt, & tandem pulvere ſuperpoſito clauditur, lutoque aliquo tenaci juncturæ pyxidis munitæ obturantur, & igni, vel (quod ſatius eſt) ſuo furno imponitur, & ſecundum gradus cœmentatur, 4. 6. 8. 12. vel 24. horis, imo etiam aliquot diebus, (pro re nata) inibi conſervatur. *V.G.* Cum præparare velim crocum Martis ſeu chalybis per cœmentationem, accipio calcis vivæ recentis quantum opus eſt, cumque urina

virili aliquantiſper madefacio, ut fiat inſtar pulpæ. Poſtea hac pulpa pyxidis cœmentariæ fundum ad digiti lati craſſitudinem tego, eique laminas chalybis ſuperaddo, & vas, (ut ſuperius) impleo, ac luto obfirmo. Omnibus rite paratis, pyxidem in furno noſtro cœmentario pono, ignemque tertii gradus ad 4. uſque 24. horis continuum. Tandem exemto vaſe materiam in illo contentam in mortario probe contundo, & per ſetaceum pello, ut fiat pulvis ſubtiliſſimus, ubi calcem a chalybe omnem calida abluo, reſiduumque arefacio, & accipio crocum Martis præſtantiſſimum. Eo modo etiam fit crocus Veneris, qui operationibus multis inſervire poteſt.

Cœruleum, Græcis κύανος, κύανον, Latinis cæruleum propter colorem, Lapis Laſuli, venenatus color, a Germanis vocatur Laſur. Hæc quaſi imitantur Arabes, qui Laſuli vocant. *Rulandus, pag.* 161. ponit 17. genera, 162.

Coloratio, per hauſtum liquoris ingredientis, eſt frequens admodum colorationis modus per liquidam tincturam, quam res colorandæ potare ſeu combibere coguntur. Id fit pro natura earum diverſa. Quæ poroſa ſunt, macerantur in tinctura liquida, vel etiam coquuntur una, aut irrigantur, perfunduntur que ſæpius reſiccationibus interpoſitis donec color placeat. Ita vulgo tingunt vellera linamenta, ſerica, pannos, *&c.*

Coloratio externa eſt cum ſuperficiebus duntaxat color exaltatur. Id fit variis modis, quibus aliter atque aliter diſponitur ſubjecti facies externa ad lumen diverſimode terminandum, unde oritur color diverſus, (iſque in eadem ſpecie illuſtrior, & veluti interpollis, vel obliterata priore ad diverſam nobilior.

Coloratio, per calorem ſolum modus eſt colorandi, cum e potentia in actum, ſeu ex occulto in manifeſtum

color

color protrahitur, adhibito calore duntaxat alteratorio. Neque ſolum principali extractionis fine hoc fit, ſed & inſervit tincturis arcanis.

Coloratio, per ablutionem eſt cum fuſcedines ſpirituales, aliæque ſordes colorem obſcurantes, mutanteſque aquis acribus eluuntur, itaque color illuſtratur, exaltaturve.

Combuſtio, eſt Ignitio, corpora comburendo, in calcem redigens; Incineratio vel vitrificatio.

Comiſdi, eſt Gummi Arabicum.

Compoſitio, eſt diverſorum coadunatio. Eſtque miſtio & conglutinatio.

Conder, eſt Thus, Olibanum.

Calx in Chymica ſignificatione, eſt pulvis quilibet per ablationem ſuperfluæ humiditatis, in partes tenuiſſimas & quaſi impalpabiles comminutus.

Calx viva, non extincta, asbeſtos, fit variis modis. In quibuſdam locis fit lapidibus vel calculis littoralibus, coloris cæſii vel cinerei, candidive; cuniculis nempe actis in agris ad littora vel ſimpliciter collectis calculis ad littora, aut etiam erutis propriis fodinis, ut fit ad Salam & aliis locis, Fit ad mare ex teſtis oſtreæ, vel marmorum buccinorum, & de corticibus ovorum. Eſt autem *Calx viva* duplex, coloris candidi, & cœrulei. Vis omnium eſt adurens, ignea, mordens, cruſtas inducens; urit in ſumma, diſcutit & extrahit. Odit naturaliter aquam qua accenditur, amat oleum quo facillimè commiſcetur.

Calx Extincta.

Calx manica alba, eſt Calx alba peregrinorum, vel ex oſſibus piſcium majorum, albis vel conchis marinis, quas in pileis geſtant confecta.

Calx aſſata, eſt Alumen ex pomis. *Calx. major.*

Camet, Cames, eſt argentum.

Canales, Cuniculi. *Canales* recludere. *Canales*, occludere.

Canciupericon, eſt calidus equi fimus.

Canna, Syphunculus.

Cantacon, eſt Crocus hortulanus. *Capiſtrum auri*, eſt Borax.

Capſa, Cujus fundum eſt filis ferreis contextum.

Canze, carmit, canna, cuſanum, Sunt varia vaſorum genera.

Capſæ, In quas venæ diſtribuendæ injiciuntur.

Capitellum, eſt aqua ſaponis. *Caput mortuum*, eſt terra mortua, vel fæx. Vide *Theophraſtum, pag*. 28. de natura rerum.

Carbunculus, ſumitur pro gemma, habetque nomen ab ignis ſimilitudine, cum ipſe ignem non ſentiat, propterea apyruſta dicitur. *Ruland*. ponit 6. genera eorum *pag*. 132. Maſculi ſunt flammæ lucidioris, ac in ſole flagrantis. Fœminæ languidius refulgent.

Carmiti, eſt obulus.

Carſia, eſt aqua ſalis.

Catillus ferreus ex acie temperatus.

Catinus arenarius, eſt vas terreum, in modum pilei rotundi cum margine trium vel quatuor digitorum, ex terra tenaci factum.

Catma, Limatura auri. *Catrobil*, eſt Terra.

Catillus cinereus, eſt vas fuſorium, ex cinerum de levi ligno elixatorum, & ab omnibus carbonibus, aliiſque ſpurcitiis defæcatorum partibus duabus, nec non cinerum de oſſibus medulla carentibus (ne tamen de porcis, quæ ſummum diſpendium inferunt, deſumpta ſint) optime tritorum parte una cum cerviſia bona, ad maſſam madefactis, & probe invicem commixtis, in ſuo mortariolo paratum. Cineribus ſiquidē madefactis, hoc mortariolum

mortariolũ impletur, & piſtillũ (vulgo monachus dictum) pulſibus tribus ligneo malleo factis in illud cuditur, ac tandem inſperſis cribro ſetaceo cineribus de capitibus vituli, aut cornu cerui, unus atque alter pulſus ſuperadditur, atque ut areſiat, eximitur. Fit & in majori forma catillus cinereus, qui in ungulo ferreo formatur.

Cathochites, Veluti magnes ferrum, ſugda lignum, gagates & ſuccinum paleas attrahunt & retinent: ſic cathochites carnes & manus retinet, innato gummi ſeu glutino lentiſſimo.

Cardir, eſt Stannum.

Cedria, Gummi Cedri.

Cementatio, eſt gradatio per cementum.

Cementum, eſt mineralis acuta materia & penetrans, cum qua metalla ſtrata, ad cementandum reverberantur. Et eſt vel ſimplex vel miſta, & eſt forma pulveris vel paſtæ.

Cementare, *Stratificiren*, eſt alternis res quaſdam ponere.

Centrum Ovi, eſt vitellum Ovi.

Cepa porci, eſt Squilla.

Cerdac, eſt Mercurius.

Ceracio, (Hanc *Geber* definit) eſſe mollificationem rei duræ, vel ſucci non fuſibilis, ad liquefactionem. Dicitur *Ceracio*, quod medicinam philoſophicam inſtar ceræ igni admotæ facile liqueſcentem reddat. Quando Philoſophi argentum vivum in aurum aut argentum convertere volunt, neceſſe eſt ut habeant medicinam fluentem, quæ ſubito (ut *Gebri* verbis utar) ante fugam ejus, in profundo illi adhæreat, ipſique per minima conjungatur, & illud inſpiſſet; atque ſua fixatione in igni conſervat, quouſque adveniat illi majoris ignis tole-

rantia, jus humiditatẽ conſumentis, & convertat illud per hoc artificiũ in momento in ſolificũ, & humificũ verum, ſecundum illud ad quod medicina fuerit præparata. Fit autem *Ceratio* quando corpus ſiccum & durum ſuo humore, reiterata, frequenti imbibitione profunditur. Signum perfectæ cerationis Arnoldus nobis deſcribit, in 2. magni roſarii, *cap.* 27.

Si videlicet ſuper laminam ignitam medicina projecta velociſſime, ſicut cera, ſine fumo ſe reſolverit. Sed illam Philoſophis committo.

Cerare, eſt incorporare, vel miſcere.

Cerebrum arietis.

Cerebrum bovis, eſt tartarum combuſtum. *Cerober*, eſt aqua.

Ceruſa, eſt plumbi ærugo. Omnibus eſt nota, & in pharmacapolis nomen ſuum retinet. Nam ex plumbo vel albo, vel nigro fit pulvis. Alii autem definiunt quod ceruſa ſit ærugo, aut cinis plumbi. Si ex plumbo albo fit, *Hiſpanica* dicitur & eſt candidiſſima. *Dioſcorides*, quomodo fireri debet, docet *lib.* 5. *cap.* 53. Et addit quomodo torreatur, donec ſimilis fiat ſandaracæ; & quomodo ceruſa lavetur. Leviſſima omnium ceruſa ad candorem fœninarum adhibetur. *Ovid.* de medicamine faciei. *Para.* habet ejus compoſitionem.

Chambar, eſt Magneſia. *Chucef*, eſt teſta figuli.

Ceraunia, Inveniuntur in *Germania* ad flumina, ut Albim *Cerauniæ* gemmæ Chriſtallo ſimiles, infecto colore cœruleo diverſæ formæ, nonnunquam ſicuti clavæ, nonnunquam tanquam pyramides, ut repræſentarent caput Zuccarinum. Integræ nunquam inveniuntur, forſitan propter vim fluminis qua excutiuntur nubibus, & reſultationem in terram. Dicuntur provocare dulces ſomnos, valere contra fulmina, & ad prælia & cauſas vincendas valere. *Solinus, cap.* 23. de *Cerauniis*.

Chalcitis,

Chalchitis, Una eſt lapis Chalchitis, id eſt lapis ærarius, id eſt Marchaſita, ſeu ipſa pyrites, unde æs coquitur: quem Macer, & Meſue lapidem ſtellatum dicunt. Altera ſignificatio Chalchitis, eſt alumen capillare, & ærarium, quod in pyrite concreſcit. Hinc aliquoties dicitur alumen concretum. Sic *Dioſcorides* Chalchitin, id eſt alumen aduri dicit more Chalchitidis. Videas plura de Chalchitide apud *Ruland. pag.* 141. 142.

Chalcute, eſt æs uſtum. *Chalcos*, eſt æs.

Chambelech, eſt Elixir.

Chaomantia, eſt Ars qua præſagium ſumitur ex aere.

Chelidonia, eſt Aurum

Chelidonius lapis, vel Gemma *Chelinodia*, reperitur in ventriculis hirundinum, captis pullis hirundinum creſcente Luna, *Dioſcor. lib.* 2. *cap.* 47. Sc. his, qui primo partu excluſi ſunt; diſſectis illorum ventriculis reperiuntur duo lapilli magnitudine, ut ipſe vidi, ſeminis lini & ejuſdem formæ: unus niger, alter ruffus apparet. Vel ut vult *Dioſcorides*, unus colore varius, alter purus. *Ruland.* dicit ſe vidiſſe nigros & ruffos lapillos. Ruffi ſeu purpurei, dicuntur valere contra inſaniam, & epilepſiam; & gratiam conciliare. Nigri, ſedant iram, valent contra febres, malos humores, conducent & oculis.

Cenigdam, vel *cenigotam*, eſt inſtrumentum Chyrurgicum, quo cranium capitis epilepſia laborantibus aperitur. *Ceniplam.*

Cinificatum, idem quod calcinatum.

Cerviculæ, ſpiritus eſt oſſis de corde cervi.

Chymus, eſt fæx. Chymia fæculentia. *Chymus*, Maſſa.

Chiromantia penes Paracelſum, non ſolum circa liniamenta manuum conſideratur, verum etiam in reliquis indiciis in toto corpore obſervatis, venis atque ductibus.

Cineritium,

Cineritium, eſt cimentum auri vel argenti, quod à nonnullis regale vocatur.

Cherva, eſt cataputia.

Cheiri, Paracelſicum abſolute poſitum abſque ulla adjectione, ſi de mineralibus fiat ſermo, argentum vivum denotat, ſi vero de vegetabilibns, flores vegetabiles. Cum per adjectionem reperitur ad hunc modum, flos cheiri, ex argento ſignificat album elixir, vel ejus quintam eſſentiam, non ſecus atque flos anthos, auri rubeum elixir.

Cherio, eſt externorum elementorum occulta accidentalis virtus, & non qualificata natura caliditatis vel frigiditatis.

Cherionium, eſt id, in quo natura non poteſt alterari, ut Cryſtallus à natura induratus liquefieri non poteſt, ut ille qui fabricatur arte.

Cherubin, eſt virtus & influentia cœleſtis, dominatio atque poteſtas ſuper omnes dominationes & poteſtates, à Deo procedens in terram, & ſuper omnes homines. De hac divina gloria legitur ampliſſimè apud Paracelſum, in expoſitionibus Pſalmorum *David*.

Cliſſus, eſt virtus rerum occulta vadens & rediens unde primum exivit, ut virtus radicum in caulem tranſit, ac reliqua quæ ſurgunt ex eis, tandem in eas revertitur poſt autumnum, ibidem per hyemem totam deliteſcit uſque ad primum ver, & æſtatem.

Citrinulus, eſt cryſtallus pallidus.

Citrinulorum, pharmacum eſt ex colcothare, id eſt vitriolum calcinatum, & in ſuum alcali reductum: comparatione facta ad cryſtallum, ob tranſparentiam ejuſmodi ſalis pallidam, diaphano cryſtallo perſimilis.

Citrimula, eſt flammula, herba Paracelſo multum familiaris, ut paſſim in ſuis ſcriptis reperiatur.

Citrinatio,

Citrinatio, eſt reſuſcitatio.

Chybur, vel *cibur*, eſt Sulphur. *Pag.* 488. *Para.* de natura rerum.

Chifir minerale, à nonnullis interpretatur aurum, verum ego ex præcedentibus judico eſſe quodcunque ſulphur generis metallici.

Ciſt, vel alias *kiſt*, eſt capacitas duarum menſurarum vini, vel ſeſquimenſuræ juxta locorum diverſitatem, circiter libras quatuor.

Cœli planetarum, apud Paracelſum proprii ſunt orbes ipſorum, ſpheræque, non fictitiæ, quibus tribuuntur motus ab infidelibus, quos etiam æquè cognoverint in cœlo, atque potuerunt in terris *Empedocles*, & *Plinius*, Phyſicorum hiſtoriographus, Æthnicas flagrationes inveſtigare. Si quod in terris eſt ignorarunt, quod immenſo diſtat intervallo, qui bene dijudicare potuerunt aliter, quam per fallaces conjecturas? Siquidem ob ſuam infidelitatem, veri nullius fieri participes ex ſuis ſpeculationibus ac imaginationibus æquum eſſet. Cum veræ viſiones meditationum fidelibus duntaxat reſervatæ ſint à Deo, falſæ contra procedunt ab inimico veri, ſpeculationeſque ſequuntur infidelium, quibus in ſortem ea pars contigit.

Cohoph, Paracelſo familiariſſima dictio, repetitiones ſignificat diſtillationum, ad fæces reddito liquore ab eis tracto ſæpius, qui vel materiæ proprius eſt & naturalis, vel in vehiculum adjectitius.

Cohos, eſt omne quod cutis in toto humano corpore concludit, alluſione ad cahos facta, quo jam in ordinem divinitus redacto, & non ut prius informi, cuncta comprehenduntur quæ creata ſunt, ad minoris ordinati cahos, vel cohos utilitatem.

Chelonites, Prope villam quæ nunc craſſe dicitur *Calpu*, ubi eſt ſcaturigo cujuſdam fontis irruentis in

Albim,

Albim, locus amœniſſimus & fœcundiſſimus chelonitis gemma eſt inventa, variarum ſpecierum. Primum, quæ forma omnino repræſentabat cochleas marinas, eſt & chelonitis alia forma, nempe oblongum referens aquaticam concham tornatilem, quæ hinc inde reperitur ad flumina, ut ad Albim. Videntur hæ chelonitides habere vim oſtracitis. Nonnunquam Chelonitis perfecta, & ſola illa, nonnunquam vix inchoata, nonnunquam perfecta, ſic tamen ut pro parte alteri lapidi adhæreret; interdum duo vel tres perfectæ vel imperfectæ una erant: interdum magnitudine magnæ fabæ: interdum adeo parvæ, ut formæ viſum fugerent; interdum fulvæ, candidæ, nitentes in morem onychis: interdum nigræ lineis egregiis cochleæ marinæ in modum expreſſis.

Reperitur etiam Chelonitis candicans, veluti onyx guttulis quibuſdam. Alias Chelonitidem volunt reperiri in corde teſtudinis. Sed *Plinius* Cheloniam illam vocat, & dicit eſſe oculum *Indicæ* teſtudinis.

Chemia, eſt ars ſeparandi ex quolibet mixto eſſentias, concinnandique magiſteria artificum. Docet id auferre quod gradum diminuit, detinet & impedit, docet falſum a legitimo ſeparare, & ad perfectionem res adducere. *Theophraſtus, lib. 3. Parag.* Ducit facilius cocta & præparata quam cruda & imperfecta. Quidam derivant a χέειν fundere. Cur vero, quia corpora omnia liquat, ut conſtat ex dictis.

[redacted]

Chroma, eſt color. *Chryſocalcos*, eſt Auri chalcum.

Chryſos, ſeu *chryſion*, eſt aurum.

Cibatio, eſt corporatio.

Cicinum Oleum, eſt Rhaphanticum.

Cinnabaris, verum Cinnabarim, veteres dixere ſanguinem draconis, & adhuc nomen retinet. *Rulandus*

aſſentitur

aſſentitur eis, qui cinnabarim ſuccum, ſeu lachrymam alicujus herbæ vel arboris potius eſſe volunt, quod ipſe guſtus & ſapor indicat. Ferunt arborem eſſe in Libya, & finitimis regionibus proceram, ex qua ille Draconis ſanguis manat: perinde atque in Rhetis è latice, & apud *Germanos* a picea, & abiete tempore veris manat reſina, quam medicamentarii *Itali* pro terebinthi reſina vendunt, cum vera Terebinthina Maſtichæ Chiæ colore dicitur eſſe ſimilis, Platearius quoque ſentit ſanguinem draconis, eſſe arboris aut herbæ ſuccum in *India* aut *Perſia*.

Cinnabaris Metallicus, eſt Minium, Factitium, vel Nativum.

Theophraſtus verum illud Minium Cinnabarim, ob coloris ſimilitudinem nominat, ut alii *Græci*, (non quod ſit vere cinnabaris, id quod *Dioſcorides* & *Plin.* libris citatis etiam volunt) Poſtremo cum minium nativum, ut Sandaracha rubet, nota illorum differentiam. Ex Minio ſæqe elaborato ſive rudi conficitur argentum vivum, quod è Sandaracha minime fieri poteſt: Imo dum lavatur vena minii, ut poſtea teratur, pars ipſius in argentum vivum mutatur, idque rurſus ſiccatum, & contritum redit ad ſuum colorem: Et ſicuti dicimus minium, nativum, & factitium; ita agente vel uſu, dicitur rubrica ſinopica, rubrica fabrilis.

Factitium, Quod conficitur ex argento vivo & ſulphure a Chymiſtis: a *Germanis* dicitur factitium Cinnabari vulgare. Eſt aliud minium adulterinum etiam, quam illud quod Cinnabarim vocant, quod hodie ſolum minii nomen retinet, & conficitur ex plumbo: Eſt & tertium genus adulterinum, in argentariis & plumbariis metallis, exuſto lapide quodam in venis reperto.

Cinefactio, eſt qua fiunt Cineres, Licet nonnunquam & fuligo metallica, & Alcali nominentur cineres, proprie

proprie tamen crematilibus, ſeu inflammatilibus competit. Horum combuſtorum relliquiæ ſunt proprie cineres.

Cinis hederæ, eſt Cinis Clavellatus. *Cinis* Clavellatus, eſt Alcali.

Cinis ex cinere, eſt aqua extracta. *Cinis cineris*, eſt congellatum coagulans.

Cinis ſarmentitius, eſt cinis ille non tantum utilis Medicis, Fermentum fermenti, Chyrurgis, ſed & Chymiſtis. Continet vim ſalis at leniorem. Corrodit excreſcentias carnis, *&c.*

Cineris vena, eſt Fraxini.

Circulatio, eſt liquoris puri per circularem ſolutionem & coagulationem in Pellicano agente calore exaltatio. Liquidarum n. rerum, quæ attenuari ſive reſolvi in aërem, indeque viciſſim in liquorem redire poſſunt eſt tantum: & ſequitur potiſſimum extractiones, quibus fiunt eſſentiæ. *V. G.* Multum operæ & ſtudii in vera ſpiritus vini extractione impenditur, ut ille ſine omni phlegmate haberi poſſit. Quotieſcunque n. elevatus fuerit, ſemper aliquid phlegmatis ſecum ducit. Proinde circulationis modum hujus exemplo demonſtrabimus.

Sumitur vinum generoſiſſimum quod ad manum haberi poteſt, illudque in capaci circulatorio funditur, ſigillatoque orificio in balneo maris ad 14. dies ponitur, ut continue aqua ferveat; Poſtea eximitur, & in phialam funditur, calidumque hyemis tempore in frigida nivali aqua appoſito & agglutinatio alembico cum receptaculo, æſtate autem in cella, vaſi conchas glaciales continenti imponitur, & ſpiritus purus ab omni phlegmate liber alembicum tranſcendet, & in receptaculum dilabitur. Quando nihil amplius aſcendit, receptaculum amovetur, phialaque eximitur cum vi-

no

no quod nullum verum ſpiritum,ſed tamẽ vinum aduſtum (ut vocat *Theophraſtus*) continet. Spiritus hic vini adhuc in circulatorio poſitus, tamdiu rotatur, donec amplius de vitro in vitrum fundi nequit, ſed per diſtillationem ſeu humidam elevationem promovendus eſt. Quando autem materia, in quam agere debet receptaculo imponitur, facile illam amplectitur, & fugam relinquit.

Circulatorium, eſt vas vitreum, ubi infuſus liquor, aſcendendo & deſcendendo, quaſi in circulo rotatur. Varia ſunt hujus genera vaſa, ſed duo precipue ſunt majoris momenti & uſus duntaxat. Pelicanus nimirum, & diota.

Circulus, eſt inſtrumentũ rotundum vitris abſcindendis ex ferro factum, perfringuntur hoc modo. Circulus candefactus vitro apponitur, illudque tamdiu ſtringit, donec ferveſcat & incaleſcat, cumque adhuc fervet frigida gutta immiſſa, aut frigidi halitus affluxu diſſilit, atque dirumpitur.

Comminutio, eſt cum in minutiſſimas partes per colliſum cum aliquo rem redigimus. Et inſervit ei nonnunquam rei exſiccatio, toſtio, cribratio. Nam cum non omnia poſſint ſimul attenuari ſubtiliſſime, per anguſtum cribrum excutienda ſunt ſubtilia, & opus cum craſſioribus repetendum.

Colliquatio, colliquefactio, eſt plurium fuſilium in igne ad unum compoſitum per igneam eliquationem conjunctio.

Colophonia, eſt pix Græca, gummi pini vel reſinæ.

Clareta, eſt Albumen ovorum, ovi albor, leucon ovi, Leucoma.

Chymia, Απὸ τοῦ χύω fundo. Sub ſolutione etiam coagulatio a chymicis antiquis ſubintelligitur: unde pervulgatum illud. Solve & coagula. Ars Chymia,

eſt

eſt ars phyſica ſeparandi purum ab impuro ad conficiendum medicamenta, tam corporibus humanis præſanandis, quam mettallicis ad ſummam perfectionem perducendis, accommodata.

Cleſſydria, eſt ſubductio liquoris, per vaſis ſolidi ſubtus perforati oculum. Ea res olim fiebat in horariis machinis, unde nomen habet; quanquam non aqua tantum ſubducatur, ſed & oleum, & fuſiones mineralium. Oculum autem metallurgi in ſua fornace foramen per quod hinc ſubducitur, unde hoc appoſitum vocabulum eſt, quanquam in ejus locum tubuli, epiſtomia, crenæ canales, *&c.* inveniant. *Clarum*, eſt quod fit è Cryſtallo.

Climia, Ereps, eſt Cathimia auripigmenti.

Clyſſus, eſt ſpecies compoſita, ex ejuſdem rei ſpeciebus variis ſeorſim elaboratis.

Clyſſus, totam rei eſſentiam complecti poteſt, quandoquidem abjectis impuritatibus & fæcibus quiquid in ea eſt eſſentiale ad unum redigitur compoſitum. Vel eſt extractio ſubtilitatis omnium plantæ partium in unum eſſe commune coiens: Et duobus modis uniri poteſt, ſive, ut omnes e diverſis partibus extractæ eſſentiæ, conjungantur, & incorporentur: Sive ut oleum, in una ſit cucurbita, in altera ſal, in tertia liquor, atque ita unico alembico ſubjecto diſtillentur per communem canalem, & ſic uniantur. Sed non ita facile hoc ſuccedit. Non n. pariter ſcandunt aquæ & ſales. Itaque in diverſis oleis & aquis id fieri poſſit.

Corpora cæleſtia Spagyrorum, Sunt virtutes aſtrales in ſua materia.

Chryſei, Sunt Stellæ quæ emittunt lucidos flavos radios.

Chriſites, eſt gemma pretioſa, apud *Plinium, lib.* 37. *cap.* 10.

Chryſites,

Chryſites, eſt ſquama auri, vel aurum : qui provenit ex plumbo probato & liquefacto.

Chryſite, eſt terra aurea, in qua parvis terræ partibus immiſtæ ſunt parvæ auri partes.

Chryſocolla, terra viridis. Græcis & Latinis eſt Chryſocolla, quaſi gluten auri. Duplex eſt, Nativa, & Factitia. *Dioſcorides*, *lib.* 5. *cap.* 54. de nativa agens primas tribuit *Armeniacæ*, ſecundas *Macedonicæ*, tertias *Cypriæ*. Habet *Daica* & *Germanica* multis locis excellentes. Effoditur in *Hungaria*, *Burgundia*, *Goldbergæ* in *Sileſia*, & hinc aurum conflatur. Hunc nativum quidam boracem vocant, non autem eſt lapis borax de bufonibus. Poſſit dici Chryſocolla viride ſciſſile, ſicuti ærugo æris viride raſile dicitur. *Plin. lib.* 33 *cap.* 5. definit Chryſocollam nativum humorem eſſe in puteis per venam auri defluentem, craſſeſcente limo rigoribus hybernis uſque in duritiem pumicis, laudatiorem in ærariis metallis, proximam in argentariis, tertiam aurariam, quartam plumbariam. *Dioſc.* Factitiam enumerat inter ærugines ſimpliciter æris, qua utuntur aurarii, & olim utebantur medici. Fit hæc nativa ex urina infantium, & hæc tincar & borax dicitur. Sic cognata ſunt hæc metalla, ærugo æris nativa, quæ dicitur viride æris raſile, & Chyrſocolla, quæ dicitur viride æris raſile. Chryſocolla nativa habet vim diſcutiendi & exedendi. Conflatur ex nativa Chryſocolla & cæruleo optimum aurum; Nota quod in lapide illo ubi terra viridis, id eſt, *κύανον*, inſint, Tertium quiddam candidum ſcintillarum modo lucet, quod vocant micam, & felium argentum Metallici. Habet colorem argenti, ſed argentum non eſt. *Serap.* dicit nativam Chryſocollam, quæ in ripis maris invenitur, eſſe ex ſpeciebus ſalis cal. & ſiccam quarto gradu.

Dicitur azot, Rebis, aqua Sulphuris, vinum anineum, Flos, *&c.* *Ruland. pag.* 148. enumerat ſex ſpecies Chryſocollæ.

Chryſocolla eſt venenata plus juſta doſi accepta ſecund. *Dioſcor.* ſed medici utuntur caute ad partum facilitandum.

Clorites, gemma, Secundum *Plinium.* eſt gemma pretioſa viridis coloris, inſtar graminis.

Coaſpites gemma, A Coaſpi fluvio nomen accepit ſecundum *Plin. lib.* 37. *cap.* 10. Gemma pretioſa.

Concha, vel Alveolus vitreus, eſt vas plerumque vitreum, in modum alvis formatum, cum ore & manubrio.

Chryſolithum gemmam una cum hyacintho mittit Æthiopia *&c* aureo colore tranſlucentem: unde nomen habet. *Plinius* dicit eſſe pallidi coloris die, & noctu ignei. *Albertus* Chryſolithum aurei coloris gemmam horis matutinis dicit pulcherrimam appare-re, in aliis horis non adeo formoſam; & ſibi diſſimilem, corrumpique eam & fugari ab igne, quia ab illo inflammetur. Facit autem idem ejus ſpecies eſſe Marchaſitam auream, quam vocat & alium lapidem coloris cærulei & rubei.

Vis Chryſolithi eſt bonos excitare ſpiritus, melancholiæ adverſari, lemuribus nocturnis, curare ſcabiem & ulcera, & mitigare colorem febris.

Cloroſis, Morbus, qui apud nos vocatur virgineus, *The green ſickneſſe.*

Cheras, Item ſtruma, eſt tumor in quo grandulæ oriuntur. Vocatur etiam ſcrotula.

Coloritium, eſt grada in coloris per paſtam acutam, quam coleritium etiam nominant. Itaque tingendi quidam modus eſt metallis principaliter deſtinatus. Nec valet niſi in ſuperficie, non enim alte penetrare poteſt

poteſt propter corpulentiam, niſi diluatur liquore copioſo paſtu, atque ita commutetur in formam lixivii.

Colcothar, apud Paracelſum proprie intelligitur vitriolum & ſerpens, aut lacerta viridis, quæ propriam caudam devoravit, hoc eſt, quod aqua propria fixatum eſt ad hunc modum, videlicet. Ab ipſo tota ſua per diſtillationem abſtrahitur aqua, quæ rurſum capiti ſuo mortuo trito redditur, & reaffunditur, abſtrahitur ut prius, atque refunditur toties cohophando, uſque dum eo devenerit, ut nullam de ſe præbeat amplius aquam, quantumvis urgeatur igne ſeverius. Communius etiam intelligitur caput mortuum, ſimplici modo citra cohophationem rubificatum ex vitriolo, quod etiam atramentum rubeum appellatur a nonnullis. Et ironice vocatur à Paracelſo *Henricus rubeus*, in deriſionem aliquorum ementitorum chirurgorum & circulatorum, qui hoc ſolo medicamento conabantur omnia cum ulcera, tum vulnera curare, & huic unico remedio, tanquam anchoræ ſacræ innitebantur, perdentes potius ægros quam ſervantes. Nec deſunt adhuc qui hac tempeſtate vitriolum, ſulphur & alumen concremata, vulgo paſſim per omnes fere nundinas exponunt, magno pretio venalia, quæ vili pecunia compararunt, lapidem ſanctum prædicantes è longinquis & ultra marinis regionibus allatum, imo ex proxima pharmacopolia, quo cuncta curantur ulcera & apoſtemata, præſertim loculorum negotiatoris ulcus in apoſtema rurſum intumeſcit ruſticorum mummulis. Sic mundus in ævum decipi concupiſcit, ut nullo unquam admonitus exemplo vel periculo reſipiſcat. Habeat igitur quod quærit.

Colica, eſt tartarus reſolutus, morbus inteſtinorum fixus in inteſtino collo. *Colica*, diatheſis.

Colcritium, eſt liquor compoſitus ex corroſivis me-

tallorum inimiciſſimis materialibus, quo probatur aurum ad lydium lapidem affricatu, & cui nullum metallum præter aurum ſolum reſiſtere poteſt, unde cognoſcitur è veſtigio ſi quod aliud auro permixtum ſit, hoc omne mox evaneſcit mutato colore ea parte qua coleritium illitum fuerit, cætera non madefacta colorem affricati auri ſervante. Putum vero ac purum nihilo prorſus immutatur eo liquore.

Cometz, eſt gutta ſemis.

Complexio, eſt natura patris. Alias eſt qualitas calidi, vel frigidi: hoc habet naturam agnatam ſibi humidam, illud vero ſiccam. Duæ ſunt igitur complexiones, & non quatuor. Nam calidum propria natura ſimplici non permixta, ſemper eſt ſiccum, & ſi quandoque humiditatem admittit à frigido mutuatur, ut hoc ab illo ſiccitatem, quam aliquando recipit accidentaliter.

Confirmamentum, eſt aſtri corpus in homine, vel eſt ſyderium in homine, vel aſtrale corpus.

Confortativa, aut *confortantia*, ſunt medicamenta, quæ corda hominum atque naturam corroborant, ut expulſiva virtus ejus valeat accidentia noxia quævis excludere coho. Potiſſima totius medicinæ methodus, in qua totus ſpagyricus labor potiſſimum inſudat. Nam ſibimetipſi natura medicus eſſe debet, homo, cui medici nomen tribuitur, miniſter naturæ tantum, & ſervus veri medici. Siquid ultra præſumat, temerarium eſſe naturæ perſecutorem, imo perditorem hominum eſt quod ſciatur, nec id celatum oportuit.

Congelativa, ſunt medicamenta fluxus omnes ſiſtentia, comprimentia, & exiccantia.

Congluten, vel *conglutinatum*, eſt quod ex putrefactione in materiam glutinoſam vertitur.

Cor inter mineralia, dicitur aurum. Ignis etiam vel maximus ardor.

Corbatum, eſt cuprum.

Cornu cervi, in chymicis, eſt alembici roſtrum. Eſt etiam in medicinalibus apud Paracelſum herba vulneraria, ob ſimilitudinem foliorum ad ejuſmodi cornua alludentem naturaliter, ex arte ſignata.

Corpus, eſt ſubjectum in quo virtutes rerum deliteſcunt.

Corpora ſupercœleſtia, ſunt ea quæ per mentem in imaginatione ſolum, & non per oculos carneos cognoſcuntur. Spagyrorum ſubjecta ſunt mirabilium operum.

Confuſio, quæ eſt ſynchefis, eſt Commiſtio actu liquidorum, quæ per ſe fluere poſſunt. Itaque & conſiſtentia, tum partibus, tum toti, aquea eſt ſeu fluida. Quæ enim eliquata ſunt, poſteaque confundantur, ut pix, & cera, vel reſina *&c.* principaliter ſunt colliquationis; licet miniſtret illis confuſio obiter, cum & ſine confuſione poſſent congredi.

Chybur, eſt ſulphur; *Chybur* hoc modo paratur, quo nihil ad pulmonem melius valet. Miſceatur *Chybur* calcibus mineralibus, & inde ter ſublimetur: hoc *Chybur* da ægroto, quod avertit omnes defectus pulmonis, eumque integrum & abſque omnibus morbis conſervat. Eſtque balſamus pulmonis & pectoris, neque ſimile arcanum in viribus rerum quærendum eſt: nam in nullo exterior pulmo eſt poſitus magis, majuſque arcanum ad pulmonem latet, niſi in ſolo *Chybur*, *Para.* de natura hominum, *pag.* 438.

Conjugium, Copulatio.

Conglutinatio, eſt per glutinem compoſitio, manente natura conglutinatorum. Et eſt reductio, ſeu reſtitutio in integrum. Glutinum autem pro natura cujuſque varium eſt, & dicitur hic omne, quod viſciditate tenaci conjungit alterum alteri, aut etiam coercet.

 Conterfehe,

Conterfehe, Liquor quem exſudant parietes fornacis.

Contus, *A gage or long pole*. *Contus ferreus*, *Contus foſſorum*, *Contus tertius*.

Cornelius, vel *Corneolus*, potius gemma ſeu lapis. Alius eſt inſignitus rubedine, alius remiſſor coloris carnis; alius inſignitus candidis pinnulis, alius candidis lineis, alius omnino obſcurus in rubedine, alius multum nitet, ſicut minium. --- *Carneoli*, vis eſt ſtringere ſanguinem, ſiſtere menſes emorrhoidas: Fertur mitigare iras, abſtergit in dentifricio dentes. --- Et ſigilla annulorum crebro fiunt ex *Corneliis*.

Corocrum eſt fermentum.

Corallus, *Corallium*, *Baſſad*, *Beſeth*, *Baſſath*, eſt nihil aliud quam frater marinus, qui alto extractus induratur, atque emergit, & protinus concreſcit obfuſo aere. Sic lapis lyncurinus, ex urina lyncis aere congellatur, aere in gemmam corallium. Teſte *Plinio* & Sol. Uniones molles in aquis, exempti protinus aere dureſcunt, Contrarium fieri in alnis & filice dicit *Pontan.* in meteoris *c.* 41. de amaris fontibus.

--- Videas lapideſcere Sarni
Cærulæo ſub fonte alnum, filicíſque maniplos
Et paleæ intortos lento cum vimine culmos.

Nam ſicut planta coralliorum aere congellata fit lapis: ita alnus & filix herba in aqua fontis Sarni fiunt lapides: plura videas apud *Ruland.* a *pag.* 171. ad 173. *Corallium* nigri coloris rarum eſt, & magno in pretio, contra morbum phreneſim præſentiſſimum eſt remedium. Proculdubio ex viſcoſitate terræ factum eſt, induratum calore proprio & aqua. Ars quoque imitando

tando naturam corallia facit, quæ optime mentiuntur nativa. Conſule Chymiſtas quoſdam, qui illa componere probe ſciunt.

Cortex æris, eſt bracitum, flos æris.

Coticula, experiri aurum.

Craticula, eſt inſtrumentum ex bacillis ferreis quadratis digitatis craſſitudinis, juxta ſe in acutum ita poſitis, ut ſemidigitale ſpatium inter illos interſit, factum focis conficiendis, carbonibus ſuſtentandis inſerviens.

Creta nigra, eſt ſulphur nigrum.

1 *Creta argentaria*, in qua micæ argenteæ internitent.

2 Rara mollis.

3 Dura.

4 Lutea mollis Waldenburgica, quæ facilime lineas ducit.

5 Tophacea.

6 In cinereo violacea dura.

7 Cærulea, quæ effoditur in Thuringia prope oppidum Mogellam, quæ fabri in pingendis parietibus utuntur.

8 Viridis dura.

9 Subviridis.

10 Nigra mollis.

11 Nigra mollis argenteis maculis nitens.

12 Nigra dura.

13 Fabrilis candida, ex qua Catalani ad Matronam parietes & muros extruunt, unde Argeriæ portus extructus.

Crocus, Aurichalcum.

Crocus, Flos.

Crucibulum, eſt vas fuſorium ex terra igne contumaciſſima factum, acutiore baſi, & tereti in ampliorum

capacitatem forma triangulari vel rotunda deſinentem, ad fundenda & eliquanda mineralia & metalla formatum. Fit etiam crucibuli ſpecies, quæ vulgo teſta appellatur, fundendis metallis adæquatum.

Cryſtallus lapis, eſt concretus gelu vehementiori ex nive galacieque, nec reperitur alibi quam ubi maximæ hybernæ nives vigent. Et glaciem eſſe certum eſt, quia impatiens eſt caloris. Et veluti Electra, ita cryſtalli arte parantur & abſterguntur. Infeſtantur Cryſtalli vitiis quamplurimis ſcabro, rubigine, maculoſa nube, occulta vomica, præduro & fragili centro & ſale, capillamentis rimarum. Chryſtallus habet uſum medicum in cremandis corporibus. Poſita ſub lingua dicitur reſtringuere ſitim, trita & cum melle mixta mulieribus auget lac. Veteres Aſtrologi cryſtallum Soli dicarunt. Cryſtallus per congelationem chymicam lapillus eſt factus.

Congelatio ejuſmodi fit, humore aqueo ſecedente, & congelabili ſucco conſiſtenti, in formam lapilli, quod ſine calore evidenti in cella fieri poteſt. Si tamen pars aquoſitatis divaporando diſſipatur, opus procedit citius. Itaque lixivia glaciei ſolent decoqui ad craſſitiem ſapalem, aut ſedimento facto, quod aqueum innatat depleri. Reliquum congelat eo facilius.

Cryſtallus, eſt lapis albus, tranſparens, glaciei perſimilis coloris: conſtat ex igne & frigiditate. *Para. pag.* 545. *lib.* vexationum.

Cucurbita, eſt vas plerumque turbinatum, in cucurbitæ, vel pyri formam utero turgeſcens. Cucurbita alia fundo globoſo prædita eſt, alia plano.

Cucurbita cæca, eſt vas in quo diſſolutiones ſalium, aliarumque rerum.

Cubil, eſt terra rubea.

Culatum, eſt calcinatum.

Crepinum,

Crepinum introverſum . eſt Tartarum correctum. *Para.* in Chyrur. magna, *pag.* 459. *folio.*

Crepinus, eſt morbus Gallicus. *Parac.* in Chyrur. magna folio, 463. *pag.* 2.

Cupri vitriolum quando fiat. *lib.* 5. de natura rerum, *pag.* 416.

Cupri balſamus quomodo fiat. *ibidem pag* 418.

Cupri ſublimatio, in Chyrur. ia magna, *pag* 62.

Cooptatione, Multæ res in diſtillatione fixantur, & præſertim ſi res fixandæ aquam in ſe contineant, ut vitriolum : quod ſi fixetur, Colchotar vocatur : Alumen, ſi propria aqua fixetur, vocatur alumen ſacchari, quod & in liquorem reſolvitur, qui ſi putrefiat per menſem, aquam parit dulcedine ſuccari, quæ quidem magnæ virtutis eſt, & præſtans arcanum in medicina, ad reſtinguendum ignem microcoſmicum hominibus Metallicis.

Cuporoſum, eſt æs uſtum.

Cuperum Æs. Idem Venus, Cancer.

Curtuma, Curſuma, eſt Chelidonia minor.

Cynnia, Cymia, Carora, eſt vas ſimile urinali.

Cyræmia, Crocomma, eſt fæx olei, & de Croco.

Corroſio, eſt Calcinatio res coagulatas per corrodentes ſpiritus in calcem reducens. Eſtque vaporoſa, vel immerſiva.

Corroſio ſtratificatione fit Calcinatione, cum id quod çorrodendum eſt, viciſſim in vaſe aliquo ſternitur cum pulveribus corroſivis. Eſt autem id, vel in lamellas ducendum, frangendumque, vel in particulas convenientes comminuendum, veluti limaturam *&c.*

Corroſio, per paſtam fit cum laminæ metallorum vel lapidum inducantur pulticula coloritii, & veluti emplaſtrantur : Illita lamine reponitur alicubi, donec ſit corroſa. Oportet pulticulum eſſe ex ſeperabilibus, ut ſalibus, calchantho, aceto.

Corpus

Corpus inviſibile eſt anima, ſiquidem tenet mediū inter corpus viſibile, qua de cauſa corpus ea parte vocatur, & inviſibile dicitur, quia participat cum ſpiritu inviſibili. Notandum interea has definitiones phyſicas, & non theologicas eſſe, ne quis anſam calumniandi ſibi faciat.

Corpus phyſicum, eſt ſubjectum naturæ.

Conſolidativa, ſunt externa chirurgorum medicamenta, vulnera & ulcera carnibus recentibus explentia, & cicatrīcem obducentia.

Conſolida, quæ alias dicitur a Paracelſo Aurea Sophia, eſt herba quædam flores habens citrino colore tinctos & rotundos ut flammula, frondes vero hyſopo non abſimiles, in Carinthia vulgaris admodum, in aliis regionibus non uſque adeo frequens, neque nota.

Conſtellatio, dicitur ſupernorum aſtrorum, vel corporum in inferna virium atque virtutum impreſſio, & operatio, qua conveniunt in concordantiam quandam naturalem. De hac habetur excellentiſſima præ cæteris ars & ſcientia phyſica, quæ proptie Phyſionomia ſignata rerum naturalium, in ſympathia ſuperiorum ad inferiora dicitur, non extans, ſed eum plæriſque aliis Paracelſicis ſcriptis excellentioribus ſuppreſſa. Quæ ſi prodiret in lucem, tum demum cognoſceretur ab invidis naturæ perſecutoribus, & ipſius, qualis Philoſophus & Phyſicus extiterit Germanus Apollo Paracelſus, quantoque intervallo Græcos & infideles Philoſophos omnes à tergo reliquerit.

Conſtrictiva, ſunt chyrurgicalia medicamenta ſtiptica, ſua virtute labia vulnerum comprimentia. De his lege ſupra ſecundo tractatu de ſpecificis.

Contorſio, tormentum eſt inteſtinorum, Seu Miſerere mei.

Contractio, & *contractura*, membrorum eſt impotentia, viriumque ſuarum naturalium deſtitutio.

Corroſiva, ſunt chyrurgorum medicamenta ſuperfluas & invalidas carnes exedentia. *Cathæretica*, nemomena, ſeptica.

Conſervativa, Phyſicorum præſertim, ſunt medicamenta, vitam & corpus à corruptionibus præſervantia. Talia potiſſimum ex eis rebus petenda, quæ longiorem vitam ac temperatiorem à natura nacta ſunt, qualia ſunt inter vegetabilia quæcunque ſemper verent hyeme pariter ac æſtate, longiorique tempore perſeverant: inter animalia quæ diutius ac ſanius vivunt: inter mineralia, quæ mumialis eſſentiæ liquoriſve plus habent: & inter metalla, quæ ſunt ærugini minus obnoxia. Talia non ſunt conſerva roſarum, violarum, & cætera, quæ conſervatione ipſamet indigent, ac mutuantur à ſacaro. Pudet priſcorum inventa recenſere.

Cooſtrum, intermedia pars diaphragmatis.

Cotoronium, eſt liquor.

Coruſcus, eſt auricula muris.

Cortex maris, eſt acetum Philoſophorum.

Cruor ſalis, eſt ſal ſeparatum à primo ſale, vitio ſecundæ digeſtionis.

Cycima, eſt lytargirium.

Cydar, eſt Jupiter.

D *Daura*,

D

DAura, folium eſt ellebori, alias aureum.

Demotinus lapſus, repentina mors.

Deſcenſorium, eſt furnus chymicus, in quo deorſum fluit liquor à craſſa materia ſeparatus. Illa eſt callidà aut frigida. Vide *pag.* ſeq.

Derſes, eſt occultus terræ vapor, ex quo naſcitur omne lignum & creſcit.

Diapenſia, eſt alchimilla.

Diaphonum, eſt id quod tranſparendo lucet.

Diaphoreticum, eſt medicamentum ſudoris expulſivum.

Diaſatyrion, eſt confectio venerem excitans.

Diateſſadelton, eſt mercurius præcipitatus.

Dienez, ſunt ſpiritus duriorum lapidum habitatores.

Dabat, eſt viſcus.

Dach, Saxi ſpecies.

Dactyletus, eſt Hermodactylus.

Daib, *Deheb*, *Deab*, eſt aurum.

Danic, eſt pondus ſeu granorum.

Danſir, *Denſir*, eſt Arena.

Daram, eſt Gemma.

Debeſſis, eſt teſtudo.

Degegi, eſt Gallina.

Dehene, eſt ſanguis. *Dem*, *Dehin*.

Dehenes, *Duenes*, eſt atramentum.

Dehenez, *Duenec*, *Duhenec*, eſt vitriolum Romanum.

Deliquium, eſt deſcenſio frigida, quando corpora coagulata

agulata cellæ, aëri puteo, aut alio frigido & humido loco ſuper marmore, tabula vitrea, vel in manica Hippoc. (ut vocant) expoſita externæ humiditatis hiſce corporibus ſeſe adjungentis adjuvamine, in liquorem reſolvuntur, & in ſubjectum vas defluunt & diſtillant. Reſolvuntur autem in frigido potiſſimum pulveres calcinati, ſalia, & ejuſmodi alia corpora ſalium naturam redolentia, ſed omnia quæ in frigido reſolvuntur, in calido rurſus coagulantur.

Deliquium in aëre, eſt liquatio concreti, quæ fit inſinuante ſe humiditate externa, & ſiccitatem reſolvente ut fluat. Ita reſolutum quod eſt, liquor vocatur, & conſiſtentiam habet aqueam. Quanquam n. & lapides calcarii diſſipentur ab humiditate aerea, vel aquea; hoc tamen nec liquatio eſt, nec liquor, quod inde exiſtit, appellatur: Deliquium eſt duplex, ſcilicet, Vaporoſum & Embapticum.

Diliquium vaporoſum eſt, cum res in ſubtilem pulverem redacta aëri vapido exponitur, & humeſcendo in liquorem ſolvitur. Ille vero aër vapidus modo calidior eſt, modo frigidior, qualis eſt ſubterraneorum irriguorum. Et res ſolvenda niſi per ſe ſit apta, ad ſalis potiſſimum, vel ſimilium naturam elaborando adducitur, quod fit maxime calcinando, aut ad eam ſiccitatem redigendo, quæ humiditatem externam avide combibat, & prompte diffluat. Neceſſe enim eſt tenacem compagem ſolvi, & friabilitatem quandam ſalis induci.

Deliquium Embapticum, eſt cum res in humorem demerſa eo uſque detinetur, donec delicuerit. Hoc fit dupliciter, nam res aut vaſculo contenta immergitur, aut ipſa humoris ſubſtantia non accedat, vel ſaltem tenuiſſimus ſudor permeet, veluti cum in vaſe certo, vel veſica bubula imponitur, & cum delicuit, extrahitur; quæ res ſi humor eſt calidus (quod fiat plerum-

que)

que) ſimulacrum balnei eſt : aut in ipſum humorem ſinitur diffundi, ſeu nude, ſeu lintea petia interveniente, qua ſimul ſegregentur ſordes, & hic quoque vel frigidus liquor eſt, quo pacto gummi ſucci inſpiſſati, ut ſaccarum, *&c.* ſolvi poſſunt, vel indiget calefactione, ut in manna, & ſimilibus, pinguedinem ſuccumve tenacem habentibus. Humor ille qui eſt medium ſolutionis, talis eſſe debet, ut ſi eum ſegregatum cupimus, facile poſſit denuo ſeparari, nec peregrinam qualitatem invehat ſoluto, niſi ſtudio quærimus ſimul alterationem ejuſmodi.

Denequat, eſt Borax.

Denodatio, eſt ſolutio.

Derquet, eſt vernix.

Deſtillatio per inclinationem, eſt quæ fit vaſe continente materiam in latus inclinato, roſtro deorſum vergente. Illud vas cum plerumque ſit retorta, etiam diſtillatio per retortam opus nominantur. Nonnunquam diſtillatio per deſcenſum dicitur, quod parva fit elevatio, indeque maxime deorſum reflexio, vel quod ſpiritus maxime deorſum revocentur, & ſine alembic in curvatura coagulantes deſcendant.

Deſcentio calida, (vulgo diſtillatio per deſcenſum) eſt liquoris e corporibus diſſoluti inverſo vaſe diſtillatio. Diſſolvuntur inprimis hac deſcentione omnis generis ligna, oſſa & alia, quorum liquor propter gravitatem aſcendere nequit, fit hoc modo. Accipio cucurbitam terream, eique diſſolvendorum fragmenta impono, eaque ne inverſa cucurbita decidant, nonnullis majoribus fragmentis, vel bacillis tranſverſe juxta ſe poſitis tego. His peractis aliam cucurbitam, in qua parum aquæ ſit, huic inverſæ applico : ita ut ſuperior exacte cum inferioris orificio conveniat, ſed inter utramque laminam aliquam ſatis fortem, ferream inſtar

lancis

lancis concavam, & perforatam collocatam eſſe decet, quæ decidentia fragmenta, ne in ſuppoſitum vas dilabantur, detineat. Tandem optimo luto clauſuras obfirmatas arefacio, vaſque in ſua fornace pono, & vas recipiens in arena vel cineribus colloco, ut ab ignis violentia tutum humorem depreſſum eo facilius recipiat.

Deſcenſio frigida, eſt quando liquor diſſolutus in frigido deſcendit. Eſtque deliquium vel fileratio

Diſtillatio eſt prolectatio, qua eſſentia extrahitur formæ liquoris, & coagulata defertur per ſtillicidium, tranſlata à vaſe materiæ in excipulum deorſum locatum. Quod ita diſtillandum eſt, reſolubile in conſiſtentiam humidam eſſe neceſſe eſt, aut cum humore eſſe, ſive is conatus ſit, ſive foris adjectus: ſunt autem talia maxime vaporoſa, & qui ſpiritus oleoſos habent. Unde ſi diſtillanda per naturam non ſunt talia, per artem eo ſunt deducenda. Et eſt inventa diſtillatio eſſentiæ extrahendæ gratia principaliter, quanquam & famuletur abſtractionibus, depurationibus, & ſimilibus.

Diſtillatio per aſcenſum eſt, cum antequam diſtillat extractum, ſublimatur ſpecie aerea. Debetque ea eſſe continua ab initio ad finem, cum opere interrupto vix aſcendat id quod reliquum eſt.

Diſtillatio per deſcenſum eſt, cum abſque elevatione prolectatus humor deorſum diſtillat.

Diatheſis, eſt natura, diſpoſitio, vel affectus.

Dihalegi, dicalegi, ditalem, eſt Stannum.

Dioniſius lapis, ſeu gemma, a *Baccho* nomen habet. Fertur reſiſtere ebrietati, quia reſolvit & expellit vapores unde fit ebrietas. Eſt gemma nigra ſeu fuſca, dura, mixta ſeu ſparſa rubentibus maculis, guttulis, ſeu notis quæ trita ex aqua ſaporem & odorem vini facit.

Diaphryges

Diaphriges, tria ſunt genera: ut videas apud *Ruland.* *pag.* 184. & 185. Sic vocatur, quod a ſole, & a ſarmentis uratur, torreatur, & areſcat. Nativum genus ex materia ſimili calcanthi conſtat; humor n. eſt inſtar limi per venas delabens, Eructat ex ipſa terra. Illud colligitur e ſarmentis, & ſole aduritur, inde bis coctum dicitur. Hoc nativo nonnulli chyrurgi utuntur.

Diaphrygis prima ſpecies factitia, eſt fæx æris perfecti ſubſidens, & fit ſimul cum flore æris, obfuſione frigidæ aquæ ſublato ære, fornacum in ima parte cohærens invenitur, habens aſtrictionem & guſtum æris. Alterum factitium genus eſt ſimpliciter, quando pyrites ut calx concrematur in camino, donec rubeſcat ut rubrica. Hæc ſpecies adulteratur ochra exuſta, verum ſapore poſſunt diſcerni: *Diaphrygis* ſpecies uſta ex pyrite ipſo, aut ejus materia, ſaporem habet æris, æruginiſque aſtringentem & exiccantem linguam. Ochra autem aduſta, necquicquam talem habet ſaporem nec vim.

Aſtringit, purgat, extergit, ſiccat, excreſcentia conſumit, & ad cicatrices ulcera perducit.

Digeſtio, in athanore fit, quando turri athanoris carbonibus uſque ad ſummum impleta, ignem in foco accendimus, & ferrea ſpatula, vel regiſtro, pro noſtro arbitrio, oſtiolum calorem ad athanos tranſmittens dilatamus. Quidam naturæ operationem æmulantes (ut aiunt) continuum, eundemque, a principio actionis uſque ad finem, calorem requiri contendunt: Alii in gradus diſpeſcunt, ut principio nimirum ad albedinem uſque primus gradus, inde ad flavedinem ſecundus, ad finem autem qui eſt uberrimæ rubedinis tertius adhibetur. Huic ſententiæ *Ruland.* adſtipulatur.

Diſceſſus fit, Cum penitius unita caloris ſolventis potiſſimum efficatia ſeparantur, & diſcedunt. Hoc

perficitur expiratione & reſolutione commiſtorum.

Diſceſſus per expirationem eſt, cum pars in ſpiritum attenuata diſcedit. Et tunc principaliter nominatur expiratio, cum in aerem liberum elevatur, & dimittitur: Quando n. excipitur, diſtillatio, vel ſublimatio nuncupatur, quæ operationes nonnunquã etiã pro expiratione famulantur. Eſt autem expiratio in humidis vapidiſque.

Diſtillatio, ſeu elevatio humida recta eſt, qua partes humidæ ſubtiliores in æthera elevatæ, & frigidis alembici cameris adhæreſcentes in humorem condenſantur, & per ejuſdem canalem guttatim in appoſitum vas diſtillant & dilabantur, fit autem hoc pacto. Materia diſtillanda inditur cucurbitæ, non minus altæ, ſed ſatis amplæ, (altitudo enim vaſis artificem detinet quem amplitudo juvet) & imponitur alembicus magnus, qui ſpiritus aſcendentes facilius capiat, & in humorem reſolvat. Poſtea pro ratione rei elevandæ ad calorem adæquatum ponitur, appoſito receptaculo humorem dilabentem accipiente, omnibuſque juncturis probe clauſis ignis accenſus ſecundum gradus adhibetur, eo uſque quo omnis humiditas alembicum deſcenderit. Exemplum a vegetalibus producemus, Roſis recentibus impleo cucurbitam ad tertiam partem, illamque in balneo maris pono, aqua adhuc frigida: poſtea alembicum roſarum rub. foliis, quibus aculei lutei diſcerpti ſunt, compleo, cucurbitæque impono, & appoſito receptaculo, iuncturis lutatis ignem accendo. Tunc humor aſcendens alembicum occupat, & ex roſis tincturam extrahit, condenſatuſque in aqua in receptaculum diſtillat roſeus. Animadvertendũ autẽ eſt, quod ſi aculei non decerpentur, aquã tincturã pure rubeã extrahere non poſſe. Tamdiu continuato calore pergo, donec nulla aqua tranſcendat amplius, & roſæ in alembico albeſcãt. Hoc adduxi propter artificiũ, tincturã ex roſis ſua ipſius

aqua extrahendi. Quando aliquid per veſicam elicimus, tum cum per alembicum cucurbitæ annexum aliquid elevamus.

Diſtillatio, & elevatio humida obliqua, eſt quando vaſe oblique jacente humor elevatur; Fit autem hoc, vel per latus, vel per retortam.

Diſtractio eſt, qua partes diſtrahuntur qualibet manente in ſua homogenia. Itaque quaſi divulſio quædam hic fit diverſorum ante cohærentiam, aut unitorum, circa reſpectum extractionis unius in altero exiſtentis vel comprehenſi.

Diſtractio autem eſt duplex, ſeparatio aut calcinatio.

Divaporatio, eſt in ſiccis fumidis ſeu halabilibus exhalatio. Nam Chymici habent tam humidum ſpiritum quam ſiccum. Inſtituitur in aliquo vaſe pro rei conditione olla, ſartagine, cucurbita *&c.* Et fit gradibus caloris diverſis.

Doal, vel *Elemptis*, eſt Sol.

Dolet, eſt vitriolum rubeum, vel atramentum rubeum.

Domicilium, in quo Sal loquitur.

Dracatium, eſt Saturnus.

Draco, eſt Mercurius.

Draconites, ſeu *drachates* gemma eſt, quæ fit e cerebro draconum: ſed niſi viventi abſcindatur, nunquam gemmaſcit invidia animalis mori ſe ſentientis, Igitur dormientibus draconibus caput amputatur, & ita aufertur. Animæ enim actus ad multa confert, quæ mortis corruptio humoribus alterat. coloris candidi eſt. Fugat omnia venena, & venenoſos morſus curat. Noſtri quoque hydri & chelydri in capitibus gemmas nonnunquam ferunt, quas draconites a ſimilitudine vocare poſſis. Habet & Syphar (*the skin which an adder caſteth*) *Chelydrorum noſtrorum*, ſuas in medicina virtutes, ſanat enim

enim ſuffitu mire ſedem & vulvam prolapſam.

Pavonis, ſtercus prodeſt comitialibus.

Dragantum, eſt vitriolum.

Duamir, eſt ſpecies ſerpentum ingredientium compoſitionem theriacæ.

Darchem, eſt Cinamomum ſelectum purum.

Diuretica, Medicamenta urinam provocantia.

Diaceltateſſon Paracelſi, eſt argentum vivum vulgi, coagulatum in Alteheſt, & tinctum cum aqua ovorum, fitque arcanum corallinum de eſſentia & conditione aureitatis, quia eſt etiam horizontale. *Vanhelmont.*

Duumviratus, ex ſtomacho & ſplene unicum facit connubium & thorum unum, In quo ſpleni vices mariti tribuit primorum motuum, & ſtomacho primi ſenſus, eſt ergo ſtomachus Lienis, & Lien ſtomachi complementum, ſub unico thoro amborum eſt principatus unius Duumviratus. *Vanhelmont.*

Duo Fratres	*Saturnus & Jupiter.* *Venus & Mars.* Aurum & Argentum.

Duo Fratres, *Edar & Michati.* *Edir*, eſt ferrum ſive *Chalybs.*

Dyota, eſt vas circulatorium a duabus auribus, vel uno utrunque brachium lateribus applicatum habente dictum. Hujus inferior pars eſt in modum cucurbitæ, cui impoſitus eſt alembicus in ſummo canalem, qui liquori infundendo inſerviet habens, in loco autem conveniente duobus roſtris incurvatis, & in cucurbitam a capitello humorem condenſatum devehentibus præditum.

Dyoptra, eſt aſſerculus perforatus, ſeu tabula lignea manubriata circa medium, in latum fiſſa, ut per eam

faciei prætenta, abſque oculorum injuria ignis atque operis modum contemplari poſſimus.

Digeſtio, eſt operatio chymica, vel ſpagyricus gradus alludens ad ſtomachi humani digeſtionem, in quo & per quem materia decoquitur in ſeparationem puri ab impuro. Nonnunquam uſurpatur pro furno vel vitro in quo magiſterium hoc adimpletur.

Diſcus ſolis, eſt argentum vivum ex auro.

Divinatio, eſt incertum quoddam præſagium à cogitationibus ex propria luce deſumptis, ut cum dicitur hoc mihi mens aut cor præſagivit, vel animus meus angelus indicavit, & ſimilia vulgo prolata.

Divertalium, aut divertallum, eſt generatio quæ fit ex elementis.

Dubelec, eſt apoſtematum, concavitas in genere, cum ſolutione continui.

Dubelcolep, eſt compoſitio ex corallo & carabe.

Duelech, eſt tartari ſpecies in humano corpore, lapis ſpongioſus valde periculoſus.

Duenech, eſt antimonium. *Azet, Duenez* Limatura ferri.

Durdales, ſunt ſpiritus corporei inhabitatores arborum.

Dracunculus, eſt braſſatella, ophigloſſum.

Dulcedo ſaturni, eſt altey, vel ceruſa.

E

EDelphus, dicitur omnis qui ex elementorum natura prognoſticat.

Edir, eſt calybs vel ferrum.

Electrum, penes *Theophraſtum*, eſt mixtura compoſiti metalli ex omnibus juxta Planetarum obſervatas conjunctiones, in unicum metallicum corpus conflatis & colliquatis. Ex ſimili conſtabat Virgilii campanula tempore Regis Artus, quæ adulterio contaminatos, tam viros quam mulieres, de ponte in aquam præcipitavit ſolo ſonitus clangore, liberato Rege à ſuſpitione, quam ſiniſtre de ſua conceperat uxore. Fertur etiam (quod experimento nonnullis ſpagyris conſtat) ex ſimili rite conflato compoſitoque metallo, cyphus guſtatorius fabrefactus, venenum aut toxicum nullum admittere, quod ſi forte injiciatur, ebullire quicquid liquoris eo continetur, edito ſtrepitu maxime perceptibili, ac ſi nitrum in prunas conjiceretur.

Aliud narrat Paracelſus tractatu de ſimilis electri compoſitione, ſe vidiſſe quendam *Hiſpanum* habentem ejuſmodi campanulam, pondere vix ſeſquilibræ, per quam inſcriptis nonnullis characteribus & verbis, tot ſpectra prodigiaque, quot velles, convocabat, edebat, & abigebat pro ſuo arbitrio. Voluit is perſuadere Paracelſo vim & energiam campanulæ totam in verbis & characteribus magis quam in ſonitu, vel metallo conſiſtere. Verum Paracelſus rem non ita ſe habere ut

aſſerebat, etſi pro variatione ſcripturæ varia etiam ederentur prodigia, maximam potentiam in metallo ſitam eſſe deprehendit. Hæc dicta ſolum ut ſciatur quid Electrum apud Paracelſum denotet, non ſemper carabem paleas attrahentem, neque cyprium æs calaminari lapide tinctum, alio nomine laton.

Eſſila, eſt tinctura ſolis calore facta, vel in facie, vel alia quavis parte corporis in cute.

Elementum, apud Paracelſum eſt corruptibilis ac tranſitura mundi eſſentia, & omnium, quæ patiuntur mutationem, anxietatem, atque neceſſitatem in diem uſque poſtremi judicii, conſumptioniſque hujus inferioris mundi. Eſt etiam eſſentia ſpirituum in elementis degentium ac deliteſcentium, & aſtrum eorum.

Elementa, matrices rerum ſunt, in & ex quibus generantur, ſubalterna tamen elementis Paracelſi, quod iſtorum ſingula quatuor illa contineant, ac ſint generaliora. Non pretereundum hoc loco, quod in Phyſicis notatu maxime dignum, & minus hactenus animadverſum. Quo quid in occulta natura ſimplicius, eo generalius a ſpagyris & adeptis Philoſophis eſſe comperitur: & quanto ſpecialius, tanto compoſitiùs ac materialius, ut ita loquar ex arte. Exemplo, quanto magis ab individuorum eſſentia ſpecies removetur, tanto proximius accedit eorum materia ad elemēta ſimplicia, necnon forma ad influxum, vel influēs univerſale ſimpliciſſimum, attamen generaliſſimum. Non ſic in manifeſta natura, in qua partes ſpecialiores imo deteriores magiſque degeneres exiſtunt, quo remotius a ſuo toto recedunt. Hinc fit, quia principia rerum naturalium in ſe continent omnia potentialiter Veriſſima eſt igitur ſpagyrorum ſententia, de occulta natura ad manifeſtam, & e contra diverſitate.

Electri annulos ait Paracelſus, digitis geſtari ſolitos vidimus

vidimus quos quicunque induiſſent, nunquam vel ſpaſmo, vel odentalgia corriperetur, nec in Epilepſiam incideret. Adeo ut ſimulatque Epileptici digito, quem annularem vocant, annulus talis applicatus eſt, in paroxyſmo vehementiſſimo, ſubito ille depulſus, & quaſi digitis abſterſus evanuerit, & æger a lapſu confeſtim reſurrexerit. Intuiti etiam ſumus & experti, ſiquis annulorum iſtorum in digito annulari geſtetur, & abditus quidam morbus foras erepturus eſt, annulum iſtum exſudare videas jugiter, & ab inſigni quadam ſympathia decolorari pene alterarique cernas ad oculum. Obſervatu porro dignum eſt Electrum hoc noſtrum, adverſus infeſtos ſpiritus, & Genios noxios eſſe amuletum præſtantiſſimum. Cœlica enim Electro ineſt operatio quædam, omniumque Planetarum agit in illo influentia, cum harmonia quadam ſuperiorum, & inferiorum omnium. Sed Electrum quod in venis metallicis ex auro & argento natura concretum eſt, uti *Mathaſius* ſcripſit, non tam numeroſa pollet virtute, ac illud quod Artificum induſtria ex ſeptẽ metallis in igne fabrefactum eſt, uti *Gebar, Raymundus, Lullius, Theophraſtus Paracelſus*, & alii hujuſce rei artifices teſtantur. Et tam magno in pretio habuerunt veteres iſtiuſmodi Metallum, quod varia ſibi ex iſto fictitia conflabant in uſum domeſticum, & vaſa ex Electro inter ſupellectilem aſſervabant rariorem præ aureis & Smaragdinis.

Ægritudo, duplex. Futura & Accidentalis.

De futuris morbis ſunt omnes febres præter quotidianam.

De accidentibus ſunt ſpecies hydropiſis, icteritia, colica, *Para.* de gradibus.

Electri Theophraſti compoſitio. Proportio ponderum & metallorum conflandorum.

Recipe *Cupri, & Chalibis, ana* quinque partes.
Solis & Lunæ, ana decem partes.
Stanni & Plumbi, ana duas partes.
Mercurii unam partem.

Metallorum unumquodque purgandum, poliendumque ex præſcriptis legibus, quarum Conſulti ſunt Chimioperiæ *Theophraſteæ* periti. Nam unice cavendum eſt, ut monet Chymiſtarum *Apollo* de ſpeculi conſtellatione, ne quid corpora tardent noxia, quod *Platonicorum* erat monitum, etſi in re diſpari.

Vide plura in *Burgravii Achille* redivivo, *pag.* 80. ad perficiendum Electrum.

Ebel, eſt Salviæ vel Juniperi ſemen.

Echis, eſt vipera maſculus. *Echidna*, eſt vipera fœmina.

Linguæ viperinæ erepta furca palpitanti adhuc vipræ contra venenata valent: Item & totum ejus caput abſciſſum & arefactum, ut teſtatur *Nicander* in theriaca.

Edes, eſt aurum. *Elempius, Edetz*, Aurum, Electrum. Idem *Eyeb*.

Edic, Edich, Ebdanic, eſt Mars.

Effides, eſt Cinis plumbi, vel Ceruſa.

Egilops, eſt avena.

Elaboratio, eſt operatio manuaria, qua res in ſubſtantia, eaque potiſſimum materiali mutata elaboratur. Id elaborare appellamus dum remotis ignobilioribus materiæ partibus, quæ ſeu obiter adhærent, ſeu quovis modo adminiculum præbente eſſentiæ, præſtantiſſimam elicimus. Itaque maxime viget hic impuri a puro ſegregatio, eſt & Solutio, aut Coadunatio.

Elanula, eſt alumen.

Elaquir, eſt vitriolum viride.

Elemptis, eſt Sol.

Elevatio, eſt ſubtiliatio, quando partes ſpirituales a corporeis,

corporeis, ſubtiles a groſſis, non fixæ a fixis, inſtar fumi vel ignis elevantur, & a ſummitate capitelli condenſantur. Eſt duplex.

Elevatio ſicca, (vulgo ſublimatio) eſt qua partes ſiccæ ſubtiliores elevantur, cum adhærentia ſui vaſis. Sequenti modo hæc peragitur.

Accipio materiam aliquam ſublimandam, eamque vel ſolam, vel aliis admixtam materiebus, vaſi alicui vitreo, aut terreo inferius lato vel rotundo includo, ita ut duabus partibus vacuis tertia impleta ſit. Vaſi huic ſive cucurbitæ alembicum cœcum in vertice parvo foramine perforatum impono, luto obduco, & ne ſpiritus aut partes ſublimatæ exhalere poſſint, obfirmo. Deinde in catinum arenarium tribus digitis a fundo & parietibus intercedente arena, vel in ignem liberum pono, caloremque per gradus augeo. Primo gradu omnis humiditas abeat, neceſſe eſt, quod impoſita vitro lamina aliqua ferrea lævigata facile exploro. Cum enim humiditas aliqua adhuc reſidua eſt, illa laminæ adhæret, ſed quando omnis humiditas diſceſſit, ſpiritus ſicci aſcendunt, & hinc alembici foramen ſuperſtrato aliquo vitro adæquato luto bono, ne ſpiritus expirent, claudo. Tandem ignem tantiſper foveo, donec omnis materia ſublimanda elevata eſt. Nonnulli loco cucurbitæ ſcutella, vel concha aliqua terrea materiam continente, cum vitreo cono parietibus vaſis inferioris rite accomodato utuntur. *V.G.* Accipio ſulphuris citrini optime purgati, *lib.* 2. ſalis communis, & vitrioli *Hungarici* parum calcinati *lib.* 5. pulveriſata ſingula, & invicem mixta pono in cucurbitam, impoſitoque alembico cæco, in vertice perforoto, accendo ignem primi gradus, donec humiditas evanuit, tum clauſo orificio gradatim procedo, quouſque omne ſulphur ſubtilius aſcendit, hoc ſulphur (a Chymicis flores

ſulphuris

ſulphuris dictum) ex alembico exemptum ſecunda vel tertia vice, ſemper addendo quartam partem ſalis & vitrioli per ſublimationem redintegratam rectifico, & accipio flores ſulphuris pulcherrimos pluribus affectibus reſiſtentes.

Elevatio humida, (diſtillatio communiter dicta) eſt partium humidarum in halitus extenuatarum a ſiccis & groſſis ſubtiliatio. Eſt recta vel obliqua.

Elevatio per latus eſt, quando humor ex vaſe in latus inclinato prolicitur.

Elevatio per retortam, quando humor ex retorta propellitur. Uterque modus in rebus graviores & tenaciores ſpiritus referentibus uſum ſuum habent.

Elidrium, eſt gummi Maſtix. *Elidrion*, Mercurius.

Eloanx, eſt auripigmentum. *Elome*, eſt auripigmentum.

Elopitinum, Dragantum Vitriolum.

Elas maris, eſt plumbum uſtum.

Elpis, eſt ſcoria argenti.

Eltz, *Elzimar*, eſt flos æris.

Ema, Græc. αἷμα, eſt Sanguis.

Ematites, eſt lapis ſanguineus.

Embula, eſt canna vel fiſtula.

Ens primum, eſt extractum minerarum, quæ nondum attigerunt ultimam perfectionem, ſuntque ſeminalis potentiæ fœcundiores. Nominari ſolet materia prima, quæ eſt cujuſque generis, & vim ad id proximam habet, ex qua primam motus naturalis ad ſubſtantiam exiſtit. Petitur primum Ens e mineralibus potiſſimum. Hic enim metallorum & gemmarum actu quidem illis vacuæ ac potentiæ fœcundæ inveniuntur. In vegitabilibus quæritur ex plantis, cum adhuc ſunt in herba vel immaturis fructibus. Animalium claſſis

claſſis non multa præbet, niſi è ſanguine conficere velis & ovis. Ita & ranarum ſimiliumque ſpermata ad hunc vocantur uſum.

Epar, eſt aër, vel æther. *Epatum*, eſt Aloe Epaticum,

Epipolaſis, eſt cum ſublimatum ad ſuperficiem duntaxat aſcendit, eique inſidet. Primum è centro ad ſuperficiem eſſentiæ extrahuntur, ſed nonnunquam eadem operatio inſervit repurgationi. Duplex eſt, humida & ſicca.

Epipolaſis humida eſt, cum e re in humore excedente collocata, ſublimatum enatat, emergitque uſque ad ſummum, ubi ſubſiſtens apparet. Itaque ſublimatio per enatationem ſeu emerſionem apellari poteſt. Adjuvatur hæc levitatis naturalis inclinatione, & diſſidio diverſarum ſubſtantiarum: & procuratur per calorem, non modo actualem, ſed & potentialem.

Epipolaſis ſicca, eſt cum immediate ex reipſa ſublimatum effloreſcit, eique cohæret proxime in ſicco. Et peragitur modis variis opera caloris elevantis, & clauſuris apertis viam egreſſu laxantis.

Epeſilinga, eſt ſquama ferri.

Eſcbon, *Alſcbon*, eſt ſal commune.

Eſſentia, eſt extractum ſimplex e rebus tota ſua natura perfectis productum. Nominatur eſſentia, quod in elementariis loculamentis nata, & comprehenſa, totius ſubſtantiæ miſſuræ pars ſit perfecta, natura & eſſentiali ratione virtuteque inſtructa. Poteſt fieri ex omni miſtorum genere, minerali, vegetabili, animali magno cum proventu. Eſſentia eſt duplex, ſuccus & myſterium.

Eſſentia quinta dicitur, quia eſt aliquid præter elementa, nec ex craſi horum ortum, divinum auctore & effectis.

Ethesius,

Ethesius lapis, eſt Cryſolithus.

Exaltatio, eſt Sublimatio. Eſt etiam operatio, qua res affectionibus mutata, ad altiorem ſubſtantiæ & virtutis dignitatem perducitur, vel eſt ſubtiliatio res ſenſim diſſolvendo, in puriorem & majorem virtutis ſuæ gradum tranſponens, & fit circulatione, aut ablutione.

Exhalatio eſt, cum ſpiritus ſicci per calorem in aerem elevati diſcedunt; Et fit potiſſimum in ſiccis tritis, poſitiſque ſuper tabulis ferreis, vel catinis plani fundi, vel etiam clibanorum pavimentis. Igni ſuccenſo, vel circum ſuprave adhibito torrentur, donec halitus ſint abſumpti, ut in venis metallicis evenit.

Expreſſio, eſt extractio per prælum, quo res coacta ſubſtantiam forma liquida effundit. Ejus uſus excellit in ſuccis & oleis quibuſdam extrahendis.

Extractio, eſt digeſtio e corporea concretione, partes ſubtiliores & puriores ab affuſo aliquo menſtruo apprehenſas, relictis fæcibus diſſolvens. Vel eſt ſegregatio eſſentiæ qua e corpore ſuo extrahitur; ſed non fit ſine ſolutione continui, & divulſione, & extractiones ſunt nobiliores diſtractionibus.

Elephas, eſt aqua fortis. Alias lepra, Elephantiaſis, heracleus morbus.

Elixir proprie, eſt fermentum, cujus minima quantitas ſui generis ingentem molem, in paſtam ſibi ſimilem penetrando conglutinat. Paſta Paracelſo hoc loco ſpiritus eſt vitæ hominum, internuſque vitæ balſamus. *Elixir* autem externus arte balſamus ab externis conquiſitus, ac præparatus in ſpagyricum fermentum.

Emunctorium, eſt locus expulſionis corruptum, per quem exitum habet, valida pellente natura ſuffulta viribus externorum.

Entali, eſt alumen ſciſſum, & quandoque ex ſale gem-

mæ

mæ conflatum arte ſpagyrica. *Entale*, eſt vas.

Enur, eſt occultus vapor aquæ ex quo naſcuntur lapides.

Erodinium, eſt indicium alicujus rei, vel futuræ hiſtoriæ, quæ tantiſper adhuc latet homines, donec adveniat, tum demum vocatur ex incerto notum & certius præſagium.

Eſcara, vel *eſtphara*, dicitur caro nigra & emortua, quæ per cauterium, vel medicamentum corroſivum, à bona vivaque carne per chyrurgos ſeparatur, ac decidit.

Eſſaræ, ſunt puſtulæ parvæ ſcabiei bullarum inſtar, niſi quod carnem habeant exuberantem, ut ſunt puſtulæ ab urtica factæ.

Eſſatum eſſentiale, eſt vis, potentia, & virtus, quæ vegetabilibus & mineralibus ineſt.

Eſſatum vivum, eſt diſtillatum & rectificatum herbis ac ſimilibus expletum, ad earum eſſata eſſentialia extrahendum, ut vinum de chelidonia, perſicaria, pulmonaria, meliſſa, & cæteris, pro aſthanate.

Eſſentia quinta, juxta Paracelſi definitionem, eſt materia quædam ab omnibus quæ natura produxit, ac vitam habent corporaliter tracta, ſeparataque ab omnibus impuritatibus & mortalitate vel corruptione, atque ab omnibus elementis ſubtiliſſime repurgata. De hac lege latius in Archidoxis, in qua omnis rerum Medicina.

Eſſodinum, eſt certum rei futuræ præſagium ex indicio, contrarium Erodinio ſupra definito.

Eſtihomenus, eſt corruptiſſimum apoſtema, totum membrum depaſcens inſtar lupi, vel herpetæ mordacis, ignis ſacri ſpecies.

Eveſtrum, eſt firmamenti perpetuum in elementorum quadruplici mundo. Eſt etiam Propheticus ſpiritus,

tus, qui per ſignum, vel præcedens aliquod indicium præſagit, ac aliquid futuri certo prædicit.

Excrementa generaliter, ſunt omnia ſuperflua per naturam ejecta. Mulierum excrementa ſunt menſtrua.

Exitura, generaliter, eſt omne apoſtema quod ſaniem ejicit.

Exorciſta, ſuperſtitioſus eſt artifex, qui manes & ſpiritus adjurationibus evocat, ac apparere facit.

Extractum, eſt quod a corporea concretione, relicta craſſitie elemẽtari extrahitur. Et eſt quaſi Medulla & pars nobiliſſima ſubſtantiæ totius in elementis producta, & quaſi ſeminata, in quorum etiam ſinu conſervata eſt, & ad nobilitatis ſuæ perfectionem innutrita. Et habet radicem quadantenus ab elementis; unde exiſtit familiaritas congenerationis & ſuſtentationis: Sed principaliter a vi Dei creantis, & per cœli occultos influxus in natura etiam conſervantis dependet. Hinc extracta, præſertim nobiliora ætheraæ & cœleſtis naturæ dicuntur æmula, beneque præparata ad ſalutem humanam adhibita, Deo ſimul benedicente multum in re medica valent. Et ſi his aliqua fides eſt, in ſegregatione cœleſtis lucis a terra obſcura, non omne abceſſiſe æthereum ex Platone putant, aut ſaltem poſtea in ortu miſtorum aliquid inde repetitum, quod comprobat ratio agentium e cœlo corporum in hæc inferiora.

Ezezic, eſt ſal. *Elixir*. eſt medicina fermentata de 7 metallis. *Para.*

F *Faba*,

F

F*Aba*, eſt tertia pars ſcrupuli. *Faba* agreſtis, eſt ſupinus.

Fabiola, eſt flos fabarum.

Fatum, imarmeni, perpetuum & inſenſibile quiddam aſtrorum cœli, ſolis & lunæ.

Flagæ, ſunt ſpiritus qui norunt occulta & ſecreta hominum.

Fel draconis, dicitur argentum vivum ex ſtanno.

Fel vitri, eſt ſpuma vitri. Eſt etiam ſal vitri, *Fax vitri*.

Fermentum, eſt materia firma tanquam fixa, quæ ſuæ naturæ materiam ad ſuam firmatam conditionem præparat, quam etiam ante præparationem non magis quam illa h bebat, ut fermentum panis eſt farina firmata vel conſolidata in paſtam, quæ farinam ſimilem raram & diſcontinuam, in aliam paſtam fermentatam adducit.

Flagæ, ſunt etiam ſpiritus in ſpeculo apparentibus à rebus.

Falcanos, alio nomine, eſt Arſenicum, vulgariter Auripigmentum.

Faſdir, *Saſdir*, eſt Jupiter.

Faulex, eſt Chalybs.

Fecla, eſt fæx vini, vel aceti.

Fæces candidæ, id eſt rubeæ & croceæ ſunt aquæ.

Fedum,

Fedum, eſt Crocus. *Felilecb, Faules*, eſt ferrum.

Fœmina, eſt Sulphur.

Ferrum Indicum, Calibem præcedit proxime.

Ferrum, eſt Metallum, lucidum multum, parum rubeum, albedine non pura participans, durum. Si ſulphur fixum, terreum, argento vivo fixo terreo commixtũ fuerit, & hæc ambo non puræ, ſed lividæ albedinis fuerint, ſi ſuperat ſulphur, fit ferrum. In ſumma. Si argentũ vinũ fuerit poroſũ, terreũ & immũdũ, & ſulphur immundũ, fœtidũ & terreũ, & fixæ ſubſtantiæ (uti ſi morbidus cum matre menſtruoſa coit) generatur ferrũ.

Ferrum. a Chymiſtis Marti tribuitur. *Ferrum* eſt duplex. Nativum & Conflatum, ſeu Excoctum.

Omnia majora metalla quando coquuntur, habent recrementum, ſic dicimus

recrementum { æris; argenti; ferri, plumbi. }

De ſpeciebus ferri, & metallis ferreis, & de rubigine ferri conſule *Dioſcor. lib.* 5. *cap.* 26. & de ejus viribus. Habet rubigo ferri egregiam vim medicam, reſtringendo, ligando, ſiccando, Calidum & ſiccum eſt ſecundo gradu. Hac ſanaſſe Telephum proditur Achilles. Recrementum ferri, vocant ſcoriam & ſtercus ferri, & lapidem ſideritin, licet hoc nomine etiam appellatur magnes qui trahit ferrum. *Ruland.* multa ferri genera enumerat a *pag*. 207. ad 211.

Ferrugo, eſt ſcoria ferri, caca ferri.

Fermentatio, eſt rei in ſubſtantia, per admiſtionem fermenti, quæ virtute per ſpiritum diſtributa totam penetrat maſſam, & in ſui materiam immutat exaltatio. Ideo n. inventa eſt, ut ex ſymbolico ignobiliore efficacia medicinæ fermentantis nobiliſſima fiat ſubſtantia,

ad

ad quam natura pervenire ſinit. Potiſſimum autem in metallis, quorum natura ad mutua proclivis eſt, locum habet, & ab imitatione maſſæ fermentatæ nomen invenit. Vel *Fermentatio*, eſt fermenti cum re fermentanda incorporatio. Sicut n. parum fermenti paſtæ, multam farinam in ſuam naturam & paſtam poteſt convertere; ita etiam fermentum chymicum fermentandum, cui adjunctum eſt, ſibi aſſimilat. Et quale fermentum tale & fermentatum. Intelligunt Philoſophi per fermentum verum corpus, & veram materiam, quæ proprio ſuo Mercurio conjuncta, illam in ſuam naturam convertit. Deinde etiam lapidem ipſum volunt eſſe fermentum corporis perfecti. Cum n. lapis adeo ſit ſubtilis, ut ſuper corpus imperfectū projectū, in modū olei ſupernatet, nec cum illo permiſceatur, opus eſt corpore aliquo, primam illius affinitatem redolente quod illum recipiat, atque in alia corpora introducat. Nam quamprimum corpus illud lapide infectum, & fermentatum eſt, ſtatim in tincturam abit.

Fermentum album, eſt argentum. *Felda, Fermentum* etiam, eſt Elixir.

Feru zegi, eſt ſtannum metallum.

Fex, Intelligimus fecem vini, ut *Dioſcor. lib.* 5 *cap.* 71. docet. Deinde addit fecem aceti, & quomodo ſiccata crematur, ut halcionium, & aliis modis.

Fider, Fidex, eſt Ceruſa.

Felletin, Laminæ ferri.

Filius unius oſtum, eſt vitriolum, aut auripigmentum.

Filius Veneris, eſt auricalcum.

Filtratio, eſt ſubductio per filtrum: eſt celum chymicum, & colatura ſeu percolatio appellari poteſt; fit potiſſimum in humidis, e quibus aquoſitas tenuis tranſit, reſiſtentibus ſpiſſis & oleoſis. Praxis ſic habet.

Carta emporetica convolvitur, aut complicatur, vel loco ejus pannus viloſus conſuitur in ſacci formam, aut vaſi applicatur, veluti in fundibulo, *&c.* Liquor infuſus ſinitur paulatim in excipulum diſtillari : unde hæc operatio, diſtillatio per filtrum dicitur.

Firex, eſt Oleum.

Firfir, eſt Color rubeus.

Firmamentum, eſt Lazurium.

Fiſarum, eſt confectio ſalis Armoniaci.

Fiſtula, Sinus arctus, oblongus, & calloſus ſyrinx.

Fixatio, eſt rei ignem fugientis, ut eum amplius non fugiat, ſed in eo fixa permaneat per ignem aſſuefactio, ſive ea fiat per calcinationem, ſive per decoctionem lentam, & diuturnam, ſive per crebram ſublimationem, ſive per crebro reiteratam ſolutionem, & coagulationem, ſive tandem per rei fixæ additionem perficiatur.

Fyada, eſt Mercurius fumus albus.

Flammula, Juniperi eſt ſpongia citrina adhærens Juniperi fruticæ.

Flox, eſt flamma.

Flos æris, eſt viride æris. Coagulum.

Flos, eſt bolus per ſublimationem extractus. Ex centro & imis partibus elevandus & producendus eſt, ut in ſummitate forma ſicca coagulet. Flos ſpirituoſa rei ſubſtantia eſt. Turbith vero magis terrea. Omnis flos per ſe eſt volatilis & ſpirituoſus, quãquã ingẽio magiſtrali poſſit figi, & ad naturam Turbithi aliquando adduci.

Fluores, ſunt lapides ex fodinis ſimiles gemmis ipſis, ſed minus duri. Metallici vocant fluores, ſiquidem ignis calore, ut glacies ſole, liqueſcunt & fluunt. *Fluores*, ſunt quaſi contrarii metallis iſtis mediis ſeu remotis qua in ſpiritus & aerem ſolvuntur. *Theophraſtus* ſi ipſas noviſſet, ἐκρόους vocaſſet, quod fluxu in terra fierent. *Ruland*. ponit varia fluorum genera, a *pag.* 217. ad *pag.* 222.

Focus,

Focus, in quo plumbum purgatur. Anglice *Smelthouſe.*

Folia daturæ, quaſi folia aurea.

Fom, eſt ſonus, vel vox.

Fulminatio, eſt gradatio metallica cum excoctione ad purum in cineritio, cujus perfectio, veluti effulgente ſplendore, indicatur. Nomen operi eſt quod corruſcacio, velut in fulmine apparente fulgare fiat. Nam poſtquam abſumptæ, ſegregatæque ſunt alienitates, (veluti fluores adjecti, plumbum mineralia conjuncta) nuberula quædam ſulphurea obequitat per ſuperficiem, unde poſtea purpureus elucet ſplendor, quem fulgur, vel fulmen, aut etiam florem nuncupare ſolent, qui cum diſparet relictus regulatus refrigeratur.

Fumigatio, eſt per fumum acrem & corrodentem calcinatio. Diverſo modo Metalla nobiliora afflatu plumbi fuſi, vel hydrargiri, fragilia redduntur, & poſtea comminuuntur terendo cum ſale.

Furogi, eſt gallus.

Furnus, eſt locus in quo ignis ad materiam chymice tractandam dextre & convenienter accommodatur. Eſtque Apertus vel Tectus. Videas plura de furnis *Ruland.* a *pag.* 226. ad 233 & in *Glauboro.*

Fuſio, eſt liquatio per calorem.

Ex Ferro cuprum, & ex ferro plumbum elici poteſt. *Par. de natura rerum* pag. 460.

Fuſio, per Antimonium, qua verum aurum non modo a metallis imperfectis, ſed etiam ab ipſo argento ſperamus, & fit hoc modo. Accipio aurum aliis metallis mixtum, ipſique tres partes antimonii pulveriſati commiſceo, & in crucibulo igni contumaci in furnum ventoſum pono. Poſtea juvante (ſi placet) folle probe liquefactum in pyramidem calefactum, ſevoque illitam transfundo, ubi labris malleo concuſſis regulas aurum

continens in apice reſidebit, quem malleo detrunco. Antimonium porro reſiduum, rurſus in tigillo igni ad tertiam etiam vicem impono, & prædicto modo procedo, ut omne aurum ex antimonio protrudatur. Tandem regulos hoſce ſingulos in catillo terreo prope ſollem pono, carbonibuſque ſuperpoſitis in modum fornicis ignem accendo, tam diuque flammam ſuperinduco, quouſque omni antimonio evaporato, aurum purum, putumque reſideat, quod ſtatim coagulatur.

Fulmen, eſt argentum purificatum.

Fimus equinus, eſt digeſtio facta per fimum equinum, cineres, vel aquam.

Filum Arſenicale, eſt lapis philoſophorum.

Fiſtula, eſt morbus.

Ficus cutis, eſt verruca innaſcens cuti ad crura equorum, medicamentum aptum ad matricem.

Fido, dicitur argentum vivum, & nonnunquam aurum.

Fida, eſt argentum, & aliquando aurum. *Fidda*, eſt Luna.

Filius unius diei, eſt lapis philoſophicus. Et etiam ovum.

Filum arſenicale, eſt arſenicum ſublimatum.

Flegmon, apoſtema commune.

Flos cheiri, eſt auri eſſentia.

Flos ſectarum croe, nonnulli volunt eſſe flores ex croco, ob additionem croe, putantes errorem illorum qui ſcripta Paracelſi manu non exacte legerunt e, pro ci. Ego vero per tranſpoſitionem deprehendi eſſe florem muſcatæ nucis, ut ſonath anthos denotat.

Fœnix, vel *Phœnix*, eſt filius unius diei, ut ſupra. Alii florem chelidoniæ extractum.

Fœdula, eſt fungi ſpecies.

Folia dauræ, quaſi folia aurea.

Fons

Fons Philoſophorum, dicitur balneum maris.

Formæ rerum. influxus dicuntur cœleſtium, quos a ſuperioribus habent inferiora quævis, occulta potentia, vis, atque virtus uniuſcujuſque rei.

Formicæ, apoſtemata verrucalia, porralia.

Fugile, eſt aurium in regionibus apoſtema, vocatur *parotis*.

Fuligo metallorum, proprie dicitur arſenicum, ſed uſurpatur pro mercurio. *Fumus albus*, eſt Mercurius.

Flumen hoc loco, ſunt flores cupellati argenti, in ipſius cum plumbo repurgatione, unde fulminare metalla, idem eſt ac repurgare, potiſſimum quæ perfecta dicuntur.

G

GAmathei, ſunt lapides quibus cœleſtes vires, & ſupernæ conſtellationes imprimuntur, mirandis characteribus, imaginibus & figuris inſigniti vel cœlati, quales aliquando natura fabrefactos videre ſæpiſſime contingit è montibus erutos, quandoque ſecundum ripas aquarum.

Glacies dura, eſt Chryſtallus.

Gladialis eſt ars, qua juxta firmamenti curſum aſtrorum, gladii cuduntur & enſes, quibus & incudes reſiſtere non poſſunt, unde vocatur alias incuſma.

Gelion, dicitur pro folio.

Geomantia, eſt ars & ſcientia terrarum notiſſima. Sed hoc loco dicitur, quum aſtra terræ ſeſe palam faciunt hominibus, ut inde prophetiam aut præſagium ſumant quod ſortitur effectum. Dictur etiam Aſtronomia terræ, quæ dupliciter operatur, aut per aſtronomicas calculationes, vel per puncta.

Geluta, eſt herba carlina.

Gemma tartarea, dicitur lapis vel calculus generatus, ex diaphano & perſpicuo tartaro.

Genula, eſt planta degenerans ex tranſplantatione paſtinacæ.

Gibar, eſt medicina metallica. *Gibum* eſt Caſeus.

Gigantes, ſunt elati vel proceri ſupra, vel præter naturam homines, aut citra leges naturæ.

Gilla

Gilla, vel *Grillus*, apud Paracelſum eſt vitriolum ſua ſponte reſolutum in aquam. Nonnulli putant à natura talem exhiberi liquorem. Sunt qui hoc nomine ſalis armoniaci aquam appellant.

Gluten, eſt Paracelſo ſinonia, vel ut nonnulli volunt ſinovia, liquor viſcoſus albus & clarus, in omnibus juncturis inſtar albuminis in ovo, perſpicua materia, in qua ſi generetur tartarus ob ſal reſolutum quod habet in ſe quandoque coagulatum, oritur inde podagra, cujus etiam locum, & verum domicilium eſſe aſſerit.

Glutinis tenacitas, eſt reſina mineralis, ut terebinthi reſina arboris ſuæ.

Gluta, dicitur vis tenacis picis, & efficacia.

Gnomi, dicuntur humunciones vel ſpiritus potius corporei ſub terra viventes, alias pygmei, cubitali vix altitudine.

Græca magia, eſt ars ſuperſtitioſa à Græcis inventa, vel ſaltem culta, viſiones vanas tractans, qua efficiebant ut apparerent ea quæ vere non erant, indeque magnam apud ignarum vulgus ſapientiæ captarent exiſtimationem, cum nihil aliud eſſet quam oculorum aciei per obfuſcationem vel obtuſionem, tranſmutatio, ex imaginationibus hominum ſumens exordium, quorum aſſenſus cum infideli conatu, per omnis mendacii machinatorem conjungebatur in ſimilitudinem. Quid non molitur in vanis hominibus hac via nequam artifex?

Gravus, lapis eſt porphyrites, cujus uſus ut marmoris in arte ſpagyrica, ad ſpontaneas rerum ſolutiones potiſſimum eſt idoneus.

Guarini, ſunt homines ex influentia cœli viventes.

Guma, eſt argentum vivum, Mercurius.

Gumicula, eſt valeriana, phu.

Guta roſacca, eſt rubedo, præſertim in facie, ſimilis illi quæ tinctura eſt in origine lepræ.

Gagates lapis, Fit in mari & flumine *Gagas*, proculdubio e petroleo, id eſt, naptha ſubtili, vel liquido bitumine naturali : Sicuti altera gagatis ſpecies, lapis Thracius, fit e nigra naptha aut bitumine cum ſtillat vel fluit in mare vel flumina, prope maria, bitumen vel naptha liquida, petroleum illud.

Gagas calefactus, & ſuccinum, motu attrahit fila & ſtipulas, ut magnes ferrum, & gemma Sagda lignum : Et uterque igne accenſus flagrat : Sed ſuccinum non ardet, aquis licet oleo quodammodo ardeat propter reſinæ, unde fit, debilitatem. *Gagates* vero quia ex bitumine fiunt, eo magis in aquis ardent, & aquæ accenduntur, propter vim bituminis, ſicut oleo reſtringuuntur. Succinum vero ſeu electrum non bitumen eſt, ſed tantum lacryma arborum populi, vel etiam pini.

Dicitur lapis gagates a loco & amne nomine *Gagas* in *Cilicia*, ad cujus oſtia ſeu fauces ad mare prope urbem *Plagiopolum* hic lapis reperitur. Ut *Dioſcorides*, *lib.* 5. *cap.* 92.

Galactes lapis dicitur, quia lacteum ſuccum reſudat, coloris cinerei guſtu dulcis, præcipue in aqua, *Dioſc.* dicit, quod *Galactites*, ex uno colore lactis eſt, & eundem vocat Leucogogeam, & ſynephitem, ſucco lactis & ſapore notabilem in educationem nutricibus lactis fœcunditatem infantium, alligatus collo ſalivam facere dicitur. Ferunt illum ore liqueſcere & memoriam adimere. Mittit hunc lapidem amnis *Achelous*, & *Nilus*.

Gala, eſt Lac. Unde *Galaxia*.

Gangræna, incipiens partis affectæ mortificatio.

Gatrinum, eſt Cinis clavellatus.

Gebalum, eſt reparandum. Coagulare idem.

Gechar-

Gecharſam, Difdaba, eſt rana.

Gemma ex araneo domeſtico, ingentis magnitudinis. In horum capitulis ferunt gemmam reperiri præſentiſſimam contra omnia venena & incantamenta. Nec mirum eſt gemmam talem habere vim, cum telæ araneorum ſunt magni momenti ad quamplurima.

Gemma Berillus. 1 Berillus. 2 Chryſoberillus. 3 Chryſophraſius.

Gemma Praſius, Lapis colori porri ſimilis.

Gemma Opalus.

Gemmæ Cerauniæ. 1 Ceraunius longus. 2 Rotundus.

Gemma Iris, eſt lapis ſexangulus, candidus, qui quando radios ſolares excipit, arcum cœleſti ſimilem jacit in parietem: Sunt Irides etiam adulterini.

Gemmæ Rubetarum, Phrynus bufo ſeu rubeta, fœdum animal degens in antris. Hujus ſpecies in *Gallia,* & *Hiſpania* eſt, quæ cornuta maculis croceis & nigris lucentibus nomine Borax in capitibus ferunt gemmas ejuſdem nominis, coloris interdum in candido fuſci; Interdum in medio cæruleum habet oculum, ſi vivæ boraci extrahitur adhuc vel palpitanti: Interdum niger eſt notulis lucentibus nigris, ut noſtri ſunt bufones. Forma erat rotundus magnitudine mediocris fabæ. Interdum virides, interdum verſicolores etiam Boraces reperiuntur. Vulgo tales lapides Cropodinos vocant. Interdum in his forma bufonum apparet ſparſis pedibus. Geſtantur hi annuli a principibus: nam ubi venena ſunt, præſens lapis colorem mutat, & quaſi ſudans guttas emittit: Mire expetuntur a noſtris bufonibus boraces lapides, ita ut ſaltu eos rapere nitantur. Sed an ex cerebro, an ex viſcoſitate ſpumæ naſcuntur Boraces, quæſtio eſt. Sed ſi bufones ſuſpenduntur aere, ut areſiant, præſentiſſimo remedio ſiſtunt fluxum ſanguinis.

Geome-

Geometria finitura, decempeditura, agri menſura.
Gerſa, eſt Ceruſa. *Geſor*, eſt Galbanum.
Gi, eſt terra. *Gich*, *Gepſim*, eſt Gipſum.
Gilvus, *helvus*, eſt medium inter album & ruffum melinus, Citrinus.
Gir, *Gith*, eſt Calx viva.
Girgies, Albi lapides fluminis.
Girmer, eſt Tartarum.
Giſiſmi, eſt Gummi.
Glaſſa, eſt genus Vernicis.
Gliſomargo, eſt Creta Candida.
Gerbulle, eſt ſaxi ſpecies. *Gineſt*, eſt ſaxi ſpecies.
Glimmer oder, habet colorem argenti, ſed argentum non eſt, fellium autem argentum dicitur a ſimilitudine, quod eorum oculi noctu lucent tali modo.
Glomer, eſt rotundum.
Gluten, eſt fel tauri.
Gluten; Sinonia, vel ſynonia eſt pars corporis nobiliſſima, ſubtilis, pura, alba, perſpicua, ſal reſolutum dulce, & humor naturalis: Vide *Gluten*, alio loco.

Gobeira, *Meſpila*, *Agabor*, } Pulvis.

Goſel, eſt animal Cornutum.
Gradatio, eſt metallorum in gradu affectionum exaltatio, qua pondus, color, & conſtantia potiſſimum ad gradum excellentem perducuntur. Neque n. in ſubſtantiam per ſe transfigurandam vim habet; ſed duntaxat qualitates, vel quantitates in gradu extollit, vel ex occulto in manifeſtum producit, nihil mutata ſpecie priore: velut ſi natura dedit aurum album, gradatio id rubificat, ſi volatile, figit, ſi impurum purificat, &c.

Granatus,

Granatus, Species eſt proculdubio carbunculi, eſt gemma rubea, perlucida ſimilis balauſtiis, coloris roſacei, obſcurior carbunculo. Altera eius ſpecies intra ruborem violæ ſparſum colorem habet. Ejus patria eſt *Æthiopia*, & *Arena maris*. Granatus lætificat cor, & pellit triſtitiam. Hujus fœminam, non pæaniten, ſed pæantiden vocat. *Plin.* & *Sol.* Teſtatur fieri prægnantem & *Para.* mederique concipientibus & parturientibus.

Granum viride, eſt fructus arboris terebinthini.

Granum nil, eſt ſemen Indicum.

Granulatio, eſt in granula comminutio, ei inſervit fuſio. Eſt enim propria metallorum & perficitur variis modis. Fuſa metalla in aquam effunduntur, cujus vi deverberata diſſiliant. Fundi vero in catino vel trulla cochleari ferreo debent. Nonnunquã aquæ imponuntur ſcopæ e viminibus exilibus, ut eo melius diſſiliant. Loco ſcoporũ tabella, vel coloratoriũ anguſtiſſime pertuſum, vel crates ad uſum venit.

Graſſa, eſt Attinkar vel Borax.

Gratiola nota herba, magno olim pretio ad nos allata, circa *Norimbergiam* reperta fuit, in agro Argentoratenſi proxime urbem copioſe provenit.

Grus, Ciconia.

Guaril, eſt ſtellio.

Guma, *gumi*, Ol. Sul. Coagulum.

Guma paradiſi, Auripigmentum.

Guma Cupri, eſt ſtillicidium Veneris.

Gummi aſinar, eſt gemmi amygdali.

Gummi arboris nucum, eſt tremulæ arboris.

Gummi Cedri, Cedria vel cidrina, Kedria, Alkitran, Xerbin.

Gutteo, eſt gumma quæ eſt marinum

Gutta rxonia, ſeu Butiga, vel gutta rubea, eſt inflammatio totius faciei.

Gemmarum

Gemmarum mortificatio quomodo fiat. *Para. lib.* 5. de natura rerum *pag.* 428.

Gemmarum tranſmutatio fit oleo ſulphuris *lib.* 7. de natura rerum *pag.* 462.

Gypſum, Forſitan fit ex lapide ſpeculari quem vocant Sparodes ſpergulas, propter vitri ſimilitudinem. Eſt autem *Gypſum*, cognata res calci, ſed non eſt ita calidum. Differunt quod calx reſtincta humore aliquo acquirit calorem; *gypſum* vero non accenditur reſtinctum. Vis illi eſt aſtringere, obſtruere, potu ſtrangulat. Uſus ejus eſt tantum extrinſecus, propter ejus nimiam exſiccationem, & ſtrangulationem.

Gypſum eſt duplex.

1 Foſſile & nativum, & e terra effoditur, ſumma tamen tellure, eſt res ſimilis fere nitro, latis nonnunquam venis: notum *Theophraſtus* & *Plin.* reperitur ad Albim.

2 Alterum *Gypſum*, eſt factitium. Et fit ſeu coquitur (utar n. verbo *Plin.*) ex lapide albo ſimili alubaſtriti, cujus lapidis quaſi venæ reperiuntur in ſaxis Jenæ, & ad ſylvam Hercynam, & Salveldiæ ad fodinas. Lapidem *Ruland*. putat eſſe quaſi medullam induratam ſaxi: aut ſpecies videtur eſſe aphonitri, aut *gypſi* veri, aut lapidis calaminaris.

Secundo *Gypſum* factitium fit ex lapide illo ſciſſili ſpeculari, qui a Germanis dicitur Sperglaſs, glacies Mariæ, quia repreſentat formam glaciei. Et hoc eſt optimum *Gypſum* ut teſtatur *Plin. lib.* 36. *cap.* 24. *Ruland. pag.* 249. enumerat 16. ſpecies *gypſorum.*

H

H*Al*, dicitur ſal. *Hal*, alias *Hol*, eſt etiam Acetum.
Halcyon, vel *alcion*, eſt glacialis avicula.

Harmel, eſt ſemen rutæ ſylveſtris.

Haro, ſpecies eſt filicis. Similis Polypodio.

Hadid, eſt ferrum.

Hæmatites, vocatur a German. *Blutſtein*, propter colorem ſanguineum, quo tingit, & etiam ſpectatur præcipue, qui foſſilis eſt in fodinis, & propter effectum etiam quem habet in ſiſtendo ſanguine in omni fluxu ſanguineo. *Ruland*. ex *Plin*. & *Dioſcor*. enumerat ſex ſpecies, *pag*. 250. 251.

Hager, eſt lapis.

Halimar, eſt Cuprum.

Halcyonium, eſt nihil aliud quam maris ſpuma concreta, & intus res ſciſſilis, ſtimulans in faucibus & oculis, unde hodie ſpuma maris in officinis dicitur. Sed non ſpuma ſalis illa, ſeu maris, licet ſit cognatio quædam. Spuma enim ſalis illa eſt lanugo, ſeu ramentum ſpumoſi maris coagulatum in petris. *Halcioninm* vero ſpuma maris concreta, ſciſſilis & ſpongioſa. *Ruland*. a *Dioſcoride* enumerat *pag*. 253. 5. genera halcyonii.

Hel, eſt mel.

Henricus rubeus, eſt colcothar vitrioli, vitriolum in rubedinem calcinatum.

Helebria,

Helebria, eſt ſpecies veratri nigri, rubeos flores edentis.

Heliotropium, eſt meliſſa Paracelſi.

Hemorrhoides, eſt ſanguinis in ano profluvium.

Hydromantia, eſt ars ſumpta ex aſtris aquæ, quum in ea ſeſe palam faciunt hominibus, ab inundationibus inuſitatis, fluctuationibus, aliiſque apparentiis.

Hydropiper, eſt perſicaria, rubeis tincta maculis.

Hinnicula, genicula, vel ut ſupra guinicula, eſt valeriana. Verum puto variationem ex errore ſcribentum.

Homunculi, ſuperſtitioſæ ſunt imagunculæ loco vel nomine alicujus fabrefactæ, ut aſtralem hominem inviſibilem contineant, cujus cauſa fictæ fuerunt in ſuperſtitioſum uſum.

Horizon, mercurius auri.

Humor vitæ, fomentum eſt & pabulum calidi naturalis, alias humor radicalis, quæ omnia viventia, ne areſcant, ſuſtentat.

Humoris receptaculum, Aizucht.

Hyarith, eſt Luna.

Hyacinthus, eſt gemma differens ab Amethyſto, quod fulgus violaceus emicans in amytheſto, dilutus eſt hyacintho, gratus primo aſpectu, evaneſcit antequam ſatiat, marceſcens celerius nominis ſui flore *Plin. lib.* 37. *cap.* 9. Mittit *Æthiopia*, *Arabia*, & *India Hyacinthos* & Chryſolithos. *Arabes* tres eius faciunt ſpecies, Coloris rubri, Citrini, & Antimonii.

Hyacinthus provocat ſomnum, valet contra toxica, exhilarat hominem, confortat Cor. Veteres Aſtrologi dicarunt *Hyacinthum* Jovi. *Ruland.* enumerat *pag.* 256. ſex ſpecies.

Hydrophorbia.

Hypogloſſum,

Hypogloſſum, *Hyppogloſſum*, Epigloſſum, Uvularia, Bonifacia, Lingua pagana, bis lingua.

I

I*Aſpis*, eſt lapis hœmatites.

Iaſſa, eſt herba trinitatis, & perſicaria. *pag. 457.* Mag. Chyrurg.

Icteritia rubea, eſt Eryſipelas.

Idiotæ, ſunt contemptores verarum artium, etſi falſarum ſint peritiſſimi profiſſeores.

Ignis leonis, eſt elementum ipſum ignis.

Ignis perſicus, eſt ulcus ardoris, incendio torquens.

Ignis pruinus adeptus, eſt eſſentia quinta vitrioli (vel vini) cum tartaro rectificata.

Ilech primum, eſt principium primum. *Ileias*, *Ileadus*.

Ilech ſupernaturale, eſt conjunctio ſupernorum & firmamentalium aſtrorum, cum terrenarum rerum aſtris inferioribus, atque vino.

Ilech magnum, eſt aſcendens vel aſtrum medicinæ, quod una cum ea ſumitur, in qua etiam occultum eſt, non ſecus atque in firmamento ſuperiora ſydera, item in homine inferiora.

Ilech crudum, eſt compoſitio ex materia prima trium primorum principiorum. Mercurii, Salis, & Sulphuris, e quibus omnia ſunt compoſita.

Ileidus,

Ileidus, eſt aër elementalis : in hominibus vero ſpiritus eſt qui tranſit per omnia membra.

Iliaſter, aut *Iliaſtes*, vel *Iliadum*, eſt prima rerum omnium materia, conſtans ex ſulphure, mercurio, & ſale, quadruplex juxta quatuor elementa.

Primus, eſt cahos terræ.

Secundus, cahos aquæ.

Tertius, cahos aëris.

Quartus, vero cahos ignis.

Item quatuor ſunt hominum *Iliaſtri* concernentes longævam vitam.

Iacens, eſt fundamentum montis.

Iaſpidis ſpecies *Ruland.* enumerat (a *pag*, 257. ad 259.) 22.

Idum, eſt pulmentum.

Idroagira, eſt aqua alkali.

Iſſides, eſt Cerusa vel Cinis plumbi.

Ignis, Ignis pro lapide philoſophico. *Ruland*. 9. Ignis ſpecies enumerat *pag*. 260.

Ignis calor, eſt naturalis, vel artificialis.

Ignis algir, eſt ignis fortiſſimus.

Ignis elementaris, eſt Sulphur, Sed non vulgi.

Ignis ſapientum, eſt fimus equinus calidus.

Ignis clare ardens, eſt ſulphur.

Ignis extinctus, eſt ſulphur extinctum.

Elementum *ignis Veneris*, eſt oleum e ſulphure Cupri. *Vanhelmont*.

Ignis Gehennæ, eſt ſpecificum corroſivum. *Para*. 7. *Archidox*, deſcript. *pag*. 227.

Ignis quatuor ſunt gradus artificibus attendendi, ſicut eos priſci philoſophi obſervarunt. Æſtimantur non ſenſibus tantum, ſed & effectu in rebus ipſis, & judicio ſenſibus conjuncto, potiſſimum vero viſui, & tactui.

Primus

Primus gradus eſt lentiſſimus, inſtar teporis leviuſculi, vel ignaviuſculi, vocaturque calor balnei mitis, aut fimi, vel digeſtionis circulatorius *&c.* Qui ad tactum ita deſcribitur, ut cum digitus hominis teneri ſemper ferre poſſit, & cum habeat ſuas intentiones, & remiſſiones, nunquam tamen evidentem aut acrem ſenſum gignere debet. Hujus generis eſt ignis vaporoſus philoſophorum, qui deſcribitur incubatu gallinæ excludentis pullos, aut hominis recte diſpoſiti natura. Is plerumque talis eſt qualem ſuppeditat fornax vaporarii moderate incenſa, aut qualis eſt catini arenarii fornaci inſiſtentis, vel hujus locati in catino arenario flamma modeſta

Secundus gradus eſt intenſior, adeo ut jam evidenter feriat tactum, neque tamen vim afferat organo. Apellant calorem cinerum, quos mediocris ignis ſub catino cinerario incenſus, talem præbeat. Cineres enim ob raritatem non admodum aerem concipiunt.

Tertius gradus eſt cum læſione tangentis, & confertur arenæ ferventi, vel ſcobi ferræ, ut dicatur ignis arenæ, vel limaturæ ferri, *&c.*

Quartus eſt ſummus gradus, & plerunque deſtructivus. Nominant ignem reverberii, & viva flamma lignorum, vel congeſtarum prunarum follibus alacriter inflatarum, procuratur. Hi gradus cum referuntur ad effectum in certis rebus, valde mutantur. Ita n. fit, ut qui ultimus eſſet in planta, primus ſit in ſtibio, vel alia re firma.

Sed licet balnei calore intelligatur gradus primus tamen in operatione per balneum omnes quatuor poſſint habere locum.

1 Ut ſit primus, cum modice aqua incaleſcit.
2 Secundus cum jam acriter ſentitur.
3 Tertius cum urit.

4 Quartus cum fervore maximo etiam corrumpit, quæ omnia in oleo evidentius conſpiciuntur.

Ignis Alchimiſtici gradus. *Para*. de natura rerum lib. 7. pag. 457.

Ignitio, eſt Calcinatio, corpora ignis violentia in calcem reducens. Eſtque combuſtio & reverberatio.

Imbibere, eſt terendo inſpiſſare.

Imbibitio, eſt ablutio, quando liquor corpori adjunctus elevatur, & exitum non inveniens in corpus recidit, idque crebris humectationibus tantiſper abluit, donec cum illo pure coagulatus, amplius aſcendere nequit, ſed totus fixus manet. Hæc plane philoſophica eſt operatio, nec ad vulgares ſeſe dimittit.

Immerſiva corroſio eſt, quando corpora aliis rebus immerſa in calcem rediguntur. Eſtque humida vel ſicca.

Inceratio, eſt miſtio humoris cum re ſicca, per combibitionem lentam ad conſiſtentiam ceræ remollitæ. Inde vocatur ἐγκήρωσις : alias etiam imbibitio, quæ fit per irrigationem re ſicca potante humidam. Nec alia nutritio eſt medicorum, qua ſarcocolla, lythargyrus, & alia paulatim ſucco quodam potantur, & ad uſum evadunt commoda.

Incineratio, eſt ignitio corpora vehememtiori igne in cineres convertens.

Incinerantur autem vegetabilia, & animalia, mineralia autem (Chymico more loquendo) proprie non in cineres, ſed calcem redigi dicuntur.

Incorporatio, eſt commiſtio, qua ſtatim humida cum ſiccis in unum corpus per formam maſſæ contemperantur. Itaque hic non fit lenta nutritio, ſed tantum humoris ſtatim additur, quantum ad corporis miſti conſiſtentiam requiritur, ut fiat veluti paſta, unde & impaſta-

impaſtatio nominari poteſt, in nonnullis ſubactio. Incorporatæ aut res in calore digeſtorio relinquantur, ut mutua actione, & paſſione craſin communem nanciſcantur.

Incuba, eſt ſponſa ſolis.

Indicum Sal, eſt Sal gemmæ.

Indicum ſpuma, eſt duarum ſpecierum: ſc. Eſt indicum nativum partim, quod ſua ſponte naſcitur in arundinibus quibuſdam Indiæ. Pictoribus dicitur lapis Indicus improprie, non n. eſt lapis; huic ſimile eſt ferme adarces, qui ita & adhæret arundinibus: ſed adarces fit, Indicum naſcitur ſua ſponte in arundinibus; Partim factitium eſt in officinis tinctorum. Eſtque ſpuma purpurea, innatus cortinis. Optimum eſt factitium illud, quod cœrulei præbet ſpeciem; habet n. cœruleum in nigro colorem.

Leviter aſtringit, purgat, & reprimit ulcera. Alii ſuccum herbæ ſimpliciter eſſe dicunt, qua nunc tinguntur panni, quam vocant Indicum, id eſt, glaſtum, quod aliud eſt domeſticum notum Thuringis, quo maxime utuntur tinctores. Unde hoc factitium Indicum proprie fit: Alterum eſt glaſtum ſylveſtre. De quibus vide *Dioſc. lib.* 2. de glaſto.

Infundibulum, eſt vas metallicum oblongum cum manubrio interius excavatum, liquata metalla recipiens, & in virgas vel baculos conformans.

Inhumatio, & Inhumare.

In igne ſeptem Planetæ.

In aqua ſeptem metalla.

In terrâ ſeptem herbæ.

In aëre ſeptem tereniabin.

In animalibus ſeptem ſunt membra principalia. *Par. p. tom. pag.* 872.

Nihil enim eſt in tota rerum natura quod non ex

 iſtis

iſtis tribus Mercurio, ſale, & Sulphure non conſiſtat; & hæc tria ſunt *Theophraſti* principia, quæ analyſi ſpagyrica deprehenduntur: Nihil præter tria inveniemus, quæ ſingula in ſingulis elementis ſunt. Hæc tria etiam *Ioannes Fernelius* animadvertit in ſua medicina de humido innato. Hæc veteres olim etiam tradiderunt. Ita ut non primus *Theophraſtus* invenit, ſed e tenebris obruta in lucem revocavit.

Inſtrumentum metallicum ſignificans mundi partes. à Compaſs.

Iris, eſt gemma cryſtallo ſimilis, ſecundum nonnullos radix chryſtalli: frequenter hexagenus reperitur in *Arabia*, & in inſula quadam rubri maris. Eſt lapis ſicciſſimus, idque maxima ſua ſubtilitate indicat: voluntque eum naſci ex aqueo ſucco, qui labitur de materia lapidis, qui generatur in luto rubeo. Dicitur vero *Iris*, quia in medio eius repræſentat Irim meteoron diſtinctis venulis; vel quia ſub tecto repercuſſus lapis is ſole ſpecies & colores arcus cœleſtis in proximos parietes ejaculatur, teſte *Plin.* Et addit aliquas eſſe ſcabris lateribus, & augulis inæqualibus, quæ cũ in ſole aperto projiciãtur, radios faciunt in ſe recandentes diſcurrere, aliquas etiã ante ſe projecto nitore adjacentia illuſtrare. Addit & aliam Irim ſimilem ceræ præduram, quæ in Perſide naſcatur, & huic ſimilem aſpectu, ſed non ejuſmodi effectus gemmam.

Ios, eſt venenum.

Iota, Iora, eſt viride rama.

Ipacedes, eſt barba hircina.

Iva artetica, vel *Muſcata*, Medicina propter membra contracta.

Iva potabilis.

Iudea metallicus, Berg Richter.

Iumniſum, Iumnizum, eſt Fermentum.

Jupiter,

Jupiter, eſt Stannum.

Juſſa, eſt lapis gypſius.

Iliaſter primus, vel *inſitus*, eſt terminus vitæ, imo vita ipſa, vel vitæ balſamus in homine.

Ileaſter ſecundus, vel *præparatus*, eſt terminus balſami, & vita quam habemus ex elementis, & elementatis rebus.

Iliaſter tertius, eſt terminus balſami præparatus, aut vita quam habemus ex quinta eſſentia.

Iliaſter magnus quartus, eſt mentis vel animi raptus in alterum mundum, ut raptus *Enoch* & *Eliæ*.

Iliaſter tamen in genere, dicitur occulta naturæ virtus ex qua res omnes habent incrementum, aluntur, multiplicantur & vegetant. De quo latius libro de metheoricis generationibus legitur apud Paracelſum.

Imagines, ſunt metallicæ figuræ vel effigies, in quibus vires & virtutes cœleſtes operantur.

Imaginatio, eſt aſtrum in homine, cœleſte & ſupercœleſte corpus.

Impreſſiones, ſunt fructus inviſibiles, & ſtellarum in rebus inferioribus.

Impurum alcali, eſt ejus ſpuma quæ aufertur in repurgatione poſt extractionem. *Impurum tartari*, eſt ipſius alcali.

Inanimati, ſunt pygmei.

Inclinatio, eſt vis naturæ, quæ manifeſtatur in homine quorſum magis proclivis eſt eius vita, actionum & operationum demonſtrationibus.

Incarnativa, chyrurgorum ſunt medicamenta vulneribus cutem obducentia, vel carnes concludentia.

Incluſiva, vide ſupra, gladialis quid ſit.

Incubus, eſt nocturnus ſpiritus illudens, fallenſque mulieres in ſomno, ac ſi cum eo rem commiſcerent.

Influentia dicitur, attractio virtutum & naturæ ſyderum

derum, ac planetarum ſuperiorum in animum noſtrum, per mentales imaginationes, quas ſemel hauſtas & receptas, retinemus, ut nobiſcum maneant. Eaque duplex eſt, una per creaturam ad nos derivatur, ut influentia cœli per firmamentum: altera vero ſine medio quovis datur a datore luminum. Et hæc proprie ſupernaturalis eſt, ut prior naturalis, vel artificialis, atque moralis.

Influentia vero naturalis, eſt ea quam infundunt aſtra ſuperiora firmamenti, ex naturali præſcripto in hæc inferiora, quibus gubernant & regunt per inclinationes in hominum brutis aliiſque, & per vires & efficacias in inſenſatis. Inde colligendum iuclinationem eſſe brutinam quandam vim, & magneticam attractionem, cui per moralem influentiam reluctari ac reſiſtere facile (ſuffulti divino tamen afflatu, alioqui difficillime) poſſumus.

Innaturalia, vel *ſupernaturalia corpora*, ſunt ea quæ concipiuntur animo duntaxat. Inde factum ut quandoque loquatur quis, mihi videre videor hominem præ oculis, qui tamen plus ducentis milliaribus abeſt, vel aliquando vita functus eſt ante viginti annos.

K *Kachimia*

K

KAchimia, vel *kakimia*, dicitur immatura metalli minera, vel ſemiperfectum metallum, & nondum a natura abſolutum, quod adhuc in primo ſuo ente, ut infans in utero ſuæ matris, deliteſcit. Ejuſmodi *Kakimiarum* ſpecies triginta reperiuntur hactenus cognitæ, quas hoc loco recenſere longum foret, ac præter utilitatem.

Karlina, eſt anethum ſylveſtre.

Kibrith, eſt ſulphur.

Kymit elevatum, eſt album cinabrium, ſublimatum.

Kiſt, vel *Ciſt*, eſt ſeſquimenſura, vel pondus librarum quatuor alicujus liquoris.

Kobolt, vel *cobaltum*, ſive *cobletum*, eſt metallica materia plumbo nigrior & ferro, ſplendore carens metallico, liquationem tamen & malleationem admittit, fixum non eſt, ſed meliora metalla ſecum per fumum abducit. Lapis Cadmia.

Kal, eſt Sal de torrente.

Kald, eſt acetum.

Kali, Cinis clavellatus.

Kalnos, eſt fumus.

Kamar, vel *Camar*, eſt Argentum.

Kamir, eſt Fermentum.

Kanfor, eſt Stannum. *Kazdir*, etiam eſt Stannum.

Kaprili, & *Kibrith*, eſt Sulphur.
Kar, eſt gemma lucens ſicut ignis.
Kaſam, eſt ferrum.
Katimia, *Kadmia*, vel lapis *Calaminaris*, Tutia.
Kayl, eſt lac acetoſum.
Kayſir, eſt ſpuma maris, propric pumex.
Koma, *Komartos*, eſt Calx viva.
Konis, eſt Cinis.
Koſt, eſt fagus, lignum faginum.
Kuria, vel *Kymia*, vel *Kymus*, eſt Maſſa.
Kybrius, *Kebrick*, eſt arſenicus.
Kymum, vel *Kyminum*, eſt coadunatio.
Kymenna, eſt ampulla.
Kymolea, eſt lutum Chymolea.
Kyram, eſt nix.
Kiva, eſt Opoponax.

L *Labor*,

L

LAbor Sophiæ, dicitur Paradyſus, alter Mundus.

Lac virginis, eſt aqua Mercurialis. Etiam *Lac virginis*, eſt Mercurius Philoſophorum, ſuccus Solariæ & Lunariæ.

Lac papaveris, eſt Opium.

Lacerta, eſt cernis & corporis cavitas. Et Caro muſculis incluſa ſine oſſibus.

Lacerta rubra, Colcothar, Vitriolum.

Lævigatio, ſeu *Alcoliſmus*, eſt Calcinatio quæ rem pulverando in Alcool adducit. Et eſt hic reductio quorundam per glutinationem, quorundam per fuſionem, aut fulminationem.

Lacune, eſt Terra Sigillata.

Lamac, eſt gummi Arabicum.

Lamina, eſt Auripigmentum.

Lans, eſt argentum mortuum. *Lanx*, eſt amygdala amara.

Laos, eſt Stannum.

Lapis in Chymia, eſt omnis res fixa, quæ non evaporat.

Lapis Adiz, eſt Sal Armoniacum.

Lapis non Lapis, Lapis de virtute & efficacia, non lapis ſubſtantia. Avicenna vero & Kodar aſſerunt, quod lapis non lapis ſit Elixir.

Lapis animalis, eſt ſanguis humanus; Item curenta quæ ſcutum portat in dorſo.

Lapidum

Lapidum mortificatio, eſt eorum Calcinatio.

Lapis Arabicus, ſimilis eſt Ebori maſculoſo, cujus uſus in dentifriciis & in exiccandis hæmorrhoidibus eſt. *Lapis Arabicus* non eſt alius, quam ſpecularis, ſeu lapis Lunæ, ſeu glacies Mariæ, unde olim feneſtræ parabantur, lignis levigatis poſitis loco plumbi, unde fit gypſum optimum. *Ruland.* numerat *pag.* 274. 275. quinqueſpecies. Sed lapis ſpecularis ipſam pinguedinem non habet auripigmenti : & auripigmenti nulla ſimilitudo cum lapide ſpeculari præter in cruſtis. Lapis ſpecularis, eſt inſignis lapis & humor, quaſi concretus terræ, qui non reſolvitur, & dum eſt humor terræ cryſtalli modo glaciatus, & in lapidem induratus, vocant eum glaciem Mariæ. Quidam dicunt quod ſit res cœleſtis ad Lunæ claritatem poſitus, in ſpeciem lapidis coagulatus, & conſtrictus, præcipue ille qui eſt candidiſſimus, & Aproſelinon dicitur. Et quanquam Lapis ſpecularis cognationem habet cum gypſo, ita ut gypſum ſit ejus caput : tamen ejus uſus præclarus eſt in medelis, cum gypſi uſus ſit dubius & venenatus, utpote qui ſtrangulat.

Lapis ex cancro. Inveniuntur in ipſis cancris, præſertim in fœmellis, cum ſyphar exuerunt, & depoſuerunt, lapides candidi & rotundi, vocati vulgo oculi cancrorum, quia quaſi formam habeant oculi : Sed inepte vocantur oculi, quia non fungantur oculorum munere, nec extra emineant, nec toto durent anno : nec ſunt hi lapides extracta eſſentia a tota bruti teſta, ut per plurimas cancrorum diſſectiones comperi poſſunt. *Vanhelmont*, *pag.* 139.

Vis illorum eſt frangere calculum veſicæ, propterea etiam colliguntur. Sed illis nihil præſentius eſt frangere lapidem his, qui de alto deturbantur. *Vanhelmont*, *pag.* 139. affirmat rariſſimum diureticum ex lapide

cancrorum

cancrorum colligi, etiam vulnerarium & febrifugum, modo reſolvatur in formam priſtini lactis. Et nihil eſt vulneratis vel poſt partum matribus aptius quam remedium horum lapillorum. Præcipua baſis eſt Pulveris Gaſconi.

Lapis Magnetis, Ruland. pag. 275. 276. enumerat 19. ſpecies Magnetis, ſpiſſus, ferrei coloris eſt.

Lapides Trochitæ & Entrochi. *Ruland. pag.* 277. enumerat novem ſpecies.

Lapides colorati, numerat *pag.* 277. 8. ſpecies, ſed nihil eorum virtutis.

Lapis Aſius, optimus eſt, *Dioſc. lib.* 5. *cap.* 88. qui colore pumicis, levis, fungoſus, friabilis, ſciſſiles venas lutei coloris ad imum actas habens. Dicitur lapis tantum propter colorem & ſubſtantiam lapidis; nam duritia ſua non eſt lapis, quia levis eſt, & fungoſus. Vocatur *Lapis Aſius*, quod in *Aſſo* monte *Troadis* naſcitur. Vis ejus aſtrictoria eſt, & modice erodendi, & leviter corrodendi ſuperfluam carnem. Hinc Sarcophagus dicitur. Dicit *Plin. lib.* 36. *cap* 17. Sed quadam incuria *Aſium* lapidem guſtu ſalſum lenire podagras; & in iſtis lapicidinis ſanari omnium crurum vitia, cum in metallis omnibus crura vitiantur, affirmat in eo corpora defunctorum condita abſumi 40 diebus, dentibus exceptis. Habent lapidem in *Germania*, & in ejus ſuperficie. Circa eum, & ſub eo, flos naſcitur, & ſalſa lanugo ſpecie nitri, quæ dicitur flos *Aſiæ petræ*: admota linguæ mordet aliquantum, quando flos ſiccatur, & lavatur, varios vſus habet in medelis. Aliqui volunt florem *Aſiæ petræ* naſci ex rore maris ſuperveniente imbre.

Lapis Phrygius, optimus pallidus, modice gravis, non ſolida compage corporis intercedentibus albis ſegmentis ut Cadmia. Phrygium lapidem gentis nomen habere

habere dicit *Plin.* & eſſe glebam pumicoſam, utilem tantum tingendis veſtibus.

Lapis Thracius, naſcitur in flumine *Scythiæ*, cui Ponto nomen eſt. Vim habet gagatis, accenditur aqua, & oleo reſtinguitur, ſicuti accidit in bitumine.

Lapis nihil aliud eſt, quam gagatis ſpecies altera nigra. Fit ex nigra naphtha aut bitumine liquido nigro: ſicut flavas gagates ex petroleo, id eſt, naphtha liquida candida, cum ſtillat vel fluit in mare. Induratur in lapidem, vero calore, tum proprio, tum aquæ. Quod lapis *Thracius* fit ex bitumine, teſtantur odor, & ſubſtantia bituminoſa, colorque niger, & quod ſit lapis ſqualidus, cruſtoſus, levis ut a *Dioſcor.* deſcribitur. Si aduritur, reddit odorem ſulphureũ, accenditur aqua, reſtringitur oleo: per omnia convenit nigro gagati noſtro.

Lapis Bezar, ſignificat omne medicamentũ cõveniens alicui veneno, ſic generatur. Cervus verno tempore inveſtigat cavernas ſerpentum, nariumque ſpiritu, extrahit renitentes, eaſque comedit, ut ita purget annuum tædium. Mox petit aquas & flumina quibus ſe immergit uſque ad caput, tamdiu quouſque ſentit ſuperatam vim veneni. Inter ea lacrymas emittit oculis vi veneni, quæ coagulatæ ſunt bezaar, contra omnia venena, prodeſt cardiacis. *&c.* contra defectus animæ, ſanat omnes ictus venenatos. Eandem vim habet bezaar, os de corde Cervi uti ſciunt venatores pro forma, ut ſunt ferme cruces in capite lupi aquatici, præterquã quod oſſa ſunt. Oſſa de corde Cervi ſeu hinnulæ partũ cuſtodiunt, & pregnantibus mire conducunt. Eandem vim habet lapis repertus in ventriculo, & inteſtinis Cervæ. Medulla ejus conducit omnibus inflammationibus, præcipue vulvæ. Genitale ejus nervoſum arefactum potu ſedat dolorem coli. Ramenta ejus pudendi incitant venerem, ſanguis ejus ſiſtit alvum, & calculoſis prodeſt.

deſt. Cornu ejus acquiſitum intra feſta, ut vocant Mariæ, præcipue extrema ramorum mire comitialibus proſunt, & adverſantur hauſto veneno. Pulmone ejus nihil utilius Phyſicis.

Lapis Bezar, eſt etiam alius duplex. Orientalis & Occidentalis.

1 Eſt animal *Perſiæ* ac *Indiæ*, Orientalis, partim Cervo ſimile, partim capræ; In hoc animali, lapis repertus eſt (potiſſimũ in proventriculo, hinc & in ventriculo & aliis cavitatibus internis) figura variante, ovali, rotunda, fiſſili, & intus cava, (meditullio paleam, pilos vel ſimile continente) ſuperficie levi, & ſplendente, ſubſtantia e laminis, inſtar cæparũ ſeſe invicẽ incumbentibus compacta.

Lapis Bezaar Occidentalis, eſt lapis locis iiſdem animatis, ut in priori, circa rem heterogeneam, in cavitate media contentam tunicolim concretus. Orientalibus ut plurimum major, ſuperficie ſcabra, colore cinereo, albo nigro, obſcureve virente, qui optimus.

Orientales habentur præſtantiores: Doſi dantur, á gra. tribus, ad decem. Occidentales a gr. ſex, ad viginti. Utiles ſunt in affectibus cordis, venenis, febribus, melancholia, lumbricis & Epilepſia.

Lapides Bezar, cancrorum, & ex perlis minus duri, non ſunt de ſaxaili natura, ſed potius fiunt ex ſucco lacteo ſemicaſeato, & ſemipetrifecato, habentque tophi naturam neutram, inter cartilaginem & lapidem; Prout putamina lapidum in meſpilis, perſicis, *&c.* Neutrum genus & medium ſervant in ligna & lapidem tophicum. Et licet lapis Bezaar, cancrorum *&c.* quoad ſolidum ſui pulveris materiam non digerantur a ſtomacho humano; Illis tamen ineſt ſuccus lacteus, & mucilagineus magnæ virtutis, exiguæ tamen quantitatis, qualem contingit e limatura cornu cervini, elixando extrahi, *Vanhelmont, pag.* 115.

Lapis

Lapis Quiris. in nido upupæ reperitur lapis nomine *Quiris*, qui dicitur eſſe ſecretorum proditor, & excitator imaginum in ſonmis variarum.

Lapis famoſus, vel pretioſus, vel etiam ſal de urina.

Lapis ex Perca, Perca piſcis eſt duræ carnis: Eſtque duplex major & minor. In hujus capite binæ reperiuntur gemmæ candidiſſimæ, oſſeæ, magnæ ſeminis lini, proportione tamē piſcis. Hac gēma nihil præſentius in frangendo calculo veſicæ, propterea etiam merito, & caute ab his qui uſum ejus ſciunt, colligitur. Eandem vim habere dicitur, exenteratum caput funduli, (*a Gudgeon*) repræſentans vultum virginis ornatum.

Lapis Judaicus Duplex eſt, major, & minor.

Major eſt ſimilis glandi, & lineis quaſi torvo ductis quemadmodum egregie deſcribitur a *Dioſ*.

Vocatur etiam *Thecolithos*, quia oleæ nucleo ſimilis, & quod lingentium calculos frangat, pellatque.

Minor eſt in forma cylindro ſimilis, ſi actus reſplendet. Ambo urinæ difficultati, calculoſiſque mire proſunt. *Lapides Judaicæ*, 1. nucleo olivæ ſimilis, ſtriati: hi lapides in hunc uſque diem in Palæſtina vocari dicuntur olivæ lapideæ. 2. Olivæ ſimilis, ſtriis carens.

Lapis Rebis, Lapis de montanis, eſt Teſtudo, Rebis.

Lapis Calcis, eſt ſcoria æris, vel batitura æris.

Lapis aureus, vocatur ipſa urina, Alias dicit, quod ſit lapis aureus.

Lapis facile igni liqueſcens, Fluſs.

Lapis occultus, id eſt benedictus, id eſt Ovum.

Lapis fiſſilis æroſus, Item æs cinereum.

Lapis calaminaris, eſt Tutia.

Lapidum varia genera enumerat *Ruland*, *pag.* 284. ad 292. (& etiam *pag.* 301.) Ab aquatilibus; & ligno

corporati:

corporati: ab animantibus, & avibus, oſſibus, & teſtis ſimiles.

De *Lapide Philoſophico, Ruland.* tractat, a *pag.* 293. ad *pag.* 300.

Later lictro, eſt argentum vivum.

Laton, eſt auricalchum.

Lempinas, eſt terra ſigillata. *Lempinas Calcis*, eſt batitura æris.

Lempinas, *lempina*, eſt auripigmentum.

Leo viridis, eſt Hermetis, Mercurius auri, Duenech, Antimonium.

Leo viridis, eſt opinione quorundam aurum.

Leo viridis, eſt vitriolum.

Leo Rubeus. Sanguis Leonis.

Leo citrinus foliatus, eſt auripigmentum.

Leo, eſt aurum.

Lepi ferri, eſt ſquama ferri.

Lepos Calcis, eſt pulvis æris.

Leſſas, eſt aqueum terræ, quod virtute ſeminum induratur, in ligna, herbas, *&c.* ſic aqua vi ſeminis petrificatur. *Vanhelmont*, *pag.* 45.

Leſſas Paracelſi, eſt ſuccus terræ, recens in radicem, tanquam culinam vegetabilis tractus. *Vanhelmont*, videas plus ſub titulo *Leſſas*. *p.*

Leta, eſt calor rubens.

Leucaſia, eſt calx viva.

Leux, eſt Amygdala.

Libra, eſt libra penſilis.

Ligna in Saxa, 1. Rami folia, cortices, lignæ, carbones, oſſa, conchæ, quæ in ſaxa corporata ſunt, ſucco lapideſcente, in fonte non procul a *Francifurto*, & etiam in *Anglia*, prope villam vocatur *Gnaſborough*, in Eboracenſi provincia, *Ruland.* enumerat in *pag* 304. novem eorum ſpecies.

Limpidum,

Limpidum, eſt purum & purgatum.

Lillium, eſt Mercurius, unde ſeme flores de pellicano Lili in tinctura Philoſophorum : eſt quinta eſſentia ſulphuris. Sulphur fixum.

Liquatio, eſt cum quod in unum coaluerit, ſolvitur liquando ut poſſit fluere.

Liquatum eſt, quod conſiſtentiam diffluentem, inſtar undoſorum accepit.

Liquefactio, eſt corporis mineralis, vi ignis majoris diſſolutio. Duplex eſt.

1 Liquefactio ſimplex, quando corpus, nullum alium in finem quam ut fundatur, liqueſcit.

2 Liquefactio probatoria eſt, quando corpus liquatum probatur, imperfectum, a perfecto ſeparatur, idque per cineritium, aut per antimonium.

Liquatio, eſt fuſio, aut deliquium.

Lithanthrax, Lapideus carbo. Effodiuntur prope Cygneam : ſpecies eſt gagatis. Nihil aliud eſt, quam induratum & excoctum ſub terra bitumen calore, exuruntur, & igne accenduntur, quemadmodum carbones, & *Ruland*. putat eos lapides bituminoſos, cauſam eſſe quare in multis locis montes flagrant.

Litim, eſt filum aliquoties complicatum, & omnino traductum.

Lorus, eſt Mercurius.

Lot, & *Lotium*, eſt urina, & urina infantium.

Luban, *Luben*, eſt Thus a Libano.

Lumbrici, etiam in aquis putridis reperiuntur. *Lumbrici* etiam reperiuntur in homine in omnibus propriè membris, quorum variæ ſpecies ſunt : Longi, breves, lati, graciles, ſunt etiam teretes, lati & longi, faſciæ dicti, & teniæ.

Luna, eſt Argentum.

Lutum ſigillatum, eſt terra ſigillata.

Lutum

Lutum Armenicum, eſt Bolus.

Laudanum, & non ladanum, eſt medicina Paracelſi ex auro, corallis, unionibus, *&c.* compoſita. Eſt etiam materia perlata.

Lapis, pro fixo quovis accipitur.

Lapis Philoſophorum, eſt virtus intenſiſſima, & velut in centrum arte coarctata, quæ diſtenſa tincturam exhibet abſque numero, de quo ſatis. Vocatur Elixir, & medicina univerſalis.

Lapſus demotinus, eſt correptio repentina morte facta, periculoſior apoplectico.

Laterium, eſt lixivium, vel capitellum.

Lato, cuprum eſt aureo colore tinctum calaminari lapide, quod ab idiotis phyſicis electrum dicitur: componitur ex unico metallo, cum electrum ſit ex pluribus. Calaminaris metallum non, at mineralis materia perfectionem non aſſecuta, & cacominerale corpus exiſtit, metallum deſtruens potius quam emendans, etſi adaugeat, nam ex ductili friabile reddit. Verum electrum à natura ſola compoſitum reperitur ex auro & argento nullo pretio perſolvendum ob admirandas in eo virtutes.

Laudina, eſt angelica.

Laxa chimolea, eſt ſal adnaſcens lapidibus, vide ſupra de anathrone, & infra de uſnea lapidea.

Laxativa, ſunt medicamina ſurſum atque deorſum expurgantia.

Leffa, dicitur prædeſtinatio herbarum.

Leffas, eſt occultus & bulliens terræ vapor, per quem herbæ & plantæ creſcunt.

Lephante, ſive lephantes, eſt prima tartari ſpecies, vel bolus medium tenens inter lapides & lutum.

Lemures, ſunt ſpiritus elementi aëris, quanquam

Ethnici umbras & manes defunctorum interpretati ſint.

Lithargyrium Paracelſo, eſt ſpuma Mercurii, vulgo autem argenti, ſed plumbi potius argentum repurgantis, ejuſdem farinæ habetur aureum, eodem artificio utrumque paratur inter purgandum quæ dicta ſunt metalla.

Lithargius, eſt inveſtigator minerarum, qui pariter eas invenit. *Lythargiri*, *Ruland.* ponit ſeptem ſpecies *pag.* 306.

Limbus Paracelſo, eſt magnus & univerſus mundus, ſemen & prima hominis materia. Eſt etiam cœlum & terra, ſuperior & inferior ſphera cum elementis quatuor, & quæcunque his comprehenduntur.

Liquor aquilegius, eſt vinum diſtillatum.

Liquor eſſentialis, eſt qui a membris interioribus attrahitur, ac in carnem & ſanguinem tranſmutatur.

Liquor Mercurii, eſt balſamus rerum, in quo latet ac conſiſtit omnis vis curationis, & perſanandi virtus. Ejuſmodi mercurius eſt vehementiſſimus in tereniabin, & in noſtoch.

Liquor mumiæ, dicitur adeps humanus.

Liquor cum adjectione rei cujus eſt, oleum eſt ejus, ut liquor terebinthinæ eſt ejus oleum.

Liquor mumiæ de gummi, eſt oleum gummi.

Liquidum de reſoluto, eſt quod ex ſua natura liquidum eſt.

Liquor herbarum, fit ex herbis contuſis cum tota ſubſtantia vitro concluſis, & in balneo maris diebus aliquot coctis, ſucco poſtmodum colato per pannum, calore cinerum ſpiſſitudinem mellis acquirit.

Liquor ſalis eſt balſamus naturæ, quo ſuſtentatur corpus ne putreſcat.

Locuſtæ,

Locuſtæ, ſunt ramorum in arboribus extremitates adhuc recentes atque teneræ, quibus divum Io. uſum eſſe pro cibo ſcribit Paracelſus, & non venenatis illis animantibus volucribus, ut hactenus interpretati ſunt Theologi. Certe mirum videretur, ſiquis tam auſterus, ut vivo animalculo cum melle veſceretur in deſerto, ubi tanta arborum copia longe ſaniores cum ſylveſtri melle præberet eſcas.

Lorindt, eſt aquarum commotio, cum concentus reſonantia, mutationis indicium, ut alterationis in firmamento cometa.

Laudanum Theophraſti, non ladanum, nec opium eſt. Effectus n. longe aliud docuit, non n. ſummo hoc arcano homines occidit, ſed quaſi mortuos in vitam revocavit: quod Oporinus noſter mihi confeſſus eſt ipſum hac medicina miracula præſtitiſſe: ſe etiam *Theophraſti* nomine multis exhibuiſſe: quorum quidam vitæ omnino, alii vero qui ſerius uſi ſunt, rationi aliquot diebus reſtituit fuerunt, preſertim in peſte. Dixit etiam mihi ſeipſum aliquando ſumpſiſſe præcipitatum, cumque eum uxor ad iracundiam commoviſſet, unde minis incaluerit; properaſſe ſe ad fontem, bibiſſeque liberalius aquã frigidã, inde venenũ Mercurii, ita fuiſſe excitatũ, ut toto corpore intumuerit, medicique eum morti præſente uxore adjudicaverint. Quod cum ex aſtantibus viſu jam amiſſo audiſſet, mox parum de laudano, quod ſecum adhuc a *Theophraſto* ipſi datum habebat, in os impoſuiſſe: inde in dulciſſimum ſomnum per ſemihoram, aut paulo amplius incidiſſe, ubi evigilaverit, tumorẽ, morbumque omnẽ, quæ peculiaris hujus medicamenti natura eſt, admirante uxore, & cæteris præſentibus, evanuiſſe. Hæc ab ipſius Oporini ore accepi. Liberius multa *Andræas Jociſcus* in ſua oratione recitavit: quin & Oporinũ penituiſſe Epiſtolæ

 quam

quam ad D. *Wierum* de *Theophraſto* ſcripſit, dixitque: eodem tempore, mihi in prato ad Rhenum cum eo deambulans, ab ipſo fuiſſe emendicatā epiſtolā, neque eum ſcripturū fuiſſe, ſi ſciviſſet, ita in vulgus proditu-ram. Licet præſtat eum ſcripſiſſe, plura enim in ea ſunt quæ ad Laudem *Theophraſti* pertinent, quam ad vituperium, & quæ ibi vituperat longe aliter intelligenda ſunt, quam vel Oporinus, vel alii interpretati ſunt. Sed Laudanum Paracelſi eſt medicina laudatiſs. quæ non ex rebus vilibus, non venenoſis, non opiatis, ſed omnium quas orbis habet præſtantiſs. quæ vitam conſervant, conficitur: & in omnibus morbis efficax eſt, præterquam in Lepra, ita a *Theophraſto* appellata, quod omni laude digniſſima eſſet. Duæ ſaltem res ſunt ex quibus conſtat, majora his inveniri in mundo non poſſunt. Et falſa & mentita eſſe ſcio, quæ adverſus hoc Laudanum quidam ediderunt. Vivit teſtis locuples ſenex venerandus *Georgius Veterus* concionator Eberbachi, in ditione comitum ab Erpach: qui tum temporis cum *Theophraſto Baſileæ* vixit, quando nobilem Canonicum & alios multos curavit: & is medicamenta *Theophraſti* nomine adminiſtravit.

Laudanum purum, dicitur non præparatum cum aliis, ſed quando diſſolutum diſtillatur in liquorem: Hæc refert *Michael Toxites*, M. D. & *Ioannes Fiſchartus* M. D. de *Theophraſto*.

Laudanum præparatum.

Lutum Magra, Magra eſt Carneolus vel Carniolus.

Lutum ſtellæ, eſt Gypſum.

Leſcoli morbus, eſt icteritia. *Leſcolus* enim Icteritiam, & non alium curat morbum: & probatur ex eo, quod in *Leſcolo* diaphanitas ſalis eſt maxima, quæ magis quam fuſus topazius tingit & fixat, reperitur.

ritur. Eſt etiam Icteritia ſal in flavo colore diaphanum, quod ſuo ſimili pelli debet. *Theophraſt. cap.* 7. de tribus principiis.

Lorcha dicitur tota lacertarum dulcedo, uſque ad centrum ſubſtantiæ.

Ludus, eſt lapis veſicæ exſciſſus, qui tandem remedium eſt Calculi.

Lumbrici nitri, ſunt vermes in fimo, vel in terra reperti a lubricitate ſic dicti.

Luna compacta, eſt Argentum fixum, vel Aurum album.

Luſtum, eſt pinguedo lactis, Cremor, vel flos lactis.

M

MAcha, eſt vermiculus volans. *Machal*, eſt fixum.

Magia metaphyſica, eſt ars chriſtianis licita, & non, ut multi fingunt ignari bonarum artium, venifica neque ſuperſtitioſa, ſed ſupernaturalis, per quam occulta quævis arcana revelantur, ut mechanica induſtrium opus eſt manuale.

Magia in genere, latine ſapientia, duplex eſt. Una eſt naturalis & licita, materque veræ medicinæ, & eſt occulta naturæ ſapientia, in centrum uſque latens & abdita, cum qua ſi humanam rationem conferas, nihil præter meram ſtultitiam in hac reperies. Vere donum eſt Dei, cum quo rerum ſupernaturalium nobis, & naturalium cognitionem exhibet. Alia autem eſt magia illicita, tota ſuperſtitioſa, diabolica, & ab Eccleſia chriſtiana veraque religione damnata merito, & prohibita, quam Necromantiam appellant, execrabilis & nullibi locorum toleranda. Hanc deteſtatur Paracelſus libello quem ſcripſit de occulta ſapientia.

Magiſterium Paracelſo, eſt arcanum ex naturalibus rebus extractum, abſque ulla ſeparatione elementali, qua cætera præparari conſueverunt, ſola tamen additione rerum aliarum a quibus, quod extractum eſt, ſeparatur. De hoc ſupra latius invenies tractatu ſecundo,

item

item in Archidoxis Paracelſi.

Malek, dicitur ſal.

Magnalia, ſunt opera Dei.

Magneſia, communiter, eſt marcaſita. Sed ex arte dicitur ſtannum liquatum, in quod injectus mercurius una permiſcetur in fragilem ſubſtantiam & maſſam albam. Eſt etiam argenti cum mercurio mixtura, & fuſile metallum valde, ut cera liquabile, miræ admodum albedinis, quod magneſia dicitur philoſophorum.

Magnetinus tartarus, eſt lapis in homine duriſſimus, ut magnes, ſed ſpongioſus.

Mandella, ſemen eſt ellebori nigri.

Mangoraria, eſt ars in ponderibus applicata, qua grave quodque parvo labore negotioque ſublevatur.

Mandibularum liquor, eſt oleum ex mandibulis.

Manna, non ſolum dicitur ros de cœlo prolapſus, qui ſpecies eſt balſami & fructus aëris, verum etiam pro dulcedine ſumitur ex qualibet re tracta.

Marcaſita, eſt materia metallica immatura, tot ſpecierum, quot ſolidorum metallorum, eſt aurea, argentea, ſtannea, ferrea, plumbea, & cuprea, quæ poſtrema pyrites, & lapis luminis appellatur, rubeo ſulphure ſcatens, & ſcintillas ex calibe multas excutiens præ cæteris pyritum ſpeciebus.

Martath, vel *martach*, eſt lithargyrium.

Mathematica, plurimis conſtat Arithmetica, Geometria, Geomantia, Aſtronomia, Phyſionomia, Chiromantia, Perſpectiva, *&c.* Proinde quiſquis ſe pro Mathematico venditat, has omnes firmiter callere debet.

Mater metallorum, eſt argentum vivum.

Materia ſaphirea, dicitur liquidum cui nulla ineſt materia peccans.

Matrices omnium rerum in genere ſunt elementa.

Marmoreus tartarus, eſt lapis in homine durus, ut marmor, qui ſupra magnetinus etiam dictus eſt.

Maturativa, ſunt medicamenta chyrurgorum apoſtemata quævis ad maturitatem adducentia.

Margarita, ſeu unio nihil aliud eſt, quam genitura, ſeu partus conchæ margaritiferæ. Nam conchæ illæ certo tempore anni, quando eas genitalis anni hora ſtimulat, ſeſe pandunt quadam oſcitatione, ſitiunt rorem veluti maritum, ejus deſiderio hiant, ac roſido conceptu ſeſe impleri cupiunt. Mox cum lunares liquantur aſpergines, hauriunt rorem, humorem concupitum matrice quaſi hiante, & fiunt gravidæ. Deinde pariunt margaritas pro qualitate roris concepti. Si purum rorem conceperint, candore mirabili unio apparet: ſin turbidum rorem conceperint, ſordeſcunt fœtus. Pallent margaritæ cœlo minante tempeſtates, ſi fuerint conceptæ, ſi tempeſtive hiantes conchæ ſatiantur, margaritæ grandeſcunt: ſi tempore coitus fulgurat, comprimuntur conchæ, aut pro jejunii modo pariuntur uniones. Si tonuerit, pavidæ repente comprimuntur conchæ, & deinde abortus pariunt, quos phyſemata vocant. Ferunt ſi crebra poſt illarum conceptum audiantur tonitura, illas exſpuere in flumina uniones, ac ſic crebro reperiri in fluminibus, ut volunt in moſella inter arenas. Fit clarius margarita, ſi conchæ excipiunt matutini aeris ſemen, id eſt, rorem, quam veſpertini. Adeo magna affinitas eſt cœli & conchæ in coitu cum rore, qui eſt ſemen quaſi aeris. Propter mirabilem coitum Margaritæ Veneri dicantur. Dicitur unio, quia nulli duo ſimul reperiuntur. Dos eſt in candore, magnitudine, pondere, orbe, lævore; In aquis omnis unio mollis eſt

eſt ut corallum, exemptus aere protinus dureſcit, & ſit lapis. Proſunt contra ſyncopen & cardiacam ſpiritus confortant, valent contra fluxum ſanguinis, lienteriam, diarrheam, conferunt viſui, retinent menſes, abſtergunt dentes, clarificant ſanguinem.

Marcaſita plumbea, eſt Antimoniun. *Magneſia Saturni*, Antimonium.

Magneſia, eſt materia lapidis Philoſophorum.

Magneſia, eſt Mercurius, miſtio ſubſtantiarum.

Magneſia, eſt fœmina.

Mars, eſt ferrum,

Maſculus, eſt argentum vivum.

Maſculinum, & fæmininum ſemen. Subſtantia Mercurii & Sulphuris.

Maſſalis, maſſerium, moſſel, mater, eſt Mercurius.

Materia metallica, Item miſtura æris, plumbi, & argenti.

Materia prima, varie accipitur apud *Rul. pag.* 323. ad *pag.* 326.

1 Materia prima.

2 Lapis Philoſophicus.

3 Aqua vitæ.

4 Venenum Cambar.

5 Spiritus.

6 Medicina.

7 Cœlum.

8 Nubes.

9 Nebula.

10 Ros.

11 Umbra.

12 Luna.

13 Stella ſignata & Lucifer.

14 Aqua permanens, aqua vitæ metallica, aqua foliata, ſtellata.

15 Aqua

15 Aqua ardens.
16 Sal nitri, & petræ.
17 Lixivium.
18 Sponſa, conjunx, Mater, Eva.
19 Virgo, Materia Hermaphroditica, Catholica Solis, & Lunæ Catholica.
20 Lac virginis, lac ficus.
21 Lac bulliens.
22 Mel.
23 Sanguis ſpiritualis.
24 Balneum.
25 Syrupus granatorum.
26 Acetum.
27 Plumbum.
28 Stannum.
29 Sulphur naturæ, Calx, alumen.
30 Sputum Lunæ, Sputum incombuſtible.
31 Æs uſtum, æs nigrum, flos æris, æs hermetis.
32 Serpens Draco.
33 Marmor, Cryſtallum, Glacies.
34 Gemma Scotiæ.
35 Urina puerorum, urina vituli albi.
36 Magneſia alba, Magnes.
37 Etheſia alba, humidum album.
38 Fimus.
39 Fumus albus.
40 Ens metallicum. Eſſe. Quinta eſſentia metallorum.
41 Virtus mineralis Mercurii.
42 Anima elementorum cœlumque.
43 Materia omnium formarum.
44 Tartarum Philoſophorum.
45 Fæces diſſolutæ.
46 Iris.

47 Aurum indicum, Cor Solis, umbra ſolis.
48 Chaos.
49 Venus.
50 Microcoſmus.

Maturatio, eſt exaltatio a rudi crudore ad maturum & perfectum.

Maturatio eſt Quadruplex. Digeſtio & Circulatio: quarum utraque peragitur, calore miti gradus primi, vel circiter, in fimo, balneo, amurca, conciſis culmis, vaporario ſicco, fœno, humido, gigartis ſole, *&c.* deinde eſt Fermentatio, & Projectio.

Macula, eſt oculi ſuffuſio, cataracta.

Madic, eſt lac poſt butyrum.

Magiſter, Sal conficiens.

Magiſter, ferrum excoquens.

Magiſterium, eſt ſpecies Chymica ex toto, citra extractionem impuritatibus duntaxat externis ablatis, elaborata & exaltata. Servantur hic omnes concretionis naturalis, & homogeneæ partes. Sed ita exaltantur, ut dignitatem eſſentiarum prope attingant, unde pene eadem relinquitur quantitas ſeu moles, quam natura per ſe dedit, quanquam non ſemper caveri poſſit, quin cum alienitatibus, & foris adhærentibus nonnihil ſecedat, & nonnunquam ſtudio propter finem uſumque certum quidem negligitur, ex quibus hic maxime valere intelligitur, quam Phyſici alterationem nuncupant.

Magiſterium Conſiſtentiæ, eſt cum ſervata eſſentia, conſiſtentia ad præſtabiliorem eſt immutata. Et fit pluribus modis, non tam ut ipſi rei, aliquid nobilitatis accedat, quam ut ad uſum varium evadat habilior.

Magiſterium fixorum, eſt cum corpora volatilia & ſpirituoſa figuntur ad conſtantiam. Fixum opponitur in-

conſtanti

conſtanti & volatili; & æſtimatur utrumque propriè ad ignem: cujus vim quod ſuſtinet fixum eſt, quod non, volatile, ſiquidem ex eo fugit, & velut ſpiritus aut favilla evolat. Illud eſt quod e molli induratur.

Magiſterium odoris, eſt cum res odore exaltatur, Idque potiſſimum artifices moliuntur, in operibus quibus inter elaborandum aliquid ingrati odoris accidit. Ut in empyreumatis oleorum, aquarum, & ſimilium: & in his etiam quæ alias per naturam odorem pravum, moleſtum, vel etiam nullum habent. cum tamen ad gratiam rei uſu ejuſmodi nota ſint exaltanda.

Magiſterium principiorum, eſt cum principatum compoſitum in principia reſolvitur denuo.

Magiſterium qualitatis eſt, Cum res formis qualibus elaborata exaltatur, & fit dupliciter, ſecundum qualitates occultas, aut manifeſtas.

Magiſterium qualitatis occultæ eſt, cum in his quæ craſſim totius ſubſtantiæ attinent, tantumque effectis per experientiam patent, exaltatio perfecta, *&c.* Ea qualitas ſi pernitioſa eſt in uſũ, in totũ aboletur, vel cum aliqua jactura ſubſtantiæ: &tunc reſpicitur perfectio illa, quæ non in re, ſed in uſu rei eſt. In ſalutaribus utrumque obſervatur. Si aboleri in totum nequit, reprimitur, ita ut citra noxam poſſit uſurpari.

Magiſterium qualitatis manifeſtæ eſt, cum res in ſenſibus formis elaboratur. Hæc triplex eſt, quotuplicia ſenſilia, circa quæ exaltanda Chymicus in rebus occupatur. Quædam tamen proprius ſpectant naturæ corpus, & quædam ſunt formaliora.

Magiſterium ſaporis eſt, cum in ſapore fit exaltatio, itaque & pharmacopæia, & coquina, cellaque hinc inſtrui poteſt Potiſſimum autem Chymicus hoc utitur in acrimonia corrigenda, & empyreumatis guſtum attinentibus tollendis.

Magiſterium

Magiſterium ſenſilium proprium eſt, cum res qualitatibus ſenſibilibus propriis exaltantur. Id fit vel in ſenſu primo, qui eſt neceſſitatis animalium, vel in his quæ ſunt melioris gratia. Senſus primus tactus eſt, itaque tactilium qualitatum primarum, quæ ſunt calor, frigus, humiditas, ſiccitas, magiſterium inde exiſtit.

Magiſterium ſoni eſt, quo ſonus corrigitur a Chymico. Id fit potiſſimum in mineralibus, in quibus aliqua præſtantiæ nota ex ſono capitur, ut in metallis, aut quæ in ignibus periculum minantur propter ſpiritus vehementes cum ſonitu erumpentes, obviaque diſplodentes.

Magiſterium pulverum, hoc eſt continuæ conſiſtentiæ in pulverem perductæ, fitque potiſſimum calcinationum modis: unde efficitur, ut calcis vocabulo non raro appellatur, vulgo alcholia; Reſpicitur hoc principaliter ut fracta tenacitate friari res poſſit.

Magiſterium volatilium eſt, cum e fixo fit volatile. Ei affine eſt mollitum, quod tractabile ductileque aut etiam fluidum, (nam paulo latius accipitur molle quam apud Phyſicos) efficitur e rigido, duro, & intractabili. Artificia quibus hoc perficitur, ſunt extractiones, macerationes, incerationes, ſublimationes, ſolutiones & ſimilia. Fere enim hic quæritur reſtauratio humoris abſumpti, vel deficientis, aut ſublatio aſperitatis convictæ, *&c.* in volatili vero, ut ſpirituum naturam induant attenuatione eſſentiæ, *&c.*

Magiſterium ponderis eſt, cum pondere res exaltatur. Id autem potiſſimum in auro & argento requiritur, eſtque una ex notis perfectionis, cum inter metalla aurum ſit graviſſimum, ideo etiam externo valeri in monetis adjectum pondus eſt. Quod ſi deficit, compenſatur arte. Maſſa aurea, vel argentea juſte levior

c-quitur

coquitur in urina, cum præcipitato corrallino, vel affricatur hydrargyrus auro argentove conſentanea, & concolor factus : vel coquuntur in lixivio concinnato, ex ſulphure & calce viva, vel cementantur cum ſulphure aut præcipitato fixo, vel hoc. *Recipe* pulveriſati ſalis ſemunciam, tantundem de lateris triti, colcotaris quadrantem, miſce. Auri laminas illinc albumine aſperge calcem Lunæ, ſiccatum priore pulvere; Fac ſtratum ſuper ſtratum, & cementa vel in pixide, vel inter tegulas. Aurum inde ſolet albeſcere, indue ergo coloritium, & prehenſum forcipe in igne tene, donec excandeſcat, poſt extingue in urina.

Magiſterium coloris eſt, cum rei cujuſque color ad optimum ſummumque gradum in genere quæſito producitur. Neque vero tam color preſens e gradu inferiore ad ſuperiorem exaltatur, ſed & qui in potentia eſt, ſeu in abdito, in actum vel in manifeſtum evocatur: nonnunquam etiam peregrinus inducitur ad exemplum ejus, quod præſtabilius in ſuo genere : Si color ſimul fixus & conſtans eſt, magiſterium eſt nobilius.

Magia Metaphyſica, eſt ars Chriſtianis licita, non venefica neque ſuperſtitioſa, ſed ſupernaturalis, per quam occulta quævis arcana revelantur, ut mechanica induſtria opus eſt manuale.

Magnes, dicitur lapis Herculeus; & Syderitis, quia ferrum attrahit; Nam Græcis σιδηρὸς ferrum ſignificat. Semper verſus ſeptentrionem ſe vertit. Eſt lapis colore vergente ad cœruleum (optimus ſemper eſt cœruleus) denſus, non admodum gravis, attrahens ex naturali quadam dynami ferrum. Et ferrum quo nihil duritie pugnacius, cedit magneti, & patitur a magnete: & ferrum tactum a magnete alterum ferrum trahit: Sed ſi ſucco allii, vel cepæ magnes illinatur, minime trahit ferrum. Reperitur magnes in ferri venis, magnes com-

combuſtus ſive calore terræ, ſive igni artificiali fit hæmatites, & venditur pro eo. *Plin.* ponit 5 genera Magnetis, & *Ruland. pag.* 315.

Magneſia, eſt teſtudo vel Sulphur.

Magneſia, eſt fœmina.

Maltheorum, eſt ſal gemmæ.

Manbruck, eſt argentum.

Mambeb, eſt Scoria.

Marched, eſt lythargyrium.

Markaſita, eſt Calcitheos.

Maruch oleum, metallum idem.

Marmor: Marmorum genera ponit *Ruland.* varia a *pag.* 320. ad 321.

Marcellus, eſt malles magnus.

Martegon, eſt Silphium.

Marſærea, eſt auricula muris.

Maſellum, *Moſel*, eſt Jupiter.

Medeæ gemma, affertur e regione Medorum. Eſt nigra, habens venas aurei coloris, reddens ſuccum croceum, & ſaporem vini, immenſi effectus contra ebrietatem, & ad amorem conciliandum ut ferunt Magi.

Medium Cœli, Luna, Margeſia.

Medulla candida, fluida, ſaxorum Torgenſium. *Rul.* 14. enumerat ſpecies 326.

Melanteria, Metallicum calchanti, id eſt atramenti ſutorii, id eſt vitrioli eſt ſpecies, fuſci in cœruleo coloris: Tingitur autem ſecundum, diverſas terras in quibus gignitur.

Alias *Melanterion*, eſt clavorum veterum ferreorum raſura, aut atramentum ſutorium, quale ferme quod jam ſit a noſtris ſutoribus. Præſtat foſſilis, ea ſc. quæ ſulphuris trahit colorem, & quæ levis, pura, æquabilis, & quæ contacta aquæ (ſeu digiti tantum ut volunt Arabes) confeſtim nigreſcat.

Meliſca,

Meliſea, Meliſion, ſumitur pro Manna ex nobilioribus herbis nacta magiſterio.

Meliſodium, eſt plumbum uſtum.

Meluſi, eſt Mercurius, albach meſſalis.

Malanter, eſt Opium.

Menfrice, eſt Maſtix.

Merdaſengi eſt de aduſto plumbo pulvis.

Mergen baſſech, eſt Corallus.

Meſbra, eſt Tutia Alexandrina.

Meſel, Moſel, eſt Stannum.

Meſt, Miſal, Maſal, eſt lac acetoſum.

Metallum, Vena.

Metallum, eſt conflatum argentum.

Metas, Mecal, Mehal, eſt pondus.

Micha, eſt Venus.

Michach, eſt Cuprum.

Mifros, eſt Aſphaltum.

Minerale vas, eſt ex materia minerali factum, vel metallicum, vel terreum.

Miſadir, Mixadir, eſt ſal armoniacum. *Muſadi, Muſadit,* Lixandrum.

Miſſcraſſi, eſt gypſi.

Miſtio, eſt compoſitio.

Uudiquaque hujus quatuor ſunt ſpecies. { Inceratio, Et incorporatio, Colliquatio, Et Confuſio.

Miſtura, ex ære & argento æqualis.

Molibotum, calchum, eſt æs plumbi.

Molipdides, eſt lapis plumbi, vel plumbeus.

Murmentum, eſt glis montanus.

Mechanopeotica, eſt inventio artis aquaticæ, ut fontiũ in aëra pulſorum, ſiringarum, aquarum exaltationum

per

per fiſtulas & ventilia, folles, ac ſimilia.

Meditatio, dicitur quoties cum aliquo alio colloquium habetur internum, qui tamen non videtur, uti cum Deo ipſum invocando, vel cum ſeipſo, vel proprio angelo bono.

Melaones, vel *Meloes*, ſunt ſcarabei volitantes, colore ſplendentes aureo, qui attriti ſuavem edunt odorem, in pratis menſe Maio potiſſimum reperiuntur.

Melibœum, eſt cuprum. *Melibocum.*

Meliſſa, non pro apiaſtro, ſed pro manna ſumitur ex nobilioribus herbis tracta magiſterio.

Meluſinæ, & melioræ filiæ regiæ quondam propter peccata deſperabundæ, fuerunt a Sathana raptæ, & in ſpectra tranſmutatæ, ſpiritus malignos, lemures horribiles, & in immania monſtra. Vivere putantur abſque anima rationali, & in brutali ſolum corpore phantaſtico, nutriri elementis, atque una cum iſtis in extremo die judicii tranſituræ, niſi cum aliquo homine forte fortuna matrimonium contrahant, tum demum, ut ipſe, naturali morte interire poſſe, ut matrimonio naturaliter vivere virtute hujus unionis. Ejuſdem ſtatus atque generis plura ſpectra haberi creditur in deſertis, in ſylvis, ruinis, monumentis, arcibus vacuis, & in extremis littoribus maris. Vulgo maledicti vocantur homines, ſed proprio nomine ſpectra vocantur, atque diabolorum ſancti, cum quibus verſantur cacodæmones, ſuas illuſiones & portenta perficiunt.

Menſis philoſophicus, eſt tempus digeſtionis, videlicet quadraginta dierum.

Mercurius a natura coagulatus, eſt ſolidum metallum. Arte vero coagulatur, aut cum metallis, aut mineralibus, vel ſine ipſis per ſe, aut per alia extra mineralem naturam exiſtentia. Vide ſupra tractatu

 ſecundo

ſecundo de coagulationibus ejus.

Mercurius cryſtallinus, dicitur qui per ſæpius repetitas exaltationes in cryſtalli perſpicuitatem adductus eſt.

Mercurius corallinus, eſt qui per ovorum oleum, & alias aquas in rubedinem corallinam adducitur.

Mercurius crudus, eſt is qui nondum ſeparatus eſt a ſua matrice, vel minera, in qua generatus eſt.

Mercurius laxus, eſt turbith minerale.

Mercurius metallorum præcipitatus, eſt mercurius ex metallis tractus & præcipitatus, qui mercurius metallorum, alias mercurius corporalis dicitur. Semen fœmininum paſſivum.

Mercurius mineralium, eſt oleitas vel unctuoſitas de mineris auri & argenti tracta.

Mercurius regeneratus, eſt primum ens mercurii.

Mercurialis ſeva, eſt aluminum aqua, in qua mercurius generatur. Eſt etiam ſal purgativum aurei coloris, quod in ſalinis cavernis reperitur, foſſoribus optime cognitum, utuntur hoc per os ad pneumoniam.

Metallum currens, eſt mercurius vivus.

Microcoſmus, eſt parvus & medius mundus, inter firmamentalem & elementarem ſitus naturaliter, quia de utroque participat : quicquid in illis realiter & actu continetur, in homine pariter habetur ſpiritualiter atque potentia. Quo fit ut una ſit iſtius & eadem quæ de illis fieri poteſt, ac debet anatomia philoſophica vera, non mortua cadaveris, ſed viva, eſſentialis pariter & eſſata.

Minium, eſt mercurius ſaturni præcipitatus, ſed potius crocus.

Miſſadan, eſt argentum vivum.

Mitigativa, ſunt medicamenta chyrurgica, præſertim anodyna, quæ dolorem ſopiunt ac mitigant.

Mola matricis, eſt abortivũ quid in matrice generatũ.

Menſis

Menſis philoſophicus, eſt tempus putrefactionis, ſeu periodus quod lunæ motum imitatur, qui in aliquibus eſt 30. in aliquibus eſt 40. dierum, philoſophicus dicitur, quod in artificio lapidis philoſophici uſurpetur: ſed & pauciores dies menſem conficiunt iſtum, qui definiri ſolet ſecundum naturam rei, & abſolutionem operis.

Mercurius, unum e tribus principiis corpus, in quo proprietas rerum continetur, item argentum vivum.

Mercurius metallorum, quinta eſſentia, & aqua permanens, ſpiritus, ſemen fœmininum paſſivum.

Mercurius, argenti pigmentum.

Mercurius, eſt principium materiale, vaporoſum, naturæ aqueæ, ſubjectum nimirum generationis, cui per vim formatur, imprimitur forma, & abſolutio adeſt.

Mercurius, argentum vivum. *C C. S. Z.*

Mercurius, Chambar magneſia.

Mercurius, dividit *Rul*, in 20. ſpecies diverſas, a *pag.* 331. ad *pag.* 333.

Menſtruum, Sanguis menſtruoſus; menſtruum vegetativum univerſale, vinum aminatum, aqua regis philoſophorum: menſtruum extrahens ſolutivum & vegetativum univerſale, Sol, Luna.

Miſy, eſt res metallica, ex ſpeciebus calcanthi, ex humore coagulato, ut chalcitis, miſy & ſori, chalcitidi generi cognata ſunt, quaſi ex una radice producta: tenuius eſt miſy, craſſius eſt ſori, ſed hodie miſy non cognoſcitur.

Omnis *Morborum* cauſa, a primo capite, & ſuo primordio indaganda eſt, ut analogica iis adhibeatur curatio: Quod de omnibus morborum ſive Claſſibus, ſive Entibus, ut *Theophraſto* placet, habendnm eſt. Ille horum ſumma quinque genera ſtatuit: Ens Natura,

Ens Aſtrale; Ens Veneni, Ens Magicum, Ens Divinum. Quorum Entium ſingula peculiarem ſibi curam expetunt, ſed de morbis Sydereis, ſive Aſtralibus verum eſt potiſſimum: quibus non alia ſunt medicamenta proficua, niſi quæ a Firmamentali ſunt Curatione, interveniente cœleſtis influxus cooperatione, cum iis combinata duntaxat, quæ analogiam habent Minori, & Majori mundo adæquatam, cui vera ineſt vis Firmamenti, quod vocant Magnetica, & impreſſio Aſtronomica, refrœnandis & compeſcendis morbis Aſtralibus idonea.

Morborum avita velut ſemina radiceſque, quo pacto ex Microcoſmi officina, ſeu Oeconomia, in Microcoſmi familiam, cæteraque animantia, beneficio Mumiæ, Microcoſmi Magneticæ, tranſplantentur. & deriventur, in ſuo libro inſcripto Biolychnium recenſentur. *Ferneſtus Burgravius.*

Eſt a magnete, quem vocant, Antiphatico occulta quædam operatio, quæ ſtringit adverſarium, quaſi faſcino quodam latenti, ut ille a quo exit, inviſibili modo formidini ſit cuivis hoſti. Atque hujus vires in natura obſervantur.

Eſt in Naturæ quadam occulta proprietate, etſi non ſine Dei influxu virtus, qualis in Octaviano fuit, nedum Auguſto, qui in quovis certamine ludicro cum Antonio inito erat ſuperior. *Burgravius.*

Molochites, gemma eſt non tranſlucens, ſpiſſius virens quam ſmaragdus, a colore maluæ nomine accepto: contra omnium infantium pericula ſingulari dynami valet, mittit eam Arabia.

Molybdæna, 1 Vel plumbago metallica. 2 Nata è plumbo & ære. 3 E mixtura plumbi & argenti. 4 E mixtura plumbi & auri. 5 Plumbeis laminis cocta *&c.*

Moroch-

Morochthus, eſt lapis. In Ægypto naſcitur mollis, ita ut eo lineæ ducuntur, candidiſſimus, facile liqueſcens, utilis veſtibus dealbandis.

Mortariolum, eſt modiolus catillorum cinereorum formandorum, in lati circuli modum vel pertuſi catini ex orichalco plerumque factus. Hic *Mortariolum* comitatur pila (vulgo monachus) quod eſt piſtillum cum tubore rotundo, ex baſi lata media prominente, cujus incuſſu catilli fovea formatur. Sed ad catillos majores hoc eſt, majorem naturæ copiam capientes formandos, utimur circulo ferreo, & conveniente pila foveam producimus.

Metallum omne, eſt Mercurius coagulatus. *Paracel.* 883.

Juxta *Matricum* ordines, ſunt quatuor gradus rerum.

1 Quæ proveniunt ex terra ſunt primi gradus.

2 Quæ ex aëre ſecundi gradus.

3 Quæ ex aqua tertii gradus.

4 Quæ ex igne quarti gradus ſunt. Porro qua virtute ſingulo quoque gradu ſeorſum aliud alio vincitur, punctorum eſt non graduum.

Meliſſa, omnium quæ terra producit, optima ad cor herba eſt, *Para.*

Mos, eſt mycra.

Muria, habet effectum ſalis & aquæ marinæ. Eſtque duplex.

1 Nativa, unde fit, ſeu coquitur ſal noſtrum commune, ut fit Hallis in Saxonia, & aliis locis.

2 Factitia, cum miſcemus cœleſti aquæ ſalis parum. Hinc ſal leve dicimus cum liquefit ſal injectum: & contra ſal durum, cum non liquefit ſal injectum: & ita probatur etiam obiter ſal, an ſit bonum. Hunc ſpecies ſunt garum, liquamen illud e piſcibus & carnibus

ſole maceratis, vocatur Pechel. Hujus alia eſt ſpecies Oxalme, id eſt acida muria, quæ ſit ex aceto, & aqua marina.

Muria, Menſtruum fœtens, aqua fortis.

Muſcula, ſciurus, campſciurus.

Muſtum, immaturum.

Mydiſis, eſt corruptio partium.

Mydriaſis, eſt morbus in oculis ex ſuperfluo humore.

Mylphæ, Defluviæ palpebrarum, ſeu ſicca medicamenta, pro defluxione oculorum

Myopiaſis, eſt morbus in oculis, cum nihil a longinquo, ſed prope videre poſſimus.

Myricetum, Campus vel locus, ubi geniſta naſcitur.

Myrmecia, eſt cutis & creſcentia quædam. *Myrmeciæ*, ſunt verrucæ in pudendis.

Myron, eſt unguentum. *Myrocopus*, qui facit, aut vendit unguenta.

Myſis, eſt obſtructio pororum.

Myſterium, eſt eſſentia interioris naturæ, totius ſubſtantiæ in ſubtili reconditaque materiæ parte vehens. Unde a ſucco tantum diſcedit, quantum ſuccus a corpore; & quia in intimis receſſibus materiæ corporeæ latet, ſubtilemque admodum habet naturam, myſterium vel arcanum ſolet appellari. Excipitur autem vel ex ipſis rebus ſtatim, præmiſſa tamen præparatione debita, vel etiam ex magiſterio interdum, & ſucco.

Eſtque duplex, Quinta eſſentia, & Arcanum ſpecificum.

Magnum Oportet, eſt tribulus & ſpina terræ, in vita media hominis: de quo *Vanhelmont* ſcripſit ſingularem tractatum.

Myſterium hellebori nigri, eſt ſcilicet de foliis hellebori nigri. *Para.* Per membra principalia vulnus curari

rari debet, ut capitis per cerebella, hepatis per hepatica, & ſic in aliis, *Para.*

Monſtra, ſunt præter naturam orta quædam animantia, quæ cœlum excludit ovo ſuæ putrefactionis illicitæ ac nefandæ commixtionis. Nihil deinceps de ſe generant, quod ex conjunctione duorum contrariorum & ſpecie differentium ſeminum enaſcantur, ut ex homine & bruto: nonnunquam etiam ex veneficis parentibus. Inde ſumpſerunt olim gigantes originem, & alii contra naturæ leges monſtroſi homines horrendi viſu, & execrabiles. Non honeſtius hominum malitia factum, qui bruta diverſarum ſpecierum una vi cogunt, ut equum & aſinam, in generationem bajulatorum ſapientiæ hujus mundi: quæ etiam monſtra ſunt ad generationem inepta ac ſterilia, ab iſtis abhorrente natura prorſum ut ab aliis. Narratur hiſtoria quæ non uſque adeo multis elapſis temporibus accidit Salisburgi, de monſtro in conterminis illis Carinthiæ regionibus a venatoribus in ſylva reperto, qui cum canibus illud mordere nolentibus comprehendiſſent, ab iſtis ſolummodo circunſeptum ad Epiſcopum ſuum adduxerunt, humana planaque facie conſpicuum, manibus pedibus ac digitis ſimilibus, reliquis vero membris omnibus piloſum ut brutum. Quatuor gradiebatur ſatis demiſſis pedibus uti porcus. Appoſito cibo ac potu guſtare nihil unquam voluit, verberibus, punctionibus, uſtionibus, ac variis aliis tormentis tentatum eſt, ſiquid vocis articulatæ, vel brutalis ab eo extorqueri poſſet, at fruſtra. Meticuloſum valde, lucem atque hominum fugiens præſentiam, abdere ſe quovis loco nitebatur, tertia tandem luce, quam raro comprehenſa præterire ſolent, interiit.

Morbilli, puſtulæ ſunt venereæ, nonnunquam etiam de venereo morbo dicuntur.

Morellum, eſt ſolatrum.

Morphea, eſt ſpecies lepræ, alboræ non abſimilis.

Morus, eſt apoſtema, referens aſpectu morum.

Mulæ, ſunt puſtulæ ex frigore vel calore ortæ.

Mumia, dicitur non ſolum humana caro, balſamo condita, ſed etiam alia quæque, non per ſe mortua, ſed occiſa, & medicata curativæ facultatis.

Mumia medullæ, vel medullis, ſunt oſſium ipſæ medullæ.

Mumia elementorum, eſt balſamus elementorum externorum.

Mumia tranſmarina, Paracelſo eſt manna.

Mumia verſa, pro converſa, liquor eſt mumiæ.

Muſcilago, eſt liquor viſcoſus ac tenax.

Mundificativa, ſunt medicamenta chyrurgorum, invalidam & putridam carnem a bona & viva ſeparantia, atque repurgantia.

Muſtus, eſt calx alba in urina, veluti pinguedo.

Miſſadar, eſt Mercurius.

Miſterium magnum, eſt omnium rerum materia prima, principium & mater conjunctarum corruptibilium creaturarum Dei. Vide libro ad *Athenienſes*.

N *Nacta*,

N

N*Acta*, eſt apoſtema pectoris.

Naſda, vel *natta*, eſt gibbus.

Narcotica, ſunt medicamenta ſoporifera dolores auferentia, vel ut minus torqueant efficientia.

Nebulgea, eſt ſal ex humiditate nebularum decidens ſuper lapides, calore ſolis induratum.

Necrocomica, ſunt prodigioſa præſagia, rei cujuſpiam futuræ prænuntia, per ſigna ex aëre ſuper terram decidentia, ut cruces olim ac alia multa.

Necrolium eſt, quod mortem pellere, ac vitam conſervare poteſt.

Necrolica, ſimilia ſunt medicamenta.

Necromantica, eſt ars illicita, quæ cum mortuis operabatur olim, ut quum aſtra manifeſtabantur apud mortuos. Is dicitur vere necromanticus, qui mortuos apparere & comparere facit, voces atque reſponſa poteſt ab illis extorquere, qui circuire cogit ac edere mirabilia. Quicquid mortuorum capitibus, oſſibus, acubus, linteis, pharetris, ſepulchris ac ſimilibus arripitur vel adimpletur, ſub nefariam hanc artem cadit; quæ ſuperſtitioſa, & a Chriſtiano quovis deteſtanda.

Naſda, *Sinapta*, eſt petroleum vel aſphaltum.

Napta, eſt gumma. *Napta-alba*, eſt petroleum album.

Naphtha,

Naphtha, Nihil aliud eſt, quam petroleum, oleum illud liquidum quod ad nos, licet corruptum, ferunt Agyrtæ. *Naphtha candidum*, eſt petroleum noſtrum. *Nigra*, quæ eſt forſitan illa Amiavi picea & glutinoſa, bitumine perſimilis, quæ flagrans nulla alia re extingui poſſit, quam pulvere injecto : Hanc nigram naphtham, ſtercus dæmonum quidam fuiſſe veteribus voluerunt : nos jam agnoſcimus laſerpitium, aſſam fœtidam. *Napthæ*, eſt vis ignium rapax. *Naphtha* eſt duplex.

1 Naturalis, quæ eſt proprie petroleum.

2 Factitia, colamen bituminis.

Sic carbones iſti cruſtoſi lapides, qui apud Germanos effodiuntur ſunt gagatis ſpecies, qui ſunt bitumen ſub terra induratum vel excoctum calore : & hi carbones ex bitumine cauſa ſunt, quare montes, ut Ætna & Veſuvias flagrent, & magis noctu quam die : quia de die calor ſolis deprimit illud incendium vel obfuſcat, e contra in nocte, quæ eſt humida & frigida, materia iterum excitatur humore.

Nar, eſt pyr. Ignis.

Narbaſathar, eſt flatus mineræ, aurichalcum.

Nataron, natron, eſt nitrum.

Nectar, fit ex correcto & claro vino : correctum vinum rubeum, eſt coagulatum : clarum eſt vinum album.

Nitrum, Baurach, Sal petroſum, nitrum quaſi ſal petræ cal. & ſiccum in ſecundo gradu. Eſt nitrum res cognata ſali, & quæ eſt ſpecies ſalis. Hinc ſal lucidum, ſal Alexandrinum, ſal Anderenæ, ſal nitrum unum & idem ſunt. Fit vero nitrum ex coagulato humore. Noſtra in medelis ſunt præſtantiora, quia muto magis aperiunt, & evocant humores ; ſed cum judicio illis utendum. Fit apud nos nitrum diverſis modis, in ſtabulis, in ovilibus, in antiquis cœnobiis, in areis multo

ante

ante ſæculis tritis, in rupibus, cellariis, muris.

Ruland. pag. 346. enumerat ſex genera nitorum.

1 Armenum.

2 Arabath.

3 Aphricanum.

4 Romanum.

5 Ægyptiacum.

6 Babilonicum. Arabes ſoli primam & ſextam celebravere.

Eſt etiam nitrum artificiale factitium: ſicut ipſe flos parietis, ſeu petræ, vel flos ſalis. Coquitur hoc ex ſale, vel aqua ſalis.

Nitrum, eſt lapis ſalſus; id eſt ſulphur album.

Nitrum Alexandrinum, eſt Cinis clavellatus.

Nitrum, Sago, Talck.

Nitrum Tincar.

Nitrum, eſt ſal albus, ſcilicet baurac.

Nitron, eſt fex vitri.

Noas, eſt Chalcos. Æs.

Nochat, neuchat, neuchor, Venus, Æs.

Nocaſit, eſt cribrum, vel vas perforatum.

Nigella, Anglice Gith.

Noera, eſt Coopertorium vaſis diſtillatorii.

Nora, eſt Calx.

Nora, etiam eſt Nitrum.

Nora, etiam eſt quodlibet ſal.

Noſididach, eſt Artus.

Nubar, eſt Venus vel Æs.

Nuſiadat, eſt Armoniacum.

Nuba, eſt Cuprum.

Nutrimentum, eſt res tranſmutata in ventriculo per putrefactionem.

Nuba, quoque Mannæ ſpecies eſt, coloris Roſinfarb: in Hibernia copioſe invenitur, *Para. pag.* 893.

Nyſadir-

Nyſadir, neſtudar, eſt ſal armoniacus.

Nitri, ſpiritus Tartariſatus.

Nitri, ſpiritus Sulphuratus. Vide *Glauberum* pro his tribus.

Nitri, vel Aqua fortis, ſpiritus Sulphureus.

Nenufareni, dicuntur ſpiritus aërem inhabitantes.

Neuta, eſt pellicula, vel oculorum, aut infantum auriculis adnaſcens, & quandoque totam faciem contegens in partu.

Nigromantia, eſt ars nefanda & execrabilis, qua diaboli malignique ſpiritus aſtute ſe cogi fingentes ab hominibus, ultro interim obediunt in eorum perniciem tantum & non aliter, ut repente quid e longinquis adferant, aut ad remotiſſima loca deferant: noctu potiſſimum eſt deſtinata, quia lucem fugiunt maligni dæmones, umbrarumque ſunt miniſtri ac tenebrarum.

Nitrum, eſt ſalſugo quædam ex urinarum congregationibus in ſal præparata.

Nitriales, ſunt res omnes adurentes & in calcem redigentes, ut ſal petræ vel nitrum, Sulphur, *&c.*

Noboch, inſtrumentum eſt necromanticum.

Nodi, ſunt articulorum tumores indurati.

Noſtoch, eſt jaculum alicujus ſtellæ, vel potius ejus repurgatione dejectum quid in terram. Invenitur potiſſimum Junio, Julio, & Auguſto ſuper latos campos, vel in pratis, inſtar fungi magni vel ſpongiæ foraminoſum quid, & leve, tendens in fulvum & ravum colorem, & ut coagulatum jus, tactum contremiſcit. Sunt qui per noſtoch ceram intelligunt metaphorice.

Nuba,

Nuba, eſt ſecunda ſpecies tereniabin aut mannæ, roſeo colore, qualis in Hybernia cadere perhibetur.

Nymphæ, ſunt ſpirituales homines ac mulieres, vel corporei ſpiritus aquas inhabitantes, qualis fuit Meluſina.

Nymphidica, metaphorice ſpiritus aquarum ſolventium in arte dici poſſunt.

O

Obrizum,

O

OBrizum, eſt purum aurum in ſpadiceum colorem arte calcinatum, aut pulveratum.

Odorifera, ſunt medicamenta, quæ per ſuum odorem bonum aut fœtidum morbos expellunt.

Oleum ardens, eſt oleum tartari ad ſummum gradum correctum.

Oleitas rerum, in omnibus ſulphur earum eſt.

Oleum vitrioli aurificatum, eſt quod auro dulcoratum eſt artificioſe.

Oleum colcotharinnm, eſt oleum ex vitrialo rubeum.

Olympicus ſpiritus, eſt aſtrum in homine, quod efficit ut umbram de ſe præbeat.

Operimethiolim, eſt mineratum ſpiritus.

Opitulativa, ſunt medicamenta quæ fluxus ſtipant & obſtruunt.

Oppodeltoch, Paracelſi præcipuum eſt unguentum. Stichplaſter.

Ordoleum, eſt apoſtema parvum ordeo ſimile.

Orexis, eſt ardor a tartaro excitatus.

Organopœotica, eſt ars bellicorum inſtrumentorum inventrix.

Orizeum, eſt aurum.

Orizeum foliatum, eſt aurum in tenuiſſimas bracteas malleo cuſum.

Orizeum

Orizeum præcipitatum, eſt aurum in crocum ſuum redactum, adminiculo croci mercurii.

Orobo, eſt vitrum metallinum.

Oſſa paralleli, eſt univerſale medicamentum in podagra.

Obelchera, *obelkara*, eſt Cucurbita.

Ocob, *ocab*, *ocop*, Sal Armoniacum.

Ochra, *Theophraſtus* ſimpliciter *ochram*, eſſe terram luteam deſcribit, & ſitu diverſa enumerat genera, cum inquit: In argenti & auri metallis naſcuntur optima pigmenta, ſci. cœruleum, quod proprie limus eſt. Optimum ex eo, quod vocatur Atticum; proximum marmoroſum, 3. preſſum Cyricum: Si accute conſideramus *Ochra*, quatuor habemus ſpecies.

1 Lapidoſa ex fodinis, & ad ripas, & littora fluminum.

2 Eſt pulvis, & terra arida, hærens in lapidibus, ut cæruleum, & Chryſocolla.

3 Eſt terra ſicca ſimplex ad ripas.

4 Eſt vel limoſa & tenax ad marmoroſa ex fodinis. Eſt illi vis medica, aſtringere, erodere, diſſipare. Porro ex *ochra* aduſta fit rubrica fabrilis: Factitia fit ex plumbo. Nitrum hac plurimum utuntur pictores pro nativa.

Occidens, eſt acetum.

Occidens ſtella, eſt ſal armoniacus.

Occidens, Mercurius, Saturnus, Hermaphrodythus, aqua viva, viſcoſa, *&c.*

Olea ſoluta, ſunt quæ per deliquium partium ſubtilium oleoſarum ſeceſſerunt. Eo fiunt modo, quo magiſteria liquorum, niſi quod magiſterio totæ res ſolvantur in liquorem quemvis, hic vero duntaxat partes eſſentiales internæ in pinguem ſuccum, relictis partibus craſſis. Neceſſe eſt autem præparationem procedere,

dere, ut defluere poſſint, & ex ſe oleoſitatem reddere: unde plerumque modo magiſteriorum, ut calcinatione, maceratione, coctione *&c.* apparantur, aut etiam tria ſuccorum, extractorum, & ſimilium, niſi quod extractum ſit naturale, ejuſque tenuitatis, ut facile ſine prolixa opera diffluat.

Oleum frumenti, dupliciter paratur.

Oleum Palæſtinum, eſt Acetum.

Oleum fixum, eſt quod e rebus ſolatis, & ad purum filtratis, pro abſtractione cribram ſpiritus vini potiſſimum, ad oleoſam conſiſtentiam eſt redactum. Id enim hic figere appellamus, e diluta, & tenui conſiſtentia, aquoſitate abſtracta, vel digeſta, oleoſum & ſtabilem producere. Ideo ſolvi in liquore res neceſſe eſt, ut craſſis partibus filtratione ſegregatis, tenues in humorem deponantur, unde per talem fixionem reducuntur. Praxis communis eſt ut res ſolvatur in aliquo liquore, adhibitis macerationibus, vel coctionibus, vel deliquio ſeu ſolo, ſeu cum aliis, *&c.* Solutio ſiquid fæcum habet, colatur quoad ſatis: poſtea affunditur vini ſpiritus, digeritur una: & abſtrahitur iterum, idque repetitur, quouſque oleoſa conſiſtentia placeat.

Oleum diſtillatum, eſt quod per diſtillationem extrahitur: idque vel aſcenſu, vel deſcenſu, ſive inſitum ſit, ſive combibitum. Combibitum omne elicitur ſola diſtillatione: Inſitum vero etiam ſecernitur aliis modis.

Oleum ſtillatitium decenſorium, eſt quod diſtillatione per deſcenſum efficitur.

Oleum per elixationem extractum & excoctum eſt, quod

quod coquendo extrahitur. Id ſit, vel per elixationem in humore, aut per ſiccam flammam.

Oleum ex aſſatione, fit per ſiccam flammam, cum res per ſe abſque ullo menſtruo, igneo calori adhibitæ oleum accendant: quod colligetur quovismodo:

Et fit dupliciter, { Aſſatione, & Combuſtione.

Onix, eſt gemma repræſentans candorem unguis: Indica nonnunquam ignea, nigra, cornea, cingentibus candidis venis, oculi modo intervenientibus quorundam oculis, oliquis venis. Dicunt *Onychem*, e lachryma arboris lapideſcere, & fieri. Quia igne concrematus, mittit odorem, & variis apparet impreſſionibus & formis.

Albertus Onichis ſpecies facit { Nigras, Rubicundas, & Albas.

Quæ omnes cum fricentur, ſolvuntur in ſubſtantiam repræſentantem unguis humani ſimilitudinem. *Onix* triſtitiam & timores excitat: melancholiam movet, excitat lites, & ſomnia turbulenta, *&c. Ruland. pag.* 354. ponit *Onichis* octo genera.

Opali, mater proprie eſt India. Eſt gemma pretioſa,

utpote in qua carbunculi tenuior appareat ignis, & amethyſti fulgens purpura, ſmaragdi virens mare. Magnitudo ejus eſt nucis avellanæ. Sunt *Opali* certa vitia, ſi color ejus exeat in chryſtallum, vel grandinem, aut in heliotropii herbæ florem, ſi ſal, aut ſcabritia, aut alia oculis occurſantia illi inſint.

Ophites, eſt ſpecies marmoris; & *Ophites* dicitur, tantum propter colorem, quia colore repræſentat ſerpentes.

Illa ſpecies lineis cinereis & nigrantibus, omnino eſt tanquam chelydri in colore ad oſtium Tangræ. Hujus ſpecies eſt Echitos, qui vipereas habet maculas.

Eſt alia etiam ſpecies *Ophitis*, magis accedens ad formam ſerpentis, quia ſquammas habet, ut ſerpens. Et eſt cruſtaceus lapis. *Plin. lib.* 36. *cap.* 7. docet *Ophitem* nomen accepiſſe a maculis ſerpentum:

Et duo facit ejus genera, { Molle candidum, & Nigrum durum.

Opilare, eſt operire.

Ops Metallum, eſt argentum vivum.

Orale, eſt Vas.

Orbis, Tympanum.

Oriens, eſt Urina. Sal urinæ. Vitriolum.

Oriza, eſt riſum. *Ozeman*, eſt album ovorum.

Orms, eſt Gallina.

Orogamo, eſt Aurum.

Oſoror, eſt opium.

Oſtru-

Oſtrutium tranſplantatum, eſt angelica.
Othan, Mercurius Philoſophorum.
Ovum, eſt lapis benedictus,
Ovum Philoſophorum, ſeu Hermetis, eſt quod ovi formæ philoſophicis operationibus inſervit.

Oxos,
Oleum Paleſtinum, } Eſt Acetum.
Oxy, eſt Acutum.

Ozo, eſt Arſenicum.

P

P*Andalitium*, *paneritium*, vel *paſſa*, eſt apoſtema in extremitatibus digitorum.

Palantina, & *Perſina*, Reginæ fuerunt, quales Meluſina, & Melora.

Pannus, eſt macula a nativitate orta.

Pars cum parte, eſt maſſa ex auri & argenti partibus æqualibus cimentata & graduata.

Parthenion, eſt camomilla nobilior aut Romana, quæ etiam pyrola ſylvana dicitur.

Parædri, ſunt mali Genii.

Panes, æris fatiſcentes.

Panes, ex pyrite & Cadmia conflati.

Panis Argenteus.

Panum, æreorum ſpecies, tres ſunt.

Panum, ex ære foſſili.

Pater, eſt Sulphur.

Pater ante filium, Id eſt interfectio patris. Eſt Satyrion.

Pater & mater regis. Vide plura *Rulando*, *pag.* 359.

Patias, eſt ſquamma.

Pedagra, eſt Tartarus.

Pegernus, Id eſt peregrinus, eſt Mercurius.

Pelecanus, eſt vas circularorium, a figura Pelicani pectus ſuum roſtro fodientis, pullos ſuos refarcientis nuncupatum, amplo ventre ſenſim in auguſtius collum vergente;

vergente ; quod retortum & curvatum os rurſus in ventrem immittit. Hoc vas in fundo canalem, per quem liquor infunditur, habet, qui infuſo liquore Hermetico ſigillo occluditur, & calori admovetur.

Pelicide, Pelude, eſt mel coctum.

Penetratio, eſt ſubmerſio.

Pes lucuſte, Pes bruſte, eſt alumen Jumeni.

Petra ſanguinaria, eſt hæmatites.

Phanlec, eſt ferrum.

Phiala, eſt vas vitreum ex ventre in modum ſpheræ rotundo gracilem canalem in proceritatem emittens ; Ejus uſus frequens eſt in coagulationibus & ſolutionib9.

Phibit, eſt rapax.

Phlotron, eſt ſpecies fluxus ex cooſtro generatus.

Phraſium viride, eſt flos æris.

Phtyſis, tabes, alioqui Atrophia fere idem, nutrimenti ceſſatio, aut timore, aut nimia aviditate exiſtens.

Phtyſis, eſt conſumptio naturalium humorum corporis proveniens ex ulcere pulmonis.

Phtyſis differt ab *Hectica*, { Subjecto, Genere, Accidente.

1 Subjecto, *Hectica* eſt morbus Cordis. *Phtyſis* Pulmonis.

2 Genere, *Hectica* eſt Febris. *Phtyſis* non.

3 Accidente, *Hectica* eſt morbus generalis, reſpectu Cordis. *Phtyſis* ſpecialis Pulmonis.

Pilos, eſt Argilla, terra vimida.

Pilum, val *pili caput*, quo franguntur panes ærei.

Piſare, eſt Colare. *Piſtare*, eſt contundere.

Pix liquida, eſt Terebinthina. *Pixari*, eſt pix.

Plumbum, a Chymicis tribuitur Saturno, & ejus

 nomine

nomine appellatur. Eſt corpus metallicum, lividum, terreum, ponderoſum, parva participans albedine, multum habet de ſubſtantia terrea, & in ſtannum per lavationem vertitur. Quo patet ſtannum eſſe perfectius plumbo. Plumbum plus habet de ſubſtantia ſulphuris fixi ad compoſitionem ſuam, quam Jupiter, id eſt ſtannum. In ſumma, argentum vivum, malum, groſſum, mali ſaporis, fœtidum, debilis virtutis, tanquam menſtruoſa mater, initur a ſulphure marito leproſo, aut livido: & Saturninus ille frigidus naſcitur filius, cui nomen eſt plumbum. Deficit illi puritas, fixatio, color, ignitio. Nota, quod plumbum purum cujuſcunque coloris non reperitur in fodinis, Eſtque plumbum, quod excoquitur, triplex,

Scilicet, { Nigrum, quod verum eſt plumbum: deinde Cinereum, & Candidum.

De plumbo nigro jam agitur a Græcis, μόλυβδον dicitur. Fit & excoquitur ex galena: aut fit ex pyrite. Plumbum elotum habetur in quibuſdam officinis, contra ulcera inflammata, & cancrum: ſed plumbum crematum habet efficaciores vires eloto: & ſaccharum Saturni ambobus. Figuli illo utuntur enim cremato plurimum ad pingenda vaſa ſua. Videas plura ſi places de plumbi generibus apud *Ruland.* a *pagina* 364. ad 370.

Plumbum dives.

Plumbum, depauperatum.

Plmbago, Galena, molybdena, ſeu lapis plumbarius, unde fiat plumbum, unum & idem ſunt. Lapis plumba-

plumbarius, venæ plumbariæ, terra plumbaria, & materia unde fit plumbum recte dicitur. habet eaſdem vires cum plumbo loto, & plumbi recremento, & eodem modo lavatur: & differt a Molybdena, *Dioſc.* colore tantum non materia. Color enim facile mutari poteſt in plumbagine, diverſis vaporibus e viſceribus terræ excitatis. Si aliquod habebis diſcrimen, dic lapidem plumbarium molybdenam, cum ſolum continet plumbum: e contra cum plumbum & argentum continet, dic eſſe galenam.

Duplex eſt, { Nativa, & Factitia.

De quibus ac de eorum variis ſpeciebus videas plura *Rul.* a *pag.* 372 ad *pag* 376.

Pompholix, Dioſcor. conjungit pompholigon, ſpodon, & antiſpodon.

1 *Pompholix* eſt, cinis metallicus qui fit in ſummitate, aut parietibus fornacum, ſeu domuncularum ubi ſunt fornaces extinctis favillis: Cinis differt ſecundum diverſitatem metallorum, & locum in quo fiat. Efficacior enim eſt quæ cinerea eſt, & fiat ex pyrite, quam ex plumbario lapide. Inde melior eſt omnibus Miſnenſium continens in ſe argentum plumbum & æs. Si in lateribus & ſummis cameris eſt pompholix, pars quæ in ſummitate dependet eſt pompholix, & differt a ſpodio candore & levitate: e contra pars nigrior, & ponderoſior, in ima loca ſe recipiens eſt ſpodium. Differt pompholix a ſpodio, ſpecie ſola non genere. *Arabes* duplicem faciunt Tutiam.

1 Nativam in mineris, albam, viridem & citrinam, repertam in littoribus maris Indiæ.

2 Factitium, in fornacibus de qua hic.

Arabes duplex habent Spodion.

1 De radice cannæ tranſmarinæ combuſtæ.

2 Quod fit ex ebore vero combuſto. Eſt & exuſta ſpodos ex oſſibus Elephanti, canum, & aliorum animalium uſque ad levitatem, cum debet fieri ex ebore uſto.

Antiſpodium, fit ex cauticulis ſtipticis. Secundum *Dioſcor.*

Spodion fieri poteſt ex plumbo, eodem modo, quo fit ex ære Cyprio. In Miſina plumbo ſimilis eſt in officinis, ubi plumbum plurimum coquitur.

1 *Pompholix*, eſt fuligo, quæ colligitur in cameris ubi coquitur metallum.

2 *Pompholix*, colligitur de argento.

3 Lutea, quæ adhæret parietibus, quando argentum a plumbo ſegregatur.

4 *Pompholix*, ex ære Manſfeldio.

5 Quæ colligitur quando argentum a cupro ſegregatur.

6 Quæ in caminis colligitur, ubi plumbum candidũ coquitur.

7 Candida puriſſima.

8 E lapideis panibus terrefactis, cum æs coquitur concreta.

9 *Pompholix alba*, quod officinæ nihilum album appellant.

Pompholix, *Tutia*, & ſpodius, unum & idem ſunt.

Poponac, eſt gummi.

Porſitigon, eſt batitura ferri.

Praſis, *Praſimum viride*, eſt flos æris.

Præcipitatio, quando corpora per aquas corrodentes, corroſa, & in aqua ſoluta, vel aquæ corrodentis abſtractione, vel alio encheremate, in aliquam calcem repercutiuntur, ſic argentum in aqua forti diſſolutum

cupro,

cupro, ſale communi aut ammoniaco injecto præcipitatur: ſic aurum in aqua regia ſolutum, adhibito pauculo argento vivo repercutitur, cui ſi parum per folium ſulphuris admixtum, idque clauſo vaſe ad ignem poſitum fuerit, ut argentum vivum & ſulphur evaporare & diſcedere poſſint, calx ſubtiliſſima relinquetur: ſimile judicium etiam de aliis eſto. Sed quo magis corpora diſſolvuntur, tanto etiam magis ſubtiliuſque calcinantur.

Preſmucum, Ceruſa.

Principia Chymica

Principia ſunt, quibus res in quolibet miſtorum genere eſt facta, quæ quia inſunt, & jam certum ſibi naturam ſubſtratam habent, in qua vigeant, & cum qua educi poſſunt. Hæc principia alia ſunt ab Ariſtotelis, & non prima omnium intelliguntur. Sed in quovis genere prima, quanquam illis ſint analoga. Principiorum autem vires tum in elementaribus partibus, tam cœleſti fundantur. Itaque quodammodo hæc ad elementa accedunt, quodammodo ad eſſentias.

Principia autem ſunt tria, { Mercurius. Sal. Sulphur.

Prima temperatura.

Projectio, eſt per medicinam ſuper re mutanda projectam cum repentino ingreſſu, ex mutatione exaltatio. Convenit cum fermentatione, quod rem intus in ſubſtantia mutet: differt autem quod non fiat cum digeſtione lenta, quæ paulatim miſtilia alterantur, & craſin accipiant, ſed violenta penetratione facta, quaſi in momento ingreſſus transfiguret. Vocatur illa medicina, etiam non fermentum, ſed tinctura.

Prolectatio,

Prolectatio, eſt extractio per attenuationem partium ſubtilium, ita ut rarefactæ inclinatione ſuæ naturæ, a craſſioribus in diverſum ferantur, ibique conſiſtant. Itaque etiam ejuſmodi res, e quibus aliquid prolectamus, attenuatoriæ vocantur, ſeu rarefactiles; & antequam conſiſtat prolectatum, vel igneum, vel aereum, vel aqueum ſufficitur, ut ita mediante horum elementorum forma fiat prolectatio, & abſiſtat a terreis fixis vi levitatis ſuæ vel fluxus.

Pſamos, eſt arena.

Pſincus, *Pſinkis*, eſt Ceruſa.

Pſythos, eſt frigus.

Pumex, Samechi, vel Senech Arabice, vel lapis Vulcani.

Sunt duæ ejus ſpecies. { Niger, & Albus.

Niger dicitur & tophus, & hic præſtantiſſimus in *Melo* & Inſulis *Æoniis*, aptiſſimi ad corpora leviganda.

Albus eſt levis, ſpongioſus, ſciſſilis: non arenoſus, facilis teri, & candidus. Dicitur pumex lapis, propter duritiem lapis, non propter raritatem: nam raritate non eſt lapis, & degenerat plane a lapide, quia innatat aquis: reperitur autem Pumex ubi Alumen & Sulphur naſcitur. Creditur eſſe terram omnino exuſtam in Inſulis, quæ deinde aquis adfertur uſque ad Barchen civitatem Lybiæ. Ideo vocatur lapis de Barche.

Purgator, Argenti.

Putrefactio, eſt miſti reſolutio per putredinem naturalem in calido humido. Humorem enim neceſſe eſt

eſt vincere terminans ſiccum agente calore externo, quo facto calor cognatus cum humido ſuo ſubſtantiali ſegregatur a commiſtis, & homogeneiam ſuam ſervat, conſiſtens ſeorſim. Itaque ſi res putrefacienda humore abundat, comminuta in illo ipſo ſinitur, & ponitur ad digeſtionem fimi vel balnei calidam, foris ſc. adhibito calore humido. Sin ipſa per ſe parum humoris habet, aut nihil, teritur, & proportionali humore conſpergitur, inque ſuo vaſe ad putreſcendum locatur.

Putrefactio, eſt digeſtio ſubſtantiam rei ex vaporum retentione calidi externi acceſſione, ad rem præſtantiorem generandam diſſolvens, eſt putrefactioni proprium veterem naturam rerum conſumere, novam introducere, & nonnunquam producere fructum alterius generationis. Spiritus etiam corroſivi per eam dulceſcunt, & miteſcunt, omnes colores in alios immutantur; item purum ab impuro, impuro ſubſidente deorſum ſeparatur. Fit vero materia in vaſe collocata, vas in fimum ponitur, fimique calor ad tempus præfixum conſervatur. Satius autem eſt vas in balneum robis collocari.

Putrefactio alia, eſt ambigens inter corroſivam calcinationem, & putrefactionem, & vocatur putrefactio ſicca & philoſophica: A quibuslibet nomen habet nec ſine ratione, ut ſublimatio, ſeparatio elementorum, coctio, ſolutio, *&c.* Fit autem in aqua Philoſophorum ſicca, ſeu aceto acerrime, nec eſt aliud rei, niſi Solis & Lunæ.

Penates, dicuntur ſpiritus ignis elementi & cœli, familiares dicti, quaſi penes nos nati.

Pentacula, ſunt ſigna, ſigilla vel delineamenta mirandis & incognitis aliquando literis & characteribus implicata, quæ collo appenſa creduntur a malignis ſpiritibus, & faſcino quovis præſervare.

Perdettæ,

Perdettæ, ſunt rapæ parvæ & flavæ.

Perdonium, eſt vinum ex herbis.

Periodus, eſt celſa, vel muſculus vitæ, pulſus per univerſum corpus diſcurrens.

Peucedanum, eſt angelica ſylveſtris.

Pilizenii, ſunt pili circa caudam leporum naſcentes.

Piloſella, eſt auricula muris, herba piloſa.

Pinguedinoſa, dicuntur quævis pinguia.

Plumbum Philoſophorum, eſt ex antimonio tractum.

Potabilia, quæ per os hauriri poſſunt.

Podagra, eſt tartarus ſinoniæ vel glutinis albi.

Phantaſmata, ſunt ſpiritus ſylveſtres non diabolici, in deſertis habitant, & circa littora maris, cum hominibus imaginativis ſæpiſſime loquuntur, terrefaciunt aliquando; ſuam originem ducunt ex imaginationibus hominum quales vivi de vel cum mortuis habent.

De his lege latius apud *Paracelſum* expoſitione prima, quam facit in Evangelium D. *Matth. cap.* 14.

Phionitides, naturales dicuntur inimici, qui ſeſe mutuo perſequuntur ad mortem, ut ciconia ranas, felis mures, aranea bufones, *&c.*

Phœnix, dicitur ignis quinta eſſentia, item lapis ille Philoſophorum celebratiſſimus.

Phyſiognomia, dicitur ars illa qua hominum proprietas atque natura cognoſcitur a facie uſque ad pectus, ut ex habitu de cujuſque ingenio & promptitudine judicium fiat.

Pulpezia, vel pulpelxia, eſt ſtupor, attonitus, apoplexia, vel ſyderatio.

Præſagium, eſt præcedens aliquod notabile ſignum rei futuræ hiſtoriam, ex quo prophetia quandoque ſumitur.

Præſervativa, ſunt medicamenta vitam a ſuis inimicis,

micis, & corruptionibus defendentia.

Preſſorium, eſt torcular, inſtrumentum quo ſpecies contuſæ exprimuntur.

Primales, dicuntur corpora fallacia nobis ab aſtris ob oculos poſita, de quibus *Paracelſus* eodem loco ſuper *Matthæum* fuſius diſſerit: dicuntur alias Prumalia.

Pruinum, eſt prima tartari ſpecies.

Pruina, ſed *pruna*, eſt ignis perſicus.

Pulſatiles, arteriæ venæ dicuntur, vorte proeumatica.

Puſta, eſt ſaniei digeſtio, a pure dicta.

Putredo, eſt generationis materia prima, ſed melius.

Putrefactio, pro corruptione ſumitur in alterationem.

Pygmei, dicuntur homunciones vel ſubterranei ſpiritus, quos etiam faculas aut ſcintillas vocant. Non natos eſſe perhibent, neque habere parentes, ſed non aliter ex corruptione terræ, quam ex æquino fimo putrefacto ſcarabei, generari.

Pyromantia, dicitur ars ex igne præſaga, quum ignis aſtra ſe palam faciunt hominibus, ut inde veri noticia prorumpat ejus quod quæritur, ablato quovis dubio, vel ſuſpitione. Exemplo ſit quod de buxo fertur, et foliis ejus in ignem projectis, ſingulis eorum, de quibus habetur ſuſpitio, nominibus inſcriptis, crepitare ſontis foliculum et exilire perhibetur. Non aliter de futuris, conjectura multorum ſimul, fieri poſſe putant. Aliud eſt.

Pyrotechnia, hæc ſolum operatur in præparationem rerum naturalium ignis adminiculo, ſed medio, ac potiſſimo inſtrumento potius.

Pyrala ſylvana, vide parthenion.

Plumbago,

Plumbago, Galena, Molybdena, unum & idem ſunt, ſeu lapis plumbarius, unde fiat plumbum. Lapis plumbarius, vena plumbaria, terra plumbaria, & materia, unde fit plumbum recte dicitur. Habet etiam eaſdem vires cum plumbo loto, & recremento plumbi, & eodem modo lavatur: & differt a molybdena nativa, ipſius colore tantum, non materia. *Dioſcor.* Et color poteſt facile mutari in plumbagine diverſis vaporibus e terræ viſceribus excitatis. Si aliquod habebis diſcrimen, dic lapidem plumbarium molybdenam, cum ſolum continet plumbum: e contra cum plumbum & argentum continet, dic eſſe galenam:

Sed duplex eſt { Nativa, & Factitia.

De quibus, & de diverſis eorum ſpeciebus, videas plura, *Ruland.* a *pagin.* 372. ad *paginam* 376. ſi places.

Plumbum dives.

Plumbum depauperatum.

Poponax, eſt Gummi.

Pompholix vera: In officinis vocatur, nil album, nihili. Ex Cadmia inſperſa de induſtria, vel ex ipſa Cadmia proflata follibus fit. Cinis metallicus leviſſimus, fit etiam in ſummitate fornacum, aut parietibus, vel etiam domuncularum ab extra. Si in oris fornacum eſt, tum Cadmia eſt capnitis, ſi in lateribus, et ſummis cameris, eſt pomphylix, pars quæ in ſummitate dependet eſt pompholyx, e contra pars quæ adhæret parietibus eſt ſpodion. Illa adoleſcentes diligenter obſervare debent. *Arabes* duplicem faciunt Tutiam.

1 Nativam in mineris, albam, viridem, & citrinam:

nam : in littoribus maris Indiæ.

2 Factitiam in fornacibus : de qua hic.

Spodion fit,

1 E cannæ radice aduſta.

2 Ex ebore vero combuſto.

3 Ex oſſibus Elephanti, Canum, & aliorum animalium exuſta eſt hæc ſpodos uſque ad levitatem ex oſſibus; cum fieri deberet ex ebore uſto. Antiſpodium fit ex cauticulis ſtipticis ſecund. *Dioſc.*

Pyrites, & Marchaſita idem ſunt ſecundum Græcos & Arabes. Dicitur *Pyrites*, quia ex eo plurimum ignis excuditur : & illo utuntur milites ad inflammandas bombardas : & dicitur *pyrites*, quod igneus ipſi ſæpe ſit color.

Reperiuntur in Germaniæ fodinis variæ *Pyritis* ſpecies.

1 *Pyrites* argentei coloris, quæ argentum continet & æs, modo ſolum argentum, modo ſolum æs, modo argentum & æs ſimul, modo argentum & plumbum nigrum, modo plura metalla, modo omnino ſterilis rereperitur. *Pyrites* autem ille videtur plus argenti vivi habere reliquis ſpeciebus.

2 *Pyrites* fere aurei coloris, eſt proprie *pyrites*, & *pyrites* æris ſpecie æris, cognatus priori.

3 *Pyrites* prorſus aurei coloris, plus videtur habere ſulphuris : cui nonnunquam admiſcetur quarta ſequens ſpecies.

4 *Pyrites*, colore ſimilis galenæ, ſed prorſus materia differt. Coquitur ex eo aurum & argentum, & reperitur in magna copia Reichenſteinii ſubtilis admodum, plus aurei, minus continet argenti, vel aurum ſolum : Sed Rauriſi plus continet argenti, minus auri.

5 *Pyrites* cineracei coloris, ſubtilis admodum reperitur

ritur Reichenſteinii, & admiſcetur precedenti ſpeciei, ut ex illa poſſit etiam excoqui aurum. Sed hæc ſpecies paulo diverſo modo reperitur, *Aldenbergi* in *Sileſia*, unde conflatur aurum & argentum.

6 *Pyrites* coloris ferrei, per ſe fert ſpeciem maſſæ ferreæ, reperitur in fodinis ferrariis quibuſdam, non in omnibus.

Pyrites habet inſignem vim diſcutiendi, abſtergendi, & excalefaciendi. Quomodo urendus & lavandus pro medicina docet *Dioſcor. lib.* 5, *cap.* 89 plura videas in *Rul. pag.* 393. ad *pag.* 396. de variis *pyritis* generibus.

Pyrites etiam eſt parens ſuccorum 6. *pag.* 327. *Pyrites* metallorum variorum fertilis 10. pag. 397. *Pyritum* e quibus ignis elicitur 7. gener. *pag.* 397. Argentei coloris. 8. *pag* 398.

Pyramis, (aliis catinus coniformis) eſt vas metallicum, in modum pyramidis excavatum, ut pars ejus ſuperior lata: inferior autem in acutum vergens pro liquatis mineralibus in regulum formandis accomodari poſſit.

Q *Quandros*,

Q

Q*uandros*, Lapis eſt ſeu gemma, quæ reperitur in cerebro & capite vulturis, coloris candidi: quæ replet mamillas lacte, & contra nocivos caſus valere dicitur.

Quanli, eſt plumbum.

Quars, eſt petra fellis.

Quartatio, eſt ſeparatio auri & argenti invicem commiſtorum, quæ ideo dicta quartatio, quod miſturæ ex auro & argento tantum fit addendum argenti, ut hujus tres partes ſint ad illas unam, fiantque omnino quatuor.

Quinta eſſentia, eſt myſterium, ad æthereæ naturæ paritatem vireſque preſtantiſſimas exaltatum. Solet appellari cœlum, & cœleſtis ſubſtantia, in qua puriſſima, & ſynceriſſima craſis hæret, & radix ſubſtantialis, tanquam eſſet defluvium ætheris, vel radius firmamenti, voce Creatoris per ima diſperſus, animæque mundanæ *ἀπογέννημα*.

Quinta eſſentia vegetabilium, eſt quæ ex vegetabilibus eorumque partibus extrahitur. fit hæc potiſſimum ex ſucco extracto. Primas obtinet hic quinta eſſentia vini, quam Mercuriam vegetabilem nominat Lullius: Alii aquam primi entis, cœlum & clavem Philoſophorum vocant.

N *Quinta,*

Quinta eſſentia animalium, eſt quæ extrahitur ex partibus animalium, ratione miſtionis naturalis, & vegetabilis: Itaque praxis parum differt a vegetabilium apparatu.

Quinta eſſentia mineralium, eſt quæ ex mineralibus conficitur.

Excellunt his quintæ eſſentiæ metallorum & gemmarum.

Quebricum, eſt Arſenicum.

Quebrit, & *Quibrith*, eſt Sulphur.

Quianos, Id eſt vena terræ. Cuperoſum.

Quirini ſancti plaga, morbus deſcr. a *Para. Tom.* 2. *pag.* 357.

Qualitas, dicitur complexio calida vel frigida. Hactenus quatuor qualitates ore omnium prædicatæ ſunt, & quatuor elementis aſſignatæ, cum nihil minus quam elementa ſint, nec iſta qualitates, at ſolum, quod ex elementis generatur, omne, hoc eſt, aut frigidum, aut calidum: Si frigidum, habet in ſe quandam ingenitam & individuam humiditatem, unde ubicunque humidum, ibi etiam frigidum eſſe oportet, non aliter de calido & ſicco judicandum. Nam ſiccitas ineſt caliditati ſoli, nec fieri poteſt ut frigidum ſit ſiccum, aut calidum humidum. Iſtæ complexiones ſunt ex *Ares* ſic diſponente natura, ut uterque parens elementum ignis maſculus calidus, ſperma ſiccum aerem habeat. Terra vero frigida mater, menſtruoſum ſemen aquam poſſideat, ut iſta ſimul etiam coniuncta videmus aquam ſuæ terræ, et globulum unum efficere minimum, non ſecus atque aerem igni ſuo ſemper continuum, ſpheram unam, illa majorem, firmamento vero minorem, & ideo medium globum dici, mediamque regionem æthercam elementatam. Ex quibus duobus parentibus generatur omnis fœtus naturæ elementaris,

ris, ſub complexione vel calida cum ſicco per ſe, vel ſicco reſoluto, aut ſub frigida cum humido per ſe, vel cum humido coagulato. Hinc fit ut ſæpiſſime frigida multa judicentur ex oculo vel manifeſto, quæ calida ſunt in occulto. Exemplo ſit nobis cryſtallus apparentia frigidus & ſiccus, in occulto centroque ſuæ naturæ tamen humidus eſt, quia nihil aliud quam humidum coagulatum. Item petroleum, quod natura ſua ſiccum eſt reſolutum, non perinde ut apparet oculo humidum. Proinde non parvi refert phyſico probe cognoſcere naturam & complexionem rerum, cum ex ſuis parentibus, tum ab externis accidentibus in compoſitione acquiſitis. Hæc etiam in artificialibus ſolutionibus & congelationibus immutari ſolent. In ſumma tam vaſtus eſt graduum in qualitatibus labyrinthus, ut non ſine maxima fallacia, quantumvis exercitatus, hac via tranſire valeat ad ſcopum verum recuperandæ ſanitatis in medicina. Quod etiam a ſuis tractationibus deprehenditur, ut quod hoc loco ſit affirmatum, alio negetur apertiſſime. Tum demum ad ſacram diſtinctionis anchoram eis, tanquam ad aſylum confugiendum, quibus ſuum delirium demonſtrabitur. Quapropter fœliciſſimum phyſici ac medici judicandum eſt ingenium, quod a confuſione phyſica, noverit in ſpagyricam rerum unionem, infallbiilem ſemitam deflectere. Hactenus de qualitatibus dictum, ut videat Lector aliam eſſe de his Paracelſi mentem, & infidelium vel Græcorum opinionem.

Quartatio, dicitur ſummum examen auri, hac via videlicet, ut argenti partes novem ad unam auri commiſceantur liquatione per ignem. Deinceps aqua ſtygia vel forti reſolvantur ambo ſimul. Argentum totum in aquam confluit, auro ſolo ſubſidente pulveris inſtar, ſpadicei nigricantiſque coloris.

Quinta eſſenta, dicitur ſpiritualis materia quædam, corporaliter ex omnibus herbis, plantis, & aliis quibuſcunque rebus vitam habentibus tracta, & ad ſummum gradum ſubtilitatis adducta, per ſeparationem ab omnibus elementis, & impuritatibus: item vires & virtutes, omniſque medicina incorruptibilis, in quibuſcunque rebus deliteſcens. Dicitur alias rerũ forma ſpecifica, quæ ſi a ſpecie removeatur, ad ſuum genus accedit, altiuſque progreditur donec in centro quieſcat. Quod his tribus characteribus elegantiſſime denotatur a Paracelſo. 2. 4. 0. Hoc eſt per abjectionem confuſionis & impariatis impuritatiſque elementorum quatuor, pervenitur ad duplatam quintam eſſentiam in decade ſub unione creata quieſcentem.

Quintum eſſe cujuſlibet elementi per ſe ſolum, eſt animal ex eo ſolo productum.

R *Ragadia*,

R

R*Agadiæ*, ſunt nolæ vel apoſtemata pudendorum.

Rana, eſt apoſtema ſub lingua.

Rabira, Radira, eſt ſtannum.

Rabiel, Roliel, eſt ſanguis draconis.

Rachi vel Raco, eſt Mercurius.

Racri Ranac, eſt Sal armoniacus.

Ramigi, id eſt *Ramigiri*, eſt Colophonia.

Ramag, eſt Cinis.

Raſar vel Raſtis, eſt Stannum.

Raſtol, Raſoes, eſt æs.

Raſtul, eſt Sal.

Raſaheti, Ruſatagi, eſt æs uſtum,

Realgar, eſt auripigmentum rubeum.

Recha, eſt Marmor.

Receptaculum, eſt vas amplum & globoſum diſtillantes humores recipiens. Sed receptaculum pro rei diſtillandæ ratione variat. Nam ſi res vaporoſæ flatulentæ, & ſpirituales diſſolvuntur, amplum eſſe debet: alioquin a ſpirituum vi magna, magno bombo, ac crepitu, nec ſine aſtantis periculo, rumpitur, atque in fruſta diſſilit. Si vero res calidæ tenueſque fuerint, collo longo formatum eſſe debet. Sin autem res mediæ fuerint, medium receptaculum requiritur.

Recrementa ferri, ſinder.

Rel, rebus, eſt acetoſum.

Reſtinctio, eſt gradatio, qua res candefactæ in liquore

re exaltante reſtinguuntur, atque ita ad nobilitatem perveniunt in eo genere optimorum, hic eſt primus & principalis finis inventæ reſtinctionis.

Retorta, eſt vas globoſum, cujus collum paulatim a ventre procedit, ac ſenſim in oblongum canalem reflexum tranſit.

Reſolutio per medicinam, eſt cum commiſta violenter ſeparantur, adjecta reſolvente, & quantilibet miſturæ partẽ ſegregante. Eam autẽ rem e Gebro medicinã nominamus, quanquam etſi liquida ſit, dici queat aqua ſolvens. Fit autem perinde ac in lactis per coagulum acetum vel ſimilia ſeceſſu. Itaque & empyriaſis opus ipſum poterat appellari. In nonnullis vicinum eſt coagulationi, quæ una crebro ſit.

Raparum radices, ſunt flammulæ radices. Nam per ſe tantum flos & flammula.

Reverberatio, eſt ignitio, corpora igne vivo reverberante, & repercutiente in calcem ſubtiliorem reducens; Eſtque clauſa vel aperta.

Reverberatio clauſa, eſt quando corpora reverberanda in furno reverberii clauſo calcinantur. Hac reverberatione ignis gradus ad amuſſim adminiſtrari poſſunt, ut calor intendi & remitti poſſit, quod in vulgaribus non accedit.

Reverberatio aperta, eſt quando materia in verberatorio fumo omnibus foraminibus apertis calcinatur. Hæc reverberatio valde vehemens eſt, & utimur ea in corporibus duris, & pertinacibus reſolvendis.

REX.

Rinar, eſt limatura. *Rian* idem.

Robes, eſt acetum.

Ron, eſt libra.

Roſa, eſt Tartarum.

Rota, *Rotingenius*, eſt Colophonia.

Rob,

Rob, eſt ſuccus inſpiſſatus.

Rubeum, Aurum falſum. Cuprum tinctum.

Rutabulum, vel Uncus, eſt baculus ferreus longus, in altera parte cochlear, in altera radulam habens, docimaſticis operationibus inſerviens.

Rubrica ſynopica, quam volunt dici lepinum. Græcis magram, vel mogan, Latinis ſynopidam. *Dioſc.* eligit eam, quæ gravis, denſa, jecinoris colore, non calculoſa, ſibi concolor, & copioſe cum diluitur, ſe diffundens. Interdum a *Byzantio* afferuntur paſtilli coloris fere fulvi, litteris Turcicis ſignati, quos materialiſtæ terram ſigillatam appellant. Olim terra lemnia imagine Capræ ſignabatur, quia illi admiſcebatur ſanguis hircinus.

Lemnus, Inſula in qua fodiebatur illa terra, ſubjicitur Turco, quare facile *Byzantium* portari poſſit. Quod ſi color talium paſtillorum, qui afferuntur e *Byzantio*, minus quam debet rubricæ reſpondet, cauſa forſitan eſt, quod cum terra diluitur, ut in paſtillos cogatur, nonnihil mutatur. Deinde jam profundius foditur, & ita minus calore aduritur. Turcæ magni æſtimant ad peſtem curandam tales paſtillos. Arabes glebam Armeniacam, quæ non multum terræ ſigillatæ diſſimilis eſt, niſi quod Armeniacæ terræ ſigillum nuſquam impreſſum legatur. Utrum hæc terra ſit tandem ſignata redacta in paſtillos cum literis Turcicis, an ſit rubrica ſynopica dilata, an terra Lemnia, an Armenia, non magni refert, cum eaſdem vires omnium talium habeat: *Byzantii* inquirenda eſſet, an e Lemno, an ex Armenia, an e Synope in Thraciam deportaretur.

Rubrica,

- *Nativa foſſilis*
  - *Synopica & terra Lemmia.*
  - *Germanica ex ochra,*
    - *Nativa in fodinis calore terræ aut ſolis aduſta & degenerante.*
    - *Nativa, ad flumina calore ſolis, aut terræ exuſta et degenerante, quæ cum nimium aduritur, fit illa indurata.*
      - *Metamorphoſis egregia, ars a natura fingere didicit, ex ochra rubricam colore & non ut exiſtimat & ſcribit ex rubrica ochram.*
- *Factitia fabrilis, quæ fit ex ochra uſta arte in novis fictilibus.*

Relolleum eſt triplex,
- Incorporatum,
- Innatum,
- & Momentaneum.

1 Incopo-

1 Incorporata, ſunt omnia Mercurialia, videlicet Mercurius per ſe, Mercurius ſulphuris, Mercurius ſalium.

2 Innata, ſunt ex tribus. Conſolidativa, Mundificativa, Confortativa.

3 Momentanea, Relolleum, Mors eſt, eſt enim improviſu relolleum, cum tinctura velociſſima. *Para.* 871. *pag.*

Ranarum ſperma præparatur, reducendo ſperma in diſtillatione ſolis, deinde diſtillatione per alembicum. *Para.* 879.

Reverberata, ſecundi ſunt gradus. Calcinata tertii. Sublimata quarti gradus. *Para.* 890.

Realgar, ex proprio ſignificato, fumus eſt mineralium, ſed metaphorice ſumptum, eſt in humano corpore vitioſa natura, ex qua naſcuntur potiſſimum ulcera, eſtque quadruplex juxta numerum elementorum : ut realgar aquæ ſpuma natans ſuper aquas : realgar terræ arſenicum : realgar aëris tereniabin : & realgar ignis conjunctio ſaturnina.

Rabeboia, radix flammulæ majoris.

Rebis, excrementum alvi. *Rebis, lapis rebis,* eſt Capilli.

Rebus vero, eſt ultima rerum materia.

Rebiſola, eſt arcanum urinæ ad icteritiam : quæ ſi coquatur, ac deſpumetur, optime poſt triduum quieſcens lapillos rebi ſolos edit.

Rebona, idem quod mumia.

Reduc, eſt pulvis, quo calcinata metalla, & mineralia liquantur, iterum in metallinum regulum redeuntia.

Relolleum, eſt virtus ex complexione, ut in hypericone prima virtus eſt, in calido & curativo. Accidentalis vero cherionia & occulta, in eo quod vermibus adverſetur

verſetur atque corruptioni.

Regale, cimentum eſt, quo repurgatur aurum.

Reſina, dicitur pix flava, & pulchra.

Reſina auri, eſt crocus ex auro tractus.

Reſina pini, id eſt, abietis.

Reſina terræ, eſt ſulphur.

Reſina terræ potabilis, eſt ſulphur ſublimatum in liquorem, balſamum, vel oleum redactum.

Repercuſſiva, dicuntur medicamenta fluxiones retrorſum agentia.

Reverberatorium, furnus eſt, in quo per flammam materialia calcinantur.

Rillus, eſt inſtrumentum aurifabrorum, in quod effundunt liquata metalla in formas oblongas.

Roſea, eſt idem quod hereſypelas.

Rubedo de nigro, id eſt, de talco nigro.

S

SAgani, ſunt ſpiritus quatuor elementorum.

Salamandri, ſunt ſpiritus ignem inhabitantes, vel ignei homines.

Saldini, idem quod Salamandri, homines quos influentia ſuſtentat, & ex elemento ignis nutriuntur. Ut fuit illa gentilis mulier nomine Ziſer, quæ ſtatim atque infirmabatur, ſeſe in ignem conjiciens reficiebatur & convaleſcebat, in eo ſedens gaudenſque, tanquam in aliquo balneo.

Sal aluminoſum, id eſt ex alumine plumoſo tractum.

Sal anathron, eſt ſal ex uſnea lapidea tractum.

Sal cryſtalinum, eſt ſal quod ex urina hominis decoquitur.

Sal colcotharinum, eſt quod ex colcothare vitrioli factum eſt in alcali.

Sal congelatum, naſcitur in thermis. Fontibus & aquis medicatis

Sal enixum, id eſt reſolutum.

Sallena, ſpecies eſt ſalis petræ.

Sal mercurii, dicitur ſpiritus vini,qui inebriat.

Sal petræ, eſt quod in teſtudinibus cellarum naſcitur in conos oblingos, ex calce reſoluta, vel ex ſpuma ſalis, aqua arctans.

Sal nitrum, ex terra decoquitur, in quam urina diu-

tiſſime

tiſſime conjecta eſt, ut in caulis ovium, ſtabulis equorum, boum & aliorum animalium.

Sal practicum, fit ex mixtura ſalis petræ cum ſale armoniaco partibus æqualibus, in olla figulina non vitreata, filo in cella vinaria ſuſpenſa, reſolutione penetrat ſal extrinſecus, adhærens ollæ, quod ſingulis denis vel duodenis diebus abradendum eſt, inſtar pruinæ.

Sal ſciſſum, ſeu entali, & alumen ſciſſum, idem ſunt.

Sal reſolutum externum, eſt quando quis aliquid comedens ſal eſſe exiſtimat, omniaque ſalſa ſibi videntur.

Saltz, ſultz, vel Selenipum, eſt ſalſugo vel muria ſalis, ex ſale reſoluto frigore, vel humiditate penuarii vel cellæ vinariæ.

Sabon, vel Sabena, eſt Sapo, lixivium unde ſapo fieri ſolet.

Sadir, eſt ſcoria.

Saffatum, eſt ſpecies ſalis.

Sagda, vel ſagdo, coloris praſſii: ut Gagates attrahit paleas & fila, & magnes ferrum; ita ſagda lignum. & ita fortiter adhæret ligno, ut avelli non poſſit niſi abſcindatur. Reperitur ad naves tabulis fortiter affixa, unde colligi potes mare eſſe patriam ejus. Gemma eſt magnitudine fabæ. Soli apud Chaldæos ait Sagdam vulgo reperiri. *Plinius* dicit in Samothracia ſpeciem ejus gemmæ eſſe nigram ligno ſimilem ſine pondere.

Sagimen vitri, eſt ſal vitri, vel ſal alkali.

Salebrot, } Eſt ſal acutum.
Sal lambrot, }

Salefar,

Saleſar, eſt crocus hortulanus.

Salſa, eſt Argilla.

Salſedo macrum, eſt ſal pertæ.

Sal, *Hal* Græce, *Melech* Arabice; eſt ſalſugo, vel muria ſalis, ex ſale reſoluto frigore, vel humiditate cellæ. Vel eſt principium terreum, cum virtute terminante & coagulante, & ſic etiam conſervante. Itaque & naturæ proximum eſt & facile cum ea conſpirat.

Sal metallorum, eſt lapis philoſophorum.

Sal alabrot, eſt nitrum atrum.

Sal albus, eſt Borax.

Sal alocaph, eſt Sal armoniacus.

Sal alkali, eſt ſal vitri, Cali, Amaritudinis ſal, Oleum Philoſophorum. Spiritus.

Sal amarum, Alcali & nitri.

Sal armoniacus, eſt ſal ſaparicius, vel defoſſum, vel ſal de Arabia.

Sal atrum, ſeu Thaber, idem.

Sal amoniacum, Compoſitum eſt ex urina & fuligine.

Sal de Hungaria, eſt ſal nitri.

Sal ex herbarum, Sal panum, cinere factus, eſt ſal alkali.

Sal gemma,
Sal adrom,
Sal metallicus,
Sal Hungaricus,
Sal lucidmm, } Idem.

Sal marinus, idem.

Sal Græcum, eſt alumen de alap.

Sal Indicum, a loco dicitur, Sal Indicus, eſt Mercurius,

curius, ſolvendo, & coagulando.

Sal factitium, eſt id quod coquitur vel arte fit, & eſt duplex.

1 Marinum, *Dioſc.* prædicat id quod ſit candidum, æquale, denſum & e patre Cypriacum, *&c.* Fit hoc ſal marinum ſtagnis completis, marinis aquis exiccatis ſole ardentiſſimo, quaſi coctione quadam, & imbre ſeu aquis dulcibus admiſtis. Nullum enim ſal fit ſine aqua dulci ut vult *Plin. lib. 2. cap.* 106. Admiſcent ſalſis aquis dulces aquas, parantes ſal, ut abluant vehementiam acrimoniæ, ut adhuc fieri nonnullis locis *Hiſpaniæ*, & *Galliæ* fertur, & ſic fit & exiccatur in lacu Tarentino, & in *Sicilia*, in lacu Cocanico.

2 Quod coquitur arte, ex muria nativa fontium, ſicuti jam coquitur ſal Hallis in *Saxonia*, & in aliis locis, tum Thuringiæ, tum Saxoniæ. Unum vero alterum ſuperat bonitate, ratione muriæ. Ut videmus in Marchiæ quodam loco. In regionibus prope *Lyſbonam*, ad mare magnæ ſunt paludes, multis in locis ſtagnantes aqua marina: in illis fit tale ſal marinum lacuſtre ad littora, relabentibus fluctibus operante ſole, qui coquit iſtam aquam marinam in ſal quod incolæ mox certo artificio, factis quaſi ciſtulis, colligunt, ne iterum auferatur redeuntibus fluctibus, & in littore magnis cumulis coacervant, ubi magis magiſque ſole ſicco excoquitur, & fiunt fruſta ejus immenſæ magnitudinis, tanquam forent alumen, aut glacies ipſa fluminum, ſed coloris ſunt ſubpallidi, aut nigri, aut viridis. Hoc ſal deinde navibus aufertur, ad varias nationes marinas & certo artificio teritur ut fiant tanquam arena grandis, cum quo ſaliuntur piſces. Illud ſal lacuſtre, iterum coctum, fit optimum Sal & candidiſſimum.

Addit *Dioſc.* modum urendi ſalem, tam foſſilem, tum factitium: quod ſal uſtum ſaltaculum, & cotu-

lam

ſam dicunt. Mentionem etiam facit ſpumæ ſalis, quæ illi nihil aliud eſt, quam ſpumoſi maris lanugo, ſive ramentum in petris exilibus, quod locis maritimis reperitur in littore, quod alluit mare, coagulatum quiddam eſt, ſaporem habens ſalis, & odorem marinum viroſum (alius ſpumam ſalis & alcyonium vocant. Aliud genus, ex aquis maris ſponte naſcitur, ſpuma in extremis littoribus, & ſcopulis relicta. Hæc omnis rore denſatur, & acrior eſt qui in ſcopulis reperitur. *Nicandri* interpres definit hoc eſſe ſpumam ſalis, quod cum homines ſal conficiunt, ſalſis aquis dulces admiſceant, quibus vehementiam acrimoniæ abluant. Nota etiam quod ſalis ſunt infinitæ ſpecies, ſi loca, patriam, colorem, mineram, qualitatem, & alia conſiderare velis.

1 *Sal Cappadocium,* *Sal panis,* *Sal maſſæ,* *Sal uſuale,* *Sal commune,*	Unum & idem ſunt.

2 *Sal Sodomæ,* eſt ſal quod generatur in mari mortuo, ubi aqua eſt amara. Dicitur *Sal Sodomæ,* a montibus mari adjacentibus, hoc ſal videtur eſſe ſpecies ſpumæ maris, vel ſalis concretæ.

3 Alia eſt ſpecies ſalis, quæ dicitur *Sal alkali*, *vel alkal*, quod factitium eſt, & fit de herba *Kali*, *vel Uſuen*, quod volunt fieri combuſtione herbæ anthillidis in fovea.

Eſt & ſal lucidinum, nomine nitrum, & *ſal Alexandrinum*, & *ſal Anderonæ baurach*, aphronitrum, nam nitrum ſpecies eſt ſalis.

Salis flos Aloſanthos, a mare videtur habere, eſt quædam efflorescentia maris, & emittit hoc mare medicamentum:

mentum: alio ſub nomine habetur in officinis, nempe dicitur ſperma, vel ſemen Ceti, vel balenæ, ſeu ambarum ſubalbidum. *Saxones* vocant Walraht, (cito auxilium) alias, (cito auxilians) Baldraht. Forſan ab effectu in nonnullis morbis. Veteres non fecerunt mentionem ſpermatis Ceti, ſed floris ſalis, & idem eſt.

Reperitur in ipſo mari, & ſupra petras in *Nilo*, coloris crocei, aut lateritii, ſed ut deponat ruborem, & fiat candidum, purgatur.

Flos ſalis duplex eſt,
- 1 Tenuiſſima favilla, & candidiſſima ſalis.
- 2 Sperma Ceti, cito auxilium, cito auxilians.

Sal naptæ, Petrole.
Sal nominis, eſt ſal gemmæ.

Sal panis, eſt ſal commune non præparatum,
- Sal uſuale,
- Sal maſſæ.

Sal vitri, Sagimen eſt vitri.
Sal ſapientum, eſt armoniacus, ſal penſum.
Sal rubeum Indiæ, eſt nitrum rubeum.
Sal tartari, eſt album calcinatum tartarum.

Sal tripollinus,
Sal Syrus,
Sal thabor,
Sal metallinum,
Sal grandinoſum,
Idem.

Sandaraca nativa, Metallicum eſt, & terra purpurea, & reperitur in eiſdem metallis in quibus auripigmentum

tum nativum, eſt ſpecies auripigmenti, illi per omnia ſimilis, odore & ſubſtantia, & viribus: præter colorem quod ruffum eſt, & conſentit colore cinnabri. *Plin*, dicit arſenicum ex eadem eſſe materia qua ſandaraca: per arſenicum intelligens auripigmentum. Licet Chymiſtæ diſcernere ſtudent, arſenicum hoc auripigmentum, & ſandaracam: unum & idem ſunt. Et fiunt ex ſulphure & argento vivo debili a natura. In ſumma, Sandaraca eſt terra metallica rubea, ſeu purpurea, ſeu ignea, redolens ſulphuris virus.

Sandarachæ quatuor ſunt ſpecies,
- 1 *Sandaracha* nativa,
- 2 Factitia Vitruvii, vel Sandix Græcorum,
- 3 Imperfecte cocta.
- 4 Nativa cum auripigmento mixta.

Porro quia reſina illa Juniperi, Sandarax, & vernix dicitur apud Arabes; unus error alterum traxit: quidam indocti vernicem, quo utuntur pictores & artifices, quod fit ex oleo & gummi, habuere pro vera ſandaracha metallica. Sed in noſtris officinis non habetur Sandaracha metallica hodierno die.

Sandix,
- Olus agreſte,
- Terra rubea, Paulus Philoſophicus,
- Auripigmentum rubeum.

Sal, eſt vinum ex tribus primis, quod corpora rerum conjungit.

Samen, eſt hordeum vel ordeum.

Sane, *Solacium*, Idem.

Sanguinea, Sal nitri.

Sanguiſuca, eſt filtrum.

Sanguis duorum fratrum, eſt ſanguis draconis, vena terræ.

Sanguis hominis ruffi, Sulphur. Mercurius Solis.

Sanguinis humani arcanum, *lib.* 3. de natura rerum, *pag* 392.

Sanguinis humani præparatio, *lib.* de Perſicaria, *pag.* 749.

Sanguinis magiſterium, in Archidoxis *pag.* 155.

Saturni crocus, proprie Minium eſt.

Sapphyrus lapis, eſt lapis aureis punctis collucens, cujus aliæ ſpecies ſunt cæruleæ, aliæ mixta purpura. Optimæ apud Medos. Qui coloris cyanei ſunt mares Sapphiri æſtimantur eſſe Orientalem & Iudaicam eſſe optimam prædicant, & hujus ſpecies alia eſt coloris perſpicui, cœli ſerenati, in qua vincat, quaſi flavus color: alia ſpecies habet nubes obſcuras, ad rubedinem declinantes: alia nubeculas habet e contra albas.

Sapphyrus, dicitur reddere hominem caſtum, pium, ſtabilem. Utimur Sapphyro in corde confortando, & in corpore interiore refrigerando; ſecundum carmen.

Corporis ardorem refrigerat interiorem
Sapphyrus, & Cypriæ languida vota facit.

Saraffi, eſt gypſa.

Sarca,
Sayrſa, } eſt Ferrum.
Sarra,

Sarfar, etiam eſt ferrum.

Sarda gemma, quæ & ſardinis lapis dicitur, & nunc Darneolus vocatur, teſte *Plin*, *lib.* 37. *cap.* 7. olim fiebant

fiebant vaſa potoria: nomen cum Sardonyche commutavit: Nomen habet a Sardibus, ubi primum reperta, laudatiſſima tamen in Saxi corde in *Babylonia*. *Albertus* ſardam acuere ingenium prædicat, reddere homines lætos, quia purgat ſanguinem, & bonos ſpiritus procreat. *Rul.* e *Plin. lib.* 37. *cap*, 6. numerat *pag.* 423. *Sardæ* 22 ſpecies.

Sardonix, rubor pellicidus, habet ſpeciem unguis humani, impoſitus manibus, in ſuperioribus partibus apparet onyx, in altera parte ſarda.

Saturnus, eſt plumbum.

Sarnicum, *Sacen*, eſt Draconis.

Saura, a Latinis *Lacertus*, *vel Lacerta*, multarum eſt ſpecierũ: Inter quas pulcherrima viridis candicante ventre, prope dumeta, & ſepes, quarũ in ventre diſſecto arũdine reperitur gemma Saurites, quæ dicitur contra venena valere, nunc novo experimẽto oſſa viridis lacerti comitialibus proſunt. Sed oſſa colligi debent hoc modo. Imponas lacertam viridem adhuc vivam, captam, in aliquod vas clauſum, plenum optimo ſale, & ſal paucis diebus conſumet carnem ejus, & inteſtina omnia: & ſic facile colligere oſſa poteris, & ad illum morbum proſunt oſſa illa, quam ipſa ungula Alcis.

Saxa, Ex fodinis eruuntur quædam ſpecies *Saxorum*.

Rul. p. 425. numerat, 5.
- Saxa arenaria 5.
- Saxa calcaria, 6.
- Saxa fiſſilia, 13.
- Saxa gravida, 3.
- Saxa tincta ab exhalationibus, 5.
- Et Saxa vilia, quæ natura de diverſa materia compoſuit. *p.* 426. 427.

Saxifragium, quivis lapis, qui tartarum in homine

frangit

frangit & diſſolvit.

Sbeſten, eſt calx viva.

Scbebendenigri, eſt canabis, vel ſemen ejus.

Schiſtos, *ſeu Schiſtum*, eſt ſpecies hæmatitis, ſed pallidior & crocei coloris, & friabilis, ſua natura fiſſilis, concremento, & alterno cohærentium venarum diſcurſu pectinum modo, amoniaco ſali ſimilis. Hæmatites rubentibus venis friabilis eſt, & ſanguineus, vis ejus eſt fortiter aſtringere. Quomodo *Schiſtus* lapis cum auro ad lichenas crematur, Vide *Plin. lib.* 33. *cap.* 4.

Scobs, eſt cinis clavellatus, id eſt alkali.

Scobes, eſt ſcoria cujuſque metalli.

Scorax, eſt gumma Olivæ.

Scorith, eſt Sulphur.

Scorpius conſtrictus, eſt ferrum præparatum.

Sal taberzet, eſt omnium albiſſimum tartarum.

Sal tabari, eſt ſal alembrot.

Samech, eſt tartarum. Sal tartari, remedium omnium vulnerum.

Sandaracha, eſt auripigmentum rubeum, natura magis excoctum.

Sapphirea materia, eſt liquor in quo non eſt aliqua impuritas vel corruptio, ſed eſt liquidum ab impuro quovis ſegregatum.

Sanguis calcetus, id eſt, inſtar calcis, acer & albus.

Sapo ſapientiæ, eſt ſal commune præparatum in aquam.

Saxifraga, vel *Saxifragia*, dicuntur omnia quæ calculum, lapidem, aut arenam expellunt.

Saxifragus, eſt criſtallus pallidus, ſupra citrinolus vocatus eſt.

Scacurcula, eſt ſpiritus oſſis de corde cervi.

Scajolæ, ſunt ſpirituales mentis & animi vires, proprietates,

prietates, virtutes, atque potentiæ, quæ juxta numerum elementorum ſunt quadruplices: Sunt rotæ quatuor ignei currus, quo raptus eſt Elias in cœlum, quæ ſumunt originem ex animo & mente hominis a quo recedunt, & in quem iterum reflectuntur. Sunt quidem phantaſia, imaginatio, ſpeculatio & agnata fides. Sunt etiam & præcipue quatuor illi principes articuli totius noſtræ fidei Chriſtianæ, uti Baptiſmus, Fides in Chriſto Ieſu, Sumptio Sacramenti cœnæ Domini, & charitas in proximum, quæ fidei fructus maturos exhibet. Per quæ omnia nedum vitam longam, ſed etiam æternam conſequimur. De his latius lege *Paracelſum in Euchariſtia*, & expoſitionibus libro de cœna Domini, & audies quæ ſatisfaciant animo pietatis & veritatis avido.

Scirona, eſt ros autumni.

Scuma, idem quod ſquama.

Sebel, panniculus eſt oculorum ex venarum inflatione.

Sectacroa, ſupra ſectarum flos, ad macem interpretati ſumus tranſpoſitione, quod alii viderentur longius rem à rore marino, & croco petere.

Sedativa, medicamenta ſunt ut mitigativa dolorum, quietem ægris adferentia, ſimul curativa, & ſanativa.

Sephirus, eſt apoſtema durum & exiccatum.

Semen Veneris, dicuntur ſquama æris.

Seraphin, eſt ineffabilis virtus, & immenſa potentia cœli, & præſertim angelicus chorus & ſchola cœleſtis.

Serpheta, eſt medicina lapidem liquefaciens.

Serpentina pedemontana, eſt inſignis herba vulneraria.

Sibar, eſt argentum vivum.

Sibedata, eſt hirundinaria. Item lapis quo colores teruntur.

Silo, eſt terra.

Similitudines, dicuntur figuræ cœleſtes, quæ rebus aſſimilantur nos concernentibus.

Simus, eſt gilla, vide ſupra.

Sinonia, eſt gluten album articulorum. Et Sinovia.

Sirones, ſunt puſtulæ ſcabierum in manibus præſertim.

Sirza, eſt eſchara.

Sol in homine, eſt inviſibilis ignis influens a ſole cœleſti, fovens nativum ignem in homine. *Sol*, eſt Aurum.

Somnia, ſunt operationes quæ fiunt inter dormiendum ab aſtris & ſideribus in homine.

Sophia herba, conſolidarum eſt ſpecies nobiliſſima, quo fit ut nonnunquam aurea nominetur, nondum quibuſvis cognita. Illyricis vero & Liburnis familiariſſima. Si folium ejus ore maſticetur, labia contrahit, & ſupra caulem exiſtens adhuc laceretur, per ſeipſum conſolidatur, nobiliſſima dulcedine pellet ac balſamo.

Sophiſtæ, ſunt magiſtri noſtri, quæ ſe præſumunt omnium ſapientiſſimos, omnia ſcire ac intelligere, nihil etiam ignorare, cum nihil ſit iſtorum Doctorum Græcorum ſapientia, præter meram ſtultitiam, eloquentia, vel facilitate linguæ potius, aſtu faſtuque palliatam, captioſiſque munitam ſyllogiſmis, quorum omnium ſi neges principia, mox ruit eorum Gigantum fabrica Nembrothica.

Scuta tabeſi, eſt teſtudo.

Seb, eſt aurum, vel alumen. *Sed*, idem.

Seb, immaturi coloris, eſt ſcabioſus.

Scatea, dicitur ſecunda tartareæ urinæ ſpecies, a fœtore nomine ſumpto: eſtque indicativa omnium ex tartaro putrefactionum, ejuſque ſignnm.

Scaton, eſt fœtor urinæ. Vide *lib.* 1. tractat, 11. *fol. pag.* 2.

Secur, Aurum.

Sedaff, eſt concha marina.

Sedhe, eſt Cynobrium.

Sednia, *Seden*, *Segax*, } Eſt ſanguis Draconis.

Sedma, & *Sedune*, eſt Hæmatites. *Sendanegum*, *Sendanegi*, Hæmatites.

Segith, *Sagith*, *Serucch*, } Eſt vitriolum.

Segregatio, eſt ſolutio integri in membra diſlocata. Hic enim non confluunt reſoluta, ut colliquabillia, ſed quælibet pars ſecretim tenetur.

Segregatio, eſt Diſtractio & Extractio.

Sel, eſt Sambucns.

Sclatus, *Satir*, *Saic*, *Solat*, } Eſt argentum vivum.

Selenitis lapis, pro lapide ſpeculari habetur. Sed Lapis Arabicus proprie eſt lapis ſpecularis, potiſſimum illa ſpecies, quæ ebur repreſentat. *Plin.*

Si Selenites, eſt lapis ſpecularis, proprie illa eſt ejus ſpecies quæ candidiſſima, unde fiunt fœneſtræ, lignis lævigatis loco plumbi.

Dioſc. Selenitem Aphroſelium dici ait, quia noctu inveniatur imaginem lunæ reddere, & id facit lapis ſpecularis candidus, nam aperte in eo conſpicitur luna ſplendens, veluti in ſpeculo, ſed an cum luna augeatur, vel decreſcat neſcio. Humor hic lapis concretus eſſe videtur. *Plin. lib.* 37. *cap.* 10.

Selſas, eſt filix.

Semafor, Femar, eſt lucidum Carici.

Seperatorium, eſt vas tranſmittens quodammodo uniforme oblongum, orificio ad capacitatem auricularis digiti aperto, cui materia infunditur, & fundo, in modum acus acuato materiam rurſus emittendi gratia, præditum, cum annexis anſis duobus, liquoribus invicem ſeparandis accomodatum.

Separatio Elementorum.

Separatio per abſceſſum eſt cum partes naturarum diverſarum commiſtione abſcedunt a ſe mutuo, & ad regiones diſtinctas feruntur abſiſtentes mutuo. Eſtque duplex, diſceſſus, & dilutio.

Separatio per abſtractionem, eſt cum aliquo inſtrumento partes diverſæ, a ſe mutuo diſcluſæ, altera, ab altera abſtrahuntur.

Et hoc fit dupliciter,	Ablutione, & Subductione, ſive ſint res liquidæ, ſive ſiccæ.

Separatio per dilutionem, ad latus perficitur per lintrem humili margine oblongum, & altera parte in acutum

tum tendentem, qui manibus verſari, & hinc inde agitari poſſit, alteraque parte latiore impelli.

Separatio per dilutionem, eſt cum terra copioſe diluta ita ſ paratur, ut gravibus ſubſidentibus, levia emineant, medium occupent media. Et quoniam ejuſmodi lotio in lutoſis, terreiſque, vel ad hanc conſiſtentiam redactis, per pulverationem, calcinationem & alia, locum habent potiſſimum, veteribus Πεσπλυσία recte eſt dicta. Miniſtrat autem ei abſtractio, depletio, & nonnunquam filtratio, & ſimiles functiones. Soluta enim & turbata & ad ſua ſpatia delata, mox ſunt deplenda, & transfundenda per filtrum ſetaceum, alioquin confunduntur denuo.

Septamen, eſt ſerapinum.

Septentrio, eſt aqua fortis.

Serex, eſt lac acetoſum.

Sericon, eſt Minium.

Sericiacum, eſt Arſenicum.

Serapinus, eſt gummi arabicum.

Serpens ſpiritus caſtitatis, eſt Mercurius.

Servus fugitivus, eſt Mercurius. Hermes propter humiditatem fugitivam ſic nominat.

Sidia, eſt lima.

Sifantis, eſt terra argentina, ſimphus.

Sigia, *vel* *Sigra*, } Eſt Storax liquida.

Sigillum, Hermetis. Orificium vitri.

Sirza, eſt Eſchara.

Silex lapis, quo utimur in igne excitando: Silex dicitur, quaſi ex eo ſaliat ignis. Hoc nomen convenit pyriti. Et cum *Plinio*, pyritis genus eſt & non ſpecies,

imo

imo lapis omnis unde excitatur ignis, Silex eidem erit pyrites ab effectu. *Rul. pag.* 43. ad *pag.* 435. refert varias Silicum ſpecies.

Siliqua, pondus quatuor granorum.

Simmitium, eſt Ceruſa.

Sinapiſis, eſt bolus armenus.

Sinopis, eſt Minium, a Synope urbe.

Sypho, & *Syringa*, } A water Squirt.

Siricon de plumbo, eſt cinis plumbi.

Siringæ, eſt Calx.

Smaragdus, eſt a veteribus Aſtrologis dedicatus Mercurio.

Smaragdus, Inter gemmas habet tertias, quia nullius coloris eſt jucundior aſpectus: nam irrigua gramina & herbas amicas, frondeſque omnes virore ſuperat. Deinde ſolus gemmarum contuitu implet oculos, nec ſatiat: primo recreat obſcuratos aliarum rerum aſpectus colligitque viſum. *Plin.* & *Sol.* 12, Ponit *Smaragdi* ſpecies.

Smaragdus, adverſatur veneno, & venenatis. Ferunt ſi venenati oculus alicujus animalis, recto aſpexerit illum, obcæcari. Præſervat ab Epilepſia, ſanat lepram, confortat viſum, memoriam, retinet coitum, & digito geſtatus fertur rumpi in coitu.

Smyris lapis, eſt duriſſimus & aſperimus. Annularii ſculptores, & alii artifices eo lapide expurgant, & nunc ſcindunt certo artificio cum illo ipſo alios lapides, *Dioſc.* utilem dicit ad erodendum, & urendum, & convenire gingivis ulceratis & dentifricio.

Solater, eſt argentum vivum.

Solclaſar,

Solelaſar, eſt alkali.

Solutum, eſt liquefactum.

Solutio, eſt prior Chymicæ practicæ pars, qua rerum coagulatarum compages ſolvitur, & attenuatur. Hæc multis diſtincta eſt ſpeciebus. Sed nomen apud artifices in uſu diſciplinæ de una familiarius & frequentius uſurpatur, quam de aletra, & nonnunquam certa quædam generis vocabulo ſolo deſignatur.

Solutio eſt duplex, { Liquatio, & Segregatio: vel Calcinatio, & Diſſolutio.

Solſequium, eſt ſulphur.

Sorus, vel ſory, ex eodem genere eſt quo Melanteria, ejuſdem fere coloris veteres crediderunt ſorum, & melanterium idem eſſe, & profecto utrumque tranſit in calchanthum leucon, quo pingunt fullones. Sed ſorus ineſt virus grave, ita ut nauſeam moveat, quod melanteria non facit. Optimum eſt *Ægyptiacum*, quod frianti nigrius apparet, in multa dehiſcens foramina, ſubpingue, aſtringens, olfactu, & devoratione magnum virus olens.

Spagiria, ſeu ars ſpagirica, eſt quod purum ab impuro ſegregare docet, ut rejectis fœcibus virtus remanens operetur.

Spara, etiam invenitur in fodinis plumbariis juxta *Barboel* in Comitatu *Darbienſi* in *Anglia*, lapis albus ſimilis gypſo, valens contra calculum.

Spatula, ſeu obex, Latum inſtrumentum eſt in modum ſpatulæ factum, quod furnis compoſitis ad augendum minuendumque calorem inſervit.

Specificum formale, eſt quod ſpecies per formales proprietates ſaltem refert. Et licet materiales virtutes concurrant,

currant, formales tamen excellunt, & illæ potiſſimum elaborando reſpiciuntur Eſt & tinctura, & oleum.

Speculum citrinum, eſt Arſenicum citrinum.

Speculum album, eſt Arſenicum deſcenſum.

Speculum Indicum, eſt limatura ferri.

Specular, Lapis Lunæ, Affroſelinum.

Sphæra, { Solis, & Lunæ, } Quinta eſſentia.

Spiritus, eſt aqua ſolvens e re ſimplici, & acri producta cum ignei halitus natura. Potiſſima ejus pars eſt halitus igneus, miſtus tamen parte vaporoſa. Itaque & conſiſtentia ſpecificam obtinet aqueam. In tali ſubſtantia vim rei gerit.

Spiritus, ambigit inter aquam & oleum, & ad liquorem accedit. Itaque etiam oleum vocatur, præſertim in mineralibus. Et ſpiritus quidam ſunt oleoſiores, quidam aquoſiores. Alias ſpiritus nominantur etiam exhalationes earum, ſicuti fumi metallici, item ſtibii, ſtanni, flos ſalis, vini, *&c.* Clangor Buccinæ.

Spiritus Chymicæ ſunt 7. principales.

Spiritus fœtens, eſt ſulphur.

Spodion flos, eſt ærugo æris.

Spodius, } Eſt Tutia.
Succudus, }

Spodium, eſt cinis auri.

Spodos, 5. ſunt genera.

1 Spodos eſt fuligo cinerei caloris, gravior quam Pomphylix.

2 Lutea, quæ generatur in focis, in quibus metalla ſeparantur.

3 Subter-

3 Subterranea cineria.
4 Subterranea nigra.
5 Subterranea viridis.

Sponſus, eſt Mercurius.

Spuma, eſt Cinis.

Spuma argenti, Glette.

Spuma maris, Halcionium.

Spuma nitri, Affronitrum, Baurach Arabice.

Sputa maris, eſt ſulphur.

Sputam boleterum, Magneſia, aurum ſpiſſum.

Spongia, ſeu fungus marinus, attrahens & aſſervans aquam, eſt Zoophyton, neque animal, neque frutex, ſed tertiam quandam habet naturam.

Avicenna etiam ſic definit.

Spongia, eſt corpus marinum, laxum, rarum : quod cui adhæret ab illa non ſeparatur, habetque animas.

Dioſc. ponit 2. genera, ſc. { Marem, & Fœminam.

Mas exiſtit denſis, & exiguis fiſtulis, albis, cujus ſpeciei duriores dixere olim Tragos.

Fœmina magis exiſtit foraminibus rotundis.

Quidam addunt tertiam ſpeciem, habentem intra ſe lapides duros, & plurimas cavernas. Inveniuntur in ſpongeis in mari in fœmina nuclei, licet raro, in modum pomi perſici, aut amygdalæ enucleatæ, magni momenti in medelis contra puerorum vermes in ventriculis, *Plin. lib.* 32. *cap.* 11. docet omnes *Spongias* naſci in petris, ac aſſi, conchis, piſciculis, limo : præterea in illis eſſe intellectum, quia cum ſentiunt avulſionem contractæ, multo difficilius abſtrahantur : & hoc idem faciunt fluctu pulſante, audire enim illas ſonum, &

contrahi

contrahi ad illum: Probet etiam veſci, & ali ſpongias conchis, & avulſione emittere ſanguineum ſuccum, & ex radice renaſcantur, *&c.*

Stuc, *vel* *Stoac,* } Eſt coagulatio; vel congelatio.

Stannum, proculdubio Arabibus metallum eſt pretioſius noſtro candido plumbo, ſicuti apud nos Biſemuthum quiddam plumbo pretioſius: aliud enim ſtannum eſſe, aliud candidum plumbum videtur. Et Chymiſtæ ſtannum ſemper intelligunt Zinn noſtrum, & illud tribuunt Jovi, appellantes ſtannum Jovem. Cum *Plin. l.* 34. *c.* 16. dicit plumbi nigri duplicem eſſe originem. Primo, quod proveniat in ſua vena, aut quod naſcatur cum argento, aperte docet plumbi nigri liquorem in fornacibus qui primum fluit ſtannum appellari; cum prius docuerit, album plumbum conflari ex lapillis nigris candore variatis. Inſuper ſtannum adulterari docet, plumbo albo, ſeu candido, item albi plumbi nigriſque libris.

Eſt *Stannum* } Dives, Mediocre, Pauper.

Stibium, *vel Stimmi,* eſt Antimonium. Sulphur nigrum. A Germanis dicitur *Spleſglaſs.* Et Antimonium volunt eſſe ſubſtantiam plumbi emortui. Interdum argento permixtum eſt, ita ut non inſigne ſeparetur. Hoc ſi ſæpius liquefit, tranſit in plumbum. Vis ejus principaliter eſt reſtringere, & refrigerare.

Stipte,

Stipte, *Stiptera,*	Eſt alumen ſciſſum.

Stomomutos, eſt ſquama æris.

Stomoma, ſeu acies, eſt chalybis vena pura ex Nariſcis, ſeu Vodlandia, prope *Fichtelburgium*, *Rul. pag.* 449, numerat varias ſpecies. 13.

Stella Occidens, eſt ſal armoniacus.

Stella terræ, eſt Talck.

Stercorum ezeff, eſt lythargirium.

Stratum, ſuper *Stratum,*	Notum eſt Chymicis.

Squillinum aziza, eſt fimus equinus.

Stupio, eſt ſtannum.

Subductio, eſt abſtractio per inferna.

Eſt duplex.	Filtratio, & Clepſidria.

Sublimatio eſt duplex,	Una per Diſtantiam, Altera per Superficiem.

Sublimatio per diſtantiam, eſt cum inter ſublimandum, & caput mortuum aereum intervallum intercedit: Et non halabilia duntaxat ſublimantur, ſed & vaporabilia, nonnunquam admodum magni mundi, in quo halitus elevati in medio conſiſtunt.

Subtilatio, eſt diſſolutio partes ſubtiliores a groſſis ſeparans.

Eſt

Subtilatio eſt duplex, { *μικροχεόνικη*, *μακροχεόνικη*.

Subtilatio μικροχεόνικη, quando corpora brevi ſpatio temporis diſſolvuntur.

Eſtque { Elevatio, vel Deſcenſio.

Subtilatio μακροχεόνικη, eſt quæ tempore longiori res diſſolvit.

Eſtque { Exaltatio, & Digeſtio.

Succus, eſt eſſentia proxime e corpore conſiſtentia chiliformi extracta. Vicinior magiſteriis ſuccus eſt & nonnihil copulentiæ ſecum vehit, quin ſi cum myſterio conferatur, corpus dici poterat, cum non ſit ita elaborata, ſed adhuc rudior eſſentia, & non raro myſteriorum eſt materia. Habet ſecum aliquid humidi, plus minus, pro rerum natura. Id cum ſit vaporabile, aut exhalabile, facile fieri poteſt ut ſuccus liquidior paulatim per digeſtionem inſpiſſetur, ut concreſcat, unde ſuccus concretus vel reſpiſſatus nominatur. Veterum Rob, Sirupi, decocta, ſapæ, tinctus, quorum fermentatione fit extractum potentiale.

Succina, ſeu Succinum, Succinæ gravidæ, Rul. enumerat 7 ſpecies, *pag.* 451.

Succinæ liquidæ, *ſeu pellicudæ*, ſpecies 13. *pagin.* 45.

Succinæ

Succinæ craſſæ, ſpecies 11. *pag.* 452.

Succinæ mixtæ, cum aliis ſuccis, ſpecies 10. *pag.* 453.

Oleum *Succinæ* efficax remedium eſt in { Epilepſia, Paralyſi, Morbis frigidis capitis, Et multis aliis morbis.

Sulphur, *Chybur*, Pars lapidis Philoſophorum, principium, & pater metallorum, calidum & ſiccum quarto gradu. Nihil aliud eſt quam pinguedo terræ per temperatam decoctionem inſpiſſata, quouſque indurata fuerit, & ſicca facta. Sulphur generatur ex puriſſima ſiccitate terræ, vel terreſtri, in qua modis omnibus ignis prædominatur : Et eſt quaſi vapor calidus & ſiccus, cauſa & pater metallorum.

Vel *Sulphur*, eſt terra calore excocta, & in ſubſtantiam Sulphuris mutata, aquoſis, terreſtribus, & igneis tranſeuntibus. *Rul.* a *pag.* 456. ad 459. Sulphuris ſpecies.

Sulphur, eſt principium formativum, partim aereum, partim igneum, æthereæ naturæ particeps, per quod virtus eſt, & vita rebus ineſt. Quare & balſamus naturæ appellatur. Ita ſal terminator eſt, Sulphur informator, vim plaſticum habens. Mercurius vapor unctuoſus eſt, qui ab illis patitur : formam eſſentialem Chymici Phyſicis conſiderandam relinquunt. Alii iſta principia deſcribunt. Quamvis viva, mobilis, & ſpirituoſa ſpecies, quæ in halitum attenuari poteſt, eſt Mercurius : ſicca, conſervans, & acuens eſt Sal. Urens, calida & puriſſima eſt Sulphur. Notabis hic

peculiarem ſignificationem vocis Mercurii, quam non potes convertere cum hydrargyro, ut alias. Ita vita hic non eſt Galenica, aut Ariſtotelica, Sed Chymica, quæ reſpicit craſin unde ſunt facultates & vires. Et aliud eſt Sulphur hoc, aliud Sulphur vulgi.

Sulphur, unum ex tribus illis primis omnium rerum, eſt oleoſum illud quod ardet.

Sulphur rubeum, eſt arſenicus.

Sumbi, eſt { Acetoſus, & Crocus.

Superficies, eſt album ovorum.

Simar, eſt { Viride Romanum, vel Viride æris.

Suprema Medicina, cum purum ab impuro, id eſt, virtus a ſubſtantia ſeparatur.

Sortilegium, eſt præſagium ſpirituum.

Spagyrus, *vel Spagyricus*, dicitur quicunque novit optime diſcernere verum a falſo, a bono ſequeſtrare malum, & impurum a puro ſegregare, ſeparare, & abjicere binarium, unitate ſervata.

Spara, eſt vis mineralis ex Ilech primæ ſubſtantiæ, ex primo ente, id eſt. ex majoribus mineralibus.

Sparallium, clyſter uterinus.

Sperma aquæ fortis, eſt ejus fœculentia.

Sperniolum, *vel ſperniola*, eſt cruor, liquor eſt ſperma ranarum, viſcoſa & muſcilaginoſa materia in aquis concreta.

Spiritus animalis, eſt vis animæ, per quam corpus appropin-

appropinquat acquiſita ſimilitudine, ad cœli proportionem adæquatam & incorruptam.

Squinantia, eſt apoſtema colli.

Stannar, eſt mater metallorum, fumus occultus ex quo metalla generantur.

Stellio aduſtus, eſt cinabrium.

Stybium, eſt { Antimonium, alias Sulphur nigrum. vide Antimonium. }

Stiptica, ſunt medicamenta conſtipantia & exiccantia.

Struma, eſt botium, Scrophula.

Succubus, eſt ſpiritus nocturnus muliebris illudens hominibus dormiendum inter, ac ſi rem haberent cum venere. Maſculus imponens mulieribus incubus dicitur. Ephialtes, Suppreſſio nocturna.

Succus albus, eſt argentum vivum.

Suffo, eſt panis porcinus.

Sibar, ſtella etuta, idem argentum vivum.

Sulphur vitriolatum, eſt ſulphur a vitriolo decoctione tractum per aquam communem, cui innatat.

Somna, eſt operatio ſyderum in homine, quæ noctu fit in ſomno.

Sylo, dicitur totus mundus.

Sydia, eſt Luna.

Sylphes, dicuntur pygmei.

Sylveſtres, aut ſylvani, ſunt aërei homines, & ſpiritus aërei, ſylveſtres homines nemora deſertaque loca ſylvarum inhabitantes, nobis ſtatura multo proceriores ac robuſtiores, qui loqui neſciunt. Quandoque talis à Germanis mercatoribus captus, quem non uſque

adeo ſtricte retinuerunt ſecum, cibum & potum apponentes, edere tamen aut bibere noluit neque loqui. Timore maximo perculſus & anxietate continua poſt tertium diem occubuit. Diutius inter homines vivere non poſſe perhibetur, ut monſtrum contra naturam ortum inter animantia naturalia, præſertim ratione prædita.

Syphita prava, morbus eſt vulgo chorea S. Viti dicta.

Syphita ſtricta, morbus eſt phantaſticus ambulonum noctu inter dormiendum.

Syrenes, ſunt monſtra marina ex Nymphis nata.

Sympathia, nihil aliud eſt, quam Naturæ convenientia quædam, a conſervatione virtutis unius ad alteram: Antipathia vero communis affectio duabus aut pluribus rebus mutua, inter ſe invicem repugnantia diſcordans. Talis eſt in natura hac Macrocoſmica Aeris hujus & illius, cum hoc vel illo ſive concors continuatio, ſive diſcors diſſenſio, de peſtilenti & ſalubri dico. Quod de Aqua item habendum eſt: Et de Terra non minus. Sunt enim Terrarum quædam Alexipharmacæ: aliæ venenatorum fortiſſimæ. Cretam aiunt & Hiberniam non alere Venenata; Cyrenenſi agro, nihil eſt feracius animalium venenoſorum. in Africa tum frequentes, tum immanes ſunt beſtiæ reptiles.

In Natura Microcoſmica, alia eſt participatio affectus unius erga alterum, qualis eſt parium cum paribus: alia eſt reſiſtentia inter ſe gentium, & nationum. Et hæc eſt Naturæ cognatio, vel repugnantia mutua, vel earundem ſpecierum inter ſe, vel diverſarum; Earundem ſpecierum eſt, hominis cum homine, leonis cum leone, amicitia & inimicitia; vel diverſarum ſpecierum eſt. Talis eſt Delphini cum Homine concordia, odium

odium vero inter hominem & viperam. Eſt etiam *Sympathia*, & *Antipathia* animalium: Quorundam eſt pugna quædam acrior, quæ a paſtu arceat alia, tametſi ea non veſcuntur eodem, talis eſt canis & lupi, vel aliud animal alterius eſca eſt; qualis vulpis & gallinæ, felis & muris, milvi & pulli.

Lacertam amicum homini ferunt animal, Crocodilus infeſtiſſimum homini, Elephantus erga hominem amice affectus eſt: idem vero murem adeo odit, ut a pabulo abhorreat etiam, in quo murem conſpexerit. Canis cum homine mirabiliter conſociatur: Lupis & hominibus inter ſe perpetua contentio.

Eſt etiam rerum inanimatarum inter ſe pugna vel amicitia: ut in teſtudinis fidibus deprehendas ad oculum.

Eſt etiam venenorum antipathia mutua: ut inter Scorpium & aconitum.

Eſt etiam vegetabilium mutua *Sympathia*, & *Antipathia*, Ineffabilis eſt familiaritas inter oleum & myrtam, adeo ut Myrti brachia & virgulta per oleum jucunde repunt, & ambarum radices mutuo amplexu amice ſociantur, nec alia planta præter Myrtum juxta oleum magis aſſurgit. Magna eſt aſparagi ſocietas cum arundine, ſed vitis laurum non amat. Eſt & *Sympathia*, & *Antipathia* vegetabilium, cum hac vel illa terra.

Populus, Salix, Perſicaria amat aquas. Trifolium, Satyrion, herba Paralyſis, prata. Origanum, Chamæpytis montes: Habent etiam vegetabilia ſua certa tempora producendi.

Eſt etiam mineralium concordia & diſcordia, ac metallorum. Argentum vivum auro amicum, cætera metalla non tranſmittit & ſuſtinet, auro cedit, ut ſubſidat: Innatant ipſi omnia metalla, excepto auro, id ſolum ad ſe trahit, & complectitur. Stupendam Sul-

phuris & Nitri quis ignorat antipathiam.

Porro corporibus quibuſdam naturalibus, virtutes quædam inſunt Magneticæ peculiares, ad defectus morboſque curandos. Scorpio propriam inflictam plagam ſanat; Buffo exiccatus, extrahit venenum Anthracis vel Carbunculi peſtilentialis. Rana ictum animatorum venenatorum curat. Eſt virtus magnetica etiam & ſpecifica Cancris ad canis rabidi morſum. Talpæ ad Parenychiam. Cranio humano ad Epilepſiam: ſerpentibus oleo ſuo focatis ad ulcera maligna, ſanguinis hirundinum ad Epilepſiam Teſtis ovorum ex quibus pulli excluſi ſunt, ad Calculum, Sanguinis turturum ad Appolexium & Paralyſin valent.

T Talk,

T

Talk, & talcum, eſt materia pellucida ſplendens & clara unionum ſimilitudine, tenuiſſimis foliis compacta, & ſciſſilis, cujus quatuor ſpecies exiſtunt, alba, flava, rubea, & nigra.

Taſſus, eſt lumbricus.

Tartarum, eſt vini calculus, aut lapis vaſorum lateribus adhræens.

Tartarus, a ſimilitudine dicitur a Paracelſo calculus in homine, renum lapis, & arena, reliquorum quoque membrorum, ut glutinis albi, cujus tartarum podagræ cauſam ponit.

Tereniabin, eſt pinguedo mannæ. Eſt etiam mel ſylveſtre tendens ad modicam nigredinem, non ex apibus, ſed ex aëre decidens in campos, arbores, & herbas, dulce quemadmodum aliud mel. Reperitur in bona quantitate menſibus æſtivis, *Junio, Julio, & Auguſto*. Veteres, threr vocaverunt.

Telon, dicitur ignis, tanquam telum.

Temperatum, eſt omne quod propriam naturam domat frœnatque aliam admittendo, ut eſt vinum adustum vel aqua ardens.

Tabaiſir, *Arabice*, eſt ſpodium.

Tabula ferrea, eſt inſtrumentum ſcrobibus hæmiſphæricis, ſeu acetabulis compuncta, ad excipiendum probationum effuſiones.

Tabergeta, eſt albificans.

Talc, eſt vinum coctum.

Tarith, *Ruſcias*, eſt Mercurius.

Taro, eſt Lentiſcus.

Targar, eſt oleum de Juniperis.

Tain, eſt bolus armenus.

Talcum, creditur eſte vox Arabica, ſignificans ſtellulas micantes. Chymici foſſores metallorum, ita cognominant lapidem coagmentatum ex foliolis, ſeu ſquamis, qui igne perpetuo ſubſiſtit immutabilis. Harum ſquamæ aquis ſæpenumero diſſolvuntur & finduntur; quod argentum, cattarium, vel talcum dicitur.

Tefra, eſt cinis.

Tegula fornicata, eſt vas terreum ventilabris & oſtio pervium, oblongum ad tegendum catillos, ne operæ polluantur favillis, utque calor eo temperatius materiam elaborare poſſit formatum. Quidam hanc tegulam cum fundo connectant; alii fundum ab illo ſegregatum faciunt: quod poſitum eſt in cujuſlibet arbitrio.

Tenta, Alias peniculus, penecillus.

Terra Melia, Olim ex *Melo* Inſula ferebatur, colore ſimilis Eretriæ cinereæ aſpera tactu, crepitans deroſa pumicis modo, vim habet alumnioſam *Dioſc*. Eſt lapis quo ſolent vulgo abſtergere barbitonſores pelves. Pallidus eſt in cinereo & flavo, & abſtergit ſpecula, & omne quod mundum ita eſſe debet. Omnis terra eligenda eſt, recens, mollis, non lapidoſa, friabilis, quæ facile reſolvitur.

Terra figula, eſt argilla vel creta.

Terra ampelitis, quaſi vinaria ſeu pharmacitis naſcitur in Seleucia Syriæ, laudabilis inprimis, nigra, bitumini ſimilima, aſſuloſa, carbones referens æquabili ſplendore, ſolvitur oleo: Vim habet diſſipandi, & refrigerandi.

Terræ, in fodinis reperiuntur, quæ quoad colores argillæ ſunt ſimiles, ſed ſola ſiccitate, unde fiunt diſtinguuntur. Quædam eſt candida, quædam nigra, quæ eſt nigitis, quædam lutea, quæ eſt ochra, quædam pumicea, quædam purpurea, ſeu rubea, quæ eſt ſandaracha, quædam eſt viridis, quæ eſt chryſocolla, quædam eſt cinerea, quædam eſt cærulea, Græcis hyanon, Latinis cœruleum.

Terra Lemnia, ſic dicta, quia ex *Lemno* afferebatur. *Avicenna* terram ſigillatam, & lutum ſigillatum dicit, quia a Sacerdotibus *Dianæ* ſignabatur imagine *Dianæ*, in cujus tutela erat, vel Capræ, quæ Caprino ſanguine miſcebatur; Unde ſphragida argos (id eſt) ſigillum Capræ nominatur. Pro illa quidam hodie creta figulina ſignata utuntur, ut *Plutearius* monet. Deus homines ex terra ruffa creavit, e contra homo in terram ſolvitur, & terra illi contra venena, & morbos graviſſimos pro antidoto eſt, & volunt illam ipſam terram, *Lemniam* maxime conformem eſſe in temperamento humanæ naturæ quod etiam conſtat.

Eſt *Terra ſigillata*, *Ceſariæ* Majeſtati, & candida, & rubea ſcorpione inſignita, quæ ab ipſo Imperatore confecta, viribus haud cedit terræ *Lemniæ Turcicæ*.

Terra Eretriades, *Dioſc.* ponit duas ſpecies terræ. Albam, & Cineritiam, quæ cum mollis ſit, & trahitur per æramenta, refert lineam violaceam: & illa tum optima eſt. Vim aſtringendi, refrigerandi, molliendi, cava explendi, & ſanguinolenta conglutinandi habere docet *Plin. lib.* 35. *cap.* 16 laxatæ & paratæ.

Terra Chia, Candida & cruſtoſa, eſt ſimilis terræ Samiæ tum forma tum virtute. Præcipue illa cõmendat colorem corporis, detergit in balneis pro nitro maxime cutim mulierum; hæc terra reperitur in *Saxonia* multis locis.

Terra

Terra Samia, ſecundum *Dioſc.* eſt duplex.

1 Candida levis, tangenti linguæ glutinis modo adhæreſcens, mollis, ſuccoſa, friabilis, cujuſmodi eſt quam alii collyrion appellant.

2 Altera cruſtacea, cotis modo prædenſa, uruntur & lavantur, ut Eretriades, viribus illis ſunt vicinæ. Siſtunt ſanguinis rejectiones, fluxiones vulvæ, proſunt teſtium & mammarum inflammationibus & venenis, & ictibus ſerpentum.

Terra Selinuſia, eandem habet naturam quam Chia & Samia, præcipue illa candida, quæ reſplendet. Vel ut *Plin* dicit lactei coloris, friabilis & celerrime dilui more.

Terra Cimolia, Hujus terræ *Dioſc.* ponit duo genera. Alia candida, alia ad puram inclinans. Optima vero quæ innatam pinguedinem habet, & tactu frigida ſentititur. Vis eſt diluta, excutiendi, cohibendi, infrigidandi.

Terra rubea, eſt bolus armenus. Aliquando Auripigmentum.

Terra fœtida, eſt Sulphur.

Terra foliata, eſt Mercurius.

Terræ genera, 41. enumerat *Rul.* a *pag.* 468. ad *pag.* 470.

Terdine, eſt valeriana. *Terdiola.*

Teſtudo, eſt ſpuma maris. Et Limax, anacium album & rubeum.

Thebayco, eſt Cuprum.

Themianthus, eſt aurum.

Thiſma, Minerarum Venæ & progreſſio.

Tophi & pumices quorum enumerat *Rul. pag.* 471. ad 473. 25 ſpecies. Vide *Pumex*.

Thyites, lapis eſt ſubviridis coloris, veluti Iaſpis repertus in *Æthiopia*, de quo parum vel nihil apud ſcriptores

tores conſtat.

Tin ,tiſatum, eſt Sulphur.

Tiletten, eſt lamina ferri.

Tapſaria, eſt aqua hordei. Ptiſana.

Tinctura, eſt arcanum ſpecificum cum eſſentia & qualitatibus formalibus etiam colorem rei habens, ut in ſui ſimilem naturam tingere poſſit. Hæc ſi optime elaborata eſt, in valde tenui perſpicua ſubſtantia apparet, tanquam eſſet aër perſpicuus & purus, at coloratus certo modo, colore perſpicuitatem non prohibente. Itaque ſine ſedimento longo tempore durari poteſt. Neque tam elaborandi gratia petitur, quam efficaciter ad ſui naturam immutandi, quantum diſpoſitio rei patitur. Itaque in medicina plurimum ad valetudinis reſtaurationem, & ſanitatem firmendam adhibetur, ita ut ob validam virtutem etiam renovandi poteſtatem habere dicatur, cum omnia membra, ſanguinem ſpiritum & calorem reddat, uſu ſui vegetum & valentem.

Tinctura, eſt duplex, { Aperta, & Producta.

Aperta, eſt quæ in ſuperficie, ſponte naturæ ſe conſpiciendam offert : qualis eſt frequens in mineralibus.

Tinctura Producta eſt, Quæ a centro ad ſuperficiem producitur & extrahitur, In pleriſque enim aliis in occulto receſſu calor, virtuſque eſt, quod alias dicunt in potentia eſſe, unde per exaltationum modos eſt producenda, antequam extrahatur. Nobiliſſimæ hic ſunt tincturæ metallorum, quædam etiam in vegetabilium cenſu reperiuntur.

Titanos, eſt calx ex gypſo.

Topazion,

Topazion, dicitur ab Inſula maris rubri nebuloſa, & ex hac Inſula, *Plin. lib.* 37. *cap.* 8. refert hanc gemmam primum allatam fuiſſe *Berenicæ* reginæ *Ægypti*. *Albertus*, & *Evax*, item & alii unam ejus ſpeciem ſimilem dicunt auro: alteram croceo colore ſuperare aurum. Dicunt vim illis ineſſe contra libidines, & reddere eos homines caſtos, & animatos.

Trapha, eſt Capſa.

Tricor, eſt aurum.

Trigias, eſt Tartarum, trigia, id eſt fæx.

Tenacitas glutinis, eſt reſina mineralis, ut reſina pini eſt abietis, terebinthina laricis.

Terra auri, eſt lithargyrium aureum.

Terra argenti, lithargyrium argenteum.

Terra fidelis, eſt argentum, quod alias terra eſt cœleſtis, & cœlum terreſtre, pro luna ſi ſumatur argentum, qua etiam ratione dici poſſet argentum cœleſte luna.

Terra hiſpanica, eſt vitriolum.

Tinkar, eſt borax. Capiſtrum auri.

Tinctura dicitur, quod colore ſuo penetrat & tingit alia corpora, ut crocus in aquam injectus.

Thamatica, dicitur ars per quam inventæ ſunt machinarum operationes aëre, vel aqua motæ.

Thapneus, eſt medicina munda & repurgata.

Thiſma, eſt minerarum ductus, aut venæ ſubterraneæ.

Toruſcula, dicitur gutta, ut toruſcula pini, pro reſinæ gutta ex pino vel abiete, toto pro parte ſumpto.

Turba magna, eſt aſtrorum firmamenti cœli innumera multitudo. Eſt etiam præſagium quod fit ex omnibus, quæ continet inferior elementorum quadruplex mundus.

Turbith minerale, dicitur mercurius abſque ullo corroſivo

roſivo in dulcedinem præcipitatus.

Trachſat, eſt metallum in ſua minera adhuc exiſtens.

Trarames, umbrarum ſunt & ſpectrorum inviſibiles, auditæ tamen, actiones.

Triſertes, dicuntur ſpiritus ignem inhabitantes.

Trigonum, eſt ſpirituum aſtrorum tranſmutatio quadruplex, juxta numerum elementorum quatuor. Unumquodque regit ac durat ducentos annos. Ut quum trigonum igneum incipit, ſuperni Planetæ ſuam conjunctionem ſemper habent in igneo ſigno, donec trigonum hoc durabit, ſic de reliquis.

Tronus, & *Tronoſſa*, dicitur cœleſtis ros ex aëre natus, omnium dulciſſima ſpecies mannæ, denſa, tenax, & albiſſima præ cæteris, ex mercurio regionis mediæ generata, & ſeparata prorſum ab omni ſulphure & ſale, vere & æſtate decidit, maneque reperitur foliis arborum adhærens ut alia manna.

Truphat, eſt occulta virtus minerarum, quæ quodque metallum cogit ac promovet in ſuum eſſe prædeſtinatum.

Tranſudatio, eſt ſi in diſtillatione deſcenſoria eſſentia prolectata tranſudat, guttatimque in receptaculum defertur, calore ſurpa admoto. Focus enim ſupra eſt circa ergaſtaculum, unde igni circulari agi dicitur. Furno fit deſcenſorio, balneo deſcenſorio, arena deſcenſoria, & ſimili arte.

Tripes ferreus vas eſt, aliud vas materiam calefaciendam continens, recipiens ex ferro fabrefactum.

Tritorium, (vulgo infundibulum) eſt vas tranſmittens in ſuperficie latum, & paulatim acuatum, cum manubrio annexo formatum.

Tumbil, eſt terra.

Tumbaba, *Timpabar*, eſt ſulphur vivum.

Turpethum,

Turpethum, eſt coagulum ſpecificum fixum, quocirca etiam abſtractis impuritatibus, & indomita volatilitate ſegregatis, in imo vaſorum conſiſtit, & paratur maxime ex mineralibus, quorum eſſentia, & vis ſpecifica potiſſimum eſt in parte conſtante, aut ſaltem ut uſibus artificioſis accommodata ſit, in hanc formam redigitur. Vox Turpethi ex Arabum ſermone, quo ſeu corticem herbæ ferulacæ, ſeu radicem ſignant (quanquam poſtea medicinæ ex genere tithymallorum ſimili ſit accommodata) in chymiam irrepſit propter conformem fortaſſis effectum, qui deprehenſus eſt in Mercurio certis modis in arcanum redacto. Itaque ne quis vegitabile Turbith intelligeret, adjecerunt Minerale.

V *Vegetabi-*

V

VEgetabilia, ſunt viridantia radicem in terra defixam habentia, truncum & ramos in aëre, ut ſunt herbæ, plantæ, & arbores.

Verto, eſt quarta pars libræ.

Viltrum Philoſophorum, eſt alembicus, abſolute tamen poſitum, eſt manica lanea in modum hypocraticæ, vel ut lingula per quam liquores clarificantur.

Vinum correctum, eſt alcool vini.

Vinum eſſatum, eſt quod herbarum vires attraxit, vel aliorum quibus affuſum fuit.

Viriditas ſalis, eſt liquor aut oleum ejus viride.

Viſcaleus, eſt viſcus ramoſus arboribus innaſcens, ut viſcus quercinus, malorum *&c.*

Viſcus proprie, eſt { Pix decocta ex cimis, vel Locuſtis arborum.

Viſcus ſecundæ generationis, eſt cruor qui deſcendit a ſalibus.

Viſio, dicitur ſupernaturalis ſpirituum apparitio, hominum oculis quodammodo conſpicua.

Vitriolum liquefactum, aut vitriolatum, eſt vitriolum ex minera tractum, & liquidum, quod coagulari nequit

quit amplius, vel a minera æris, tractum calcanthum.

Vitriolum novum, eſt vitriolum album.

Vitriolum Romanum, eſt quod maxime viret, ut atramentum viride.

Volans, & *Vnquaſi*, } Eſt argentum vivum.

Valrat, *Ulcac*, } Eſt folium.

Vapor, fumus.

Vas crudum, eſt vas novum.

Vas minus, quo res foſſiles extrahuntur, *Robel.* dicitur.

Vas metallicum, ex metallo factum, inſervit ſubtiliationi vel fuſioni.

Subtiliationi inſerviens, eſt { Ahenum, vel Veſica.

Vaſa fuſoria, ſunt materiam ipſam capientia, quorum adminiſtra ope mineralia funduntur, ut catillus cinereus, & crucibulum.

Vehiculum, eſt liquor, vel ſpiritus, in quo olea, & arcana chymica, ad gratiorem guſtum, vel faciliorem exhibitionem ægris præbentur.

Vena, *Veneris*, } Eſt verbena.

Venas

Venas corio nudare, & venam aperire.

Venam, qua parte abundat metallo, luto oblinire, vel terris, ſaxis, aſſere, palo tegere.

Vener, eſt Mercurius.

Venenum, Gifft, Mercurii lapis.

Venus, } Eſt Cuprum.
Murpur,

Venter equi, eſt fimus equinus.

Ventus albus, eſt Mercurius.

Ventus rubeus, eſt auripigmentum rubeum.

Ventus Citrinus, eſt Sulphur.

Venti, ſunt ſpiritus,

Vermicylum, eſt { Elixir, ſeu Tinctura.

Vermilion, eſt { Cinobrium, vel Minium.

Vernece, eſt Vernix guttoſa.

Ulrach, eſt ſanguis Draconis.

Veſica, eſt vas metallicum ex cupro in forma veſicæ vel ovi, duorum aut trium pedum altitudinis, & convenientis latitudinis formatum, circa veſtigium apertum, ut intra ſinum ſuum convenientem alembicum recipere poſſit, qui adeo cum orificio veſicæ quadrare debet, ut tam apte invicem concludi poſſint, ne minimum inde expirare queat. Impoſitum capitellum e ſuo vertice canalem, duorum aut trium pedem altitudinis

Q emittere

emittere debet, qui in ſummitate aliud capitellum ab aheno aliquo ſemper frigidam continente, qua ſpiritus in alembicum elevari, refrigefieri, & condenſari poſſint, circundatum ſuſtinent. Ex hoc capitello, epiſtomium, ſeu canalis procedit, qui vapores condenſatos guttatim in vas ſuppoſitum deducit.

Hujus *Veſicæ* uſus, in vegetabilibus non eſt negligendus.

Viride æris,
Viride Græcum,
Vel *Hiſpanicum*, } Eſt ærugo æris.

Vitrum, *vitri* 5. genera ſunt.

1 Ex *vitris Europæis*, præſtantiſſima ſunt quæ Veneta appellantur, & comparantur Chryſtallo.

2 *Vitra Aſiatica*, fuerunt pretioſiſſima Sareptana, appellata Sidonia, comparata fuerunt Electro.

3 Recrementa *vitri*, in candido viridia.

4 Recrementa *vitri* rubentia.

5 *Vitrum* quo tinguntur Metalla.

Vitrificatio, eſt combuſtio, calces, & cineres in tranſparens vitrum convertens.

Vitri fel,
Spuma vitri, } Ger. Glaſgall.

Vtrum nigrum, Smalta.

Umbilicus Veneris, Lapis eſt ſeu gemma, coloris interdum rubei aut candidi, aut purpurei. Dicitur *umbilicus Veneris*, quia ab altero ejus latere, cum ſit plana ab altero, quo elevatur, duabus lineis, (veluti in domunculis cochlearum) ventrem rotundum quaſi pomum,

mum, & *umbilicum* formoſæ puellæ refert. Verum Germani magis reſpicientes ad formam ejus, quam refert a latere elevato prope modum fabæ magnæ, deinde ad patriam ubi reperitur, vocant eam quaſi fabam maris; quia reperitur in cochleas ad mare, in littoribus. Dicitur conciliare gratiam puellis, & plurimum facere ad formam, & amorem, & ad morbos puellarum.

Ungoſa, ſunt hominum pecudumque excrementa.

Ungula, Morbus oculi, clavus.

Unguentum Croceum, eſt Elixir.

Urina puerorum, eſt mercurius.

Uſſida, eſt Scoria auri.

Urſub, *Uſrub*, *Uzurup*, } Eſt Saturnus.

Uva quercina, Veteribus ignota fuit, res magni momenti. Eſt autem concretitium quiddam in forma uvæ, ad radices quercuum ſub terra tempore veris, ex humore radicum forſitan ſuperfluo: ſaporis omnino ſtiptici, colore foras purpureo, intus candido, & quaſi lactifero. In æſtate uva illa perit, & quaſi fit lignea. Tempore ergo veris colligi debet ad radices quercuum, & umbra ſiccari, & deinde pulveriſari. Illo pulvere nihil eſt præſentius in dyſenteria, & in omni ſanguinis fluxu. *Rul.* affirmat ſe aliquos ſanaſſe ægros dyſentericos cum illa unica uva quercina

Uvæ Hermetis, { Diſtillatio, Solutio, Sublimatio, Calcinatio, Fixatio.

Venus, eſt Morbus Gallicus. *Par. lib.* de Chyrurg. magna folio, 463. *pag.* 2. S. *Viti morbus* deſcribitur a *Parac.* tomo, 2. *pag.* 360.

Vitrioli albi præparatio ad oculorum vitia. *Para.* de præparationibus, *pag.* 655.

Volatile, dicitur in genere leviſſima quævis & facile ſurſum lata materia, ut cinis, pulvis, & ſimilia.

Vomitivum, dicitur omne medicamentum, quod ſurſum pellens per vomitiones purgat.

Vulcanii, vel Vulcanici, dicuntur operarii vel artifices ſemper circum ignem verſantes cudendo, liquefaciendoque.

Ulcus æſtiomenum, eſt cancroſum apoſtema depaſcens.

Uliſſipona, eſt herba ſerpentaria, præſtantiſſima ad colicam.

Umbragines, dicuntur pygmei.

Umbratiles, aut umbratilia, corpora tranſmutata ſunt in hominum conſpectum ab aſtris, & ſuis aſcendentibus occultis oblata, quæ non ſecus atque lemures apparent oculis, idque per magicam virtutem & efficaciam.

Undæ, vel Undenæ, dicuntur homines aerei, terrenique ſpiritus.

Undoſa, dicuntur quorumvis animalium excrementa.

Unitas Trithemii, eſt ternarii in vnionem reductio per abjectionem binarii, eſtque ſupernaturalis & ſpagyrica: Fundamentum abſtruſarum rerum indaginis. Hac poſteriore Philoſophiæ parte, fit tranſitus ad priorem, per medium Philoſophiæ moralis.

Urina, eſt ſal reſolutum, generatum in hepate, per ſuum emunctorium, ut ſuperfluum excrementum ſalis a natura pulſum.

Urina vini, eſt acetum, uſurpatur pro hominis uri-

na

na vinum aſſiduo bibentis.

Uzifur, dicitur cinabaris. Etiam *Uritur*. & *Vzifar*.

W

Wamas, *Warnas*, Eſt acetum Philoſophorum.

Wiſmat, *Wiſmadt*, Eſt Leproſum non tractabile, vel malleabile, rude ſtannum.

X

XEnechtum, eſt preſervativum externum contra peſtem collo appenſum, ut argentum vivum avellanæ concluſum, & ſimilia.

Xeni nephidei ſunt ſpiritus, quibus jucundum eſt, atque pro deliciis habent, deliteſcentis naturæ proprietates occultas hominibus aperire, quibus etiam eſt conceſſum.

Xiſinum, *ſeu* *Xiſſium*, } Dicitur acetum.

Xenechtum, Alii prima virginis menſtrua intelligunt.

Xenechdon Paracelſo, eſt tabella arſenici, ſeu arſenicum contra peſtem, quamvis iſta compoſitio non ſolum habeat arſenicum, ſed etiam rubetas, dictamnum & alia. *Vanhelmont* vocat amuletum hoc, *Zenexton*.

Xiſton, eſt ærugo raſa.

Y *Yarin*,

Y

YArin,
Yaria, } Eſt flos æris.
Jaria,

Ydrargiros, eſt argentum vivum.

Yelion, } Eſt Vitrum,
Yalos,

Yomo,
Yos, } Eſt viride æris.
Yu,

Ygropiſos, eſt { Bitumen, vel Pix liquida.

Yridis, vel *Yride,* } Eſt auripigmentum.

Yris, Ferrum.
Yxir, eſt bona medicina.

Yſir, eſt pulvis.

Yrcus, *Lagides*, *Daſypus*, } Eſt cuniculus maſculus, cujus ſanguine vitra molleſcere putantur, & etiam ſilices, modo rebus diaphoreticis impaſtetur quod ab imperitis, falſo hyrco ſnaguini aſcribitur.

Z *Zaibar*,

Z

ZAibar, eſt Mercurius.

Zaidir, eſt { Venus, aut Viride æris.

Zephena, circuli ſunt extremitatum labiorum in auribus.

Zerna, dicitur impetigo ulcerata.

Zinck, eſt metallica marcaſita, & mixtura quædam naturalis ex quatuor metallis immaturis, cuprea potiſſimum apparet,

Ziniar, eſt viride æris.

Zonnetti, ſunt gnomorum corpora phantaſtica.

Zuvitter, vel *Zytter*, } Eſt marcaſita.

Zafran, eſt crocus hortulanus.

Zaffran, { Eſt Ochra, vel Ocrea.

Zacoel,

Zaocel, eſt Taxus.

Zaibac,
Zaibuch,
Zaibar,
Zeida, } Eſt argentum vivum.

Zaubiron, eſt crocus orientalis.
Zaras, eſt aurum.
Zarfu, eſt Stannum.
Zandick, eſt aqua foliata.

Zarnich,
Zarnec,
Zarneck, } Eſt auripigmentum.

Zatanea,
Zuccar,
Zuccaria, } Eſt flos agni caſti.

Zebeb,
&
Chara, } Eſt ſtercus.

Zebd, eſt butyrum.

Zub,
&
Zubd, } Eſt butyrum crudum.

Zec, eſt dragacanthum.
Zefer, eſt pix.

Zegi,
Zet,
Zezi, } Eſt vitriolum.

Zeberech,

Zeherech, }
Alchas, } Eſt flos æris.

Zeitrabra, eſt fluxile.
Zemech, eſt lapis lazuli.

Zengifur, }
Zemaſarum, } eſt Cinobrium.

Zingar, }
Zymar, } Eſt viride æris, vel flos æris.
Zynſer, }

Zericum, eſt arſenicum.
Zerifari, eſt aqua Caſei.
Ziniat, eſt fermentum.
Zoroba, eſt vitriolum.
Zimar, Philoſophicum.

Zenexton, preſervativum contra peſtem. Inſervit duntaxat ut necet, & annihilet ſpecificum virus, quod tam in aere externo, quam intus in Archeo eſt conceptum, per modum antidoti contra venenum receptum. *Vanhelmont, pag.* 152. 153.

Operæ pretium judicavi *Zenechto Paracelſi*, annectere judicium Doctoris *Franciſci Herring*, Medici doctiſſimi, circa geſtationem amuletorum in ejus propriis verbis. Mea ſententia eſt, has Arſenici placentas, circa regionem cordis geſtatas, nihilominus efficiunt, quam preſervationem geſtatorum, imo potius pernitioſæ & nocivæ ſunt gerentibus, & hanc ſententiam confirmat opinionibus & judiciis aliorum medicorum.

Gerardus

Gerardus Columbus M. D. affirmat ſe ſæpius obſervaſſe hujuſodi placentarum geſtatores, ſuper ſalefactionem corporum incidiſſe in ſubitaneas Lypothimias, Syncopen, & alia formidoſa accidentia, quæ non deſierunt, donec ſacculi vel placentæ fuiſſent remoti; & etiam obſervaſſe alios, licet non in inſtanti, brevi tamen tempuſculo poſt in malignas, & peſtilentiales febres incidiſſe, a quibus mortem obierunt.

Franciſcus Alphanus, Medicus Salernitanus, affirmat ſe vidiſſe arſenici in ſacculo geſtatorem, pilæ palmariæ certatione ſe minus calefacientem, morte ſubitanea periiſſe.

Mattheus Heſſus, refert ſe etiam cognoviſſe multos, qui licet argentum vivum avellanæ concluſum, collo appenſum portaverunt, nihilominus peſte objerunt, licet agyrte amuletorum iſtorum geſtatores ſoſpites & incolumes reddere ſeſe juramento aſtrinxerunt.

Legimus etiam *Theophraſtum*, magnum (non ſine cauſa) Periclem haud ſanæ mentis judicaſſe, quoniam amuleta geſtaſſet.

Et ipſe *Franciſcus Herringius*, affirmat ſe vidiſſe multos *Londini* in thoracibus fœda cava habuiſſe foramina, ex geſtatione illarum placentarum.

Vocabula

Vocabula aliqua Chymica in hoc Lexico ante omiſſa, ad finem hujus Libri adjunxi.

Vocabula aliqua Chymica in hoc Lexico ante omiſſa, ad finem hujus Libri adjunxi.

A*Lchabeſt Martini Rulandi, Michaelis Toxitis,* & *Theophraſti Paracelſi,* & *Altaheſt Baptiſtæ Vanhelmont,* eorum ſingulis deſcriptionibus mihi videtur eſſe unum & idem.

A *Martino Rulando,* ſic deſcribitur.

Alchabeſt, Mercurius dicitur præparatus : nonnulli volunt eſſe tartarum ; (perſuaſi uti judico ex verbis de *Baptiſta Vanhelmont,* qui ſic ſcribit in *pag.* 118. de febribus. Diſcite Medentes diſſolvens aliquod quod ſit homogeneum, immutabile, diſſolvens ſua objecta in materiam primam liquidam, & nacti eritis intimas rerum eſſentias. Quod ſi ad iſtud ignis arcanum non pertingatis, diſcite ſalem tartari reddere volatilem, ut hujus medio veſtras diſſolutiones perficiatis.) Mens tamen authoris facile deprehenditur a præparationis ejus deſcriptione.

A *Michaele Toxite* ſic deſcribitur, *Alchabeſt*.

Eſt Mercurius præparatus in medicinam hepatis: & refert nos ad *Paracelſi* librum de viribus membrorum principalium, ubi A *Theophraſto Paracelſo* ſic deſcribitur.

Eſt liquor *Alchabeſt* magnæ virtutis in hepate, ad cuſtodiendum illud ab hydrope, & omnibus ejus ſpeciebus, quæ ex hepate veniunt, proceditur autem ſic: *Alchabeſt* poſt ſuam coagulationem reſolvatur, & poſtea coaguletur in formam tranſmutatam, ut proceſſus ipſius eſt per congelationem & reſolutionem; quod ſi ſui ſimile uniat, tum eſt medicina hepatis ſuper omnes alias medicinas: & etiamſi hepar jam eſſet fractum, ipſe eſt loco hepatis, ac ſi nunquam fractum fuiſſet. Quare vobis Medicis ſummopere opus eſt, ut hanc medicinam experientia diſcatis, & ut ſciatis præparationem *Alchabeſt*, propter multos morbos, qui ex hepate deſcendunt, ut illos avertatis. *Paracelſ*. Et inde mittit lectorem, pro præparatione *Alchabeſt* Mercurii ad tabulam *lib*. quart. de gradibus, ad *cap*. ſeptimum, ubi ſub titulo Hepatis vocat hunc liquorem myſterium Mercurii. hactenus *Paracelſus*. A *Baptiſta Vanhelmont* ſic deſcribitur, *Alchabeſt* ſub nomine *Alcabeſt*.

Liquor *Alcabeſt Paracelſi* omne corpus viſibile reſolvit in ſui primam materiam, ſervata ſeminum poteſtate; De hoc aiunt *Chimici*, vulgus cremat per ignem, nos per aquam, *Vanhelmont*. Et in *lib*. 2, de natura rerum *cap*. 3. *pag*. 482. vocatur *Mercurius præparatus pro hepate*.

Idem *Alcabeſt Paracelſi* cuncta naturæ corpora penetrat & ſubtiliando tranſmutat, *Vanhelmont*.

Ex quibus apparet, quod in hoc, hi omnes authores nominati conſentiunt & concludunt quod,

Al-

conveniunt in receptis ſimplicia, vel compoſita, eo indoctior Medicus præſcribens cenſetur : nam nullum receptum ultra ſex ſimplicia in ſe habere univerſaliter debet. *Paracelſ.* de gradibus.

Pæonia recte collecta & præparata, eſt arcanum Epilepſiæ *Para.*

Qualitas, apud Spagyros, eſt omne id quod membrum quodvis principale defendit, ut in cerebro inter piam matrem, & ipſum cerebrum.

Lunaria, vel Cerebella,	Sunt conſervantia cerebrum, unde omnis herba confortans cerebrum hoc nomine vocari poteſt. *Para.*

Lillium Paracelſi, pro tinctura antimonii reponatur vera compoſitio Lilii Paracelſi ex libro de vita longa, quæ tandem ad tincturam inde extrahendam, multum operæ conferre poteſt : Et eſt diaphoreticum & hydroticum inſigne, & magnarum virium : & exhibetur ad quoſlibet morbos, a granis duobus ad quinque vel ſex, in vino vel in aqua cordiali : Quod ſi hæc tinctura Antimonii deinceps per multa cohobia menſtruo aliquo idoneo, in nobiliſſimam eſſentiam exaltetur, contracturam in primis ex podagra, in articulis externis cauſatam, fœliciter curat, ſi obſervatis obſervandis, ad diætam legitimam pertinentibus, & corpus mundificantibus, quotidie, aut alternis diebus, gutta una de tinctura exaltata cum vehiculo appropriato, in aurora exhibeatur, & ſudor vel in lecto, vel in Laconico procuretur, (quod in declinatione contracturæ fieri debet) & ſic contractura nulla arthritica reſiſtit. Hujus tincturæ Antimonii compoſitionem *Beguinus fol.* 425. docet.

Spiritus vitæ, eſt ſpiritus qui verſatur in omnibus partibus

partibus corporis, quomodocunque verſentur, Et omnia membra ſive ſint nobilia, ſive non, unicum habent ſpiritum vitæ, cujus eſt eadem in omnibus virtus, vis. & operatio, unde omnia membra vivunt. Et in nobis vitæ ſpiritus vivit in forma fumi, ratione ſecundæ generationis, quæ fit poſt primam naturam. *Paracelſ.*

Septem. In igne ſunt ſeptem planetæ, in aqua ſeptem metalla, in terra ſeptem herbæ, in aere ſeptem ſunt tereniabin, & in animalibus ſeptem ſunt principalia membra. *Para.*

Terra ſancta, Martinus Rulandus Pater vocat crocum metallorum terram ſanctam. *Beguinus, pag.* 292.

Terra vitrioli dulcis, eſt ſalis Colcotharis pe calcinationem reductio ad dulcedinem, eluendo ejus ſalſedinem, *Beguinus, pag.* 374.

Tinctura, aut Sulphur Narcoticum vitrioli, eſt Inſigne anodynum reliquis omnibus merito anteferendum; quod *Paracelſus* ſummopere commendat, & magni æſtimat. Deſcribitur apud *Beguinum pag.* 431.

Vitrioli Liquor, eſt arcanum optimum in morbo caduco.

Liquor Vitrioli, optimum eſt in felle, & eſt oleum de Colcothar.

Vitriolum Romanum, *Beguinus* ſcribit Cyprium & Romanum merito ſuſpecta eſſe debent, quod ſint fere adultera, ſophiſticata, varia, diverſorum colorum, formarum, & virtutum; & quod Romæ nullum foditur.

Concluſio

Concluſio Operis.

HOc faſciculo quicquid de *Paracelſi* ſcriptis, vel ex aliis authoribus, ejus tramitem ſectantibus, pro mei exigui temporis ſpatio, & exili ingenio, mutuo collexi, ut non ſemper opus ſit ad quoſlibet autoris libros recurrere, ſed ubique locorum ad manum habens, & quocunque iveris, tecum hanc parvam

parvam congeriem deferre que-as. Lege & evolve in otioſis horis, in otio negotium & oblectamentum tibi invenies, nec tibi conquerendi anſa in poſterum dabitur de obſcuritate rerum & verborum, nam quæ variis locis diſperſa, & interſerta fuerunt, in unum ex multis, ita redegi, ut ſingula ſingulis comparata, unum alterum exponat. Sed hic admonitum Lectorem velim, ne voces peregrinas, paſſim occurrentes, aliter quam definitæ & deſcriptæ ſunt, interpretetur. Nam ſi ad Græcam phraſim (cui conſonare quodammodo videantur) exponat, toto cœlo ab autoris ſen-

tentia

ſentia aberrabit. Et quia Græcorum & infidelium errores, ab his univerſim diſperſos reprehendit, eorum Sectatores *Paracelſum* ſophiſticis ſuis argumentationibus infidelem reddere conantur, & quaſi impium, ſacrilegum, minus prudentem, ardelionem, hæreticum accuſant; Sed hi invidi & buccati, ex libro illo *Gerardi Dornei*, quem de luce naturæ inſcripſit, hiſce calumniis facile reſponſum ferant. Sed nimis acriter, excitavit priſcorum Græcorum diſcipulos, illorum coryphæos pſeudo-medicos, & erroneos vocando, hæccine ſunt duriora illa quibus perforati, & transfixi? Sed

tam

tam pertinaciter in verba magiſtrorum jurarint, ut nihil quod non ex eorum ore prolatum eſt, ſapit, nec eorum palatis arridet, quod ex eorum fontibus depromptum: adeo ſtudioſe, & de induſtria veritati reluctari malint, quam præceptorum errorem manifeſtum confiteri; & uti equi conductitii e communi via, licet tutior, facilior, & magis expedita vobis monſtrabitur, deflectere recuſatis. Veremini ſane ea retractare, quæ per totam vitam profeſsi fuiſtis, veteri adagio, opinione nimis adhærentes,

Fumus patrum, non patria, luculentior igne alieno.

Fatentur

Fatentur *Paracelſum* excellentiſſimum fuiſſe medicamentorum purgatorum, uti qui probe novit, metallicas, & vegetabiles virtutes relictis fœcibus, (ſeparando pura ab impuris) elicere; non ſuos, cum Græcis, edocens diſcipulos, ut res una cum corruptis corporibus, non aliter quam alimenta, in ſua medicina devorare; uti nullum eſſet diſcrimen inter Medicum & coquum. Et hac ratione multis paraſangis antecellit *Paracelſus Galenum*, quod ille tenero cibo & potu ſolidum corpus ægri nutriat; ille vero contra durorum metallorum virtutibus extractis, ſpiritus vitæ raros inſtauret

ſtauret & refocillet. In ſumma, Græci ſibi ipſis totum munus, & officium adſcripſerunt, naturæ nihil. *Paracelſus* vero hoc omne tribuit naturæ, & Medicum, hujusMiniſtrum facit, quo fundamentoinnitens,adverſariorum innocuos, licet violentes impetus, non ſolum non reformidat,ſed vilipendit.

FINIS.